

Sherpa-English and English-Sherpa Dictionary With Literary Tibetan and Nepali equivalents

Nicolas Tournadre, Lhakpa Norbu Sherpa, Gyurme Chodrak, Guillaume Oisel

► To cite this version:

Nicolas Tournadre, Lhakpa Norbu Sherpa, Gyurme Chodrak, Guillaume Oisel. Sherpa-English and English-Sherpa Dictionary With Literary Tibetan and Nepali equivalents. Vajra Publications, 2009, 978-9937-506-35-9. hal-03768783

HAL Id: hal-03768783

<https://hal.science/hal-03768783>

Submitted on 23 May 2023

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

Sherpa-English and English-Sherpa Dictionary

Sherpa-English and English-Sherpa Dictionary

with Literary Tibetan and Nepali equivalents

**Nicolas Tournadre, Lhakpa Norbu Sherpa,
Gyurme Chodrak and Guillaume Oisel**

ཤར་བའི་གཏམ་སྒྲུང་ཆོག་མཛོད།

བདེ་ཆེན་རབ་བརྟན། ཤར་པ་ལྷག་པ་ཉེར་བུ།
འགྱུར་མེད་ཆོས་གྲགས་དང་། ཆོ་རིང་རྣམ་རྒྱལ་།

First Edition, 2009

Published by:

Vajra Publications

Jyatha, Thamel,

P.O. Box 21779, Kathmandu, Nepal

Tel.: 977-1-4220562, Fax: 977-1-4246536

e-mail: bidur_la@mos.com.np

www.vajrabooks.com.np

Distributor:

Vajra Books

Kathmandu, Nepal

© by Authors

Cover photo © by Nicolas Tournadre

ISBN: 978-9937-506-35-9

Printed in Nepal

Table of contents

Foreword.....	7
Preface.....	9
Acknowledgments.....	13
Overview.....	15
Introduction	17
1. The Sherpa people and the Sherpa-speaking area	19
2. The Sherpa language	21
2.1 Linguistic affiliation	21
2.2 Dialect variation	21
2.3 Languages closely related to Sherpa	22
2.4 Emergence of a writing system for Sherpa	22
2.5 Previous studies of the Sherpa language	23
3. Sherpa romanization	24
3.1 Pronunciation of the letters	24
3.2 Tone registers	29
3.3 Tone contours	30
3.4 Vowel length.....	30
4. Sherpa script in the dictionary	30
4.1 The alphabet	31
4.2 Spelling issues	32
4.3 Syllable structure.....	33
4.4 Pronunciation of the second syllable.....	41
5. Guide for the user of this dictionary	43
List of abbreviations	44
Sherpa-English-Tibetan-Nepali dictionary	45
English-Sherpa dictionary	155
Nepali Sherpa dictionary	203

Appendices	255
Appendix 1 Transliteration	257
Appendix 2 Choosing a script for Sherpa	259
Appendix 3 The main phonological and morphological characteristics of the Sherpa language	262
1. The phonemic system	262
2. Phonological correspondences of Literary Tibetan in Sherpa	264
2.1 Suffixed letters	264
2.2 Initial consonant clusters	267
2.3 Loss of aspiration	268
2.4 Tone shifts	268
3. Main morphological characteristics	269
3.1 Nominal suffixes	269
3.2 Adjectival suffixes	270
3.3 Linking verbs	270
3.4 Verb suffixes	271
3.5 Verb stems	274
3.6 Variation of the stem according to the verbal suffix	276
3.7 Negative affixes	279
3.8 Interrogative particles	280
Appendix 4 Irregular verbs	281
Bibliography	291

Foreword

As is the case for many indigenous peoples around the world, the preservation of culture and identity is important for the Sherpas. Language and scripts play an important role in this endeavor.

The Sherpas are one of the main Himalayan indigenous ethnic groups, and their language is widely spoken in many isolated communities. Unfortunately, its use is diminishing rapidly due to the influences of outside society and culture. Luckily, many Sherpas of the present generation feel strongly that preservation of the language is important. Therefore, all of us must work hard to make this happen. This Sherpa-English dictionary, which has been compiled by expert linguist Professor Dr. Nicolas Tournadre, Lopon Gyurme Chodrak Sherpa, Dr. Lhakpa Norbu Sherpa, and doctoral student Mr. Guillaume Oisel, is an excellent model of the kind of high quality work that will help conserve the Sherpa language. I would like to thank all the co-authors for their dedication and contributions.

The financial and logistic support of The Mountain Institute played a vital role in completion of this valuable work. I trust that this dictionary will play a positive role in conservation of the Sherpa language.

Nawang Tenzin Zangpo,

Reincarnate Lama,

Tengboche Monastery,

the 6th of February 2007

ངོས་སྤྱོད།

༡༡།

དེང་འཛམ་གླིང་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་སྐད་ཡིག་རྣམས་མི་ཉམས་ཤོང་འཕེལ་གྱི་ཐབས་ལ་བརྟེན་གཤམ་ཆེ་བ་བཞིན།
འདིར་ཤར་པ་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་མི་ཉམས་ཆེད་ཤར་པའི་སྐད་ཡིག་གཤམ་ཆེན་པོ་ཡིན། སྐད་ཡིག་མེད་ན་ཤར་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་ནང་ནས་བྱད་
ཟེན་པ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཐུབ། ཤར་པའི་སྐད་ཡིག་ནི་རྟི་མ་ལ་ཡའི་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཁྱེད་ལྡན་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། སྤྱོད་ནས་ད་བར་
མི་དམངས་ཡོངས་ལ་བྱུང་བཅས་ཤིང་བེད་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་པ་ཡིན། ད་ལྟ་ཐང་སྟོད་ཀྱི་ཁྱེད་ལྡན་པ་ཉོར་བུ་སོགས་ནས་སོ་སོའི་ལུང་
པའི་གོམས་གཤེས་དང་སྐད་ཡིག་ཅུ་ཆེར་བབྱང་ཞིང་མི་དམངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་སྒྲུབ་བཞིན་ཡིན་མོད། ཕྱིས་སུ་བྱད་དང་བྱེད་ཆའི་སྐབས་འདི་ཙམ་འབྱུང་
བ་ཡང་ཆེས་དཀའ་བ་ཡིན་པས་ཀུན་གྱིས་དོ་སྣང་མཛད་དགོས། ད་རེས་ཤར་པའི་སྐད་ཡིག་སྤྱད་སྒྲོབ་མཚན་བྱེད་དུ་དམིགས་ནས། ཐང་
སྟོད་ཀྱི་ཁྱེད་ལྡན་པ་ཉོར་བུ་ལགས་དང་། སྤྱིང་ཆའི་སྒྲོབ་དཔོན་འབྲུང་མེད་ཆོས་གྲགས་ལགས། པ་རན་སིའི་མཁས་དབང་ཉི་སྒྲུབ་དེ་ཆེན་
རབ་བརྟན་ལགས། པ་རན་སིའི་སྒྲོབ་བླ་ཆེན་མའི་དགེ་ལེས་སྒྲོབ་མ་གྱི་ཡོམ་བཅས་ནས་ཤར་པའི་ཆོག་མཛོད་འདི་ཉིད་གསལ་དུ་བྲིས་ཏེ་གང་
ལེགས་ཐོན་པར་རྒྱུ་སྤྱི་རང་དང་བསྐྲགས་བརྗོད་ལུ་བ་དང་ཆབ་གཅིག་ འདིར་ཤར་པའི་ཆོག་མཛོད་ཆེད་རྒྱབ་གཉོར་མཐུན་རྒྱུན་གནང་མཁན་
ས་མཐོའི་ཞིབ་འཇུག་ཆོགས་པའི་དབུ་འཛིན་ཐང་སྟོད་ཀྱི་ཁྱེད་ལྡན་པ་ཉོར་བུ་གཙོས་ལས་བྱེད་ཡོངས་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ལྷ་རྒྱ་བཅས།

སྤྱི་ལོ་མིང་དག་དབང་བསྟན་འཛིན་བཟང་པོ་ནས། ཕྱི་ལོ་2007་ལྟ་ཆོས་6་ལ།

Preface

The Sherpas are a minority ethnic group of Nepal. Their ancestors are believed to have migrated south from the Tibetan plateau over 500 years ago, and entered into the Khumbu, a vacant valley on the south slopes of Jomolangma (Mount Everest / Sagarmatha). The Khumbu was regarded as a *beyul* - one of Padmasambhava's sacred hidden valleys. The culture and language of the Sherpa people evolved in this isolated environment, and thus developed their own unique characteristics over the centuries.

Sherpa is one of the Tibetic languages within the Tibeto-Burman group of the Sino-Tibetan family of languages. In recent years, the use of the Sherpa language has been declining rapidly. Because of unfavorable education policies and the increasing influence of dominant cultures, Sherpa is not being effectively passed on from one generation to the next, and it is not properly documented or taught in schools. If no action is taken, the Sherpa language could die out within several generations, thus threatening our identity and culture.

As a member of the Sherpa community, I am very proud of our unique culture and traditions, and the prospect of losing this heritage has been worrying me. In the year 2000, I had an opportunity to express these concerns to the Tengpoche Rinpoche, Nawang Tenzin Zangpo. Rinpoche not only shared my concerns, but he himself had been thinking about compiling a glossary of Sherpa words for quite some time. Towards this goal, he had already collected a trunk full of documents. We agreed that the responsibility of preserving a language lies with the people who speak it. Therefore, we agreed that we must try to do something before it was too late.

At that time, I was working on a multi-year Project in the Tibetan Autonomous Region (TAR, PRC) which made it difficult to start up language conservation in Khumbu. But in 2003, Rinpoche initiated the work of documenting the Sherpa language, with the assistance of Loppon Gyurme Chodrak, a native Sherpa who had graduated from a program in advanced Buddhist studies in India. By the time I returned from Tibet in 2005, over 10,000 Sherpa words had been collected and documented - with expanded definitions and explanations - to produce the draft *Sherpa'i tshig mdzod chen mo kun gsal me long* ("The great Sherpa dictionary: a clear mirror"). This compilation also contains histories and biographies of religious sites and personalities of the Solukhumbu region.

In 2005, at Rinpoche's request, I took over responsibility for completing the Sherpa dictionary project. The first priority was to assist with completion and publication of the *Shar pa'i tshig mdzod*

chen mo kun gsal me long. The second priority was to make the work more accessible. While the *Shar pa'i tshig mdzod chen mo kun gsal me long* is an invaluable compilation and a great resource book, it is written entirely in the Sambhota (Tibetan) script, and thus cannot be used by younger generations of Sherpa, who are educated only in Nepali and English. This led to the idea of developing a Sherpa lexicon with English, Nepali, and Tibetan translations, using Sambhota, Roman, and Devanagari scripts.

The challenge was that simply knowing how to speak the three languages is not enough to develop a quality language dictionary. It requires input from many speakers, and from expert linguists. We were fortunate that we were able to call on the expertise of Dr. Nicolas Tournadre, Professor of Linguistics at University of Provence, France who specializes in Tibetan languages. Dr. Tournadre not only agreed to collaborate on the dictionary, but also involved his doctoral student, Mr. Guillaume Oisel. They took an active role in developing the Sherpa orthography and romanization system, in analyzing Sherpa phonology, and in providing Tibetan translations. Mr. Oisel took on the initial bibliographic research, computer entry, formatting, and layout of the dictionary. Most importantly, they contributed the academic rigor and linguistic expertise necessary to produce a quality work.

Mr. Gyurme Chodrak, for his part, contributed to the writing of Sherpa words using the Sambhota script. Many of the Sherpa words in this dictionary were borrowed from the *Shar pa'i tshig mdzod chen mo* - though it must be noted that, in order to represent authentic spoken Sherpa, we had to modify many words before integrating them into the dictionary, as they reflected the influence of Literary Tibetan. My own contribution was not that of an expert, but rather, a jack-of-all-trades. I assisted with ensuring overall consistency in translations between languages (Sherpa, Tibetan, English, and Nepali), and provided information on the Sherpa words and their pronunciation. I also raised some funds to support the operating costs of the project and served in the role of Director for the Project.

This dictionary thus represents a great collaborative effort, and is the result of nearly four years of hard work (2005 to 2009). My wife Helen Sherpa and our children kept asking when the project would be completed. My 13 year old daughter, Pasang Yangjin, once said “it seems odd that my father is making a Sherpa dictionary but I know so little of it”. This dictionary has been prepared both to help preserve the language and to help younger generations of Sherpas become more familiar with their ancestral language. Documentation of a language has no use unless there are people to use it. I

hope many interested young Sherpas will find this helpful to reconnect with their community and culture.

Although there are some dialectal differences, there is generally good intelligibility throughout the whole Sherpa linguistic area. Some would argue that the differences are significant between Solu and Khumbu. In any language, similarities and differences can be found. If the aim is to take into account all the dialectal variations, then designing a dictionary can become overwhelming. Therefore, it must be stated here that this dictionary is based mainly on the Khumbu dialect. I hope that this work will provide a basis for Sherpas from different regions to judge for themselves the similarities and differences. As we learn more about the language, we hope to offer information about other dialects and varieties.

Lhakpa Norbu Sherpa, PhD.,

Project Director of the Sherpa Language Preservation and Development Program,

Kathmandu, Nepal, June 2009

Acknowledgments

The completion of this work would not have been possible without the contributions of a number of highly motivated individuals.

The Tengboche Rinpoche, Ngawang Tenzing Zangbu, deserves our special gratitude for initiating this work and for serving as a continued source of inspiration and encouragement.

Dr. Nancy Caplow provided valuable input throughout the project, reading the entire manuscript several times at various stages. We are especially grateful for her thorough review of the Introduction and Appendices, and her insightful comments on aspects of the linguistic analysis and presentation. She also checked and edited all dictionary entries, clarifying English definitions and grammatical labeling. Her edits and her suggestions regarding overall organization and structure have greatly improved this work.

Ms. Pasang Dolma Sherpa assisted with Nepali translations and devoted considerable time to the typing of the Devanagari entries. Mr. Yuba Raj Ghimire and Mr. Bhim Narayan Regmi reviewed and edited the Nepali translations.

Originally from the Tö area of the Tibetan Autonomous Region, Trulku Ngawang Chokdup is bilingual in Sherpa and Standard Tibetan, and is also highly educated in Literary Tibetan. He was thus able to offer to refine some of the definitions and translations, clarify and confirm the pronunciation of Sherpa words, and also provide many useful comments on the development of the Sherpa orthography.

Mr. Michel Tournadre edited the illustrations and converted color photographs to black and white. Dr. Jeremy Spoon provided information on Sherpa plant and animal names.

We are also grateful to the many other members of the Sherpa community who took an interest in this project and provided encouragement.

Finally, we would like to acknowledge financial support from the Ford Foundation and the Royal Netherlands Government, which was made available through The Mountain Institute (TMI). The Lacito Laboratory of the CNRS (Centre National de la Recherche Scientifique) supported the travel costs and time of Dr. Nicolas Tournadre and Mr. Guillaume Oisel with PICS grant No. 2554. The University of Virginia's Tibetan and Himalayan Digital Library (THDL) program and the CNRS Dallith website have offered to host this document on their websites in future.

Overview

There are three sections to this book: five introductory chapters, the body of the dictionary, and four appendices.

The introductory chapters provide background on the Sherpa people and the Sherpa-speaking area (Chapter 1), the Sherpa language (Chapter 2), the system of romanization used in this dictionary to represent Sherpa pronunciation (Chapter 3), the Sambhota script as it is used to write Sherpa (Chapter 4), and a guide for users of the dictionary (Chapter 5).

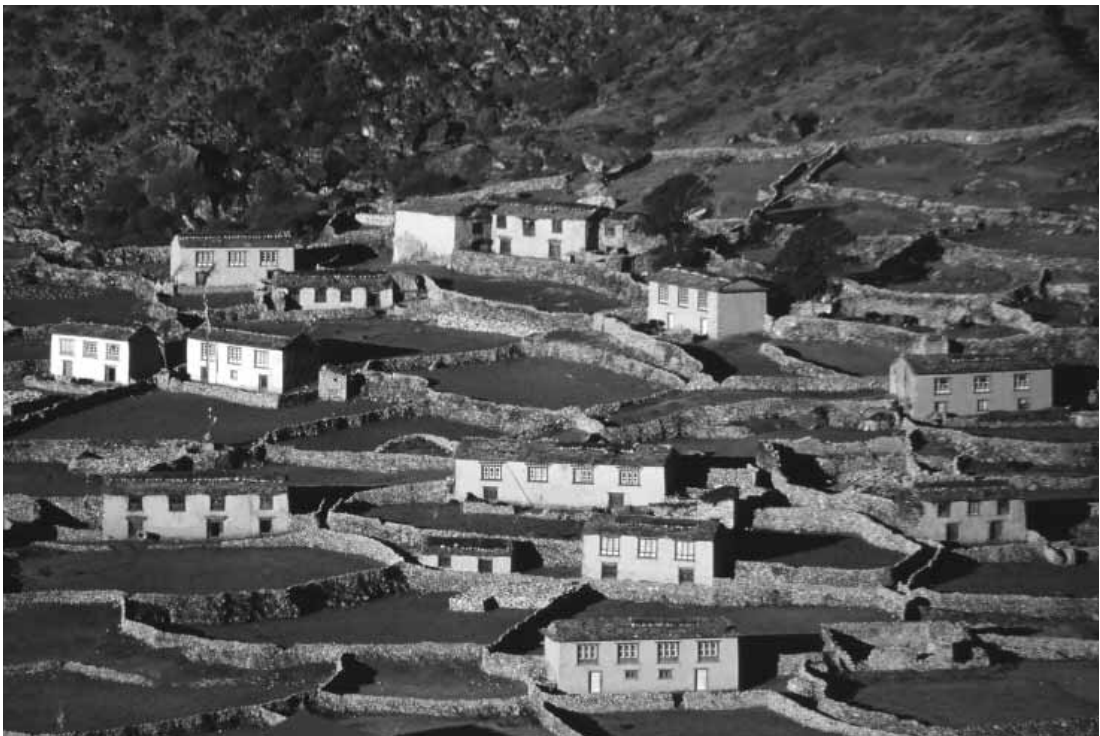
The body of the dictionary consists of three parts: first a Sherpa-English-Nepali dictionary, next an English-Sherpa dictionary, and finally a Nepali-Sherpa dictionary.

The appendices provide further linguistic detail on the system of transliteration (Appendix 1), factors taken into consideration in developing a script for Sherpa (Appendix 2), the main phonological and morphological characteristics of Sherpa (Appendix 3), and a table of irregular verb forms (Appendix 5).

© Lhakpa Norbu Sherpa

Khumjung village with Mt. Amadablam in the background

© Lhakpa Norbu Sherpa

Thameteng, one of the last villages with a traditional architecture

© Lhakpa Norbu Sherpa

Students in a classroom of Hillary School in Thame village

© Lhakpa Norbu Sherpa

Ancient mani stones along the trail to Sewongma village

© Lhakpa Norbu Sherpa

Changing generations of Sherpas in Khumbu

© Lhakpa Norbu Sherpa

Himalayan tahr among lush monsoon vegetation in Sagarmatha National Park

A monk dressed to perform black-hat dance

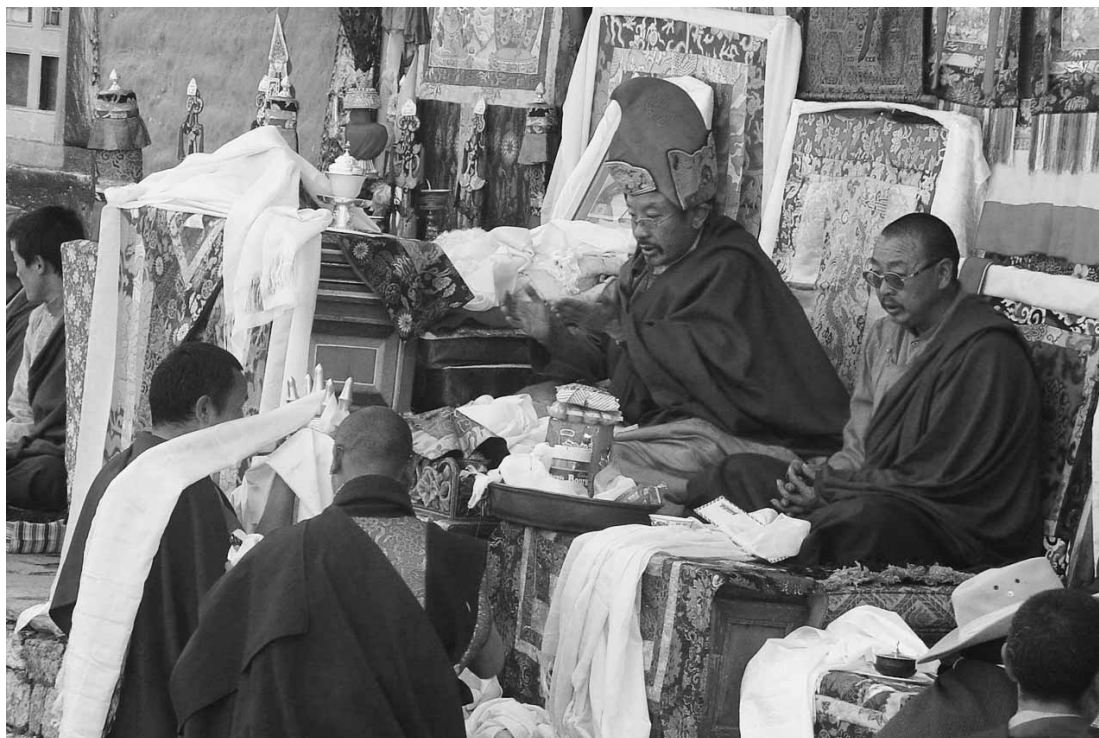
© Lhakpa Norbu Sherpa

Khumbi Yulha, the guardian deity of Khumbu, cloaked in monsoon clouds

© Lhakpa Norbu Sherpa

First view of Jomolangma (Mt. Everest) in Khumbu

© Lhakpa Norbu Sherpa

Monks offering Mandala to a Rinpoche of Thame Monastery

© Lhakpa Norbu Sherpa

Sun rises over Tengboche Monastery

© Nicolas Tournadre

Traditional charcoal brazier and tea kettle set for serving butter tea

© Nicolas Tournadre

Buddhist mantra carved on slate stone

© Nicolas Tournadre

Sherpa wedding cake alongside with a chang bottle

© Nicolas Tournadre

Wooden chang barrel in a Sherpa house

Introduction

1. The Sherpa people and the Sherpa-speaking area

The Sherpas are a people of Tibetan origin and cultural affinities. They migrated from eastern Tibet in several different waves in the 16th through 18th centuries, and settled in the present Solukhumbu area of Nepal, south of the Himalayas, near Mt. Jomolangma (Mount Everest).

The Solukhumbu District lies within the Sagarmatha Zone, one of Nepal's fourteen administrative zones. The District itself consists of 34 Village Development Committees (VDCs). Three of the world's 8000-meter peaks – Cho Oyu, Lhotse, and Jomolangma – are located within the Khumbu, the higher region of Sherpa country. This highland is drained by the Dudh Kosi and its tributaries: the Bhote Kosi, the Imja Khola, and the Solu Khola. The Khumbu area is part of Sagarmatha (Mt. Everest) National Park, a UNESCO World Heritage area. It is one of the main mountain tourist destinations of Nepal. The area is accessible by road from Kathmandu as far as Jiri, and then from Jiri on foot. It is also accessible by airplane, via the two small airports at Phaplu and Lukla.

To the east of the Dudh Kosi river valley lies the Arun river valley, whose upper slopes are populated by Sherpa people. Sherpas are also found in three other regions adjacent to the Khumbu: Shorong (Solu), Pharak, and Rolwaling. Sherpa settlements are generally found at elevations between 2000 and 4500 meters above sea level.

The four main Sherpa villages of Khumbu are Nauche (Nep: Namche Bazaar), Khumjung-Khunde, and Thame. The others are Tengpoche (Nep: Thyangpoche), Pangpoche, Dingpoche, Pheriche, Lopuche, Gorakshep, Phortse, Gokyo, Dole, Luza, Macharma, Khumjung, Khumde (alt: Khunde), Thamo, Thame, and Yilajung (alt: Yulajung).

The Sherpa villages of Pharak are Thumbuk, Monzo, Phemkaro, Phakdingma, Chhutrawa, Yulnying, Kusum Tsangka, Nacho Pomdo, Lomzo, Kyongmo, Buwa, Tate, Seogma, Rimejung, Tshermadingma, Lukla, and Dunge.

In the Shorong (Solu) region there are many more Sherpa settlements, and Salleri is particularly populous because of its status as District administrative center. The other Sherpa settlements in this region are Katidrangka (Nep: Kharikola), Manidingma (Nep: Nunthala), Trakshingtok, Ringmo, Salung, Jung (Nep: Junbesi), Thraktobuk, Changma (Nep: Bhandar), Thodung, Phaplu, Patale, Kyilkording, Gyapzuwa, Gholila, Setra, Sakar, Jalsa, Pang Khongma, Tsatuk, Kyama, Nyimare, and Mopung.

A substantial number of Sherpa speakers are also found in Sankhuwasabha and Taplejung districts to the east of Solukhumbu, and in Dolakha, Sindupalchok, and Ramechaap districts to the west of Solukhumbu. There are also some Sherpa speakers in Rasuwa district, which is otherwise predominantly populated by Tamangs. Today the capital city of Kathmandu has become a meeting place for Sherpa speakers from different mountain regions. In Tibet (the TAR, or Tibetan Autonomous Region), a small population of Sherpa speakers is found in the Dram area.

Based on a 2001 census, the Central Bureau of Statistics (CBS) of Nepal reported that there were 154,622 Sherpas in Nepal, 19,706 of them living in the Solukhumbu area. An accurate figure for the total number of Sherpa speakers is difficult to determine. According to Graves (2007:16), estimates typically range between 15,000 and 70,000. Bradley (1997) estimated the number of speakers as 50,000. There are several reasons for the discrepancy between estimates of Sherpa population size and estimates of Sherpa speakers. Some young Sherpas living in Kathmandu or elsewhere outside of the Solukhumbu area no longer speak the language. Also, members of other ethnic groups with which the Sherpa are in close contact may identify themselves as Sherpas, though they do not speak the language.

Sherpa culture developed and evolved in a high-altitude environment. The Sherpas have traditionally cultivated potatoes, buckwheat, and corn, and herded yaks, cows, and yak-cow hybrids called zomo and zo. These agro-pastoral activities are supplemented by trade. In recent decades, the Sherpas have become increasingly involved in running tourism businesses such as travel logistics, lodge operation, climbing, and guiding. Sherpas have also gained international recognition for their mountaineering skills, and some of them have become quite famous.

The Sherpas practice Vajrayana Buddhism and are followers of the Nyingma school. They are proud of their rich tradition, which they would like to preserve and develop.

Since they settled in the southern Himalayas, the Sherpas have been in contact with other indigenous groups in the area, such as the Magar, Rai, Gurung, Sunwar, Jirel, and Hindu hill castes.

2. The Sherpa language

2.1 Linguistic affiliation

The Sherpa language belongs to the Tibetic family¹, which comprises at least 25 languages and more than 200 hundred dialects. These varieties share a common history: they are all derived from Old Tibetan, a language attested at the time of the Tibetan Empire (7th-9th centuries).

The Tibetic family is itself included in a larger linguistic family called Tibeto-Burman, which comprises about 400 languages. Although the Tibeto-Burman languages are genetically related, they exhibit tremendous diversity and they may differ entirely in their vocabulary and syntax. This is not at all the case with in the Tibetic family, whose languages are closely related and share many common features – even when they are not always readily mutually intelligible.

The Tibetic languages are currently spoken in five countries: China, India, Nepal, Bhutan and Pakistan. The main languages or groups of dialects are Ü-Tsang, Kham-Hor, Amdo, Thewo-Chone, Ladakhi, Balti, Purki, Spiti, Dzongkha, Drenjong, Kyirong-Kagate, Jirel, and Sherpa.

2.2 Dialect variation

Within Tibetic, the Sherpa language is comprised of several dialects, named for the areas in which they are spoken: Shorong (Nep: Solu), Pharak, Khumbu, Rolwaling, and Dram. The Sherpa-speaking community of Dram is now very small, since the Sherpas there have intermarried with people of the Tö-speaking community, and have been gradually adopting the Tö dialect.

The differences between the dialects involve minor elements of the phonology (sound patterns) and morphology (word structure). There is also variation in some lexical expressions (vocabulary). Despite these differences, however, there is still a high degree of mutual intelligibility. As noted, this dictionary is based on the Khumbu dialect, which is the native speech of two of the co-authors, Gyurme Chodrak and Lhakpa Norbu. Additional data was also collected from other speakers of this dialect during fieldwork in the Khumbu area.

¹ Until quite recently, linguists have typically used the term “Tibetan dialects” rather than “Tibetic languages”. However, as described in Tournadre (2008), this term is not appropriate, since the various Tibetic languages are not mutually intelligible. Adaptation of the term “Tibetic” parallels use of the term “Sinitic” to refer to the diverse range of Chinese languages.

2.3 Languages closely related to Sherpa

Sherpa phonology and vocabulary bear many similarities with the Tö and Tsang dialects of the Ü-Tsang or “Central Tibetan” language, which are spoken on the northern side of Jomolangma (Mount Everest). Some Kham influences can also be identified, as well as a few features shared with Dzongkha and Drenjong, two Tibetic languages spoken south of the Himalayas, predominantly in Bhutan and Sikkim. As far as morphology and syntax are concerned, one may also observe similarities with Tö and Tsang, but Sherpa has undergone its own evolution, especially in terms of verb morphology². The influences of the Tö, Tsang, and Kham dialects on Sherpa can be explained by historical factors: the Sherpa migrated from Tibet via Kham (in eastern Tibet) to Tö (in western Tibet) before settling in the present Solukhumbu area.

Jirel is another Tibetic language which is closely related to Sherpa. Most Jirel speakers live in Jiri, a village in the Dolakha district, near the Solu area. Jirel has preserved a number of conservative phonological features which were lost in Sherpa (such as the final /t/ sound, as discussed in section 2.1 of Appendix 3). The mutual intelligibility between Sherpa and Jirel is not high. Jirel has been more strongly influenced by Nepali and Hindu language and culture than has Sherpa.

Yolmo is another Tibetic language spoken in Sindhupalchok and Nuwakot districts. It is often referred to as “Helambu Sherpa” by the Nepalese people. However, as demonstrated by Anna Maria Hari (2004: 699), Yolmo is closely related to Kagate, and is not a Sherpa dialect.

2.4 Emergence of a writing system for Sherpa

In the Solukhumbu, as in many other Tibetic-speaking areas outside Tibet, knowledge of the Tibetan or “Sambhota” script is mainly limited to religious scholars (monks and nuns). Lay Sherpas are educated mainly in Nepali and English. As a result, when Sherpa speakers wish to communicate in writing, they are more likely to use the Nepali or English languages rather than Sherpa itself.

Another important factor leading to the decline of the Sherpa language is that many Sherpas have settled outside of the Solukhumbu area, mainly in Kathmandu, but also in Darjeeling, Hong Kong, Great Britain, and North America. Over time, they – and their children – use the dominant languages of these areas more and more.

² The unique verbal morphology of Sherpa is discussed in detail in Appendices 3 and 4.

Aware of this difficult linguistic situation and aware of the fact that the absence of a written standard can hasten the extinction of a language, the Tengpoche Rinpoche, an important Buddhist leader in the Solukhumbu, has urged the development of a written Sherpa language. He has received strong support from two of the co-authors of this dictionary, Lhakpa Norbu and Gyurme Chodrak, and more generally from the Sherpa elite, both lay and religious.

Thus in the present work, we use the writing system developed by Thonmi Sambhota in the 7th century, at the behest of the Tibetan king Songtsan Gampo. We refer to this script as the “Sambhota script”, in honor of its inventor, rather than as the “Tibetan script”. The latter term focuses on the connection to Literary Tibetan and “Standard Tibetan” ; we prefer to emphasize its usefulness for all of the Tibetic languages.

In the past, there have been a number of attempts to document and describe Sherpa using the Latin and Devanagari scripts. The linguistic and cultural advantages of our choice of the Sambhota script are discussed in some detail in Appendix 2.

2.5 Previous studies of the Sherpa language

Despite the international fame of the Sherpa people, there have been relatively few studies of the Sherpa language up to the present time. In the 1970's, a series of articles were published by Burkhard Schöttelndreyer (1970, 1971, 1973, 1975, 1978, 1980), Heiderose Schöttelndreyer (1971), Kent Gordon (1969, 1970), Austin Hale (1970, 1973, 1975), and Stephen Watters (1999), under the auspices of the Summer Institute of Linguistics. Most of these articles addressed the sounds and sound patterns (the phonetics and phonology) of the Solu dialect, and some of them are not easily accessible even for linguists because of the theoretical framework used by the authors. In the 1980's, Talmy Givón (1982) and Anthony Woodbury (1986) published articles on Sherpa evidentiality. More recently, Barbara Kelly (2004) published a sketch grammar and a glossary based on her MA thesis, and Thomas Graves (2007) devoted his PhD to the variety of Sherpa spoken in Hile. Both of these works concern the Solu dialect.

A number of Sherpas have compiled word lists, lexicons, and glossaries. These Sherpa authors include Ang Pinjo Sherpa (1999), Lopon Ngawang Jigdrel Sherpa (2006), and Lhakpa Doma et. al. (2006). The most complete lexicographic work on the Sherpa language so far is Gyurme Chodrak's (2008) *Shar pa'i tshig mdzod chen mo kun gsal me long*, "The great Sherpa dictionary: a clear mirror".

3. Sherpa romanization

In all three sections of this dictionary – Sherpa-English-Tibetan-Nepali, English-Sherpa, and Nepali-Sherpa – the pronunciation of Sherpa words is indicated using the familiar Latin alphabet. The system of "romanization" that we have developed and adopted for use here has been kept as simple as possible: we use only letters which are available on any computer, without requiring any special fonts. The transcription system we have chosen allows rendering all of the phonological oppositions found in Sherpa. The only special signs are those used to indicate the high and low tones.

Sherpa romanization includes the following consonants: **p, ph, b, t, th, d, tr, thr, dr, ky, khy, gy, k, kh, g, ', ts, tsh, ch, chh, s, z, shr, sh, j, h, lh, l, r, m, n, ny, ng, w**, and **y**, and the following vowels: **i, e, a, u, o, ü**, and **ö**. The Sherpa pronunciation represented by these letters is described below. The romanized letters are shown in a plain font, with the pronunciation indicated between slashes (/).³

3.1 Pronunciation of the letters

p : similar to *p* in English *spot* or *spell*. It is not aspirated.

Ex.: /**pāu**/ 'skin', /**pēnpu**/ 'chief, leader', /**pīn**/ 'relatives, cousins'

ph : similar to *p* in English *pot* or *poor*. This sound is aspirated. The aspiration is stronger when **ph** occurs in a syllable with a high tone than when it occurs in a syllable with a low tone.

Ex.: /**phītok**/ 'afternoon', /**phē**/ 'flour', /**phālip**/ 'butterfly', /**pharak**/ 'Pharak region'

³ In the body of the dictionary, romanized pronunciation is shown in plain font without slashes. In Appendix 1, we discuss the system of transliteration from the Sambhota script; This will be shown in italics.

Some Sherpa speakers may pronounce *p* and *ph* in place of /f/ in foreign loanwords such as ‘phone’: /**ph**ōn/ or /fōn/. However, in native Sherpa words, **ph** always corresponds to an aspirated /ph/, and never to /f/.

b : similar to *b* in English *bye-bye*.

Ex.: /**b**alwa/ ‘frog’, /**b**ermang/ ‘cat’, /**b**uta/ ‘bellows’

Some Sherpa speakers may produce *b* for /v/ in foreign loanwords such as ‘TV (television)’: /trī**b**i/ or /trīvi/.

t : similar to *t* in English *stop* or *stone*, but with the tip of the tongue against the back of the teeth. It is not aspirated.

Ex.: /tāmnye/ ‘language’, /tā/ ‘horse’, /tōr/ ‘to lose’

th : similar to *t* in English *top*, but with the tip of the tongue against the back of the teeth as in French ‘tasse’. The /t/ is aspirated. The aspiration is stronger when **th** occurs in a syllable with a high tone than when it occurs in a syllable with a low tone. Note that *th* is not pronounced like the English ‘think’.

Ex.: /thāngpu/ ‘in good health’, /thāp/ ‘stove’, /thūrme/ ‘short’, /thama/ ‘then’, /tharung/ ‘still, yet’

d : similar to *d* in French *dur* or in English *down*, but with the tip of the tongue against the back of the teeth.

Ex.: **d**ang ‘yesterday’, **d**ongpu ‘tree’, **d**aasa ‘place’

tr : This sound does not exist in English. It is called a “voiceless retroflex plosive” and is pronounced with the tip of the tongue curled back to touch the hard palate or alveolar ridge. It is roughly similar to *tr* in English *astronomy*.

Ex.: **tr**āapa ‘stairs’, **tr**ōlum ‘butter churn’, **tr**ūm ‘to crush’

thr : The sound *thr* is pronounced like *tr* but aspirated, as in English *true*. Note that the notation *thr* is not pronounced like the English ‘thr’, in ‘throw’. Once again, the aspiration is stronger when **thr** occurs in a syllable with a high tone than when it occurs in a syllable with a low tone.

Ex.: **thr**āk ‘blood’, **thr**īiwa ‘bile’, **thr**a ‘wheat’, **thr**al ‘tax’, **thr**ik ‘knife’

dr : This sound does not exist in English. It is called a “voiced retroflex plosive”. It is roughly similar to *dr* in *drew*, but with the tip of the tongue curled back to touch the hard palate or alveolar ridge.

Ex.: **dro** ‘to go’, **draa** ‘rice’, **drâ** ‘enemy’

ky : similar to *cu* in English *acute*. It is not aspirated.

Ex.: **kyî** ‘dog’, **kyē** ‘to be born’, **kyîrmu** ‘pleasant’

khy : similar to *cu* in English *acute*. The aspiration is stronger when *khy* occurs in a syllable with a high tone than when it occurs in a syllable with a low tone.

Ex.: **khyē** ‘to be able’, **khyorong** ‘you’, **khyōwa** ‘husband’, **khyir** ‘will do’, **khyongpu** ‘rough’

gy : similar to the sequence of letters *gu* in English *regular*.

Ex.: **gyalung** ‘mirror’, **gyalam** ‘main road’, **gyaamu** ‘fat’

k : similar to *k* in English *skip*. It is not aspirated.

Ex.: **kâlak** ‘crow’, **kûr** ‘bread’, **kêltang** ‘waist’

In informal speech, the sound /k/ at the end of a word is reduced to a glottal stop (see below), and is barely pronounced.

kh : similar to *k* in English *kill*. The aspiration is stronger when **kh** occurs in a syllable with a high tone than when it occurs in a syllable with a low tone.

Ex.: **khāamu** ‘expert’, **khāp** ‘needle’, **khēmu** ‘cheap’, **khani** ‘where’, **khangpa** ‘house’

g : similar to *g* in English *go*.

Ex.: **gu** ‘nine’, **gomu** ‘evening’, **gorak** ‘raven’

’ : This sign corresponds to a glottal stop. In American English this sound is found at the beginning and in the middle of the expression ‘uh oh’. It is also found in cockney English in some words such as *what* pronounced as *wha’*.

Ex.: **gye’** ‘eight’, **kē’** ‘sound’

Nota bene: The glottal stop sign **’** is also used to mark verbs ending in /k/ since this sound is normally weakened.

Ex.: jo’ ‘to put’ instead of jok.

ts : similar to *ts* in English in *patsy* or *lots*.

Ex.: **tsô** ‘lake’, **tsēng-ge** ‘clean’, **tsēt** ‘to wake s.o up’

tsh : similar to *ts* in German *Zeit* ‘time’ or *zehn* ‘ten’ or English *patsy*, but aspirated.

Ex.: **tshāndi** ‘hot’, **tshāsi** ‘very’, **tshūlim** ‘this side’

ch : similar to *ch* in English *itching*. It is not aspirated.

Ex.: **chīndi** ‘heavy’, **chēla** ‘tongue’, **chē-nga** ‘fifteen’

chh : similar to *ch* in English *chair*. The aspiration is stronger when **chh** occurs in a syllable with a high tone than when it occurs in a syllable with a low tone.

Ex.: **chhū** ‘water’, **chhīnpa** ‘liver’, **chhāaram** ‘ice’, **chhūurung** ‘funeral cairn’

s : similar to *s* in English *song*.

Ex.: **sū** ‘who’, **sēm** ‘mind’, **sēr** ‘hail’

z : similar to *z* in English *zoo*. Alternatively, this sound may be pronounced as a voiced dental affricate [dz], i.e., *d* quickly followed by *z* as in *adze*.

Ex.: **zopkyok** ‘male hybrid of yak and cattle’, **zīm** ‘to catch’, **zeemu** ‘beautiful’

shr : This sound does not exist in English. It is roughly similar to *sh* in English *shoe*, but it is pronounced with the tip of the tongue curled back to touch the hard palate or alveolar ridge, like Nepali *saḍyantra* ‘conspiracy’, *varṣa* ‘monsoon’, *biṣaya* / *viṣaya* ‘subject, discipline’. This sound is called a “retroflex fricative”.

Ex.: **shrā** ‘hair’, **shrāndi** ‘hard’, **shrīn** ‘to guard’, **shrīk** ‘monkey’

sh : similar to *sh* in English *shoe*.

Ex.: **shār** ‘east’, **shī** ‘die’, **shēl** ‘glass’

j : similar to *s* in English *vision* and *pleasure*, and to *zh* in *Brezhnev*. Alternatively, it may be pronounced as the voiced palatal affricate [dʒ], i.e. *j* in English *juice* or *jazz*.

Ex.: **jīiwa** ‘fear’, **jēpi** ‘wheat flour’, **jēt** ‘to forget’

h : similar to *h* in English *hair*, when it is pronounced with a high tone.

Ex.: **h**ūru ‘energetic’, **h**āmpa ‘brutal’

When occurring with a low tone, **h** is pronounced as [ɦ], a voiced glottal fricative, which is very weak and sometimes barely perceptible.

Ex.: **h**orong ‘we’, **h**in ‘(I) am’, **h**ama gaga ‘grandmother’

lh : this sound does not exist in English. It corresponds to a heavily-aspirated *l*, as in Lhasa.

Ex.: **lh**ā ‘to look at’, **lh**āawa ‘wind’, **lh**ô ‘south’

l : similar to *l* in English *long*.

Ex.: **l**emu ‘good’, **l**aaka ‘work’, **l**imik ‘key’

r : similar to *r* in English *right* (but with retracted rather than rounded lips).

Ex.: **r**ang ‘honey’, **r**iki ‘potato’, **r**ingpu ‘long’

m : similar to *m* in English *money*.

Ex.: **m**aasa ‘sleeping bed’, **m**anja ‘clothes’, **m**ar ‘butter’

n : similar to *n* in English *no*.

Ex.: **n**am ‘when’, **n**aatri ‘forest’, **n**empi ‘night’

ny : similar to *ny* in English *canyon*.

Ex.: **ny**a ‘fish’, **ny**o ‘to buy’, **ny**ēt ‘to find’

ng : similar to *ng* in English *song*.

Ex.: **ng**ul ‘silver’, **ng**â ‘five’, **ng**āmu ‘early’

w : similar to *w* in English *west*.

Ex.: **w**ē ‘(I) have’, **w**ok-la ‘under’, **w**azik ‘fox’

y : similar to *y* in English *yes*.

Ex.: **y**anglong ‘again’, **y**ampa ‘other’, **y**ambu ‘Kathmandu’

i : similar to *i* in English *machine*.

Ex.: **ch**īndi ‘heavy’, **ky**ī ‘dog’, **shr**īn ‘to guard’, **d**īn ‘seven’

e : similar to *e* in English *hey*, or to *é* in French *été*.

Ex.: jet ‘to forget’, kye ‘to be born’, phe ‘flour’

a : similar to *a* in English *father*.

Ex.: draa ‘rice’, laaka ‘work’, gyalung ‘mirror’

o : similar to *o* in English *so*.

Ex.: gomu ‘evening’, gorak ‘raven’, khyowa ‘husband’

u : similar to *o* in English *two*.

Ex.: gu ‘nine’, chhu ‘water’, su ‘who’

Two additional sounds – *ö* and *ü* – also occur in Sherpa, but they are marginal in the system.

ö : does not occur in English. It is similar to the sound *eu* in French *bleu* ‘blue’.

Ex.: jöntang ‘ability’, khön ‘to dress’

ü : does not occur in English. It is similar to the sound *u* in French *rue* ‘street’ or to *ü* in German *Bücher*.

Ex.: dü ‘demon’, khün ‘a loss’

3.2 Tone registers

In our transcription system, high tone is marked by a line over the vowel, and low tone is marked by a line under the vowel. High tone is produced with a high pitch, giving the impression that the speaker is “singing”, while low tone is produced with a low pitch corresponding to the “normal register” of the speaker.

Ex.: /sā/ ‘tooth’ vs. /sa/ ‘to eat’; /nām/ ‘sky’ vs. /nam/ ‘when’; /lāa/ ‘musk deer’ vs. /laa/ ‘month’; /nāa/ ‘day after tomorrow’ vs. /naa/ ‘barley’; /nāng/ ‘to give’ (H) vs. /nang-la/ ‘inside’.

In words of more than one syllable, tone is only marked on the first syllable, because the tone distinction is neutralized on the second syllable.

Ex.: /laaka/ ‘work’, /lakpa/ ‘hand’, /rongpa/ ‘low-lander’

3.3 Tone contours

In some words, high and low tones are produced with different contours: level, falling or rising. If we take into account both the contour and the register, we can distinguish four types of tone: high level, high-falling, low level and low-rising. We use a circumflex (^) to indicate a contour tone, so the four possible tone types are indicated by the following signs:

high level : ā; *high-falling*: â; *low level*: ă; *low rising* : â

Ex.: /kyîrmu/ ‘pleasant’ vs. /kyîrmu/ ‘round’ ; /tōngpa/ ‘empty’ vs. /tôngpa/ ‘fermented millet chang drunk through straw’; /dâkpu/ ‘owner’ vs. /dakpu/ ‘we (inclusive)’

3.4 Vowel length

Vowels may be short or long. In some cases, vowel length is crucial in distinguishing meanings. Longer vowels are indicated in the romanized transcription by repeating the vowel.

Ex.: /rā/ ‘goat’ vs. /raa/ ‘cotton’; /dō/ ‘stone’ vs. /doo/ ‘dough figurines and thread-crosses’;
/nā/ ‘to be sick’ vs. /naa/ ‘barley’; /tāa/ ‘sign, mark’ vs. /tā/ ‘horse’.

4. Sherpa script in the dictionary

In the past, entries in Sherpa dictionaries and glossaries have been given using the Devanagari, Latin, or Sambhota (“Tibetan”) alphabets. The most comprehensive Sherpa dictionary available to date – the *Shar pa’i tshig mdzod chen mo kun gsal me long*, “The great Sherpa dictionary: a clear mirror” composed by our co-author Gyurme Chodrak – is written using the Sambhota alphabet. This script has been used to write literary Tibetan for more than a thousand years, since it was developed by Thonmi Sambhota in the 7th century. In recent decades, languages such as Dzongkha (the national language of Bhutan), Ladakhi and Drenjong (the language of Sikkim) have also begun to use this script.

Since Sherpa is derived from Old Tibetan, its vocabulary and its grammar exhibit many regular correspondences with Classical Literary Tibetan. Thus it is quite easy to use the Sambhota alphabet to transcribe Sherpa. Another obvious advantage to using this script is that it better suits the Sherpa phonology and tones than does Devanagari (as discussed in greater detail in Appendix 2).

The use of the Sambhota script for writing Sherpa is described below.

4.1 The alphabet

The Sambhota alphabet has thirty consonants and four diacritic vowels. The tables below show each of the consonant and vowel letters, and how they are pronounced in Sherpa.

Table 1: The thirty consonants གསལ་བྱེད་གསུམ་ཅུ་

ཀ་ k _a	ཁ་ kh _a	ག་ g _a	ང་ ng _a
ཅ་ ch _a	ཆ་ chh _a	ཇ་ chh _a	ཉ་ ny _a
ཏ་ t _a	ཐ་ th _a	ད་ t _a	ན་ n _a
པ་ p _a	ཕ་ ph _a	བ་ ph _a	མ་ m _a
ཙ་ ts _a	ཛ་ tsh _a	ཌ་ z _a	ཝ་ w _a
ཞ་ sh _a	ཟ་ s _a	འ་ h _a	ཡ་ y _a
ར་ r _a	ལ་ l _a	ཤ་ sh _a	ས་ s _a
ཧ་ h _a	ཨ་ ā		

Table 2: The four diacritic vowels དབྱེད་སྐད་

ཇི་ i ཇུ་ u ཇེ་ e ཇོ་ o

In the following sections, the pronunciation of letter names is shown in parentheses, while the sound represented by the letter is shown between slashes. For example, for English, we could say that the name of the letter ‘b’ is pronounced (bee), and that the sound represented by this letter is /b/. Likewise, for Sherpa, we say that the name of the letter ཀ་ is pronounced (k_a), and the sound represented by this letter is /k/.

The sounds represented by the Sambhota letters in Sherpa are practically identical to the sounds of Standard Tibetan (or Lhasa dialect) pronunciation. However, in some cases when letters occur in certain combinations, the Sherpa sounds differs from those of Standard Tibetan⁴. A few specific details of Sherpa pronunciation are provided below; further details can be found in section 4.3.

⁴ Just as the pronunciation of the Latin alphabet in Italian, Spanish and French is generally very similar, though some combinations of letters such as *chi*, *ci*, *gi*, etc. are pronounced in a very different way in the three languages.

The letter ཨ (h̥a) represents the sound of a voiced glottal fricative (phonetically [ɦ]). However, it should be noted that ཨ (h̥a) occurs only with a low tone, and is much less audible than the letter ཨ̃ (h̃a) which is produced with a high tone.

The distinction in the pronunciation of some letters is neutralized in certain contexts. This is the case for the letters ཏ (nga) and ཏ̃ (nỹa); ལ (sha) and ལ̃ (chh̃a); and ས (sa) and ས̃ (za).

The letter ཏ (nga) represents the sound /ng/ in front of the vowel sounds /a/, /u/, and /o/ (ཏ /nga/, ཏ̃ /ngu/, and ཏ̃̄ /ngo/), but becomes closer to the sound /ny/ (just like the letter ཏ̃ (nỹa)) in front of the vowel sounds /i/ and /e/ (ཏ̃̄ /nyi/ and ཏ̃̄̄ /nye/). This neutralization is not reflected in the spelling.

The letter ས (sa) represents the sound /s/, except that it becomes /z/ (just like the letter ས̃ (za)) when it occurs with a written prefixed letter. (This is discussed in greater detail in section 4.3 below).

Likewise, the letters ལ (sha) and ལ̃ (chh̃a) are both pronounced /ja/ when they occur with a written prefixed letter.

Combinations used for transliterating Devanagari-Sanskrit

Apart from the 30 letters of the Sambhota alphabet, some additional letters such as the 6 reversed letters ལྷག་པ་བྱུག་ and the five subscript *ha* ཨ་ཐྱུག་པ་ལྷ་ are used to transliterate the retroflex and aspirated sounds of the Sanskrit-Devanagari alphabet. These letters are not used in Sherpa and we will not discuss them here.

The 3 letters ཏ̃ trā ཏ̃̄ thrā ཏ̃̄̄ nā are used in a marginal way to transcribe some foreign loanwords.

Ex.: མ་ཏྲི་ /maṇi/ “jewel” (borrowed from the Sanskrit), མོ་ཏྲི་ /moṭra/ “car” (borrowed from the English motor) and ཏྲོ་ལྷ་རྩ་ /throḷar/ “dollar”.

4.2 Spelling issues

The number of Sherpa publications – in either the Latin, Devanagari, or Sambhota alphabets – is still very limited, and there has been no standardization of spelling in any of these systems. In this dictionary, our general principle has been to use the traditional spelling of Classical Literary Tibetan whenever there is a clear, regular correspondence with Sherpa pronunciation. When the

correspondence is irregular or absent, we propose a phonetic rendering. That is, we use the Sambhota letters that best represent the Sherpa pronunciation.

This principle of using the traditional spelling whenever possible was also applied by Lopon Gyurme Chodrak (2008) in his dictionary. This preserves the etymology of many Sherpa words, and reflects the long history of the Sherpa language and its relationship to Literary Tibetan and other Tibetic languages.

4.3 Syllable structure

In Sherpa, as in written Tibetan, a syllable consists of

- a **radical letter** called མིང་གཞི་ /mingshi/ corresponding to one of the thirty consonants introduced above.

It may additionally consist of:

- a **vowel** called དྲུངས་ /yāng/. As shown in Table 2, there are four vowels – ཨི་ /ī/, ཨུ་ /ū/, ཨེ་ /ē/, and ཨོ་ /ō/ – which are indicated with diacritical marks above or below the consonants (note that the letter ཨ་ (ā) is considered to be a consonant in the Tibetan grammatical tradition, because it referred, originally, to a glottal stop). There is also a default vowel /a/ which is not marked by any specific sign but it is inherent to the thirty consonants of the alphabet. Note that there is no tones associated with the vowels themselves. The tones come from the radical letter with which it occurs.
- a **superscribed letter** མགོ་ཅན་ /göchen/ placed immediately above the radical. There are three superscribed consonants : ར་ (ra), ལ་ (la), and ས་ (sā).
- a **subscribed letter** འདོགས་ཅན་ /dökchen/ placed immediately below the radical. There are four subscribed consonants : ཡ་ (ya), ར་ (ra), ལ་ (la), and ར་ (wa).
- a **prefixed letter** རྩོན་འདྲུག་ /ngonjuk/ placed immediately before the radical letter. There are five prefixed consonants : ཀ་ (kha), ཏ་ (nga), ཏ་ (tha), མ་ (ma), and འ་ (ha).
- a **suffixed letter** རྩོན་འདྲུག་ /jenjuk/ placed immediately after the radical. There are ten first suffixes : ཀ་ (kha), ཏ་ (nga), ཏ་ (tha), ཏ་ (na), བ་ (pha), མ་ (ma), འ་ (ha), ར་ (ra), ལ་ (la), and ས་ (sā).

- **a second suffixed letter** ཡང་རྟུག་/yangjuk/ placed immediately after the first suffixed letter. The only second suffix letter is སྒ་ /sā/. This is used rarely, and only for spelling reasons; it is never pronounced.

Vowels

As mentioned above, the vowel /a/ is inherent to all radicals, unless a different vowel sound is indicated by a diacritic either above or below the radical. The vowel signs ི̃ /i/, ི̂ /e/ and ི̄ /o/ are written above the radical consonant while the vowel sign ི̅ /u/ is written below. In written Sherpa, as in Literary Tibetan, the radical is in most cases easily identified since it bears the vowel symbol.

Ex. : ི̃ /rā/. This basic syllable is simply composed of a radical letter: ི̃ /rā/ with no diacritic. ི̂ /rē/ This syllable is composed of a radical letter ི̃ /rā/ with the diacritic sign ི̂ /i/. Similarly we have ི̄ /rē/, ི̅ /rū/, and ི̅̄ /rō/.

Superscribed and prefixed letters

From the point of view of their pronunciation, both “prefixed letters” and “superscribed letters” occur before the radical consonant and may thus be called “preradical consonants”. In modern Sherpa, as in modern literary Tibetan, these letters correspond to the traditional spelling, but are usually not pronounced. However, their presence is reflected in the impact they have on tone and aspiration.

The three superscribed consonants are : ི̃ (rā), ི̂ (lā), and ི̄ (sā).

Each of these three superscribed consonants may appear with a limited number of radicals, or root letters. The shape of the letters ི̃(rā), ི̂(lā), and ི̄(sā) are slightly modified when they are written above the radical letters, as shown in the charts below.

Table 3: The 12 consonants with the superscript ར་ (ra)

ཀ་	kā	ཁ་		ག་	ga	ང་	ngā
ཅ་		མ་		ཏ་	ja	ཡ་	nyā
ཉ་	tā	ཤ་		ཎ་	da	ཧ་	nā
ལ་		ས་		པ་	ba	མ་	mā
ཅ་	tsā	མ་		ཎ་	za	ཡ་	
ཞ་		ཡ་		ལ་		ལ་	
ར་		ལ་		ལ་		ལ་	
ཏ་		ལ་					

Table 4: The 10 consonants with the superscript ལ་ (la)

ཀ་	kā	ཁ་		ག་	ga	ང་	ngā
ཅ་	cā	མ་		ཏ་	ja	ཡ་	
ཉ་	tā	ཤ་		ཎ་	da	ཧ་	
ལ་	pā	ས་		པ་	ba	མ་	
ཅ་		མ་		ཎ་		ཡ་	
ཞ་		ཡ་		ལ་		ལ་	
ར་		ལ་		ལ་		ལ་	
ཏ་	lhā	ལ་					

Table 5: The 11 consonants with the superscript ས་ (sā).

ཀ་	kā	ཁ་		ག་	ga	ང་	ngā
ཅ་		མ་		ཏ་		ཡ་	nyā
ཉ་	tā	ཤ་		ཎ་	da	ཧ་	nā
ལ་	pā	ས་		པ་	ba	མ་	mā
ཅ་	tsā	མ་		ཎ་		ཡ་	
ཞ་		ཡ་		ལ་		ལ་	
ར་		ལ་		ལ་		ལ་	
ཏ་		ལ་					

As mentioned above, all the preradical letters – both the superscribed letters ར་ (ra), ལ་ (la) ས་ (sā) and the prefixed letters ཀ་ (khā), ཏ་ (ngā), ཏ་ (thā), མ་ (mā), and ལ་ (hā) – are silent, but they play a crucial role in indicating tone and loss of aspiration.

When they carry a prefixed letter or a superscript, the radicals ཀ་ (kha), ཅ་ (cha), ཇ་ (tha), and ཐ་ (pha) lose their aspiration and become voiced. In that setting, they are thus pronounced, respectively, as /ga/, /ja/, /da/, and /ba/.

Ex.: ནུ་ /gu/ ‘nine’, མགོ་འ་ /goo/ ‘head’, ག་ག་ /gaga/ ‘grandfather, elder’, མཇལ་ /jal/ ‘to meet’ (H), འཇིའ་བ་ /jjiwa/ ‘fear’, རྩོང་ཕུ་ /dongpu/ ‘tree’, འདོར་པ་ /dorpa/ ‘desire’, འབུད་ཇ་ /buta/ ‘bellows’, རྩེར་མང་ /bermang/ ‘cat’.

When the four nasal consonants carry a prefixed letter or a superscript, they shift to a high tone. In that setting, ཎ་ (nga), ཉ་ (nya), ཏ་ (na), and ཡ་ (ma) are pronounced respectively as /ngā/, /nyā/, /nā/, and /mā/.

Ex.: ཎ་ /ngā/ ‘I’ vs. ཉ་ /ngā/ ‘five’; ཏ་མ་ /nam/ ‘when’ vs. གཏམ་ /nām/ ‘sky’

When ཡ་ (ya) is prefixed, it, too, takes on a high tone /yā/.

Ex.: གཡལ་ག་ /yak/ ‘yak’ vs. ཡར་ /yār/ ‘upwards’

There are two specific combinations in which the prefix ཇ་ has a more significant impact on pronunciation: ཇབ་ /ā/ and ཇབྱ་ /yā/.

Ex.: ཇའོང་ཆ་ /ongcha/ ‘power’, ཇབྱ་ /ū/ ‘head (H)’, ཇབྱར་ཕུ་ /yāru/ ‘summer’

In rare cases, when they occur at the beginning of the second syllable of a two-syllable word, the prefixed or superscribed letters are still pronounced. For example, the nasal sound /n/ in མི་འདུག་ /mindu/ corresponds to the letter འ་ (ha) at the beginning of the second syllable. The /p/ in ཇུཔ་ཕུ་ /gupchu/ comes from the letter ཐ་ (pha) found at the beginning of the second syllable. The same is true for the /r/ of རྩེ་གྲོ་ /chhargu/ ‘Himalayan Griffon (vulture)’, where the medial /r/ sounds comes from the superscribed letter ར་ (ra), found in the second syllable (གྲོ་)

In some cases, an intersyllabic /p/ which is not etymological occurs between two syllables of a compound word. Just as in Standard Tibetan, we do not note this intersyllabic /p/ in the spelling.

Ex.: རྩེ་དག་ /gyupdak/ ‘quality’, རྩེ་ཆའ་ /tāpcha/ ‘horse saddle paraphernalia’, བཞེ་ཕྱ་ /zopta/ ‘appearance’

Subscribed letters

The subscribed letters correspond to sounds that occur after the radical letter, and can thus be called “postradical”. Unlike preradicals (either prefixed or superscribed), the subscribed postradical letters usually modify the pronunciation of the radical consonant.

There are four subscribed consonants : the letters ࣳ (ya), ࣴ (ra), ࣵ (la), and ࣶ (wa).

When these letters are subscribed, their shape is more or less modified as follows⁵:

Table 6: Modified forms of the subscribed consonants

ལྟ ࣳ ya	ལྟ ࣴ ra	ལྟ ࣵ la	ལྟ ࣶ wa
---------	---------	---------	---------

Table 7: The 7 consonants with the subscript ࣳ (ya)

ཀྱ ࣳ kyā	ཀྱ ࣴ khyā	ཀྱ ࣵ khyā	ངྱ ࣳ
ཅྱ ࣳ	ཅྱ ࣴ	ཅྱ ࣵ	ཉྱ ࣳ
ཇྱ ࣳ	ཇྱ ࣴ	ཇྱ ࣵ	ཉྱ ࣴ
ཏྱ ࣳ chā	ཏྱ ࣴ chhā	ཏྱ ࣵ chha	ཏྱ ࣶ nya
ཅྱ ࣳ	ཅྱ ࣴ	ཅྱ ࣵ	ཏྱ ࣶ
ཞྱ ࣳ	ཞྱ ࣴ	ཞྱ ࣵ	ཏྱ ࣶ
རྱ ࣳ	རྱ ࣴ	རྱ ࣵ	ཏྱ ࣶ
ཏྱ ࣳ	ཏྱ ࣴ	ཏྱ ࣵ	ཏྱ ࣶ
ཏྱ ࣳ *hyā	ཏྱ ࣴ	ཏྱ ࣵ	ཏྱ ࣶ

Table 8: The 13 consonants with the subscript ࣴ (ra)

ཀྱ ࣴ trā	ཀྱ ࣴ thrā	ཀྱ ࣴ thra	ངྱ ࣴ
ཅྱ ࣴ	ཅྱ ࣴ	ཅྱ ࣴ	ཉྱ ࣴ
ཇྱ ࣴ *trā	ཇྱ ࣴ *thrā	ཇྱ ࣴ thra	ཉྱ ࣴ
ཏྱ ࣴ trā	ཏྱ ࣴ thrā	ཏྱ ࣴ thra	ཏྱ ࣴ *mā
ཅྱ ࣴ	ཅྱ ࣴ	ཅྱ ࣴ	ཏྱ ࣴ
ཞྱ ࣴ	ཞྱ ࣴ	ཞྱ ࣴ	ཏྱ ࣴ
རྱ ࣴ	རྱ ࣴ	རྱ ࣴ	ཏྱ ࣴ
ཏྱ ࣴ	ཏྱ ࣴ	ཏྱ ࣴ	ཏྱ ࣴ
ཏྱ ࣴ shrā	ཏྱ ࣴ	ཏྱ ࣴ *shā	ཏྱ ࣴ shrā

⁵ The star indicates that the combinations are only used in literary Tibetan but they are not used in Sherpa.

Table 9: The 6 consonants with the subscript ལ་ (la)

ལ་	lā	ལ་		ལ་	lā	ལ་	
ཅ་		ཅ་		ཅ་		ཅ་	
ཏ་		ཏ་		ཏ་		ཏ་	
པ་		པ་		པ་	lā	པ་	
ཅ་		ཅ་		ཅ་		ཅ་	
ཞ་		ཞ་	lā	ཞ་		ཞ་	
ཞ་	lā	ཞ་		ཞ་		ཞ་	lā
ཏ་		ཏ་		ཏ་		ཏ་	

Table 10: The 16 consonants with the subscript ར་ (wa)

ཀ་	kā	ཀ་	khā	ཀ་	khā	ཀ་	
ཅ་	cā	ཅ་		ཅ་		ཅ་	nya
ཏ་	tā	ཏ་		ཏ་	thā	ཏ་	
པ་		པ་		པ་		པ་	
ཅ་	tsā	ཅ་	tshā	ཅ་		ཅ་	
ཞ་	shā	ཞ་	sā	ཞ་		ཞ་	
ར་	rā	ར་	lā	ར་	shā	ར་	sā
ཏ་	hā	ཏ་		ཏ་		ཏ་	

We now briefly summarise the main modifications in pronunciation induced by the subscribed letters.

The subscribed letter ར་ (ya)

With the velars ཀ་ (kā), ཀ་ (khā), and ཀ་ (khā), the subscribed ར་ (ya) yields the palatal plosives /kyā/, /khyā/, and /khyā/, respectively (see Table 7 above). The combination ར་ is pronounced /gyā/ when it is preceded by a prefixed or superscribed letter.

Ex.: ར་ /kyî/ ‘dog’, ར་ /kyūru/ ‘sour’, ར་ /kyē/ ‘to be born’, ར་ /gyema/ ‘intestine’

With the labials པ་ (pā), ཕ་ (phā), and བ་ (phā), the subscribed ཡ (ya) yields the palatal fricatives /chā/, chhā/, and /chhā/ (see Table 7 above). The combination རྩ is pronounced /ja/ when it is preceded by a prefixed or superscribed letter.

Ex.: རྩཁྱེད་ /chhargu/ ‘vulture’, རྩང་ /chhang/ ‘north’, རྩུ་ཅུག་ /chhuruk/ ‘coral’, རྩུ་ཐྱི་ /chhūrwi/ ‘dry’ cheese’, རྩར་ /jar/ ‘to stick’

With the nasal མ་ (mā), the subscribed ཡ (ya) yields /nya/.

Ex.: རྩམས་ལྟུང་ /nyamnyung/ ‘experience’

The subscribed letter ར (ra)

With the velars ཀ་ (kā), ཁ་ (khā), and ཁ་ (khā), the dentals ཏ་ (tā), ཐ་ (thā), and ཏ་ (thā), and the labials པ་ (pā), ཕ་ (phā), and བ་ (phā), the subscribed ར (ra) yields the retroflex plosives /trā/, /thrā/ and /thra/. (See Table 8 above). When they are preceded by a prefixed or superscribed letter, the combinations རྩ thrā, རྩ thrā, and རྩ thrā lose their aspiration and are pronounced as the voiced sound /dra/.

Ex.: རྩལུམ་ /trölum/ ‘churn’; རྩལ་ /draa/ ‘rice’; རྩལ་ལ་ /trāla/ ‘forehead’, རྩཆཱུ་ /dra chhāamu/ ‘nice’

The radical རྩ (sā) with a subscript ར (ra) is pronounced /shrā/.

Ex.: རྩ་ /shrā/ ‘hair’, རྩེལ་མ་ /shrēlma/ ‘pea’, རྩེན་ /shrēn/ ‘cloud’, རྩེང་ /shrāndi/ ‘hard, solid’

Combinations of the letters མ་ (mā) and ཤ་ (shā) with a subscribed ར (ra) are extremely rare. These combinations only occur in Sherpa in the case of borrowings from Literary Tibetan; they do not appear in this dictionary.

The combination of ཏ་ (hā) with a subscribed ར (ra) is also rare but it occurs in some Sherpa words. It is pronounced /shrā/ in the same way as རྩ

Ex.: རྩེལ་ལུ་ /shrīlmu/ ‘performance’; རྩེན་ཁོག་ /shrēkok/ ‘scrap of dried food’

The subscribed letter ལ (la)

All combinations that contain a subscript ལ la produce the sound /lā/ with a high tone; the lone exception is རྩ zla, which is pronounced /dā/. (See Table 9 above.)

Ex.: ལེཌ་ /lēta/ ‘brain’, ལྷུ་ /lû/ ‘song’, ལྟོབ་ /lōp/ ‘to teach’, ལྟོམ་ /lōm/ ‘to fry’, ལྟོབ་དགུ་བ་ /dawa guwa/ ‘the ninth month’

The subscribed letter ར (wa)

Combinations including a subscribed ར (wa) are very rare and do not change the sound of the radical to which it is attached. The subscribed /wa/ is used only because it corresponds to the traditional spelling.

Ex.: རྩ་བ་ /thrawa/ ‘monk’, རྩ་ཡོག་ /sayok/ ‘nettles’. རྩ་མུང་ /shamung/ ‘hat’

Suffixed letters

The final consonant letters are called “suffixed letters”. There are ten suffixes: ཀ (kha), ཅ (nga), ཏ (tha), ཉ (na), ཐ (pha), ར (ma), ལ (ha), འ (ra), ཡ (la), and ལ (sā). Except for ཏ (tha), ལ (ha), and ལ (sā), these suffixes are pronounced more or less clearly, as we will see below.

The suffixed letter ཀ (kha) is pronounced /k/ as in ལི་མིག་ /limik/ ‘key’, རྟོ་རྩ་ག་ /gorak/ ‘raven’. However the /k/ is often reduced to a glottal stop which transcribed by an apostrophe /’/: རྟོ་ག་ /no/ ‘to be situated’, ལི་མིག་ /limi/ ‘key’, རྟོ་རྩ་ག་ /gora/ ‘raven’.

The suffixed letter ཅ (nga) is pronounced /ng/ as in རྩ་མུང་ /shāmung/ ‘mushroom’, ལང་ /lang/ ‘to get up/ to be enough’.

The suffixed letter ཉ (na) is pronounced /n/ as in ངའི་ན་ /dīn/ ‘seven’, རྩེན་མི་ /jēnpi/ ‘wheat, flour’, ངུལ་ /gunpu/ ‘winter’.

The suffixed letter ཐ (pha) is pronounced /p/ as in རྩུ་ /nup/ ‘west’, ལྟོབ་ /lōp/ ‘to teach’, ལམ་ /khāp/ ‘needle’.

The suffixed letter ར (ma) is pronounced /m/ as in ལྟོམ་ /lōm/ ‘to fry’, ལམ་ /lam/ ‘road’, ལུམ་ /sūm/ ‘three’.

The suffixed letter འ (ra) is pronounced /r/ as in མར་ /mar/ ‘butter’, ལུར་ /kūr/ ‘bread’, བར་མིན་ /phermi/ ‘wife’.

The suffixed letter ཡ (la) is pronounced /l/ as in བལ་ /phal/ ‘wool’, རུལ་ /rul/ ‘snake’;

The suffixed letter ན (tha) is not pronounced, but instead usually generates in the final position a glottal stop which is transcribed by an apostrophe /'/: བློན་ /wɛ̃/ 'to have'; སྐད་ /kɛ̃/ 'sound, language'; གཅུན་ /gyɛ̃/ 'eight'; or simply disappears in the middle of a word: ཁྱེད་རྩེ་ /khyɛ̃/ 'you'; སྤྱི་ལྷན་ /kyĩduk/ 'community; network'; བཤམ་ /phɛ̃pa/ 'Tibetan'. In some instances, the /t/ is maintained in the middle of a word. In such a case, the ན is reduplicated in the Sambhota spelling⁶: ཁྲོན་ /thrõta/ 'stomach'; ལྷན་ /lɛ̃ta/ 'brain'; འཇེད་ཏུ་ /jɛ̃t-tuza/ '(I) forgot'; བཤེད་ཏིན་ /pɛ̃t-tin/ '(I) opened'

The suffix ར (ha) is not pronounced but usually causes lengthening of the preceding vowel འཕྲཱ་ draa 'rice'; ལླཱ་བ་ /lāawa/ 'steam'; སྒྲཱ་བ་ /pōo/ 'incense'. In some cases, the ར ha does not produce lengthening, but rather is used in order to reflect the traditional spelling of Literary Tibetan: འཇཱ་ /jã/ 'rainbow'.

The suffix ས sā occurs only in a few words (about 20 items) of the present dictionary and it is used in most cases for etymological reasons. It mainly appears after the vowels a, e, and i. The suffix /s/ is always mute, but usually generates a lengthening of the vowel in monosyllabic words. Moreover, when the suffix /s/ occurs after the vowel /a/ it causes a change in the preceding vowel: a → e རྣལ་ལྷན་ /kāle/ 'difficulty, hard work'; རྣམ་པ་ /khāpse/ 'goodies'; རྣན་ /nēe/ 'holy place'; རྣམ་པ་ /nyĩ/ 'two'. In some rare words, we use a second suffix ས (sā) which reflects the traditional spelling found in Literary Tibetan, but is never pronounced.

Ex.: ལུགས་སོ་ /lūkso/ 'custom'. བརྩི་ཐབས་ /tsĩtap/ 'respect', སངས་རྒྱུས་ /sānggye/ 'Buddha'.

4.4 Pronunciation of the second syllable

In Sherpa, as in most other Tibetic languages, the onset of the second syllable is usually weakened (a phonological tendency referred to as "lenition"). The initial aspirated consonant loses its aspiration, and the syllable does not bear a distinctive tone. For instance, the word ལྱུ་ /chhū/ 'water' is pronounced with an aspirated consonant /chh/ when produced as an isolated word, but without aspiration when it occurs as the second syllable of a compound word. Thus in the compound word མིག་ལྱུ་ /mĩkchu/ 'tear' (Lit. 'eye water'), ལྱུ་ /chhū/ 'water' is pronounced without aspiration. The loss of aspiration and the absence of distinctive tone are represented in the romanization (which shows the

⁶ In the romanization, the /t/ is not reduplicated when the word is a noun. In the case of a verb, one encounters a reduplication when the verb is followed by some verbal suffixes. The second /t/ belongs to the verbal suffix but it remains silent.

pronunciation), but is not marked in the spelling; this is consistent with the traditional spelling in Classical Tibetan. This allows preservation of the same spelling for the word *water* regardless of its position within the compound word.

Another reflection of second syllable lenition is that, in some environments, the initial consonant undergoes voicing. For instance, based on its spelling, we would expect the word བཱུ་ ‘saliva’ (Lit. ‘mouth water’) to be pronounced /khāchu/; instead, it is usually pronounced [khāju], with a voiced /j/ rather than the voiceless /ch/. Since the change from a voiceless to a voiced consonant follows an entirely regular pattern and is predictable, we do not indicate it in the spelling. And we do not mark it in the romanized pronunciation, either; instead, we consistently write /chu/ ‘water’ so that it is transcribed in the same way for khāchu ‘saliva’ and mīkchu ‘tear’.

The presence or absence of voicing is predictable, and depends on the final consonant of the first syllable and the initial consonant of the second syllable. For example, when the second syllable of a word begins with the letter པ་ (pā), this consonant remains voiceless [p] if the preceding consonant is a /k/ but it becomes voiced [b] if the preceding consonant is a vowel or a nasal. Compare the following words: དྲོཀཔ་ [dʁokpa], ཐྲོངཔ་ [throngba], བཀཔ་ [phakpa], ཅམཔ་ [tsāmba]. The reality is however slightly more complex, since in many cases, the initial consonant of the second syllable is neither fully voiced nor voiceless but in between the two sounds. In the romanization, we write respectively /dʁokpa/, /throngpa/, /phakpa/, /tsāmpa/ because the voicing is entirely natural and predictable.

In brief, following the traditional orthography of Literary Tibetan, the loss of aspiration and distinctive tone in the second syllable is not marked in the spelling, but appears in the romanization. The parameter of voicing (k/g, p/b, ch/j, ts/z, tr/dr, t/d) is not marked in either the Sherpa spelling or in the romanization.

Another important shift occurring in the initial consonant of the second syllable should be noted: the consonant འ་ which corresponds to pha (or ba) becomes /wa/.

Ex.: བཤིབ་ /phalip/ ‘butterfly’; བཟུང་ /phamung/ ‘cow’; འཕྱད་ /buta/ ‘bellows’; ཤར་བ་ /shārwa/ ‘Sherpa’; མཁྲིའམ་ /thriiwa/ ‘bile’; སྐལ་བ་ /balwa/ ‘frog’

5. Guide for the user of this dictionary

The dictionary is composed of three sections: Sherpa-English-Tibetan-Nepali, English-Sherpa, and Nepali-Sherpa.

In the Sherpa-English-Tibetan-Nepali section, entries are listed according to Sherpa alphabetical order, indicated in the table in section 4.1. The Sherpa words are presented first, followed by the romanization, and then by the translations in English, Standard Tibetan, and Nepali. When the Sherpa form is lexically different from the Standard Tibetan form, we also provide the etymology found in Classical Literary Tibetan.

As noted, the romanization provided corresponds to pronunciation in the Khumbu dialect; we hope in subsequent editions of the dictionary to provide also Solu and Pharak versions, when they differ. In some rare cases, two pronunciations are given. They correspond to variations between the Khumbu consultants we worked with.

For each entry, we indicate the lexical category, or word class, in square brackets [n.] “noun”, [adj.] “adjective”, [v.] “verb”, etc. (A complete list of abbreviations used in the dictionary can be found at the end of this section.) For verbs that have different stems according to the various tense-aspects and moods, the stem forms are given in a summary chart in Appendix 4 at the end of the dictionary. We also specify whether each verb is [v.inv] “involuntary or non volitional verb” or [v.vol] “voluntary or volitional verb”. In Sherpa, as in other Tibetic languages, this grammatical opposition is fundamental.

We must thus distinguish རྗེན། /chhet/ [v.inv.] ‘to enflame, to catch on fire, to spread (for fire)’ vs. རྗེན། chēt [v.vol.] ‘to light, to ignite (on purpose)’; རྗེན། /chhō/ [v.inv.] ‘to be broken’ vs. རྗེན། /chō/ [v.vol.] ‘to break (on purpose)’; རྗེན་ཆད་ /nyī tshēt/ ‘to wake up’ [v.inv.] vs. རྗེན་ཆད་ /nyī tsēt/ ‘to wake from sleep’ [v.vol.].

The Sherpa verbs are given in their present tense form without a nominalizing suffix (or infinitive marker).

When appropriate, entries also indicate if the word belongs to honorific (H) or humilific speech (h). The former is used to show respect, while the latter is a special form used in 1st person speech to show humility or deference.

List of abbreviations

adj.: adjective
adv.: adverb
alt.: alternative spelling
arch.: archaism
art.: article
aux.: auxiliary
co: connective
dem.: demonstrative
Eng: English
Etym.: Etymology
H: honorific
h: humilific
idiom.: idiomatic expression
ind.pr.: indefinite pronoun
int. pr. interrogative pronoun
inv : involuntary or non volitional verb
mod : modal verb
Mong : Mongolian
n.: noun
Nep : Nepali
num : numeral
pers. pr. : personal pronoun
pl.: plural
post : postposition (like prepositions, but placed after the noun.)
poss.: possessive
poss. adj.: possessive adjective
poss.pr.: possessive pronoun
pr. n. : proper noun
reg.: regular verb
Syn.: synonym
sg.: singular
Skt : Sanskrit
Tib.: Tibetan
v.: verb
vol : volitional or controllable (verb)

Sherpa-English-Tibetan-Nepali dictionary

गā

ग[ल] **kāka** [n.] (Sambhota) alphabet ग[ल]

समबोटा लिपि

ग[ल] **V+kātak** [v. suff.] to be obliged, to be compelled (Syn.: ग[ल] kāmē') Ex.: द[ल] अ[ल]ग[ल]ग[ल]ग[ल] nga ma-dro-kātak chhung-sung 'I was compelled to go' अ[ल]+V.+ग[ल] बाध्य हुनु, विवश हुनु

ग[ल] **kātir** [n.] large copper plate क[ल]स[ल]ग[ल] तामाको ठूलो थाल

ग[ल] **kāni** [n.] village entrance gate with mantras श्र[ल]श्र[ल]अ[ल]अ[ल]बुद्धको मन्त्र सहितको प्रवेशद्वार

ग[ल] **kāmē'** [v. suff.] to be obliged, to be compelled (Syn.: ग[ल] kātak) अ[ल]+V.+ग[ल] बाध्य हुनु, विवश हुनु

ग[ल] **kāyung, kāyu** [n.] porcelain cup or and bowl क[ल]नीयाँ कप

ग[ल] **kāre** [n.] wooden flask for serving alcohol क[ल]शैवीदमा जाँड राख्ने काठको ठेकी

ग[ल] **klās** [n.] class क[ल]क्षा

ग[ल] **kālej** [n.] (<Eng.) college क[ल]लेज

ग[ल] **kāmputar** [n.] (<Eng.) computer क[ल]म्प्युटर

ग[ल] **kāa** [n.] pillar ग[ल] खम्बा

ग[ल] **kālma** [n.] shrub rhododendron क[ल]म
क[ल]मगुराँसको होचो होचो प्रजाति

ग[ल] **kālak** [n.] crow क[ल] काग

ग[ल] **kītap** [n.] (<Nep.) book क[ल] किताब

ग[ल] **kīlo** [n.] kilogram क[ल] किलो(तौल)

ग[ल] **kūngpu** [n.] butter lamp cup क[ल]गु
पानस

ग[ल] **kūr** [n.] pancake, bread क[ल]रोटी

ग[ल] **kūrmu** [n.] boil, abscess क[ल]कुम्भ
पिलो

ग[ल] **kūrshi** [n.] (< Nep.) chair क[ल]कुर्शी

ग[ल] **kēra** [n.] banana क[ल]केरा

ग[ल] **kēmra** [n.] (Nep. < Eng.) camera क[ल]कमरा
कमरा क्यामरा

ग[ल] **kōo** [n.] leather क[ल]छाला

ग[ल] **kōnam** [n.] head strap for carrying load, tump line क[ल]कोनाम
नाम्लो

ग[ल] **kōtra** [n.] (< Nep.) room क[ल]कोठा

ग[ल] **kōtre** [n.] walnut क[ल]ओखर

ग[ल] **kōpi, kōfi** [n.] (<Eng.) coffee क[ल]कफी

गांभीर्ये | kāmītri [n.] (<Eng.) committee कर्मसं
 मिति
 गोमूत्र | kōmu [n.] broom अशुभस्य कुचो
 गोरे | kōre [n.] small eating bowl made of
 brass ब्रह्म डबका
 गोमन्त्र | kōmden [n.] seating mat made of
 animal pelt चमस्य गोमन्त्र छालाको
 चकटी
 गौ | kyī [n.] dog गौ कुकुर
 गौचर | kyīpchang [n.] jackal गौचर स्याल
 गौचर | kyīptsa lang [v.inv.] to come on
 heat or oestrus (for a dog) गौचर
 यौन उत्तेजनामा आउनु (कुकुर)
 गौरेवा | kyīrewa [n.] hunter गौरेवा सिकारी
 गौप्रुक् | kyīpruk [n.] puppy, young dog गौ
 प्रुक् छाउरो
 गौषिक | kyīshik [n.] flea गौषिक उपियाँ
 गौयौ | kyīlo [n.] year of the dog गौयौ कुकुर
 वर्ष
 गौज | kyīja [n.] dog excreta गौज कुकुरको
 दिसा
 गौ | kyī [v.vol.] to tie बन्धन बान्धनु, कस्नु
 गौसुर | kyīsur [n.] dwarf rhododendron बसु
 बसुरा दलदल बसुरा बसुरा राँसको
 होचो प्रजाति

गौचर | kyīrtumpa [adj.] circular, round
 गौचर वृत्ताकार, गोलाकार
 गौचर | kyōngkyong [adj.] hollow,
 concave गौचर खाल्टो परेको,
 खोपिल्टो परेको, दबेको
 ग्रापा | trāapa [n.] stairs ग्रापा भन्ज्याङ
 त्रिकात्र | trīkatr [n.] (<Eng.) ticket त्रिकात्र टिकट
 त्रि | trī(t) [v.vol.] to lead, to guide त्रि बाटो
 देखाउनु, डोउनु
 त्रि | trīn [n.] tin (metal), container made of
 tin त्रि तिनको भाँडा
 त्रि-गेन | trē-ngen [adj.] reluctant to be
 sociable, shy त्रि-गेन लज्जालु
 त्रि-लुङ्ग | trēlung [n.] ankle-bone त्रि-लुङ्ग
 गोलीगाँठो
 त्रि-लुङ्ग | trōlum [n.] wooden butter churn त्रि-लुङ्ग
 बौ दही मथने ढुङ्गो
 त्रि-लुङ्ग | trōl [n.] custom, tradition त्रि-लुङ्ग चलन,
 परम्परा
 त्रु | trū(t) [v.vol.] to wash त्रु धुनु
 त्रु-पु | trūpu [n.] water well त्रु-पु इनार
 त्रु-लेता | lēta [n.] brain त्रु-लेता दिमाग
 लु | lū [n.] water serpent deity, nāga लु नाग
 लु-पुत्र | lūptur [n.] ritual offering to a
 nāga लु-पुत्र नाग पूजा

དཀའ་ལས། **kāle** [n.] difficulty, hard work དཀའ་
 ལས། कठिन, गाहो
 དཀར་རུ། **kārchu** [n.] yoghurt ལོ་དཀྱི་
 དཀར་རུ། **kāru** [adj.] white དཀར་ལོ་ ཤེའོ
 དཀར་མྱི། **kārwi** [n.] roasted flour
 (tsampa) རྩམ་པ། སྐུའུ
 དཀར་ཤ། **kārsha** [n.] agaric (meadow
 mushroom) དཀར་ཤ་ ལེ་ཀ་ལོ་ རྩམ་པ་
 དཀར་གསུར། **kārsur** [n.] milk and butter
 offerings to spirits དཀར་གསུར། གཅི་ཕུ་
 ལུ་
 དཀོན་མཆོག་གསུམ། **könchok sūm** [n.] the
 three jewels of Buddhism (Buddha,
 Dharma, Sangha) དཀོན་མཆོག་གསུམ། བུ་དྭགས་
 ལུ་ རྒྱལ་ལོ་ རྒྱལ་ལོ་ རྒྱལ་ལོ་
 དཀོན་གཉིས། **könnyer** [n.] caretaker of a holy
 site (H) དཀོན་གཉིས། ཕུ་ཇཱ་རི་
 དཀོར་མུ། **körmu** [adj.] scarce, rare དཀོར་ལོ་
 སྐུའུ་ལོ་ སྐུའུ་ལོ་ སྐུའུ་ལོ་
 དཀྱུང་མ། **kyūma** [adj.] ordinary, plain དཀྱུང་མ།
 སྐུའུ་ལོ་ སྐུའུ་ལོ་ སྐུའུ་ལོ་
 དཀྱིལ། **tril** [v.vol.] to wrap གཏུགས་པ་
 ལུ་
 དཀྱུག། **trū** [v.vol.] to stir, to agitate དཀྱུག་
 ལུ་ ལུ་ ལུ་ ལུ་

དཀྱུག། **trūm** [v.vol.] to crush, to smash into
 pieces དཀྱུག་ ཕུ་ཇཱ་ལོ་ ཕུ་ཇཱ་ ལུ་
 དཀྱོག་དཀྱོག་ **tröktrok** [adj.] uppity, naughty
 དཀྱོག་དཀྱོག་ རུ་དཀྱོག་, རུ་དཀྱོག་
 བཀའ་ **kā** [v.vol.] to split, to cut (wood) བཀའ་
 ལུ་
 བཀའ་ **kā** [n.] order, command བཀའ་ ལུ་
 བཀའ་བཀྱིན། **kāpkyin** [v.vol.reg.] to scold, to
 criticize (H) བཀའ་བཀྱིན། ལུ་ ལུ་ ལུ་
 ལུ་ ལུ་ ལུ་ ལུ་
 བཀའ་ལྟུང་། **kānggyur** [n.] Buddhist canon
 བཀའ་ལྟུང་། ལུ་ ལུ་ ལུ་
 བཀའ་ལྟུང་། **kāju** [n.] Buddhist teaching (H)
 བཀའ་ལྟུང་། ལུ་ ལུ་ ལུ་
 བཀའ་ལྟུང་། **kādrin** [n.] kindness (H) བཀའ་
 ལུ་ ལུ་ ལུ་
 བཀའ་ལྟུང་། **kāndri** [n.] question (H) བཀའ་ལྟུང་།
 ལུ་
 བཀའ་ལྟུང་། **kāl** [v.vol.] to spin (wool) བཀའ་ལྟུང་།
 ལུ་
 བཀོད་པ་ལྟུང་། **kōpa gya** [v.vol.] to order, to
 direct བཀོད་པ་ལྟུང་། ལུ་ ལུ་
 བཀྱུག་ལོ་ལོ་ **trāshiwa** [adj.] proper, orderly
 བཀྱུག་ལོ་ལོ་ ལུ་ ལུ་
 བཀྱུག་ལོ་ལོ་ལོ་ **trāshi dele** [idiom] best
 wishes བཀྱུག་ལོ་ལོ་ལོ་ ལུ་ ལུ་

བླག་ཤོག་ trākshok [n.] plastic paper བླག་ཤོག་
 नरम प्लास्टिक
 ཀ་ ká [n.] irrigation canal ལུང་ལ་ नहर, कुलो
 ཀང་པ་ kāngpa [n.] foot, leg ཀང་པ་ खुट्टा,
 पाठ
 ཀང་རྩེ་ kāngten [adv.] especially རྩེ་
 མངས་མ་ खास गरी, विशेष गरी
 ཀང་རྩེ་ kāngni [adv.] never ཅོ་བ་ནས་+V.NEG
 कहिले पनि
 ཀང་ལག་ kānglak [n.] limb, arm, leg ཀང་ལག་
 हातखुट्टा
 ཀང་རྩེ་པ་ kāa jēnpa [adv.] barefoot ཀང་རྩེ་པ་
 खाली खुट्टा
 ཀང་སྒྲམ་ kāanam [n.] trousers Etym.: ཀང་སྒྲམ་
 “leg cloth” རྩེ་པ་ सुरुवाल
 ཀེལ་སྒྲང་ kēltang [n.] waist ཀེལ་པ་ कम्मर
 ཀོམ་ kōma [n.] weeding tool ཀོམ་ गोडमेल
 गर्ने औजार
 ཀོ་ kō [v.vol.reg.] to carve; to dig ཀོ་
 खोप्नु, खन्नु
 ཀོང་ kōng [n.] scabies པགས་ནད་ लुतो
 ཀུར་མ་ kūrma [n.] thief ཀུར་མ་ चोर
 ཀུཔ་ kûp [n.] vagina རྩེ་ योनी
 ཀྱང་མ་ kyāngma [adj.] single, alone ཀྱང་པ་
 एकसरो

ཀྱོང་ kyōng [v.vol.] to stretch, to extend ཀྱོང་
 पसानु, तेस्योउनु
 ཀླམ་ kāma [n.] barren or non-milking animal
 ཀླམ་ बाँझो, थारो
 ཀླར་ kāra [n.] belt, sash ཀླེས་ཀ་ पेटी, पटुका
 ཀླར་རུང་ kārung [n.] window Etym.: ཀླར་རུང་
 “star hole” རྩེ་ལ་ རྩེ་ལ་
 ཀེ་ kē [n.] sound, language ཀེ་ རྩེ་ आवाज,
 भाषा, ध्वनि
 ཀེད་ཀ་ kēdra [n.] fame ཀེད་ཀ་ विख्याति
 ཀེ་རྩེ་ kē' gya' [v.vol.] to shout, to make
 noise ཀེ་རྩེ་ कराउनु
 ཀེ་རྩེ་ kē' gyur [v.vol.reg.] to translate ཀེ་
 རྩེ་ अनुवाद गर्नु, उल्था गर्नु
 ཀེ་རྩེ་རུ་མི་ kēgyurru mi [n.] translator ཀེ་
 རྩེ་ अनुवादक
 ཀེད་ཀ་ kēdra [n.] noise, shout ཀེ་རྩེ་ हल्ला
 ཀེ་རྩེ་ kē' tōng [v.vol.] to call
 རྩེ་ बोलाउनु
 ཀེལ་ཀ་ kēlok [n.] noise, shout རྩེ་ हल्ला
 ཀེད་ཀ་ kāndi, kēndi [adj.] pasty, thick
 (liquid) ཀེ་པ་ बाक्लो
 ཀེལ་སྒྲང་ kām tang [n.] pincers, tongs ཀེལ་པ་
 चिम्टा

མྱུ་མུ། kampu [adj.] dry མྱུ་མོ། सुख्खा,
 सुकेको
 མྱུ་མ། kārma [n.] star མྱུ་མ། तारा
 མྱུ་ལ། kāla, kālda [n.] share, portion མྱུ་ལ།
 भाग, अंश
 མྱུ། kū [n.] statue མྱུ། मूर्ति
 མྱུ། kū *honorific prefix* མྱུ། आदर बुझाउने
 उपसर्ग
 མྱུ་ཁྱེང། kūkyang [adj.] alone (H) མྱུ་ཁྱེང།
 एक्लो (आ)
 མྱུ་ཁམས་བབཅད་མུ། kūnkam sangpu [idiom.]
 How do you do? (H) མྱུ་ཁམས་བབཅད།
 कुशलै (आ)
 མྱུ་མདུན། kūmdün [n.] in the presence of (a
 lama) མྱུ་མདུན། उपस्थितिमा
 (लामाको)
 མྱུ་པར། kūpar [n.] photograph, painting (H) མྱུ་
 པར། फोटो, चित्र, तस्बिर(आ)
 མྱུ་ཚེ། kütse [n.] life (H) མྱུ་ཚེ། जीवन,
 जिन्दगानी (आ)
 མྱུ་གཟུགས། kūsuk [n.] body (H) མྱུ་
 གཟུགས། शरीर (आ)
 མྱུ་ཡིན། kūyin [n.] wage (H) མྱུ་ཡིན། दक्षिणा
 མྱུ་རིམ། kūrim [n.] prevention or healing
 ritual for misfortune (H) མྱུ་རིམ།
 རིམ། ग्रहशान्ति पूजा

མྱུ་ཏ། kū(t) [v.vol.reg.] to put to work, to use
 (people, animal) མྱུ་ཏ། काममा
 लागाउनु, प्रयोग गर्नु
 མྱུ་ར། kūr [v.vol.] to send མྱུ་ར། पठाउनु
 མྱེག་ kēk [n.] obstacle, vulnerable time in a
 person's life མྱེག་ दसा, विघ्न बाधा
 མྱོན། kōn [v.vol.] to put on, to wrap, to cover
 མྱོན། पहिऱ्याउनु, लगाईदिनु
 མྱོན་པ། kōmpa [n.] thirst མྱོན་པ། तिर्खा
 མྱོར། kōr [v.vol.reg.] to circumambulate, to
 go around, to wander མྱོར། परिक्रमा
 गर्नु, घुम्नु
 མྱོར་ར། kōra [n.] circumambulation མྱོར་ར།
 प्रदक्षिणा, परिक्रमा
 མྱོར་ལ། kōr-la [post.] about, regarding མྱོར་ལ།
 बारेमा
 མྱོར་ལམ། kōrlam [n.] circumambulation path
 མྱོར་ལམ། परिक्रमा मार्ग, परिपथ
 མྱོལ། kōl [v.vol. reg.] to boil མྱོལ། उमाल्नु
 མྱུ་བྱང་། kyātang [n.] dawn མྱུ་བྱང་། मिर्मिरे
 མྱུ་ལྗིང་ངི། kyāding-ngi [adj.] whitish མྱུ་ལྗིང་ངི།
 सेताम्मे
 མྱུ་སང་ངི། kyāsang-ngi [adj.] crystal clear མྱུ་
 སང་ངི། निर्मल, कञ्चन, सफा
 མྱུ་ག་པ། kyākpa [n.] faeces, excreta, shit མྱུ་ག་པ།
 दिसा

ལྷན་པ་གཏོང་། kyäka tōng [v.vol.] to
defecate, to shit ལྷན་པ་གཏོང་། དངུལ་ གན་
ལྷན་པ་ཤོར་། kyäka shōr [v.inv. reg.] to
release faeces (involuntarily) ལྷན་པ་
ཤོར་ དངུལ་ འཕྲུལ་

ལྷན་པ་ལང་། kyāklang [v.inv.reg.] to get
spoiled, to get habituated ལྷན་པ་ལང་།
འཕྲུལ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ལང་། kyāksang [n.] anus ལྷན་པ་ལང་།
ལྷན་པ་ལང་། ལྷན་པ་ལང་།

ལྷན་པ་བཅོལ་བ་། kyāpchölwa [n.] refugee ལྷན་པ་
བཅོལ་བ་ ལྷན་པ་ལང་།

ལྷན་པ་ལང་། kyāachang [n.] housewarming
drink ལྷན་པ་ལང་། ལྷན་པ་ལང་།
ལྷན་པ་ལང་། ལྷན་པ་ལང་།

ལྷན་པ་ལྷན་ kyīduk [n.] 1. economic status ལྷན་པ་
ལྷན་པ་ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ལྷན་པ་ 2. community
social support network ལྷན་པ་ ལྷན་པ་
ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyīn [v.vol.reg.] to borrow (food,
money) ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་
(ལྷན་པ་ལྷན་པ་, ལྷན་པ་)

ལྷན་པ་ལྷན་ kyīnap [n.] high quality
embroidery ལྷན་པ་ལྷན་པ་ ལྷན་པ་
ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyīnpa [n.] replacement ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyīr [v.vol.reg.] to turn, to spin ལྷན་པ་
ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyīrmu [adj.] pleasant ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyīrmu [adj.] round ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyīltum [n.] cross-legged
position ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyū [n.] porridge ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyūwa [n.] vomit ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyū' [v.vol.] to vomit ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyūngma [n.] nausea ལྷན་པ་ ལྷན་པ་
ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyūr [v.vol.reg.] to throw out, to
discard ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyūru [adj.] sour, acidic tasting ལྷན་པ་
ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyē [v.inv.] to be born, to grow ལྷན་པ་
ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyēsuk [n.] labor pain ལྷན་པ་ ལྷན་པ་
ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyēa [n.] interest (money) ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyēsa [n.] birth place ལྷན་པ་ ལྷན་པ་
ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་ kyēn [n.] fault, defect, damage ལྷན་པ་ ལྷན་པ་
ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

རྟོན་འདོན་ | kyēnden [v.vol.] to criticize རྟོན་
 འདོན་ आलोचना गर्नु
 རྟོས་ཀ་ | kyēka [n.] present, gift རྟོས་ རྟོས་
 རྟོས་ कोसेली, उपहार
 རྟོ་རྟོ་ | kyōkye [n.] sadness, self pity རྟོ་བ་
 दिक्कारी, लाचारी
 རྟོ་རྟོ་ལང་ | kyōkye lang [v.inv.] to be sad རྟོ་བ་
 རྟོ་ दिक्दार हुनु, लाचार हुनु
 རྟོ་སྒྲང་ | kyōnang [n.] feeling of sadness, self
 pity རྟོ་སྒྲང་ दिक्क, लाचार
 རྟོ་མ་ | kyōma [n.] false accusation, libel རྟོ་མ་
 बक्बाद्

རྟོབ་ | kyōp [v.vol.] to defend, to protect རྟོབ་
 बचाउनु, रक्षा गर्नु
 རྟོལ་ | kyōl [v.vol.] to deliver, to carry, to bring
 རྟོལ་ पुऱ्याउनु
 རྟོུ་ | kyōu [adj.] weak, poor རྟོུ་ རྟོུ་
 कमजोर, गरिब
 རྟོར་མ་ | kyārma [adv.] again, repeatedly རྟོར་
 རྟོར་ फेरि, फेरिफ

ཁ་ khā

ཁ་ khā [n.] 1. mouth ཁ་ མུམ 2. surface ཁ་

སེམས་

ཁ་སྐད་ khāke' [n.] spoken language ཁ་སྐད་

ཁ་ཐུག་ ཁ་ཐུག་

ཁ་སྐྱོམ་ khā kōm [v.vol.reg.] to be thirsty ཁ་

སྐྱོམ་ ཁ་སྐྱོམ་ ཁ་སྐྱོམ་

ཁ་ཁྱིམ་ལང་ khā khyēwa lang [v.inv.] to feel

embarrassed ཁ་ཁྱིམ་ ཁ་ཁྱིམ་ ཁ་ཁྱིམ་

ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ khā khāamu [adj.] eloquent ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ khā khāamu khyi [v.vol.] to

flatter ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ khā khu(t) [v.inv.reg.] to become

mute ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ khā khye [v.vol.] to separate, to

split ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ khā khyongpu [adj.] sharp-

tongued ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ khā gyaamu [adj.] rude ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ (ཁ་ཁ་), ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ khā chīndi [adj.] taciturn, not

talkative person ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ khā chākpa [adj.] broken mouth,

chipped edge ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་

(ཁ་ཁ་)

ཁ་ཁ་ khāchu [n.] saliva, drool ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ khāmchu [n.] legal dispute ཁ་

ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ khā jampu [adj.] soft-spoken ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ khā tērmu [adj.] reliable ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ khātak [n.] silk offering scarf ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ khāndap [n.] argument, quarrel ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ khāndap gya' [v.vol.] to argue,

to quarrel ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ khā thāmpu [adj.] tightly sealed,

securely tight (bag) ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ khā thokpu [adj.] 1. tight-lipped,

taciturn ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་

fussy eater ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་

ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་ ཁ་ཁ་ཁ་

[ཁ་བདེ་མུ།] khā dīmu [adj.] talkative [ཁ་བདེ་
 མོ།] धैरै बोलने, बोलवकड
 [ཁ་མདའ།] khāmta [n.] bridle [མ་] लगाम
 [ཁ་བསྐྱམས།] khā dam [v.vol.reg.] to seal an
 opening (bag) by tying [ཁ་སྒྲུལ།] बन्द
 गर्नु, कस्नु
 [ཁ་ཟུང།] khājang [n.] address [ཁ་ཟུང།] ठेगाना
 [ཁ་བྲལ།] khātral [v.inv.reg.] to be separated,
 to divorce [ཁ་བྲལ།] बिछोड़िनु
 [ཁ་མང་མུ།] khā mangmu [adj.] of different
 opinions, lacking agreement [ཁ་མང་མོ།]
 फरक फरक विचारको
 [ཁ་མེ་ཉན།] khā me nyen [v.vol.reg.] to refuse,
 to disagree Ex.: [ཁོང་གི་ཁ་མེ་མ་ཉན།] khō nge
 khā-la ma-nyen 'he refused to listen to
 me.' [ཁ་མེ་མེན།] नमान्नु, अस्वीकार
 गर्नु, असमहत हुनु
 [ཁ་ཅེས།] khātsek [n.] smile [ཁ་ཅོ་ཅོ།] འཛྲུལ་དུ་ལྟ་བུ།
 मुस्कान
 [ཁ་བཅོལ་གཏམ།] khā tsōotam [n.] vulgar talk
 [བཅོལ་གཏམ།] छाडा बोली
 [ཁ་ཚ་འདྲི།] khā tshāndi [adj.] 1. sharp-
 tongued [ཁ་ཚ་མོ།] मुखाले, चोथाले 2. hot
 (food), spicy [ཁ་ཚ་མོ།] पिरो(खाना)

[ཁ་ཟས།] khāpse [n.] goodies, sweets [ཁ་
 ཟས།] मिठाई (विभिन्न परिकारको
 रोटी र मिठाई)
 [ཁ་ཡ་མ་གྱི་འི།] khāya ma khyi [idiom.] don't
 respond, ignore it ! (imperative) [ཡ་མ་
 ཟེད།] छोड, वास्ता नगर
 [ཁ་ཡེལ་མུ།] khā yeemu [adj.] not fussy (with
 food) [ཁ་ཡང་མོ།] खाना ख्वाउन
 सजिलो
 [ཁ་རྒྱལ།] khā rakpa [adv.] quietly,
 secretly [ཁ་རྒྱལ།] चूपचाप, गोप्यतापूर्वक
 [ཁ་རུབ།] khārup [n.] verbal attack [ཁ་རུབ།]
 सामुहिक गाली
 [ཁ་ལ།] khā-la [post.] on the top of, on the
 surface of Etym.: [ཁ་ལ།] "on the mouth"
 [སྒྲུང་ལ།] ཟླེང་ལ། རྩོག་ལ།] माथि, मा
 [ཁ་ལ་ཉེར་མུ།] khā-la nyermu [adj.] obedient [ཁ་
 ཉན་མོ།] भनेको मान्ने, आज्ञाकारी
 [ཁ་ལག།] khālak [n.] 1. face and hand [ཁ་དང་ལག།]
 ལ།] हातमुख 2. food [ཁ་ལག།] खाना
 [ཁ་ལོག་ཁྱེད།] khā lq' [v.vol.reg.] to talk back [ཡར་
 ལན།] ལན་ལོག་མུ།] फर्काउनु
 [ཁ་ལོག་ཁྱེད་ལོག་ཁྱེད།] khālo' tshiklo' [v.vol.reg.] to
 talk back [ཁ་ལོག་ཁྱེད་ལོག་ཁྱེད།] མུ།] फर्काउनु
 [ཁ་གསལ་མུ།] khā sālmū [adj.] frank, open
 (person) [ཁ་གསལ་མོ།] फरासिलो

ཁ་ཅེར་མུ། khāk chhērmu [adj.] important,

urgent གལ་ཅེན་པོ། महत्त्वपूर्ण, जरूरी

ཁ་ཅེད། khākme' [adj.] blameless,

faultless ཁ་ཅེད། गालपुक्त, निर्दोष

ཁ་པ། khāp [n.] needle ཁ་པ། सियो

ཁ་མ། khām [pr.n.] Khams, area in Eastern

Tibet ཁ་མ། खाम, तिब्बतको पूर्वी
भाग

ཁ་མས་སངས། khāmsang [idiom.] 1. to get

fresh air Ex.: ཁ་མས་སངས་ལ་འགྲེལ།

khāmsang-la dri 'let's go to get fresh

air!' ཁ་མས་སངས། थकाइ मेट्न

निस्कनु, शुद्ध हावा खानु 2.

[v.inv.] to become alert ཁ་མས་

སངས། बिउँझिनु, फुर्तिलो हुनु

ཁ་འཇམ་མཁ། khāaten [n.] decorative rug ཁ་འཇམ་

सिँगारका लागि ओच्छयाइने

गलैचा

ཁ་རྒྱུབ། khārñup [adv.] the day before

yesterday ཁ་རྒྱེན། अस्ति

ཁ་ས་ལིང་། khē ling [v.vol.] 1. to take

responsibility, to agree ཁ་ས་ལེན། འགན་

ལུས་ सहमत हुनु, जिम्मा लिनु 2.

to promise དམ་བཅའ་འཛེག་ वाचा गर्नु

ཁུ་སིམ་པུ། khūsimpu [adj.] quiet, peaceful ཁུ་

སིམ་པོ། शान्त

ཁུངས། khūng [n.] source, proof ཁུངས།

आधार, स्रोत, प्रमाण

ཁུངས་སྒྲེལ། khūngkyol [v.vol.] to provide

explanation, to prove ཁུངས་སྒྲེལ། साबित

गर्नु

ཁུམ་ཏེ་མེད། khūmte' / khūngte' [pr.n.]

Khunde (place name) ཁུམ་ཏེ་མེད། खुन्दे

ཁེ་མུ། khēmu [adj.] cheap ཁེ་མོ། सस्तो

ཁེ་བཟང་། khēpsang [n.] profit, benefit ཁེ་བཟང་།

नाफा, फाइदा

ཁོ་ལ། khōwa [pers. pr.] they (H) Etym.: ཁོ་

ལ། “he, this person” ཁོང་ལྟོ། उहाँहरू

ཁོ་ར། khōra [n.] butter container མར་སྒྲོང་། घिउ

राख्ने भाँडो, हर्पे

ཁོག་པ། khōkpa [n.] stomach Etym.: ཁོག་པ།

“the inside of the trunk of the

body” ཁོང་ཁོག་ ཁོང་པ། भुँडी

ཁོང་པ། khōngpa [pers. pr.] she, he (H) ཁོང་།

उहाँ

ཁྱད་པར། khyēpar [n.] difference ཁྱད་པར། ཉེ་བས།

फरक

ཁྱེན་མཚན་མུ། khyēntsaru [adj.] unusual,

amazing ཁྱེན་མཚན། आश्चर्यजनक,

अस्वाभाविक

ཁྱིམ་པོག་ khyīmpok [n.] spoon མུར་མ། ཁྱིམ་མུ།

चमचा

[khyē [v. inv.reg.] to be able, can हुन
 सक्नु, सक्षम हुनु
 [khyēp [n.] (<Nep.) times क्खं घेदस्स खेप,
 पल्ट, चोटी
 [khyōwa [n.] husband [khyōwa] लोणे
 [khyōk pheza [n.] adult male
 Etym.:* [khyōk] 'young adult' [khyōk]
 'nephew' [khyōk] युवा, वयस्क
 [thrātra pātra [adj.] variegated,
 checkered [thrātra pātra] छिबिरे, टाटेपाटे
 [thrāk [n.] blood [thrāk] रगत
 [thrī [n.] throne [thrī] गद्दी
 [thrōwo [n.] wrath [thrōwo] रिस, क्रोध
 [khāndroma [n.] dakini, female
 celestial being [khāndroma] स्वर्गकी
 परी
 [khāamu [adj.] expert [khāamu]
 सिपालु, विशेषज्ञ
 [khēnpo [n.] abbot [khēnpo] लामा
 विद्यामा निपुण व्यक्ति
 [thrīwa [n.] bile [thrīwa] पित्त
 [khēnpa [n.] artemisia species
 (plants) [khēnpa] तितेपाती
 [khūr [v.vol.reg.] to carry, to
 bring [khūr] बोक्नु, ल्याउनु

[khēl [v.inv.reg.] to fall on, to coincide
 with [khēl] मिल्नु, संयोग पर्नु
 [khōn [v.inv.] to be upset [khōn] रिस
 उठ्नु
 [khōrlu [n.] wheel [khōrlu] चक्र,
 चक्का, पाङ्ग्रा
 [khōl [v.inv.reg.] to get boiled [khōl]
 उम्लनु
 [khyām [v.vol.reg.] to wander, to loiter
 [khyām] भौँतारिनु
 [khyīr [v.inv.reg.] to rotate, to spin
 [khyīr] फन्का मार्नु, घुम्नु
 [khyēwa lang [v.inv.] to feel cold
 [khyēwa lang] जाडो हुनु
 [khyōl [v.inv.reg.] to reach, to be
 delivered [khyōl] पुग्नु
 [thrūng [v.inv.reg.] to be born (H)
 [thrūng] पैदा हुनु, जन्म लिनु,
 जन्मनु
 [thrūl [v.inv.reg.] to have an illusion
 [thrūl] भ्रममा पर्नु, मोहित हुनु
 [thrōl [v.vol.] to fall apart (wooden
 chang container or wooden milking pail
 when they become dried) [thrōl] खुकुलो
 हुनु, फुस्क

ག་ kha

ག་ཁྱད་ | **kharkyang** [adv.] only, solely ཁྱད་

ཁྱད་ | मात्र

ག་ཐབས་ | **khatap** [n.] ability འཕྲོད་ཐབས་ | क्षमता

ག་མདོག་ | **khamdok** [n.] facial appearance རྒྱུ་

པ། ཁ་མདོག་ | मुखकृति, अनुहार

ག་མདོག་མཛེས་མུ། **khamdok zeemu** [adj.]

beautiful, pretty སྒྲིང་ཇེ་ཤོ། सुन्दर, रामी

ག་མདོག་ལེའ་མུ། **khamdok lemu** [adj.]

handsome སྒྲིང་ཇེ་ཤོ། ལྷ་བཟོ་དོད་ཤོ། सुन्दर,

राम्रो, रुपवान

ག་ནི། **khani** [int.pr.] where གང་ན། ག་པར། कहाँ

ག་ནི་ག་ནི། **khani khani** [int.pr.] where

(enumeration) ག་པར་ག་པར། कहाँ कहाँ

ག་ནི་ག་ནི། **khani khani** [idiom.] let alone!

nevermind གལ་ལྟོད་གི་མ་རེད། कता-कता

ག་ནི་ག་ནི། **khani khani** [co.] instead of Ex.:

ལའ་ཀ་ལ་ཁུང་གུབ་ག་ནི་ག་ནི་གང་པ་གཉིད་ལོག་

བཞུགས་སུང་། laaka-la hung-gup khani

khani khangpa nyilok gaa-sung 'He

went home to sleep instead of coming to

work.' རྒྱལ་ལ། सट्टा

ག་ནི་མ། **khanima** [int.pr.] where from? ག་ནས།

कहाँबाट

ག་ནི་སང་། **khanisang** [adv.] 1. everywhere ག་

ས་ག་ལ། जहाँतही 2. anywhere (+

NEG.) ག་ས་ག་ལ། कहीं पनि

ག་ནི་ལང་། **khanilang** [adv.] everywhere ག་ས་

ག་ལ། जहाँतही, सबैतिर

ག་ཅེ། **khartse** [adv.] a while ago ལྷ་མ་

ནས། केही पहिले, भर्खरै

ག་ལུ། **khalu** [n.] proverb, saying Etym.: ཁ་

ལུགས། "oral tradition" སྒོང་སྒོལ། भनाइ,

उखान

གོ་ནད། **khone'** [n.] communicable disease ལོག་

ནད། सरुवा रोग

གང་། **khang** [int.pr.] what གང་། ཅི། ག་རེ། के

གང་གང་། **khangkang** [int.pr.] what kind ག་རེ།

ག་རེ། के के

གང་གྲུ་ས། **khangkyaasa** [adv.] everywhere, all

over ག་ས་ག་ལ། जताततै

གང་གྲུའ་སུང་། **khang khyaa-sung** [idiom.]

what happened ? ག་རེ་བྱས་སོང་། के भयो?

གང་སྒྲ། **khangla** [n.] house rent ཁང་སྒྲ།

घरभाडा, बहाल

གང་སྒྲ་སྒྲ། **khang ngā-nga** [adv.] as early as

possible གང་སྒྲ་སྒྲ། जतिसक्दो चाँडो

གང་སྒུབ་སྒུབ། **khang thūgup** [adv.] as much as

one can གང་སྒུབ་སྒུབ། जतिसक्दो

གང་ཅག་ཅག **khang thratrak** [adv.] as good

as possible གང་ཅག་ཅག འཇུག་པོ་

རྒྱུ་

གང་པ། **khangpa** [n.] house ཁང་པ། གཤམ་

གང་པ་མར་རུ། **khangpa maru** [n.] jail *Etym.*:

ཁང་པ་དམར་པོ། “red house” བཅོམ་ཁང་།

འཇུག་ཁང་།

གང་ལ། **khang-la** [int.pr.] why, what for ? ག་

རེ་ལྟུགས་ནས། གིས་

གང་ལ་ཟེ་སིན། **khangla sjsin** [co.] because

[used at the beginning of a clause] གང་

ཡིན་ཟེ་རྒྱ། གིས་འཇུག་

གང་སང་། **khangsang** [adv.] 1. everything གང་

ཡང་། འཇུག་པོ་, སྟོན་ 2. nothing

(+NEG.) གང་ཡང་། གེམ་པོ་ གིས་, ལྟོན་

གངས་རི། **khangri** [n.] snowy mountain གངས་

རི། གིས་ གིས་མེ་

གཤམ་གཟུང་། **khapchu** [n.] cover, lid གིས་མེ་གཟུང་།

གིས་མེ་, གཟུང་

གམ་མུ། **khambu** [n.] peach གམ་མུ། གམ་

གམ་། **khaa** [n.] snow གམ་། གངས་། གིས་

གམ་ཁྱུག་ **khaa gya** [v.inv.] to snow གམ་མེ་ཁྱུག་

གིས་ གིས་

གམ་པ། **khaapa** [n.] thangka painter, artist

Etym.: གམ་པ་། “expert” གམ་པ་པོ་།

གིས་ཁྱུག་

གམ་པ། **khaawa, khalwa** [n.] crack གམ་པ་།

གིས་ཁྱུག་

གམ་པ། **khaasha** [n.] barking deer གམ་པ་ གམ་པ་

གིས་

གམ་། **khau** [n.] charm box jewelry གམ་།

གིས་ཁྱུག་ གམ་པ་ གིས་ཁྱུག་

གིས་

གམ་པ་། **khaung-ma** [n.] face down *Ex.*: གིས་

གམ་པ་མེ་གིས་ mi-ti khaung-ma shi-no’

‘This person died face down.’ *Ex. 2*: གམ་

མེ་གམ་པ་མེ་གིས་ ā-nga-ti

khaung-ma nyi’ gal-no’ ‘This baby

went to sleep face down.’ གམ་པ་མེ་

གིས་

གམ་པ་། **kharma** [adj.] strong (drink,

taste) གམ་པ་། གམ་པ་ (ཕེད་ གིས་)

གམ་། **khāl** [n.] measure word for 20, twenty

Etym.: གམ་། “load, burden, standard

Tibetan volume measure equal to 30

lbs” གིས་ གིས་

གམ་པ་གིས་ **khāl chik** [num.] twenty གིས་ གིས་

གམ་པ་གིས་ **khāl nyū** [num.] forty གིས་མེ་

གིས་

གམ་པ་མེ་མེ་ **khālpera ngā** [num.] ninety གིས་

གིས་ གིས་

གམ་པ་མེ་མེ་གིས་ **khālpera nyū** [num.] thirty

གིས་ གིས་

काल'धेर'वर्षी | **khalpera shi** [num.] seventy
 चत्तरौ सत्तरी
 काल'धेर'वासुमा | **khalpera sūm** [num.] fifty ५०
 पचास
 काल'वासुमा | **khal sūm** [num.] sixty ६०
 साठी
 काल'वर्षी | **khal shi** [num.] eighty ८०
 असी
 काल'ए | **khal ngā** [num.] one hundred १००
 सय
 काल'सी | **khaasi'** [co.] if, in case काल'सी
 यदि
 कुर'थो'सु | **khū thokpu** [adj.] congested, slow
 कुर'थो'लोसे, ढिलो
 कुर'व | **khūwa** [adj.] idiotic, mute, stupid
 झुगस'वा मूर्ख, लाटो
 कुर'ये'सु | **khū yemu** [adj.] spacious, open कुर'
 अर'थो खुला, फराकिलो
 कुर'र'पु'के | **guru rinpuche** [pr.n.]
 Padmasambhava कुर'र'पु'के
 पद्मसम्भव
 कुर' **khū'** [v.inv.reg.] to get/ be
 bent कुर' बाङ्गिनु
 कुर' | **khung** [n.] center, middle कुर'
 मध्य बीच भाग

कुर' **khutuk** [adv.] separately, aside, apart
 from कुर' अलग'सु बेगलै, छुट्टै
 कुर' **khün** [n.] loss कुर' हाना घाटा
 कुर'स'सु | **khumbu** [pr.n.] Khumbu, Sherpa
 area near Mt. Everest कुर'स'सु खुम्बु,
 सगरमाथा नजिकको शेर्पा बस्ती
 कुर'स'सु'यु'ला'झा | **khumbi yulla, khumbi**
yilla [n.] deity of Khumbu कुर'स'सु'यु'ला'
 झा खुम्बु क्षेत्रको कुल देउता
 कुर' **khur** [n.] tent कुर' पाल
 कुर'प' **khurpa** [n.] (<Nep.) Gurkha knife कुर'
 यु'ला'श्री'श्री खुकुरी
 कुर'स'सु | **khurmen** [n.] coolie, porter कुर'स'सु
 कुर'स'सु'भरिया
 कुर'स'सु | **khurmu** [adj.] expensive कुर'स'सु
 थो महँगो
 कुर'स'सु | **khuru** [n.] load, luggage कुर'स'सु भारी
 कुर'स'सु | **khurshing** [n.] frame for carrying
 load कुर'स'सु भारी बोक्दा प्रयोग
 गर्ने फ्रेम
 कुर'स'सु'ग्या'लु | **khesar gyalu** [pr.n.] King
 Gesar (the Tibetan epic hero) कुर'स'सु'ग्या'
 थो खेसार राजा (तिब्बती
 महाकाव्यका नायक)
 कुर'स'सु | **kheng** [inv.reg.] to be full कुर'स'सु भरिनु

खेम | **khēm** [v.inv.reg.] to become dry खेम
 कण्ठा सुक्नु
 खेङ्ग | **khō-nga** [n.] collar, lapel, neckband
 खेङ्ग कलर
 खोचेतु | **khochetu** [adj.] capable; useful खो
 केङ्ग खर्खेण लायाक, सक्षम,
 उपयोगी
 खोरे | **khore** [poss. pr.] his खोरेको उसको
 खोरेंग | **khorong** [pers. pr.] he, himself खोरेंग
 ऊ
 खोलेखोले | **khole kole** [adv.] slowly,
 gradually खोलेखोले बिस्तारै
 खोलेखेवसा | **khole phēp** [idiom.] good bye खो
 लेखेवसा बिस्तारै जानुहोस्
 खोण्डु | **khokpu** [adj.] bad Etym.: खोण्डो
 “dilapidated, in ruins” खण्डा नराम्रो,
 बिग्रेको
 खोङ्गु | **khongtru** [n.] anger खोङ्गो रिस
 खोङ्गुथि | **khongtru khyi** [v.vol.] to be
 angry खोङ्गुथि रिसाउनु
 खोङ्गुलङ्ग | **khongtru lang** [v.inv.] to get
 angry खोङ्गुलङ्ग रिस उठ्नु
 खोङ्गु | **khō** [n.] misfortune, hindrance खोङ्गु
 क्का दुर्भाग्य, बाधा

खोङ्गु | **khōn** [v.vol.reg.] to put on, to dress, to
 wear खोङ्गु पहिरनु, लगाउनु
 खोङ्गुपा | **khōmpa** [n.] step खोङ्गुपा पाइला
 खोङ्गु | **khōo** [v.inv.reg.] to hear खोङ्गु सुन्नु
 खोङ्गुकेङ्गु | **khōochen** [n.] brocade खोङ्गु
 केङ्गु खोचेन (रेशमको महङ्गो
 कपडा)
 खोङ्गु | **khawa** [n.] livestock with white mark
 on its face खोङ्गु अनुहार सेतो भएको
 जनावर
 खोङ्गुङ्गुङ्गुङ्गु | **khyaa-nang khyaa-ni**
 [idiom.] V+nang+V+ni doing
 something repeatedly Ex.: खोङ्गुङ्गुङ्गुङ्गु na-
 nang na-ni ‘being sick repeatedly’ Ex.2:
 ङ्गुङ्गुङ्गुङ्गु ngū-nang ngū-ni ‘crying
 continuously’ खोङ्गुङ्गुङ्गुङ्गु बारम्बार
 खोङ्गुङ्गुङ्गु | **khyaaasin** [co.] therefore, if that is
 so खोङ्गुङ्गुङ्गु त्यसो भएमा, तसर्थ,
 त्यसैले
 खोङ्गु | **khyi** [v.vol.] to do खोङ्गु सक्नु गर्नु
 खोङ्गुङ्गुङ्गु | **khyitang** [n.] manner, method खोङ्गु
 ङ्गुङ्गु विधि, तरिका
 खोङ्गुङ्गुङ्गु | **khyitap** [n.] means to do something
 खोङ्गुङ्गुङ्गु उपाय, समाधान, माध्यम
 खोङ्गुङ्गुङ्गु | **khyi mā khyē** [v.inv.] to fail to do
 something Ex.: खोङ्गुङ्गुङ्गु dro mā khyē
 ‘couldn’t go/reach’ Ex.2: खोङ्गुङ्गुङ्गु sa mā

khyē 'couldn't eat it' ཉེད་མི་ཐུབ། གར་
 नसक्नु, असफल हुनु
 ཉེད་རང་། khyirang [pers. pr.] you (plural)
Etym.: *ཉེད་རང་། 'you' (plural) ཉེད་རང་
 རྗེ། तिमीहरु
 ཉེད་རེ། khyire [poss. pr.] your (plural) ཉེད་
 རང་རྗེ། तिमीहरुको
 ཉེམ་མཚོའ། khyimtsi [n.] neighbour ཉེམ་མཚོའ།
 छिमेकी
 ཉེར། khyir [v.vol.] will do (future of 'to do')
 ཉེལ། khyil [v.inv.reg.] to gather, to
 accumulate (water) འཛེལ། जम्मा हुनु,
 जम्नु
 ཉེན། khyen [n.] uphill, upslope ཉེན། उकालो
 ཉེར་པ། khyerpa [n.] exposed earth bank/
 soil གཡང་རོང་། གཡང་པ། पहिरो
 ཉེལ། khyee [v.vol.reg.] to disband, to
 disperse ཁ་ཉེལ། छरिनु
 ཉེང་པ། khyongpu [adj.] rough, coarse, crude
Etym.: ཉེང་པོ། "strong, tough, self-
 sufficient, competent" རྩལ་པོ། खस्रो,
 रुखो
 ཉེད་རེ། khyore [poss. pr.] your (singular) ཉེད་
 རང་རྗེ། तिमी
 ཉེད་རོང་། khyorong [pers. pr.] you (singular)
 ཉེད་རང་། तिमी

ག་thra [n.] wheat གོ་གུ་
 ག་འགྲིག་thrandrik [n.] preparation ག་
 སྒྲིག་तयारी
 ག་འགྲིག་གི་thrandrik khyi [v.vol.] to
 prepare, to organize ག་སྒྲིག་ཉེད། तयारी
 གནུ, व्यवस्था गर्नु
 ག་འགྲིག་པ། thra driku [adj.] well-equipped,
 well-organized ག་འགྲིག་པོ། व्यवस्थित,
 सुसज्जित
 གང་གཞི། thrangshi [n.] gonorrhea གང་གཞི།
 स्त्री यौन रोग
 གམ་དོག་thramdok [n.] paste-like mixture གྲྲོ་
 བ། लेदो
 གལ། thral [n.] 1. tax གལ། कर 2. line,
 row གལ། लहर, पङ्क्ति
 གལ་སྒྲིག་thraldri' [v.vol.] to sit down in rows
 གལ་སྒྲིག་ལཱ་རེ་བསྟུ་
 གི། thri [n.] crack གས་ཁ། चिरा
 གི་མུང་། thrimung, thremung [n.] elbow གུ་
 རོ། कुहिनो
 གིག་thrik [n.] knife གི། छुरा
 གིབ། thrip [n.] spiritual contamination གིབ་
 विकार
 གིབ་སྒྲེན། thripkyen [n.] epileptic fit གིབ་སྒྲེན།
 छारे रोग

थ्रिम्पु| thrimpu [adj.] fast, quick *Etym.*: थ्रिम्

थो “tight, firm” थ्रिम्पु थो छिटो,

चाँडो

थ्रिम| thrim [n.] justice, law, rule थ्रिम्

न्याय, कानून, नियम

थ्रिम्कङ्ग| thrimkang [n.] court,

tribunal थ्रिम्कङ्ग अदालत, विशेष

अदालत

थ्रिम लाम्द्रो| thrim la mondrol [idiom.]

illegal, against the law *Etym.*: थ्रिम् लाम्द्रो
“not following the laws” थ्रिम् लाम्द्रो

वैरकायनी

थ्रिम लाम्द्रो| thrim la dro [idiom.]

legal थ्रिम् लाम्द्रो कानुनी

थ्रु| thru [n.] boat थ्रु डुङ्गा

थ्रुप्शि| thrupshi [n.] square थ्रुप्शि चारकुने,

वर्गाकार

थ्रु| thru(p) [v.inv.reg.] to achieve, to fulfill,

to complete थ्रु पूरा हुनु, समाप्त

हुनु, सकिनु

थ्रुवक| threwak [n.] ruin of a house थ्रुवक

थो घरको भग्नावशेष

थ्रेंगे| threngge [adj.] cold थ्रेंगे चिसो

थ्रेंगा| threngka [n.] number थ्रेंगा

सङ्ख्या

थ्रोमा| throma [n.] potentilla थ्रोमा एक

प्रकारको कन्दमूल

थ्रोक| throk [n.] windfall, unexpected

gain थ्रोक नसोचेको भौतिक

उपलब्धि

थ्रोक्पा| throkpa [n.] landslide थ्रोक्पा पहिरो

थ्रोक्पा गोला| throkpi gola [pr.n.] Tropke

gola, a Tibetan-speaking area in
Nepal. थ्रोक्पा गोला थ्रोक्पा गोला

थ्रोक्पा गोला

थ्रोंगमा| throngma [n.] ant थ्रोंगमा कमिला

थ्रोंग्सङ्ग| throktsang [n.] ants' nest थ्रोंग्सङ्ग

कमिलाको गुँड

थ्रोंगचोक| throngchok [n.] rituals performed by

monks in village households थ्रोंगचोक

गाउँघरमा गरिने पूजा

थ्रोंगपा| throngpa [n.] household थ्रोंग

थ्रोंग परिवार

थ्रोंग| throng [v.inv.reg.] to die (H) थ्रोंग

स्वर्गवास हुनु

थ्रोंटा| throta [n.] stomach, belly थ्रोंटा थ्रोंटा

थ्रोंटा, पेट

थ्रोंल| throl [v.inv.reg.] 1. to be untied

(shoelaces, belt) थ्रोंल फुस्किनु, फुक्नु

(पेटी, पटुका, तुना) 2. to come on

heat or oestrus (for a dri) [past

tense] यौन उत्तेजनामा आउनु (गाईवस्तु)
 थ्रोङ्गु thronggu [n.] advice *Etym.:* ?थ्रोङ्गु
 “advice, talks” + थ्रुङ्गु “to please” वस्त्रवस्त्र
 सुझाव
 थ्रोङ्गुथ्री thronggu khyi [v.vol.] to advise
 वस्त्रवस्त्रवस्त्र सल्लाह दिनु, सुझाव
 दिनु
 थ्रोमु throumu [n.] ritual friend (between
 females) थ्रोङ्गुथ्रोङ्गु मितिनी
 थ्रोउ throu [n.] ritual friend (between
 males) थ्रोङ्गुथ्रो मीत
 थ्रवा thrawa [n.] monk थ्रवा लामा
 थ्रशक thrashak [n.] monk’s quarters थ्रशक
 लामाको घर
 ला lá [n.] wage, salary ला ज्याला, तलब
 लावा láwa [n.] servant, helper ला नोकर,
 सहयोग गर्ने व्यक्ति
 लार्त्सी lartsi [n.] musk pod लार्त्सी कस्तुरीको
 बिना
 लाक lák [n.] eagle लाक गरुड
 लाङ láng [n.] ox लाङ गोरु
 लाङपेसा lángpesa [n.] elephant tusk,
 ivory वस्त्र हात्तीको दाँत, हस्तिहाड
 लाङपु lángpu [n.] elephant लाङपे हात्ती

लाङमा lángma [n.] willow species लाङमा बैँस
 प्रजातिका बिरुवा
 लाङलो lánglo [n.] year of the ox लाङलो गोरु
 वर्ष
 ला ला [n.] musk deer ला कस्तुरी
 लाङ्का lāngka [n.] park, garden लाङ्का झुङ्गा
 बगैचा
 ला लु lá [n.] song ला गायन गीत
 ला लुङ lá lūng [v.vol.] to sing गायन गायन ला
 ला गीत गाउनु
 ला लुमु láumu [n.] flute ला लु मुरली
 लेमु lēmu [n.] small bamboo basket ले
 ला चोयाको सानो ढकिया
 लेङ्क्योक lēngkyok [n.] dumb, mentally
 retarded लेङ्क्यो लाटो, सुस्त
 मनस्थितिको
 लोङ्ग्या lô gya' [v.inv.] to cough लोङ्ग्या खोक्नु
 लोमेन्तङ्ग lōmentang [pr.n.] Mustang, a
 Tibetan-speaking area in Nepal लोमेन्तङ्ग
 वस्त्र मुस्ताङ
 लोङ्कङ्ग lōkkang [n.] electric powerplant
 लोङ्ग्या विद्युत उत्पादन केन्द्र
 लो लो lôo [n.] lungs लो फोक्सो
 ला ला gaa [v.inv.reg.] to like, to love ला
 मन पराउनु, माया गर्नु

དགའ་སྒྲང་། **gaanang** [n.] expression of
 appreciation དགའ་སྒྲང་། कृतज्ञताको
 अभिव्यक्ति
 དགའ་སྒྲུར། **gaasur** [n.] feeling of
 happiness དགའ་ཚོར། कृतज्ञता
 དགའ་ལང་། **gaa lang** [v.inv.] to become happy
 དགའ་པོ་ཡོང་། खुशी हुनु
 དགུ་**gu** [num.] nine དགུ་**नौ**
 དགུ་བཅུ། **gupchu** [num.] ninety དགུ་བཅུ། नब्बे
 དགུ་ཐུག་ **gutuk** [n.] soup made of nine
 ingredients traditionally consumed
 during losar དགུ་ཐུག་**नौ** किसिमको
 अन्न मिसाएर पकाइने खोले
 དགུ་ཅིང་། **guning** [adv.] three years ago དགུ་
 ཅིང་། पार
 དགུན་ཕུ། **gunpu** [n.] winter དགུན་ཁ། हिउँद
 དགོ་རྒྱ། **gergen** [n.] teacher དགོ་རྒྱ། शिक्षक
 དགོ་ཐུག་ **getruk** [n.] student, pupil དགོ་ཐུག་
 विद्यार्थी
 དགོ་བ། **gewa** [n.] merit, virtue དགོ་བ། पुण्य,
 धर्म
 དགོ་ཚུལ། **getsul** [n.] monk with novice vows
 དགོ་ཚུལ། शपथ लिएको भिक्षु
 དགོ་བཤེས། **geshi** [n.] monk with advanced
 degree དགོ་བཤེས། उच्च शिक्षा हासिल
 गरेका भिक्षु

དགོ་སྒྲུང་། **gelung** [n.] fully ordained monk,
 bikshu དགོ་སྒྲོང་། ब्रह्मछारी भिक्षु
 དགོ་ཐུ། **gomu** [n.] evening དགོ་ཐོ། साँझ
 དགོང་ལོ། **gonglo** [n.] age (H) དགུང་ལོ། उमेर
 (आ)
 དགོངས་པ། **gongpa** [n.] thought, idea (H)
 དགོངས་པ། विचार
 དགོང་བྲ་ཀྱི། **gotra khyi** [v.vol.] to laugh གད་མོ་
 དགོང། हाँस्नु
 དགོང་བྲ་ཤོར། **gotra shör** [v.inv.reg.] to
 laugh གད་མོ་ཤོར། खित्का छोड्नु
 དགོང་བྲ་ལང་། **gotra lang** [v.inv.] to laugh གད་
 མོ་ཤོ། हाँसो उठ्नु
 དགོང་བྲོ་སྒྲོང་། **gotro lōng** [v.vol.] to joke, to
 make someone laugh གད་མོ་སྒྲོང་།
 རྟོ་སྐྱུ་
 དགོན་ཆེ། **gonde** [n.] monastery དགོན་པ། गुम्बा
 དགོང། **goo** [mod.v.] need, must དགོས། बाँड्नु
 གན་
 དག་ **drâ** [n.] enemy དག་པོ། शत्रु
 དགོང། **goo** [v.vol.reg.] to split, to
 share དགོ་བཞེད་ གན་
 དགོང་ནི་བཞོ། **gooni so** [v.vol.] to share
 (food) དགོ་བཤེས་ཐུག་ བཞོ་བཞེད་ གན་

वृद्धः **drewu** [n.] elderly man (H) वृद्ध
 वृद्धा **dreṃu** [n.] elderly woman (H) वृद्धा
 बौ वृद्धा
 बौ दाउरा **galwa** [n.] piece of firewood बौ
 बौ दाउरा
 बौ रुखाकी (आ) **gulcham** [n.] cold, flu (H) बौ
 बौ रुखाकी (आ)
 बौ रुखाकी **guldar** [n.] ceremonial scarf (H)
 बौ रुखाकी खादा
 बौ **goo** [n.] 1. head *Etym.*: बौ “head”
 बौ टाउको 2. top, apex बौ टुप्पो,
 शीर
 बौ **goo kōr** [v.vol.reg.] to distract, to
 take advantage of, to cheat बौ **goo khōr** [v.inv.reg.] to be
 distracted बौ अलमलिनु
 बौ **goo thēnpu** [adj.] independent
 (person) बौ सक्षम, काम गर्न
 सक्ने
 बौ **goo thōm** [v.inv.reg.] to be
 puzzled, to be confused बौ
 अन्योलमा पर्नु, दोधारमा गर्नु
 बौ **goo dīmu** [adj.] fast, clever बौ
 बौ चलाख, बाठो

बौ **goo dūng** [v.vol.] to bargain hard
 बौ **gōomen** [n.] headache
 medicine बौ टाउको दुख्दा खाने
 औषधी
 बौ **gōoyap** [n.] grease used for hair
 oil बौ कपालमा
 लगाउने घिउ
 बौ **dronkang** [n.] guest house बौ
 बौ धर्मशाला, होटल
 बौ **dronpu** [n.] guest बौ पाहुना
 बौ **gak thokpu** [adj.] narrow,
 constricted बौ साँगुरो ठाउँ
 बौ **gēn** [n.] responsibility, duty बौ
 जिम्मेवारी, दायित्व
 बौ **gēn khūr** [v.vol.reg.] to take
 responsibility बौ जिम्मेवारी
 लिनु
 बौ **gam** [v.vol.] to eat dry powdery food
 बौ फुक्कै खानु
 बौ **gaire** [adj.] all, entire बौ
 सबै
 बौ **gu** [v.vol.] to summon, to call, to send
 for बौ बोलाउनु
 बौ **gēng** [v.vol.] to fill up बौ

अभेव | **ge(p)** [v.vol.] to cover अभेवसा छाउनु,
ढाक्नु

अभेसा | **gem** [v.vol.] to dry अभेसा सुकाउनु

अभेसा | **gel** [v.vol.] to load on, to hang
अभेसा बोकाउनु, झुन्ड्याउनु

अभे | **go** [n.] beginning अभे सुरु

अभे | **gəz(t)** [v.vol.] to begin अभे | हुनसा
सुरु गर्नु

अभे | **gonam** [n.] woven woolen cloth
अभे | सुसा ऊनी कपडा

अभे | **goma-la** [post.] before, at first अभे
सा अघि

अभे | **gom** [v.vol.reg.] to step over, to step
across Ex.: अभे | नि | चला | ने | gom-ni gal-
no 'he went by stepping
over' अभे | नाघ्नु

अभे | **goo** [n.] lead, pilot अभे अगुवा

अभे | **gor** [v.inv.reg.] to take time अभे |
समय लाग्नु

अभे | **gyang** [v.inv.reg.] to be delayed, to be
postponed अभे | ढिलो हुनु, पछाडि
सानु

अभे | **gyi** [v.inv.] to be all right; to fit अभे
हुनु

अभे | **gyi** [v.vol.] to come (present; Syn.: हुन
hung) अभे | आउनु

अभे | **gyiwi** [idiom.] it's all right अभे
सा हुन्छ, ठिक छ

अभे | **gyur** [v.inv.reg.] to change, to
alter अभे | फेरिनु, साटिनु

अभे | **gyepa** [n.] regret, remorse अभे |
पश्चात्ताप, पछुतो

अभे | **dramchak** [n.] slap on the face
अभे | थप्पड

अभे | **dramshi** [n.] foundation, base अभे |
जग

अभे | **dramsa** [n.] molar teeth अभे |
बडगारा

अभे | **drampa** [n.] cheek अभे | गाला

अभे | **draa** [v.inv.reg.] to be full (stomach)
अभे | भुनसा अघाउनु

अभे | **dri(p)** [v.vol.reg.] to block, to cover,
to shade अभे | ढाक्नु, छोप्नु

अभे | **dril** [v.inv.reg.] to topple, to fall down
अभे | लड्नु

अभे | **drulwa** [n.] traveler अभे | यात्री,
बटुवा

अभे | **drengpa** [n.] tricoloma lentinus (a
kind of mushroom) अभे | एक

अभे | **drēl shē** [n.] explanation,

अभे | **drēl shē** [n.] explanation,

commentary འགྲེལ་པོད། व्याख्या,
टिप्पणी
འགོ། dro [v.vol.] to go འགོ། जानु
འགོ་སྒྲངས། drotang [n.] custom, system འགོ་
སྒྲངས། चालचलन, रीतिरिवाज
འགོ་ས། drosa [n.] place to go, destination འགོ་
ལུ། जानु पर्ने ठाउँ, गन्तव्य
འགོ་སྒྲུང། drosung [n.] expenditure, expense
འགོ་སྒྲུང། खर्च
འགོ་སྒྲུང་རྒྱུ། drosung gya' [v.vol.] to sponsor,
to fund འགོ་སྒྲུང་གཏོང། खर्च व्यहोर्नु
འགོ་ཤི། dri [idiom.] let's go Ex.: རེ་རྩོང་འགོ་ཤི།
horong dri 'Let's go together!' ན་འགོ་
जाऊँ
འགོ་ལ། drol [v.vol.] to untie (shoelaces, belt)
འགོ་ལ། फुकाउनु, खोल्नु
གླ་གླ། gaga [n.] grandfather, elder གླ་པོ། बाजे,
हजुरबा
གླ་པ། gawa [n.] old (male), elder གླ་པོ། बूढो
मान्छे
གླ་མ། gama [n.] old (female), elder གླ་མོ།
बुढी मान्छे
གླ་རི། gari [n.] (<Nep.) car གླ་རི། कार, सानो
गाडी
གླ་རི་གཏོང་སྤྱི། gari tōnggu mi [n.] driver གླ་
རི་གཏོང་མཁས། ड्राइभर, चालक

གླ་ཁུ། genchu [n.] living a religious life at
old age གླ་ཁོས། बुढेसकालको धार्मिक
जीवन
གླ་པ། genpa [n.] senior གླ་པ། बुढापाका
གླ་འ། gaa [v.inv.reg.] to become old གླ་། बूढो
हुनु
གླ་ཁུ་བ་ལང། gutsuwa lang [v.inv.] to feel hot
ཚད་པ་མོག་ཚད་པ་ཚ། गर्मी लाग्नु
གླ་ད། gū(t) [v.inv.reg.] to decline, to
deteriorate (health) གླ་ད། घट्नु,
खस्किनु
གླ་ཁ་ལུམ། gundrum [n.] grape, raisin གླ་
ལུམ། अङ्गुर
གློ་སྤ། gorak [n.] raven གློ་སྤ། रूलो काग
གློ་ལི། goli [n.] (<Nep.) ball གློ་ལི། भकुण्डो
གློ་རུ། gorpu [adj.] hard-working Etym.: གློ་
པོ། “capable, strong” འཛོལ་པོ། सक्षम,
मेहनती
གློ། gya [n.] 1. lowlands, plains, Terai གློ་ཐང།
तराई, मधेस 2. serow གློ་ར། जङ्गली
बाख्राको एक प्रजाति
གློ་གར། gyagar [n.] India གློ་གར། भारत
གློ་གར། gyagar [n.] Indian གློ་གར་གླིམ།
भारतीय

कु'गु' gyagung [n.] back of human body
 གླུ་པ་ ཇམ་
 कु'गु' gyaling [n.] clarinet, religious
 instrument कु'गु' सनही
 कु'छो' gyachok [n.] table (Chinese style) ཅོ་
 ཅེ་ ཇེ་འཇུ་ (चीनियाँ ढाचाको)
 कु'छे' gya chermu [adj.] broad, wide,
 extensive कु'छे' फराकिलो, व्यापक
 कु'ग' gyanak [n.] China कु'ग' चीन
 कु'मी' gyami [n.] Han Chinese कु'मी' चिनिया
 कु'म' gyamtsu [n.] ocean, sea कु'म' समुद्र
 कु'ल' gyalam [n.] main path, road གཞུང་
 ལམ་ རྒྱུ་ ཇུ་
 कु'ल' gyalung [n.] mirror ཇེ་ལྗོ་ ཇེ་
 कु'छो' gyashok [n.] Chinese paper कु'छो'
 चिनियाँ कागज
 कु'ग' gya' [v.vol.] to make, to build कु'ग'
 निर्माण गर्नु, बनाउनु
 कु'ग' gyaktre [n.] competition,
 dispute ཇུ་འགྲུ་འཇུ་ ཇུ་འཇུ་, ཇུ་འཇུ་
 कु'ग' gyangda [n.] congregation bell ཇུ་
 ཇུ་ ཇུ་ཇུ་ ཇུ་ ཇུ་
 कु'ग' gyang ringpu [adj.] far, distant
 (time, space) ཇུ་ཇུ་ ཇུ་ ཇུ་

कु'ग' gyen [n.] butter or tsampa dab placed on
 wall or cups for good luck ཇུ་
 सगुनको पिठो/नौनी
 कु'ग' gyen kū(t) [v.vol.reg.] to put
 auspicious markings of tsampa or butter
 on the bride and grooms head during
 the wedding ཇུ་ཇུ་ཇུ་ཇུ་
 विवाहको टिकाटालो गर्नु
 कु'ग' gyencha [n.] jewelry कु'ग' गहना
 कु'ग' gyaptsa [n.] reinforcement, support
 कु'ग' सहयोग, समर्थन
 कु'ग' gyap-la [post.] behind कु'ग' पछाडि
 कु'ग' gyaamu [adj.] fat (person),
 fatty कु'ग' मोटो
 कु'ग' gyaawi [n.] food supply, provisions
 कु'ग' सामल
 कु'ग' gyaashing [n.] part of land given for
 subsistence ཇུ་ཇུ་ཇུ་ཇུ་ ཇུ་
 परेको बारी
 कु'ग' gyau [n.] beard कु'ग' दाही
 कु'ग' gyar [n.] millet (grain) ཇུ་ ཇུ་
 कु'ग' gyarzi [n.] clay pot ཇུ་ཇུ་ ཇུ་
 घैला
 कु'ग' gyal [v.inv.reg.] to win कु'ग' जिनु
 कु'ग' gyalui phödrang [n.] king's
 palace ཇུ་ ཇུ་

गुल्काप | **gyalkap** [n.] state, nation गुल्काप

देश, राष्ट्र, राज्य

गुल्वाचिङ्गुके | **gyalwa rinpuche** [pr.n.]

Dalai Lama गुल्वाचिङ्गुके दलाई लामा

गुल्मु | **gyalmu** [n.] queen गुल्मो रानी

गुल्गु | **gyalu, gyalwu** [n.] king गुल्गो राजा

गुल्सा | **gyalsa** [n.] capital, city गुल्सा

राजधानी

गुल्पाक | **gyupdak** [n.] quality (clothes, food),

character (man) (Syn.: गुल्कुत्से

pūutse') गुल्पा गुण, गुणस्तर

गुल्द्रे | **gyumdre** [n.] causality,

consequence गुल्द्रे कर्म

गुल्गु | **gyuk** [v.] go away ! (imperative)

गुल्गु जाऊ

गुल्मा | **gyema** [n.] intestine गुल्मा आन्त्रा

गुल्रोक | **gyerok** [n.] mustache गुल्रो जुँगा

गुल्शर | **gyeshar** [n.] ginger गुल्शु अदुवा

गुल्पा | **gangpa** [n.] balloon, bladder गुल्पा

बेलुन, पिसाब थैली

गुल्पाचा | **gapcha** [n.] yak saddle set गुल्पाचा

काठीको सरसामान

गुल्पातेन | **gaptan** [n.] saddle blanket गुल्पातेन

काठीमुनि राखिने बाक्लो कपडा

गुल्गु | **gangpu** [adj.] all, everybody गुल्गु

सबै

गुल्मा | **gam** [n.] box गुल्मा बाकस

गुल्मा | **gar** [n.] weight measure गुल्मा तुलो

गुल्मा | **gyirpu** [adj.] big गुल्मा ठूलो

गुल्मा | **gu(t)** [v.vol.] to wait गुल्मा पर्खनु

गुल्मा | **gurkyok** [adj.] bent, crooked गुल्मा

बाङ्गो, बाङ्गिएको

गुल्मा | **gul** [v.inv.reg.] to move, to shake गुल्मा

हल्लाउनु, चल्नु

गुल्मा | **gerki** [adj.] private, personal गुल्मा

निजी, व्यक्तिगत

गुल्मा | **gō** [n.] door गुल्मा ढोका

गुल्मा | **gotri** [n.] wooden floor गुल्मा रेंगा

काठको भुईँ

गुल्मा | **go-nga** [n.] testicles Etym.: गुल्मा “eggs”

गुल्मा अण्डकोष

गुल्मा | **gō chē(t)** [v.vol.reg.] to close the

door गुल्मा ढोका बन्द गर्नु

गुल्मा | **golcha** [n.] padlock गुल्मा ताल्या

गुल्मा | **godar** [n.] flag that signals the birth of

a child गुल्मा दूधको

गुल्मा नवारेको दिन

गाडिने ध्वजा

गुल्मा | **gō dung** [v.vol.] to knock at the door

गुल्मा ढोका ढकढकाउनु

गुल्मा | **gomung** [n.] plank गुल्मा फल्याक

गोप्याङ्ग | gopyang [n.] door plank गोप्याङ्ग

ढोकाको फल्याक

गोयोल | goyol [n.] door curtain गोयोल

ढोकाको पर्दा

गोलक | golak [n.] gate of a fence गोल्याङ्ग

पेदा तगारो

गोक्पा | gokpa [n.] garlic, onion गोक्पा लसुन

गोकचु | gokchu [n.] garlic sauce गोक्चु

लसुनको रस

गोक्तुम | goktsum [n.] mortar and pestle (for

chili) शैबक वस्तुसुत खल, खुर्सीनी

पिस्ने भाँडो

गोङ्ग | gong [n.] price गोङ्ग रकम, मूल्य

गोङ्ग | gong [v.vol.] to gather, to pile गोङ्ग

जम्मा पार्नु, थुपार्नु

गोम | gom [v.vol.reg.] to meditate गोम ध्यान

गर्नु

गोमकेन | gomchen [n.] yogi, ascetic,

hermit गोमकेन तपस्वी

ग्यिक | gyik [n.] small cloth bag ग्यिक

कपडाको सानो झोला

ग्यिबुङ्ग | gyibung [n.] three-stone fireplace

ग्यिबुङ्ग अगेना

ग्यिल | gyil [v.vol.] to hold back, to dam up

(water) ग्यिल पानी थुन्नु, छेक्नु

ग्युर | gyur [v.vol.reg.] to change, to modify,

translate ग्युर परिवर्तन गर्नु,

फेरबदल गर्नु

द्राम्याङ्ग | dramnyang [n.] a three-stringed lute,

kind of guitar द्राम्याङ्ग तीनतारे

सारङगी

द्रि | dri' [v.vol.] to arrange, to set up द्रि

मिलाउनु, तयार पार्नु

द्रिक्लाम | driklam [n.] discipline द्रिक्लिम

अनुशासन

द्रु | dru(p) [v.vol.reg.] to achieve द्रु प्राप्त

गर्नु

द्रुमचि | drumchi' [pr.n.] Drumji, a Sherpa

religious festival द्रुमचि डुम्जी (

शेर्पाहरूको चाड)

द्रोल्मा | drolma [pr.n.] the goddess Tara द्रोल्मा

तारा (देवी)

गल | gal [v.vol.] went, left (past tense of

गल् 'to go'; Syn.: गल् phin) Ex.: गल् 'I

went to Kathmandu. 'गल् गयो

ग्यामचु | gyamchu' [n.] an offering of one

hundred butter lamps ग्यामचु सय

बत्ती

ग्याप्शि | gyapshi [n.] exorcism ritual ग्याप्शि

झारफुक

གཏུ་ལོར། **gyalor** [n.] hundred-rupee note གཏུ་

ཡི་ཤོག་དངུལ། सय रुपियाको नोट

གཏུ་ད། **gye'** [num.] eight གཏུ་ད། आठ

གཏུ་ད་སྟོང་པ། **gye' tōngpa** [n.] name of a

Buddist sutra གཏུ་ད་སྟོང་པ། बुद्ध सूत्र

ग्रन्थ

གཏུ་ལ། **gyuu** [v.vol.reg.] to string (rosary,

rope), to thread (needle) གཏུ་ད། उन्नु,

छिराउनु

གཏུ་ར་པ། **gyurpa** [n.] lineage, line གཏུ་ད་པ། वंश

पुख्यौल

ང nga

ང་| nga [pers. pr.] I ང་| མ

ང་རེ| ngare [poss.pr.] mine ང་རྒྱལ་མེ་རེ

ངང་རྒྱུད་| ngang-gyi' [n.] patience ངང་རྒྱུད་ཐེ་ཤེ་

ངང་པ་| ngangpa [n.] wild duck ངང་པ་|

जङ्गली हाँस

ངའན་སྒྲུ་| ngandra [n.] temper (nature, disposition) Etym.: ང་རྒྱུ “a roar” ང་རྒྱུ
जोश

ངམ་པ་| ngampa [n.] ledge; wall ངམ་པ་|

कान्लो

ངའང་| ngaang [pers.pr.+adv.] me also ང་ཡང་|

म पनि

ངའི་| nye [poss.adj.] my ངའི་| མེ་རེ

ངར་| ngar [n.] temper (nature, disposition), energy ངར་| རེ་ཇ, ཀཟ, རུ་རྒྱུ་ལོ,
खरो

ངར་རྒྱལ་| ngargyal [adj.] aggressive ངར་རྒྱལ་|

आक्रामक

ངར་གཤོང་| ngardong [n.] shin-bone ངར་གཤོང་|

नली हाड

ངར་མ་| ngarma [adj.] strong, vigorous, energetic ངར་མ་| རུ་རྒྱུ་ལོ, རལ་ལོ

ངའ་གསོ་| ngaaso [v.vol.] to rest ངའ་གསོ་རྒྱུ་

आराम गर्नु

ངེད་ལ་| ngiwa [pers.pr.] we (exclusive) Etym.:

ངེད་| “I” (H), “we” ང་ཚོ་| ར་མེ

ངེད་རང་| ngirang [pers.pr.] we, ourself

(exclusive) ང་རང་ཚོ་| ར་མེ

ངེད་རེ་| ngire [poss.pr.] our (exclusive) ང་ཚོ་འི་

हामी

ངུ་| ngu [v.inv.] to cry, to weep ངུ་| རུ་

ངུ་འཇོན་འདེབས་| nguzin de(p) [v.vol.] to

pretend to cry ངུ་འཇོན་འདེབས་| རེ་འཇུ་སྤྱོད་

गर्नु

ངུ་ལ་| ngulap [n.] weeping while talking ངུ་

ལ་| རུ་ལ་| རེ་ལོ

ངུ་ལ་འཇོན་| ngulap chhōr [v.inv.reg.] to

weep while talking, to talk emotionally

ངུ་ལ་རྒྱལ་རྒྱུ་| རེ་ལོ་

ངོ་ཐོག་| ngotok [adj.] real, true ར་ཐོག་མ་

साँचो, सत्य

ངོ་གཤོང་| ngodong [n.] face ར་ཤོང་པ་| འུ་མའ་

ངོ་མ་| ngoma [adj.] real, original ར་མ་|

सकली

ངོ་ཚ་| ngotsa [n.] shame ར་ཚ་| ལམ

ངོ་ཚ་ལང་| ngotsha lang [v.inv.] to be

ashamed, to be embarrassed ར་ཚ་|

लज्जित हुनु

ངོ་ལོག་ ngolo' [v.vol.reg.] to protest རོ་ལོག་ཟུང་།

विरोध गर्नु, उजुरी गर्नु

ངོ་ཤེས་གཏོང་། ngoshi tōng [v.vol.] to

introduce རོ་ཤེས་གཏོང་། परिचय गर्नु,

चिनाउनु

ངོ་ཤེས་ ngo shēe [v.inv.reg.] to recognize, to

identify, to know (somebody) རོ་ཤེས་།

चिन्नु

ངོ་སུ་ ngosu [n.] appreciation རོ་སུ་ प्रशंसा

ངོ་སུ་གཏོང་། ngosu tōng [v.vol.] to show

appreciation རོ་སུ་གཏོང་། प्रशंसा गर्नु,

कदर गर्नु

ངོ་བ་ཤུར་རྒྱལ་ ngopshur gya' [v.inv.] to tell

off, to embarrass རོ་ཆ་སྤོང་། गाली गर्नु

ངོ་མ་ ngom [v.inv.reg.] to be satisfied,

content, satiated རོ་མ་ རྩིས་ མི་ཐོབ་ མ་ལོང་།

ངོ་མ་སུ་ ngomsu [n.] showing off, flaunting,

bragging རོ་མ་སུ་ འཇུག་, འཇུག་མེད་,

तडकभडक

ངོ་མ་སུ་རྒྱུ་ ngomsu kū(t) [v.vol.reg.] to

show off, to flaunt, to brag རོ་མ་སུ་རྒྱུ་།

तडकभडक गर्नु

ངོ་འཛིན་ ngoonzin [n.] process of

identifying an incarnation རོ་འཛིན་།

औतारीको पहिचान विधि

ངོ་འཛིན་གྱི་ ngoonzin khyi [v.vol.] to identify

an incarnation རོ་འཛིན་ཟུང་། औतारीको

पहिचान गर्नु

དངངས་སྐྱེག་ ngāngtrak [n.] rush, panic གླེལ་

ཆས་ བྱ་སྒྲུབ་, འཕྲུལ་

དངུལ་ ngul [n.] silver དངུལ་ ཇོ་ཏོག་

དངུལ་རྩིང་། ngülting [n.] silver bowl for

offering water དངུལ་རྩིང་། पानी चढाउने

चाँदीको भाँडो

དངུལ་འཛིན་ ngülzin [n.] cheque book དངུལ་

འཛིན་ ཇེ་ཅུ་ཅུ་, ར་སེའི་

དངུལ་ཤམ་ ngülsham [n.] wooden bowl lined

with silver དངུལ་ཤམ་ ཇོ་ཏོག་ མེ་འཇུག་

काठको फुरु

མངར་སུ་ ngärmu [adj.] sweet མངར་སུ་

གུ་ལེ་ལོ་

མ་འོང་སེམ་ ngöoshi [n.] forethought,

prediction མ་འོང་སེམ་ མ་འོང་སེམ་

རྩ་ ngâ [n.] drum རྩ་ དུ་འཇུག་

རྩ་རྩིང་། ngälding [n.] drumstick རྩ་རྩིང་།

དུ་འཇུག་ བཟུང་ རྩ་རྩིང་

རྩ་ ngāma [n.] tail རྩ་ རྩ་རྩིང་།

རྩ་ ngā' [v.vol.] to cut (grass), to harvest རྩ་

ཆུ་

རྩ་རྩིང་ ngāmsik [adj.] magnificent,

majestic རྩ་རྩིང་ རྩ་རྩིང་།

खाइलाग्दो

ह्रस्वसा ngāmsak [n.] greed ह्रस्वसेवसा लोभ

हुल्छु ngūlchu [n.] sweat हुल्छु पसिना

ह्र ngā [num.] five ह्र पाँच

ह्रवछु ngāpchu [num.] fifty ह्रवछु पचास

ह्ररले ngālor [n.] five-rupee note ह्ररले

लेणवह्र पाँच रुपियाँको नोट

ह्रथ्रेng ngā threngge [adj.] bad, inferior,

low in quality, mean ह्रथ्रे छुचो,

इज्जत नभएको

ह्रथ्रे ngātok [adv.] earlier, earliest ह्रथ्रे

बसा चाँडै

ह्रथ्रेng ngā thronpu [adj.] robust ह्रथ्रे

बो राम्रो, खाइलाग्दो

ह्र ngāmu [adv.] early ह्र चाँडै

ह्रश्रे ngāmu shēp [idiom.] may you die

soon! श्रेभ्रश्रेभ्र मरिजा! (श्राप)

ह्र ngāla [adv.] earlier, earliest, first Ex.:

ह्रश्रे ngāla shô 'come earlier!' Ex.2:

ह्रश्रे ngāla so 'eat first!' Ex.3: ह्रश्रे

ह्रश्रे ngāla khyi 'let's do that first!'

Ex.4: ह्रश्रे ngāla dri 'let's go

earlier!' ह्रश्रेभ्र चाँडै

ह्रश्रे ngāli [int.pr.] what time ? ह्रश्रे कुन

समय, कति वजे

ह्रश्रे ngālok [n.] labor reciprocity ह्रश्रेभ्र

ह्रश्रे पर्म, खेताला

ह्रश्रे ngāse [adv.] earlier, earliest, fairly early

ह्रश्रेभ्र ह्रश्रेभ्र अलि चाँडो, सबैरै

ह्रश्रे ngāa [n.] mantra ह्रश्रे मन्त्र

ह्रश्रे ngāatri [n.] pillow ह्रश्रेभ्र सिरानी

ह्रश्रे ngūnpu [adj.] blue ह्रश्रेभ्र निलो

ह्रश्रे ngāawa [n.] tantric priest ह्रश्रे

ब्र तान्त्रिक

ह्रश्रे ngürmu [adj.] blue (sky), green

(vegetation) ह्रश्रेभ्र निलो, हरियो

ह्रश्रे ngōyam [n.] mould ह्रश्रेभ्र दुसी

च chā

उंसीदपु chāsingpu [adj.] troublesome,

dangerous *Etym.*: उंशुङ्ग्यो

“troublesome” उंशुङ्ग्यो अप्ठ्यारो,
खतरनाक

उणपु chākpu [adj.] careful, safe उणखेक उण

खेक होसीयार, सुरक्षित

उणपुख्ये chākpu khyi [v.vol.] to take care, to

be careful उणपुख्ये सुख्ये सुख्ये सुख्ये

उण होसियारी गर्नु, सतर्क हुनु

उचदर chāpdar [n.] white thin cotton

clothes उचदर सूतीको पातलो

सेतो कपडा

उचाल चāalāk [n.] thing, object उचाल

वस्तु, सामग

उचाली chāawi [n.] mosquito चुण्डाल

लाम्खुट्टे

उचाली chāndok [post.] as उचाली उचाली

जस्तै

उचाली chāni [n.] (<Nep.) sugar चुण्डाल चिनी

उचाली chāla [int.pr.] why उचाली उचाली किन

उचाली चाली chāla sisin [co.] because [used at

the beginning of a clause] उचाली उचाली

किनभने

उचाली chānni [n.] wooden cup उचाली काठको

फुरु

उचाली chūptok [n.] beak उचाली चुच्चो

उचाली chūtu [n.] lips उचाली ओठ

उचाली chēmāk [n.] spit, spittle उचाली थुक,

ज्याल

उचाली chē(t) [v.vol.reg.] to shine, to light a fire

Etym.: उचाली “to spread, sweep over”

खेक बाल्नु

उचाली chōkdra [adj.] 1. similar उचाली

मिल्दोजुल्दो 2. same, identical उचाली

उचाली दुरुस्तै

उचाली chōktsi [n.] table उचाली टेबल

उचाली chōptok [n.] interference,

meddling उचाली उचाली बदता जान्दछु

भन्ने व्यवहार

उचाली chōrten [n.] stupa उचाली स्तुप

उचाली chhōrpen [n.] altar attendant उचाली

उचाली पूजा, विधिमा सहायक

उचाली chik [num.] one उचाली एक

उचाली chikpa [adj.] same, identical उचाली

उचाली उस्तै, उही

उचाली chikparang [adj.] exactly the

same, identical उचाली मिल्दोजुल्दो,

एउटै खालको

चकिराङ्ग chikrang [adv.] alone, only one,
 just one चकिराङ्ग एकलै, एउटा मात्रै
 चकिराङ्ग chiksang [ind.pr.] not even one
 चकिराङ्ग एउटै पनि
 चङ्ग ching [n.] urine चङ्ग पिसाब
 चङ्ग शोर ching shor [v.inv.] to urinate
 (involuntarily) चङ्ग पिसाब
 फुस्किनु
 चूरु chūr [v.inv.reg.] to be squeezed चूरु
 च्यापिनु
 चेलङ्ग chēlang [n.] spoiling, pampering
 चेलङ्ग सुगन्ध पुलपुलि, माति
 चो चô [v.vol.] 1. to break चो भञ्ज 2.
 to reduce (the price) चो घटाउनु
 (मूल्य)
 चोम chōm [v.vol.] to get ready (for a trip),
 to prepare चोम तयार हुनु
 (यात्रा)
 चोर chōr [v.vol.] to meet (h) चोर भेट्नु
 (आ)
 चेत chē(t) [v.vol.reg.] to cut (a rope), to
 stop (water) चेत काट्नु, छेक्नु,
 थुन्नु
 चाँगाङ्ग chāanang [n.] ground floor चाँगाङ्ग
 बन्नु भुङ्ग

चाँगाङ्ग chāyik [n.] monastery charter चाँगाङ्ग
 चाँगाङ्ग गुम्बाको नियम
 चङ्ग ching [v.vol.] to bind, to tie चङ्ग
 बाँध्नु
 चङ्ग थाम्पा chū thāmpa [num.] ten चङ्ग दश
 चङ्ग चङ्ग chūchik [num.] eleven चङ्ग चङ्ग
 एघार
 चङ्ग चङ्ग chūnyi [num.] twelve चङ्ग चङ्ग
 बाह्र
 चङ्ग चङ्ग chūksun [num.] thirteen चङ्ग चङ्ग
 तेह्र
 चङ्ग चङ्ग chūpshi [num.] fourteen चङ्ग चङ्ग
 चौध
 चङ्ग चङ्ग chūruk [num.] sixteen चङ्ग चङ्ग सोह्र
 चङ्ग चङ्ग chūpdin [num.] seventeen चङ्ग चङ्ग
 सत्र
 चङ्ग चङ्ग chūrgu [num.] nineteen चङ्ग चङ्ग
 उन्नाइस
 चङ्ग चङ्ग chūlor [n.] ten-rupee note चङ्ग चङ्ग
 दश रुपैयाको नोट
 चङ्ग chū [n.] highly nutritious food,
 nutrient चङ्ग पोषण
 चङ्ग चङ्ग chē-nga [num.] fifteen चङ्ग चङ्ग पन्ध्र
 चङ्ग चङ्ग chōpgye [n.] eighteen चङ्ग चङ्ग
 अठार
 चङ्ग चङ्ग chāngma [n.] willow tree चङ्ग चङ्ग बैँस

ཕྱེར། chāa [n.] metal, iron ཕྱགས། धातु,

फलाम

ཕྱེར་དྲཀར། chāakar [n.] metal sheet ཕྱགས་ཤོད།

जस्ता पाता

ཕྱེར་སྒྲམ། chāagam [n.] metal trunk, chest

ཕྱགས་སྒྲམ། बाकस

ཕྱེར་ཐག། chāatak [n.] metal chain ཕྱགས་ཐག།

साइलो

ཕྱེར་ཐབ། chāatap [n.] metal hearth or stove

ཕྱགས་ཐབ། फलामको चुल्हो

ཕྱེར་རི། chāari [n.] fence, enclosure ཕྱགས་རི།

बार

ཕྱི་རྩི། chīndi [adj.] heavy ཕྱི་རྩི་གྲུ་

ཕྱི་ཅེ། chēe [n.] dung ཕྱི་ཅེ། गोबर

ཕྱི་ལ། chēla [n.] tongue ཕྱི། जिब्रो

क' chhā

क' chhā [n.] pair क' जोडी

क'र्र्ख' chhā jo' [v.vol.] to respect, to

honour क'र्र्ख'उे' आदर गर्नु, मान्नु

क'र्र्ख'स'सु' chhā nyōmpu [adj.] even, equal

क'र्र्ख'स'स' एकनासे

क'र' chhāme' [idiom.] I don't know, I'm

not familiar with क'र'स' थाहा छैन

क'र' chhāwe' [idiom.] I know, I'm familiar

with Etym.: क'र' "to be familiar with"

क'र'स' थाहा छ

क'र' chhākpa [adj.] broken, damaged क'र'

र' फुटेको, टुक्रिएको

क'र' chhāngpi' [n.] chang offering to god

र' देउतालाई चढाउने जाँड

क'र' chhāngma [n.] chang (alcohol)

seller क'र' जाँड व्यापारी

क'र' chhāptruli [adj.] indispensable

अर' अपरिहार्य, नभई नहुने

क'र' chhīppa [n.] horse (H) क'र' घोडा

(आ)

कु' chhū [n.] water कु' पानी

कु' chhūkyo [n.] water ladle कु' पानी

उभाउने डाडु

कु' chhūta' [n.] water mill कु'

वश पानीघट्ट

कु' chhūden [n.] nappy, diaper कु'

गदर थाडना

कु' chhūmik [n.] source, spring कु'

सि पानीको मुहान

कु' chhūtsi' [n.] hour कु' घण्टा

कु' chhūtsi gari [n.] (<Sherpa-Nep.)

watch, clock कु' घडी

कु' chhūluma [n.] pool of water from a

spring source कु' मुहानको पानी

कु' chhūpla' [n.] boiled water कु'

सि उमालेको पानी

कु' chhūrimpa [n.] wave कु'

क' उछाल

क' chhēchung [n.] size क' नाप,

आकार

क' chhēshel [n.] magnifying glass क'

सि ठूलो पार्ने ऐना

क' chhēshok [adj.] biggest, largest,

greatest क' सबभन्दा ठूलो

क' chhērpa [n.] punishment, penalty,

sentence क' दण्ड, जरिवाना

क' chhēe [adj.] big, large Etym.: क'

"bigger" क' ठूलो

क' chhēemu [n.] prostitute क' वेश्या

ཆེུ། **chēu** [n.] sexual maniac (male) ཅི་
 རོ། **रन्डो**
 ཆོ་མེད་དུ། **chhō medu** [adj.] meaningless,
 aimless ཆོ་མེད་པ། **निरर्थक, लक्ष्यहीन**
 ཆོ་མེད་དུ། **chhō wetu** [adj.] meaningful,
 sensible ཆོ་མེད་པ། **अर्थपूर्ण**
 ཆོམ། **chhōm** [v.vol.] to dance (ritual dance. It
 sometimes refers to lay people dances.)
 འཆམ། **ब्रह्मर्षिभूषण नाचनु**
 ཆོག། **chhō'** [v.inv.reg.] to allow, to be
 allowed ཆོག་གྲན་ **मिल्नु, गर्न हुनु,**
 གྲན་ **पाइनु**
 ཆོག་ **chhō'** [v.inv.] 1. to be broken ཆག་ **भाँचिनु**
 2. to be reduced (price) ཆག་ **मूल्य**
 གཏྲ་ **घट्नु**
 ཆོ་འཁྱུགས། **chhōoluk** [n.] religious sect ཆོས་
 ལུགས། **धार्मिक सम्प्रदाय**
 མཆིག། **chhik** [n.] a flat stone grinder
 མཆིག་ **सिलौटो**
 མཆིན་པ། **chhīnpa** [n.] liver མཆིན་པ། **कलेजो**
 མཆེད་གྲུ། **chhēdru** [n.] colleague,
 companion མཆེད་གྲོགས། **साथी,**
सहयात्री, सहकर्मी
 མཆེད་ཆང་། **chhēchang** [n.] *chang* (H) མཆོད་
 ཆང་། **जाँड (आ)**
 མཆོད་པ། **chhōpa** [n.] religious offering མཆོད་པ།
देउतालाई चढाइने कुरा, भेटी

མཆོད་འབྲུ། **chhōndru** [n.] grain offering to be
 tossed in the air མཆོད་འབྲུ། **भगवानलाई**
चढाउने अन्न, अछेता
 མཆོད་མིན། **chhōmin** [n.] butter lamp
 offering མཆོད་མེ། **घिउको बत्ती**
 མཆོད་གཤེགས། **chhōyok** [n.] assistant altar
 attendant མཆོད་གཤེགས་ **सहायक लामा**
 མཆོད་གཤམ། **chhōsham** [n.] altar མཆོད་
 གཤམ། **मण्डप, पूजाको स्थान**
 འཆག་ལ། **chhākla** [adv.] secretly, behind the
 scenes འཆག་ཏུ། **सुदृक्क, गोप्यता साथ**
 འཆམ་དྲལ། **chhāmdral** [n.] jumping around,
 not standing still འཕག་འཆམ་ **खुसीमा**
मग्न (जनावर)
 འཆམ་དྲལ་རྒྱུ། **chhāmdral gya'** [v.vol.] to
 jump around, to not stand still འཕག་
 འཆམ་ **खुसीले बुर्कुसी** **मानु**
(जनावर)
 འཆར་གཞི། **chhārshi** [n.] plan, program འཆར་
 གཞི། **योजना**
 འཆིབ། **chhi(p)** [v.vol.reg.] to ride
 (H) འཆིབ་ **चढ्नु (घोडा,**
मोटरसाइकल)

ཇ་ chha

ཇ་ **chha** [n.] tea ཇ་ ཅིལ

ཇ་མངར་མུ། **chha ngärmu** [n.] sweet tea ཇ་

མངར་མོ། གུལིལོ ཅིལ

ཇ་ཐང་། **chhatang** [n.] black tea ཇ་ཐང་། ཀ་ལོ
ཅིལ

ཇ་དམ། **chhadam** [n.] thermos ཇ་དམ། ཐུམ་ས

ཇ་སྡྲིག་ **chhadik** [n.] large pot for brewing

tea ཇ་བསྐྱོལ་སའི་སྡྲིག་ ཅིལ འུམ་ལྡན

འྲ་ལོ བཞོ་ཏོ

ཇ་མེད། **chhapi** [n.] first offering of tea ཇ་མེད།

མཐུག་པའི་ལཱ་ ཅིལ

ཇ་བཀ་ཁུང་། **chhapakchung** [n.] Chinese brick

tea ཇ་བཀ་ཁུང་། ཇི་ལི་ལོ་ ཇི་ཏ་ ཅིལ

ཇ་མོ་སྤང་མ། **chhamo lāngma** [pr.n.] Mount

Everest (8848 meters) Jomolangma (in
Nepali Sagarmatha) is the residence of
the deity called ཇོ་མོ་མི་གཤེས་པ་བཟང་མ།

Jomo Miyo Langsangma. ཇོ་མོ་སྤང་མ།

སུག་མཐའ་

ཇ་ཚགས། **chhatsak** [n.] tea strainer ཇ་

ཚགས། ཅིལ ཇ་མྲོ་

ཇ་ལུ། **chhalu** [n.] wasted tea *Etym.*: ?ཇ་

“tea” + ལུ། “fertilizer, manure” ཇ་སྤྲིགས།

ཅིལ་ཀོ ཐེ་གོ

ཇ་ག་པ། **chhakpa** [n.] brigand, bandit ཇ་ག་

པ། ལུ་ཏེ་ར། ཇ་ཀ་

ཇ་ང་། **chhang** [n.] local alcohol made from

grain ཇ་ང་། ཇོ་ཏོ

ཇ་ད། **chhe(t)** [v.inv.] to be cut off (for a rope),

to be short of (breath) ཇ་ད། ཇི་ལྡན་,

ཇུ་ཏོ་ལུ

ཇ་བ་ཏོག་ **chhaptok** [n.] bedpan ཇ་བ་ཏོག་ ཀོ་ཤེ་ར།

ཇ་བ་གཞི། **chhapshi** [n.] shape, appearance ཇ་བོ་

མ། བའི་རི་ རུ་

ཇ་བ་གསང་། **chhapsang** [n.] urine (H) ཇ་བ་སང་།

ཤི་སུ་བ་

ཇ་མ་ལུ་། **chhamdur** [n.] tsampa mixed with

tea (paste) ཇ་མུ་། ཅིལ་མཐའ་ ཇོ་ལེ་ཀོ

སུ་ཏུ

ཇ་མ་པ། **chhampa** [n.] flu, cold ཇ་མ་པ། རུ་ཇ་

མོ་ཀི

ཇ་མ། **chhaa** [n.] manure, fertilizer *Etym.*: ཇ་མ།

“horse food” ཇ་མ། མལ་

ཇ་མ་རྒྱུ་། **chhaakyen** [n.] drunken argument

Etym.: ཇ་མ་རྒྱུ་། “chang circumstances”

ཇོ་མ་སྤེད་། ཇུ་མ་ལོ་ཏོ་། ཇོ་ཏོ་ལཱ་མཐའ་ ཀུ་ར།

ཀི་ཅི་ཀི་ཅི

ཇ་མ་པང་། **chhaakang** [n.] toilet, latrine *Etym.*:

ཇ་མ་པང་། “water house” ཇ་མ་པང་། ཇུ་ཤི་

ཇ་མ་མེན་པ། **chhaa chhīnpa** [n.] maple tree

ཇུ་མ་མེན་པ། ཇི་གས་ཤིག་ རུ་མ་

ལ་བླལ་ནི་འཇམ་ཐེང་གུ་སྤྱང་། ā-nga-tiwa
 phī-la gal-ni jam thŋg khyaa-sung 'It
 was quiet after the children went
 out' རྫོང་ལྷོང་ལྷོང་། हल्का महसुस गर्नु
 འཇམ་དྲ་། jamdar [n.] flint stone, sharpening
 stone འཇམ་དྲ་། དྲ་དོ། सान गगाउने
 ढुङ्गा
 འཇམ་ཕྱ། jampu [adj.] soft (touch) འཇམ་
 རོ། नरम, चिप्लो
 འཇལ། ja [n.] rainbow འཇལ། इन्द्रेणी
 འཇིག་རྟེན་པ། jiktenpa [n.] layman མི་
 གླ། सामान्य मानिस
 འཇིག་། ji(t) [v.vol.] to insert; to allow
 འཇུག་གུ་སྤྱུ་, अनुमति दिनु
 འཇིབ། ji(p) [v.vol.reg.] to suck, to suckle འཇིབ།
 ཅུ་སྤྱུ་, चुसाउनु
 འཇིའ་བ། jiiwa [n.] terror, fear Etym.: འཇིགས་པ།
 “fear” ཞེད་སྣང་། डर, त्रास
 འཇིའ་བ་སྤྱུ་། jiiwa kū(t) [v.vol.reg.] to
 frighten, to scare འཇིགས་པ་སྤྱུ་། डर
 གེ་མའུ་, तर्साउनु
 འཇིའ་བ་ལང་། jiiwa lang [v.inv.] to be afraid,
 to fear Etym.: འཇིགས་པ་ལང་། “fear rises”
 འཇིགས། ཞེད། डराउनु, तर्सिनु
 འཇོ། jo [v.vol.] to milk འཇོ། दुध ढुहुनु
 འཇོ་རྩང་། jotung [n.] bamboo milking pail འཇོ་
 རྫོང་། ལག་ཐོམ། दुध ढुहुने ढुङ्गो, दुधेरी

འཇོག་jo' [v.vol.] to put, to leave འཇོག་རམ་བྱ།
 छोड्नु
 འཇོན་ཐང་། jöntang [n.] ability འཇོན་ཐང་
 ། क्षमता, योग्यता
 འཇོམ། jom [v.inv.reg.] to reduce (a pain)
 འཇོམ། घट्नु, कम हुनु
 འཇོན་ཕྱ། jönpu [adj.] capable, hard-working,
 active འཇོན་ཕྱོ། འཇོན་ཐང་། सक्षम, मेहनती
 ཇི། jê [v.vol.] to change, to
 exchange ཇི། साट्नु
 ཇིལ། jee [n.] imprint, trace, mark ཇིལ། अतो-
 पत्तो, उद्देश्
 ཇཱན་པ། janpa [adj.] raw or uncooked
 (food) ཇཱན་པ། नपाकेको, काँचो
 ཇེན་པི། jenpi [n.] wheat flour ཇེན་པི། गहुँको
 पीठो
 ཇཱར་ཇཱརེ། jara jire [adj.] messy, untidy ཇཱར་ཇཱརེ།
 རེ། लथालिङ्ग
 ཇཱང་མུ། jangmu [adj.] green ཇཱང་མུ། हरियो
 ཇཱཌ་མྱ། jaatsa [n.] salt (H) ཇཱཌ་མྱ། नुन
 (आ)
 ཇཱལ་ན། jaalen [n.] reply; message; times
 (H) ཇཱལ་ན། जवाफ, सन्देश (आ)
 ཇཱལ་ཡང་། jiyang [n.] weight ཇཱལ་ཡང་། तौल
 ཇེད། je(t) [v.vol.reg.] to forget ཇེད། बिर्सनु

ॢ nya

- ॢ| **nya** [n.] fish ॢ| माछा
- ॢ| **nyasha** [n.] fish meat ॢ| माछाको मासु
- ॢ| **nyakpa** [n.] indentation, concave
shape ॢ| काटेर वा दबेर भित्र
पसेको आकार
- ॢ| **nyangma** [n.] strand (of hair), blade
(of grass) ॢ| त्यान्द्रो
- ॢ| **nyen** [v.vol.] to listen ॢ| सुन्नु
- ॢ| **nyam** [v.inv.reg.] to diminish, to
deteriorate, to degenerate ॢ|
नासिनु, बिग्रनु
- ॢ| **nyamnyung** [n.] experience ॢ|
हुँदा अनुभव
- ॢ| **nyamtsi'** [n.] experimenting/
feeling out ॢ| प्रयोग, अनुभव
- ॢ| **nyamlen** [n.] religious practice,
application; experience ॢ| धर्म
सम्बन्धी ज्ञान
- ॢ| **nyaa** [n.] weight measure ॢ| तुलो
- ॢ| **nyal** [v.vol.] to lie down, to go to
sleep ॢ| ढल्कनु, सुत्नु
- ॢ| **nyalsa** [n.] sleeping place,
bedroom ॢ| ढाँसा सुत्ने कोठा

- ॢ| **nyima** [n.] 1. sun ॢ| घाम, सूर्य 2.
day ॢ| दिन [pr.n.] 3. Nyima ॢ|
ॢ| निमा
- ॢ| **nyimi khungla** [n.] daytime ॢ|
ॢ| दिउँसो
- ॢ| **nyishu thāmpa** [num.] twenty ॢ|
ॢ| बीस
- ॢ| **nyin khang** [adv.] whole day ॢ|
ॢ| दिनभर
- ॢ| **nyirmu** [n.] noon, midday ॢ|
ॢ| मध्यान्ह
- ॢ| **nyiwak** [n.] double layer ॢ|
ॢ| दुई पत्र
- ॢ| **nyilok** [adv.] double, two times ॢ|
ॢ| दुई पल्ट, दोहोरो
- ॢ| **nyung-nga dro** [v.inv.] to
decrease (involuntarily) ॢ| घट्नु
- ॢ| **nyung-nga tōng** [v.vol.] to
decrease ॢ| घटाउनु
- ॢ| **nyungme** [adj.] a little, a few ॢ|
ॢ| थोरै, अलिकति
- ॢ| **nyungshok** [adj.] minimum ॢ|
ॢ| सबभन्दा थोरै, न्यूनतम
- ॢ| **nyerin** [n.] partiality *Etym.* : ॢ|
“distance; partiality” ॢ| पक्षपात

རྩོམ་ nyīngma [pr.n.] old school of
 Tibetan Buddhism རྩོམ་པ། ཇིང་མ་
 सम्प्रदाय
 རྩོད། nyē(t) [v.inv.reg.] to find རྩོད། རྩོད་པ་
 རྩོད་ལུ། nyōkchu [n.] dirty water རྩོད་ལུ་ རྩོད་པ་
 पानी, धमिलो पानी
 རྩོད་འཕྲོད། nyētsol [v.vol.] to look for trouble,
 to annoy རྩོད་འཕྲོད། རྩོད་པ་ མཐོང་།
 चिढ़ाउनु
 རྩོམ་ལུང་། nyāmchung [adj.] humble རྩོམ་ལུང་།
 नम्र
 རྩོད་། nyīng [n.] heart རྩོད་། རྩོད་
 རྩོད་ཇེ། nyīngje [n.] compassion རྩོད་ཇེ། རྩོད་
 རྩོད་ལུང་། nyīngtsum [idiom.] expressing
 pleasure at someone else's
 misfortune རྩོད་ལུང་། རྩོད་ལུང་
 རྩོད་འགྲུབ། nyīngdru [n.] diligence,
 persistence རྩོད་འགྲུབ། རྩོད་འགྲུབ་ རྩོད་འགྲུབ་
 लगनशीलता
 རྩོད་མེད་པ། nyīngsang [adj.] relieved,
 without worries རྩོད་མེད་པ། རྩོད་མེད་པ་
 निश्चिन्त

ལྷུང་། nyūng [v.inv.reg.] to be sick (H) ལྷུང་།
 བིར་མཁོ། དུས་ (ཨ)
 ལྷུང་གཞི། nyūngshi [n.] sickness, illness
 (H) ལྷུང་གཞི། དུམ་བེད་མཁོ། (ཨ)
 སྒྲེ། nyē [v.vol.] to borrow གཡམ་ར། འཕུ་ཆོ་
 སྐུ་མཁོ། རུ་ལྟ་ལྟ་
 སྒྲེ། nyēn [v.vol.] to loan སྐུ་མཁོ། སྐུ་མཁོ་
 ལྷུང་། nyērnu [adj.] pleasant to hear,
 interesting ལྷུང་། ལྷུང་།
 འཕུ་ཆོ། nyōl [v.vol.] to put to
 sleep ལྷུང་། ལྷུང་།
 ལྷུང་། nyā [v.vol.] to lend ལྷུང་གཡམ་ར། སྐུ་མཁོ་
 ལྷུང་། ལྷུང་།
 ལྷུང་། nyāpu kyīpu khyi [v.vol.] to
 exchange, to lend and to borrow ལྷུང་།
 ལྷུང་གཡམ་ར། ལྷུང་།
 ལྷུང་། nyāpcho [n.] abusing, mistreating
 ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་།

ṭā

ṭāsaḷa [n.] a round cooking pot ṭāsaḷa

तसला

ṭāten [adj.] certain ṭāten pākka,

निश्चित

ṭāten khyi [v.vol.] to fix, to

confirm ṭāten ṭāten pākka gānu,

निश्चित गर्नु

ṭi [sg.art.] the (singular definite article)

ṭiwa [pl.art.] the (plural definite article)

ṭing [n.] bowl for offering water ṭing

भगवानलाई पानी चढाउने सानो

कचौरा

ṭingzi-la gal-no' [idiom.]

completely forgot ṭingzi-la gal-no' ṭingzi-la gal-no'

ṭipli [n.] tea kettle ṭipli chiyā

कितली

ṭēri [adj.] all, everybody ṭēri ṭēri

सबै, सबैजना

ṭōke [adv.] still ṭōke

ṭōngmar mentok [n.]

flower of rhododendron arboreum

Etym.: *ṭōngmar-ṭōngmar “flowers with red extremities” ṭōngmar-ṭōngmar

जैश लालीगुराँस

ṭōktsi [n.] hoe ṭōktsi

ṭōktsi koḍalo, kūṭo

ṭōklang [n.] T-stick used for resting

load ṭōklang tōkma

ṭōrwa [n.] trap ṭōrwa

ṭākxi [n.] taxi, cab ṭākxi

ṭrēngka [n.] money ṭrēngka

रुपियाँ

ṭrībi [n.] (<Eng.) television ṭrībi

टेलिभिजन

ṭāmnye' [n.] language, word,

speech ṭāmnye' kūra, bōlī, bhāṣā

ṭing ringpu [adj.] deep ṭing ringpu

गहिरो

ṭūmpi [n.] water bottle ṭūmpi

ṭūmpi tūmleṭ

ṭōng [v.vol.] to send ṭōng

छोड्नु

ṭōngpa [n.] fermented millet chang

drunk through a straw ṭōngpa

ṭōngpa tōḍba

ṭōr [v.vol.reg.] to scatter, to disperse

ṭōr chānu, chārlnu

गार्छे'खा| torma [n.] effigy made of
 dough गार्छे'खा पिठोको मूर्ति, तोर्मा,
 पिण्ड
 गार्छे'खु| tōrwu [idiom.] destructive bastard !
 (curse) दख'अवेवस'सुस'सदे'केण'पेण हरामी!
 बह्ना ता' [v.vol.] to grind अक्षण पिस्नु, पिँध्नु
 बह्नु| tūm [v.vol.reg.] to wrap, to
 pack गह्नु पोको पार्नु, लपेट्नु
 हा| tā [n.] horse हा घोडा
 हा'छा| tāpcha [n.] horse saddle set हा'छा [स'
 क्ख] काठीको सामान
 हा'दर'गार्छे' ता' | tāmdar tōng [v.vol.] to race a
 horse, to gallop हा'कुण घोडा दौडाउनु
 हा'म' ता' | tāmag [pr.n.] Tamang, Nepali ethnic
 group speaking a Bodic language हा'म' ता'माङ
 हा'ले| tālo [n.] year of the horse हा'ले घोडा
 वर्ष
 हा'स' ता' | tākpa [adv.] always, regularly हा'स'
 स'स' सधैं
 हा'स'खा| tāngma [n.] medal, badge हा'स'
 खा पदक, तक्मा
 हा' ता' | tāa [n.] sign, logo, mark हा'स' छापा
 हा'कुण ता' gya' [v.vol.] to make a mark or a
 sign हा'स'कुण चिह्न लगाउनु
 हा'ले'खा| tēgal [n.] horse saddle हा'ले'काठी

हि'द' हि'द' | tīngting [n.] sound of a bell, bell हि'द'
 हि'द' हि'द' घण्टी
 हि'द' न्या| tīng nyā [v.vol.] to follow हि'स'सु'न्या
 पछ्याउनु
 हि'द' पा| tīngpa [n.] heel of the foot हि'द'
 पा घोडाको काठी
 हि'द' ला| tīng-la [post.] after, behind हि'स'
 ला पछाडि
 हि'दु| tīu [n.] colt हि'दु बछेडा
 हि'म'अ'द' हि' | tēmdril [n.] ceremony, auspicious
 occasion, celebration हि'स'
 अ'द' शुरुभ'अवसर
 हि'स'ला| tōlu [n.] hybrid of ox and dzomo हि'स'
 ला बाच्छो
 हि'स'कुण ता' | tāpkyo [n.] saucepan हि'स'कुण
 ताप्के
 हि'स'शी| tāpdri [n.] penknife हि'स'शी सानो छुरी
 हि'स'कुण ता' gya' [v.vol.] to fold हि'स'कुण
 पट्याउनु
 हि'स'री| tāri [n.] axe हि'स'री बन्चरो
 हि'स' ता' | tāk [n.] tiger हि'स' बाघ
 हि'स'पा| tākpa [n.] birch tree हि'स'पा भोजपत्र
 हि'स'ले| tāklo [n.] year of the tiger हि'स'ले बाघ
 वर्ष
 हि'स' त' | tēn [n.] seating mat, carpet हा'द' हि'स'
 ओच्छ्यान, गले'चा

རྩོད་མུ། **ténja** [n.] saddle blanket made of
 felt རྩོད་མུ། རྩོད་མུ། ཀ་འུ་མུ་ལི། ར་མེ།
 बाक्लो कम्बल
 རྩོད་མུ་བཤེས། **tāp dīmu** [adj.] user-friendly,
 easy to use རྩོད་མུ་བཤེས། ས་ཇི་ལོ།
 རྩོད། **tūn** [v.vol.reg.] to connect, to establish
 relationship རྩོད། ས་མུ་ཤེས་པ་ ར་མེ།
 རྩོད་ལ། **tēng-la** [post.] on, above རྩོད་ལ། མ་འུ་
 རྩོད་ཁང་། **tēngkang** [n.] two-story house རྩོད་ཁང་
 ར་མེས་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ དུའི་ ས་ལྷན་ མེ།
 རྩོད། **tē** [n.] 1. upper, above རྩོད། འུ་ཕྱོག་
 ས་མུ་ལྷན་ 2. Tö, area in Western Tibet
 རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད།
 རྩོད་མུ། **tētung** [n.] jacket རྩོད་མུ། ཇུ་ཇུ་ཇུ་
 རྩོད་ལ། **tēpa** [n.] Töpa, people from Tö རྩོད་
 ལ། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད།
 རྩོད། **tēn, tōn** [n.] autumn, fall རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད།
 རྩོད།
 རྩོད། **tēn** [v.vol.reg.] to consult a doctor,
 medium རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད།
 རྩོད། **tēr** [v.vol.] to give རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད།

རྩོད་ལ། **tōngpa** [adj.] empty, blank, void རྩོད་
 ལ། མ་ལྷན། རྩོད།
 རྩོད་ལོ། **tōnglor** [n.] thousand-rupee note རྩོད་
 རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ།
 རྩོད། **tōr** [v.inv.reg.] to lose *Etym.*: རྩོད། “to
 lose, to scatter” རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད།
 རྩོད་ལོ། **tākche** [n.] study, research,
 examination རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ།
 རྩོད་ལོ། **tērmu** [adj.] stable, safe རྩོད་ལོ།
 རྩོད།
 རྩོད་ལོ། **tēngyur** [n.] Tengyur, Buddhist
 Canon commentaries རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ།
 རྩོད་ལོ། **tōre** [n.] compliment, praise རྩོད་
 ལ། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད། རྩོད།
 རྩོད་ལོ། **tōre lōng** [v.vol.] to praise, to
 admire རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ། རྩོད་ལོ།
 རྩོད།

thā |

ཐ་མ། **thâma** [n.] tobacco, cigarette ཐ་མག་ སུརྟི་,

चुरोट

ཐ་མ། **thāma** [n.] low class རྒྱལ་ཐ་མ།

पिछडिएको वर्ग

ཐག་པ། thākpa [n.] rope ཐག་པ། डोरी

ཐག་གཅོད། thāk chē(t) [v.vol.reg.] to decide ཐག་

ਸਭਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ

ཐག་རིང་ཕུ། *thā ringpu* [adj.] far, distant ཐག་རིང་ཕུ།

३। टाढा

ཐང་པུ། thāngpu [adj.] in good health, well ཐང་

པོ། བདེ་པོ། གཤམ་, སྤལ་སྤལ་

ཐང་པུ་ཡེ། **thāngpu ye** [idiom.] How are you?

(greeting) བདེ་པོ་ཡིན་པས། སྐྱོད།

ཐང་པུ་ཁེ། thāngpu we' [idiom.] I am fine!

(greeting) བདེ་པོ་ཡིན། སྐྱོད་ ལུ་

ཐང་མ། **thāngma** [n.] food grain spread out for

sun drying འབྲུ་རིགས་ཐང་མར་བདལ་བ། བིས་ཁྱུན

ཐང་ག། **thēka** [adj.] straight, direct ཐང་ག། བ་

શુભ સિધા, સોડ્ડો

ਥਾਪ| thāp [n.] stove ਥਾਪ| ਚੁਲ੍ਹਾ

ཐར་མ། **thāama** [n.] weaver ཐག་པ། कपडा बुन्ने

व्यक्ति, बुनकर

ସମ୍ | thār [v.inv.reg.] to escape ସମ୍ | ବାଞ୍ଚନ୍ତୁ

ཐིམ་ཤིང་། thīkshing [n.] ruler, measuring

stick ཐུག་ཤིང་། རུམ་རྩ་, ལྟ་ལྟེ གཞ

စိမ်း| thîm [v.inv.reg.] to get absorbed, to

soak शैथिल्य सोस्नु

ཐིལ་བ། thūiwa [n.] drop (of a liquid) ཐིགས་

२॥ थोपा

ཐིའ་མུ། thīimu [adj.] accurate (divination) ཐིག་མ་

२०॥ राम्रो (ज्योतिष)

ཐུག་པ། **thūkpa** [n.] noodle, pasta, noodle

soup ཐུག་པ། ཐུག་པ།

ཐུང་། **thūndi** [adj.] seriously ill རྒྱུ་ཆེན་པོ་ལ་གྱུར་

པའི་དོན། སིའི་སྤྱི་ལོ་

ସ୍ତୁର| thūu [n.] mind (H) ସ୍ତୁଗ୍‌ସ୍‌ ଆତ୍ମା

ཐུའ་ཆེ། thūuche [idiom.] thank you ཐུགས་ཇེ་ཆེ།

ધન્યવાદ

ཐུའ་སེམས། thūusem [n.] heart (H) ཐུགས་སེམས།

हृदय

ཐུབ། thūp [n.] durability ཐུབ་ཆེན་མོ། ཇི་ཆ་འཕྲོད་པའི་ཆེད་དུ་བཟོས་པའི་ཆས་ལྟ་བུ།

ཐུ་ thū(p) [v.inv.reg.] to be able, to handle

શુભા સવન્નુ

ସ୍ତୁଥୀ| thūl [v.vol.reg.] to pack up ବସ୍ତୁ ଚଢ଼େଇବା काम

बन्द गर्नु, काम सक्नु

थुरमे| thūrme [adj.] short थुर्.थुर्. थुर्.हु. छोटी

ਥੇਸੀ| thēsi [n.] stamp, seal ਥਸਾ| ਛਾਪ

थे'सुम| thēsum [n.] doubt थे'के' शङ्का

थे'न| thēn [v.vol.reg.] to go out, to come out Ex.:

थे'ल'थे'न| phī-la thēn 'Get out!' थे'न| बाहिर

निस्कनु

थे'प'चु| thēpchu [n.] button थे'प'के' ठ'सु टाँक

थे'न| thōk [n.] roof, ceiling थे'न| छाना

थे'न| thō(p) [v.inv.reg.] to get, to

win थे'न पाउनु, हासिल गर्नु

थे'न| thōo [v.inv.] to hear थे'न सुन्नु

थे'म'मा| thāma [n.] edge, periphery थे'म' छेउ,

किनारा

थे'पु'सु| thūkpu [adj.] thick थे'पु'सो बाक्लो

थे'पु'न| thū(t) [v.vol.reg.] to connect, to

join थे'पु'न, थु'पु'न जोड्नु

थे'न'पु| thēnpu, thōnpu [adj.] high थे'न'सो

अग्लो

थे'प'तोक| thēptok [n.] thumb थे'प'तोक बुढी

औला

थे'न'द' थो'न| thōng [v.inv.reg.] to see थे'न'देख्नु

थे'न'ले'न'प'न' थो'ली शोक| thōli shōk [idiom.] sorry !

Etym.: थे'न'ले'न'प'न' "confession" द'न'द'न'

द'न माफ गर्नुस्

थे'म'सु| thāmu [n.] fight, quarrel थे'म'सो झगडा

थे'म'सु'गु'न| thāmu gya' [v.vol.] to fight, to

quarrel थे'म'सो'द'नु'न| थे'म'सो'द'नु'न| झगडा

गर्नु

थे'न| thēn [v.vol.reg.] to pull, to drag

थे'न तान्नु

ॐ tha

ॐ॒॒॒॒॒॒ **thanta** [adv.] now ॐ॒॒॒॒॒॒ अहिले
 ॐ॒॒॒॒ **thama** [co.] then ॐ॒॒॒॒॒॒ अनि
 ॐ॒॒॒॒॒ **tharung** [adv.] still, yet ॐ॒॒॒॒॒ अझै
 ॐ॒॒॒॒॒ **thaling** [adv.] this time ॐ॒॒॒॒॒
 यसपालि
 ॐ॒॒॒॒ **thalu** [adv.] this year ॐ॒॒॒॒ यो वर्ष
 ॐ॒॒॒॒ **thasak** [adv.] until now, up to now ॐ॒॒॒॒
 सम् अहिलेसम्म
 ॐ॒॒॒ **thang, -tang** [co.] and ॐ॒॒॒ र
 ॐ॒॒॒॒ **thangku** [n.] thangka, traditional
 Buddhist painting ॐ॒॒॒ थाङ्का
 ॐ॒॒॒॒ **thangpu** [adj., adv.] first, firstly ॐ॒॒॒॒
 पहिलो
 ॐ॒॒॒॒॒॒॒॒ **thangpo ngōnla** [adv.] in
 ancient time ॐ॒॒॒॒॒॒ प्राचीन कालमा
 ॐ॒॒॒॒॒॒॒॒ **thangpo thangpo** [adv.] old
 days, ancient time ॐ॒॒॒॒॒॒ उहिले
 उहिले
 ॐ॒॒॒॒ **thēpa** [n.] faith ॐ॒॒॒॒ विश्वास
 ॐ॒॒॒ **tha(p)** [v.vol.] to measure the length (of
 an object) or the volume (of grain) ॐ॒॒॒
 कुन नाप्नु
 ॐ॒॒॒॒ **thapsang** [n.] kitchen ॐ॒॒॒॒
 भान्साकोठा

ॐ॒॒॒॒ **thaap** [n.] means, solution, treatment
 ॐ॒॒॒॒ साधन, समाधान, उपाय
 ॐ॒॒॒॒ **thampu** [adj.] tight, strict ॐ॒॒॒॒ कडा
 ॐ॒॒॒॒॒ **thaashing** [n.] Fir tree species
Etym.: ॐ॒॒॒॒॒ “pine tree” ॐ॒॒॒॒॒
 गोब्रे सल्ला
 ॐ॒॒॒॒ **thaasam** [adv.] around this time ॐ॒॒॒॒
 ॐ॒॒॒॒॒ आजभोलि
 ॐ॒॒॒॒ **thartak** [n.] prayer flags strung on
 rope ॐ॒॒॒॒ डोरीमा टाँगेको ध्वजा,
 तोरण
 ॐ॒॒॒॒ **thara** [n.] buttermilk ॐ॒॒॒॒ मही
 ॐ॒॒॒॒॒ **tharshing** [n.] square flag on
 bamboo stem ॐ॒॒॒॒॒ निगालोमा
 टाँगेको ध्वजा, तोरङ्ग
 ॐ॒॒॒॒ **thalchak** [n.] slap ॐ॒॒॒॒ झापड
 ॐ॒॒॒॒ **thalchak gya'** [v.vol.] to slap
 with the palm ॐ॒॒॒॒॒ झापड हान्नु
 ॐ॒॒॒॒ **thalmu** [adj.] relaxed, free,
 available ॐ॒॒॒॒ फुर्सदिलो
 ॐ॒॒॒॒ **thaltsam** [n.] ash ॐ॒॒॒॒ खरानी
 ॐ॒॒॒॒ **thala** [n.] dust, silt, soil ॐ॒॒॒॒ धुलो,
 माटो
 ॐ॒॒॒ **thi** [sg.dem.] that; s/he ॐ॒॒॒ त्यो
 ॐ॒॒॒ **thiwa** [pl.dem.] those; they ॐ॒॒॒ ती

རིང་སང་། **thingsang** [adv.] nowadays, these
 days རིང་སང་། आजकाल
 ཐུལ། **thulu** [n.] turnip ཐུང་། सलगम
 ཐུག། **thûk** [n.] poison ཐུག་པོ། विष
 ཐུང་། **thung** [n.] conch (shell) ཐུང་། शङ्ख
 ཐུང་། **thung** [v.vol.] to drink ཐུང་། पिउनु
 ཐུང་ཁུང་། **thukung** [n.] chimney ཐུང་ཁུང་།
 चिमनी
 ཐུཏ་། **thuta** [n.] smoke ཐུཏ་། धुँवा
 ཐུའ་ཆེན། **thuuchen** [n.] holiday, festival ཐུའ་
 ཆེན། शुभ दिन
 ཐུར་མུ། **thurmu** [adj.] harmonious, getting
 along well ཐུར་མུ། मिलनसार
 ཐུར་ས། **thursa** [n.] cemetery, cremation
 site ཐུར་ས། चिहान, घाट
 ཐུལ། **thul** [n.] down slope, downhill
 ཐུལ། ओरालो
 ཐེན་ཐོག་ **thentok** [n.] meaning, reason ཐོག་
 ཐེན་ཐོག་ कारण, अर्थ
 ཐོག་ **tho'** [v.vol.] to apply, to use *Etym.*:
 ཐོག་པ། “to take, carry” ཐོག་པོ་འཁོར་།
 प्रयोग गर्नु
 ཐོག་པུ། **thokpu** [adj.] narrow, tight ཐོག་པོ་
 साँगुरो
 ཐོང་ལ། **thong-la** [adv.] at first ཐོང་ལ། पहिले
 ཐོག་། **thom** [n.] bear ཐོག་། भालु

ཐོག་། **thgo** [n.] hammer ཐོག་། हथौडा, घन
 ཐོར་རྒྱུང་མ། **thor kyāngma** [n.] improper dress
 ཐོར་མ་རྒྱུང་པ་ཐོར་མ།
 ཐོལ་པོ། **tholpo** [pr.n.] *Dolpo*, name of
 Tibetan-speaking area in Nepal ཐོལ་
 པོ། डोलपो
 ཐར་པ་ཀུར། **thraakur** [idiom.] please ! ཐུ་ཐུའ་ཐུ་
 ཐུའ། कृपया!
 ཐར། **thren** [v.inv.reg.] to remember, to
 recollect ཐར། सम्झना गर्नु, याद
 गर्नु
 ཐར་ཏ་ལང་། **threnta lang** [v.inv.] to miss, to
 remember ཐར། ཡིད་ལ་འཁོར་། सम्झना
 आउनु
 ཐར་པ། **threnpa** [n.] consciousness,
 memory ཐར་པ། सातो, होस
 ཐར་པ་དན། **thraaden** [n.] chopping block ཐ་
 པ་དན། अचानो
 ཐར་ས། **thraasa** [n.] memory, recollection ཐར་
 པ་ས། याद, संझना
 ཐི། **thri** [v.vol.reg.] to ask *Ex.*: ལ་པ་པལ་ད་ཐི་ཐི་
 lapshe' thri-wi' '(I) am asking (you)'
 ཐི། सोध्नु
 ཐི་བ། **thriwa** [n.] question ཐི་བ། प्रश्न
 ཐི་མ། **thrima** [n.] smell ཐི་མ། बास्ना, गन्ध
 ཐིན་ཆེར་མུ། **thrin chhērmu** [adj.] very
 kind ཐིན་ཆེན་པོ། दयालु

थ्रिल| **thrīl** [v.vol.reg.] to roll, to wrap थ्रिल
बेनु

थ्रिलु| **thrīlu** [n.] bell थ्रिलु घण्टी

थ्रुलु| **thrūlu** [n.] ball of yarn/ thread थ्रु
शु धागोको डल्लो

थ्रुक| **thruk** [num.] six थ्रुक छ

थ्रुकु| **thrukchu** [num.] sixty थ्रुकु साठी

थ्रुङ-यिक| **thruṅ-yik** [n.] secretary थ्रुङ
यिक सचिव

थ्रे| **thre** [n.] mule थ्रे खच्चर

थ्रे| **thre'** [v.inv.reg.] to improve, to

recover थ्रे राम्रो हुनु, सन्चो हुनु

थ्रेकपा| **threkpa** [n.] soot, dirt थ्रेकपा धुवाँसो,
कालो मोसो

थ्रेङ्गु| **threngpu** [adj.] honest, just, fair थ्रेङ्गु
इमान्दार

थ्रेङ्गु| **threṅg(t)** [v.inv.reg.] to slip थ्रेङ्गु चिप्लनु

थ्रोलु| **throlmu** [adj.] warm थ्रोलु तातो

थ्रोप्ला| **thropla** [n.] morning थ्रोप्ला श्रु
थ्रो बिहान

थ्रुप्रुक| **thapruk** [n.] orphan थ्रुप्रुक ठुहुरा

थ्रुङ्ग| **dang** [n.] rope used to tie cattle थ्रुङ्ग
श्रु दाम्लो

थ्रुङ्ग| **daa** [n.] tune, melody थ्रुङ्ग सुर,
धुन

थ्रुङ्ग| **daa-ngen** [n.] Impeyan pheasant

(national bird of Nepal) *Etym.*: ?थ्रुङ्ग

थ्रुङ्ग "harmonious melody" थ्रुङ्ग
थ्रुङ्ग थ्रुङ्ग थ्रुङ्ग

थ्रुङ्ग| **dungma** [n.] beam, girder थ्रुङ्ग
थ्रु दलिन

थ्रुङ्ग| **dung-la** [post.] in front, ahead,
before थ्रुङ्ग अगाडि

थ्रुङ्ग| **dongchang** [n.] welcoming

drink थ्रुङ्ग स्वागतमा दिइने पेय
पदार्थ

थ्रुङ्ग| **dākpu** [n.] owner थ्रुङ्ग मालिक

थ्रुङ्ग| **dakpu** [pers.pr.] 1. we (inclusive) थ्रुङ्ग
हामी 2. you (singular, H) थ्रुङ्ग
तपाईं

थ्रुङ्ग| **daadaku** [adv.] oneself

Etym.: थ्रुङ्ग "owner, self" थ्रुङ्ग आफैं

थ्रुङ्ग| **dīmu** [adj.] comfortable थ्रुङ्ग

आरामदायी

थ्रुङ्ग| **dū', dī'** [n.] demon (male)

थ्रुङ्ग राक्षस

थ्रुङ्ग| **dīn** [num.] seven थ्रुङ्ग सात

थ्रुङ्ग| **dinchu** [num.] seventy थ्रुङ्ग
सत्तरी

थ्रुङ्ग| **durmu** [n.] demon (female) थ्रुङ्ग
राक्षसनी

दनेर| den [v.inv.reg.] to be true
 दनेर जायज हुनु, ठिक हुनु,
 दनेर'प| denpa [n.] truth दनेर'प सत्य
 दन्द' | dang [adv.] yesterday [दन्द' | दन्द'
 हिजो
 दन्द केर'पि| dang nempi [adv.] last
 night दन्द'दनेर' हिजो राती
 दन्दस'ग| dangka [n.] light, brightness
 देर| दगर'दन्दस' प्रकाश, उज्यालो
 ददर| da [n.] arrow ददर धनुष बाण
 ददेरे| dore [adj.] similar, alike *Etym.*: ददेर
 “color, appearance” दद'ददेर जस्तै,
 मिल्दोजुल्दो
 ददेर'पुर| dopur [n.] knot ददुद'प गाँठो
 ददेर| dok [n.] color देर'ददेर देर'पि रङ
 ददेर'पि| dokge [adj.] similar, alike दद'
 ददेर जस्तै, मिल्दोजुल्दो
 ददेर'मु| dongmu [n.] butter tea churn ददेर'
 र्ने नुनचिया घोलने ढुङ्गो
 ददेर| doo [n.] dough figurines and thread-
 crosses prepared and discarded to get
 rid of evil spirits ददेर' मन्साएर
 फालेको सामाग्री
 ददर'प'ग| dampak [n.] clay ददर'प'ग लिप्ते
 माटो
 ददर'स| dam [v.vol.] to choose
 ददेर'स छान्नु, रोज्नु

ददर| dar [v.inv.reg.] to shiver ददर काम्नु
 ददर'ग'सी'गु'ग| darsi' gyā' [v.inv.] to shiver
 ददर काम्नु
 ददेर| di [sg.dem.] this ददेर यो
 ददेर'प| diwa [pl.dem.] these ददेर'को यी
 ददेर'न्द' | dirang [pl.dem.] that's all, that's
 it ददेर'न्द' | ददेर'न्द' यति मात्र
 ददेर' | ding [v.vol.] to lay ददेर' बिछ्याउनु
 ददेर| den [v.vol.] to take out (thorn) ददेर'
 निकाल्नु
 ददेर'स| de(p) [v.vol.] to sow, to plant ददेर'स
 रोप्नु, छर्नु, सार्नु
 ददेर| dee [adv.] here ददेर यहाँ
 ददेर'प| dompa [n.] span of a person's
 outstretched arms ददेर'प दुवै हात
 फैलाएर लिङ्गे नाप
 ददेर| doo [v.vol.] to tie, to attach, to fasten;
 to wear (ornaments) ददेर'स बाँध्नु,
 लगाउनु
 ददेर'प| dorpa [n.] desire, greed ददेर'
 प' लोभ, चाहना
 ददर'क'मु| dra chāamu [adj.] proper,
 nice ददर'क'स' र' राम्रो, उचित
 ददेर'सु| dikdra [n.] thumping sound of
 footstep ददेर'सु हिँड्दा निस्केको
 आवाज

हुँ| **dung** [v.vol.] to beat हुँ कुट्नु, पिट्नु

हुँदी| **durpin** [n.] (< Nep.) binoculars हुँदी

खेपु दुरबिन

हुँ| **dul** [n.] dust हुँ धुँस, धुलो

होँ| **do** [n.] stone होँ ढुङ्गा

होँजे| **dorje** [n.] vajra होँजे बज्र

होँचउ| **dopchal** [n.] stone pavement होँचउ

विछयाएको ढुङ्गा

होँस| **doprak** [n.] pebble होँस मसिनो

ढुङ्गा

होँ| **dor** [v.vol.] to rub, to

sharpen होँ रगड्नु, धारिलो

बनाउनु, उदयाउनु

हुँ| **dap** [n.] double, twice हुँ दुईगुना

हुँमच| **demchang** [n.] a stage in the

wedding ceremony गण्डेन हुँमच हुँमचो

हुँम विवाहको एक चरण

हुँम| **demmi** [adj.] full (with liquid) हुँम

खेपु भरिएको

हुँदी| **duri** [adj.] semi-liquid हुँदी लेदो

हुँदी| **dangpu** [adj.] harassing, nagging हुँदी

होँ पिरोलने, दिक्क गराउने

हुँदी| **dikpa** [n.] negative act, sin हुँदी

पाप

हुँदी| **dingma** [n.] flat area हुँदी मैदान

हुँदी| **dukpa** [adj.] hardship हुँदी

दुख गाहो, कठिन

हुँदी| **dukshi gyau** [idiom.] may you

have a bad death (curse) मरिजा!

हुँदी| **dur** [v.vol.reg.] to compare हुँदी तुलना

गर्नु

हुँदी| **dermang** [n.] plate, saucer हुँदी

थाल

हुँदी| **dongpu** [n.] tree हुँदी रुख

हुँदी| **dongral** [n.] cotton wick, lamp wick

हुँदी बत्ती बाल्ने लोता, धागो

हुँदी| **da(p)** [v.inv.reg.] to be thrashed हुँदी

छारिनु

हुँदी| **de(t)** [v.vol.reg.] to stay, to

live हुँदी बस्नु, बाँच्नु

हुँदी| **den** [v.vol.] to show हुँदी देखाउनु

हुँदी| **daasa** [n.] place; place to sit,

seat हुँदी ठाउँ, बस्ने ठाउँ

न na

न [v.inv.] to be sick न बिरामी हुनु
 न केँ [nāning [adv.] last year न केँ कहेँ
 पोहोर साल
 न [natsa [n.] sickness न बिमार
 न वस्त्र [namsa [n.] clothes (H) न वस्त्र
 शाक (आ)
 न [nari [adv.] frequently नुन बारम्बार
 नक्तुर [naktur [n.] tsampa porridge for
 children नुन लिटो
 नक्तु [nakpu [adj.] black न कालो
 नक्तु [naktung [n.] illegal trade न कालो
 कालो बजारी
 नक्षा [naksa [n.] (<Nep.) photograph,
 picture नक्ष फोटो, नक्सा
 नङ-ला [nang-la [post.] in, inside न भित्र
 नङ-त्रुक [nangtruk [n.] civil war, internal
 conflict नङ-त्रुक गृहयुद्ध, आन्तरिक
 झगडा
 नङ्का [nangcha [n.] household items न
 का घरका सामाग्रीहरु
 नङ्ताम [nangtam [n.] local language,
 dialect नङ्ताम स्थानीय भाषा
 नङ्पा [nangpa [n.] insiders नङ्का आफन्त

नङ्का [nangtsa [n.] internal organs,
 entrails नङ्का आन्द्रा-भुँडी
 नङ्का [nangtsang [n.] couple, husband and
 wife नङ्का लोग्ने-स्वास्नी
 नङ्सु [nangsū [n.] age (in years) न वर्ष
 नङ् [ne' [n.] sickness न बिमार, रोग
 नङ्पु [nepu [n.] sick person, patient न
 का बिरामी, रोगी
 नङ्लोक [nelok [n.] relapse (illness) न रोग
 नङ्काम [nam [int. pr.] when न कालो कहिले
 नङ्काम [nam [adv.] whenever न कालो कहिले
 जहिले
 नङ्काम [namlang [adv.] ever, never
 (+NEG) नङ्काम सधैं
 नङ्काम [namlang [adv.] always नङ्काम
 यद जहिले पनि
 नङ्काम यिन [namlang yinna [idiom] it
 cannot be ! नङ्काम असहमतिको
 अभिव्यक्ति
 नङ्काम [namsang [adv.] always नङ्काम
 सदैव
 नङ्काम [nam shrōo [v.inv.] to get dark न
 रान रात पर्नु
 नङ्गा [naa [n.] barley नङ्गा उवा

no' 'The butter lamp went out' **མར་མེ་**
འཇ་ཡང་ལ་ཤེ། निम्नु
མནལ་ལམ། nālam [n.] dream (H) **མནལ་**
ལམ། सपना (आ)
མནོལ། nōo [v.inv.reg.] to
think **བསམ།** **མནོ་** विचार गर्नु, सोच्नु
ནག་ nāk [n.] pus **ནག་** पिप
ནམ་ཐར། nāmthar [n.] biography, life story **ནམ་**
ཐར། आत्मकथा
ནམ་རྟོག་ nāmtok [n.] superstition, bad feeling
ནམ་རྟོག་ अन्धविश्वास, अपशकुन
ནམ་པ། nāmpa [n.] kind, sort, type **ནམ་པ།**
ཁས་ प्रकार
ནེ་ཙྰ། nārtsa [n.] temple, flat part on side of the
head **ནེ་ཙྰ།** कन्चट
ནེ་ཚུ། nāchu [n.] runny nose **ནེ་ཚུ།** पातलो
སྒྲིག་ सिँगान
ནེ་ཐག་ nātak [n.] snuff **ནེ་ཐག་** नस
ནེ་མིན་སྒྲོ་རྟོགས། nāmin nātsok [n.] variety **ནེ་**
མིན་སྒྲོ་རྟོགས། विभिन्न प्रकारको
ནེ་ཁུང་། nāung [n.] nose **ནེ་ཁུང་།** नाक
ནེ་ག་ཅི། nāktsi [n.] ink **ནེ་ག་ཅི།** मसी

ནེང་ཚུང་། nāngchung [n.] holding in low
esteem, not valuable, unimportant **ནེང་**
ཚུང་། नगन्य, महत्त्वहीन
ནེ་བས། nā(p) [n.] snot, nasal mucus **ནེ་བས།**
རྩུག་ सिँगान
ནེ་བས་ཐྱིས། nāpchi [n.] handkerchief **ནེ་བས་ཐྱིས།**
རྩུག་
ནེ་མུ། nāmbu [n.] woolen cloth **ནེ་མུ།** ऊनी
ཀཔ་
ནེ་འམ། nāama [n.] yarn **ནེ་འམ།** ऊनी, धागो
ནེ་འབ་རྩེར་མུ། nāawa kyīrmu [adj.]
peaceful **ནེ་འབ་རྩེར་མོ།** शान्तिपूर्ण
ནེ་འར་ག་ nāarak [n.] nose blood, bloody
nose **ནེ་ཁས་** नाथ्रो **ཕུཏེར་** बगेको **རག་** रगत
ནུམ། nūm [n.] oil **ནུམ།** तेल
ནུམ་ཅི། nūmtsi [n.] grease **ནུམ་ཅི།** चिल्लो,
ཐིའུའུའུ། घिउतेल
བསྒྲུན་པ་རྒྱུག་ nēnpa gya' [v.vol.] to
add **སྒྲུན་** थप्नु
བསྒུལ། nūl [v.vol.reg.] to grind; to
knead **ཇེ།** **སྒུར།** पिस्नु, पिँध्नु

प'क'क' | pāgaga [n.] grandfather प'क'क' ७

छुश बाजे

प'ह | pāta [n.] 1. leech प'ह ३३ ३३ ३३

जुका 2. belief, trust प'ह ३३

पत्यार, विश्वास

प'ह'श्रि | pāta khyi [v.inv.] to believe, to

trust प'ह'श्रि ३३ पत्यार गर्नु,

विश्वास गर्नु

प'प | pāpa [n.] father प'प' बुबा, पिता

प'प'प'क'क' | pāla gaga [n.] grandfather

(H) प'प'प'प' बाजे (आ)

प'स'स' | pāsang [pr.n.] Pasang प'स'स'

पासाङ

प'स'स' | pāsang [n.] Venus प'स'स' शुक्र

ग्रह

प'स' | pās [n.] (<Eng.) permit प'स' ३३

अनुमति, स्वीकृति

प'स' | pāng [n.] lap प'स' काख

प'स' | pāngpa [n.] embrace, hug प'स' ३३

प'स' ३३ अँगालो

प'स' ३३ प'स' | pāngpa de(p) [v.vol.] to

hug, to embrace प'स' ३३ अँगालो

हाल्नु

प'ह'ह'प'स'स' | pētok shāmung [n.]

boletus lecinum (a kind of

mushroom) प'ह'ह'ह'ह'ह' एक

प्रकारको च्याउ

प'ह' | pēma [n.] lotus प'ह' कमल

प'ह' ३३ ३३ ३३ | pēmi mentok [n.] lotus

flower ३३ ३३ ३३ कमलको फूल

प'ह' ३३ | pētsu [n.] spinach प'ह' ३३ रायोको

साग

प'ह' ३३ | pēlang [n.] buttock प'ह' ३३ ३३

चाक

प'ह' | pāu [n.] skin, hide प'ह' ३३ छाला

प'ह' ३३ | pārdrom [n.] picture frame प'ह' ३३

३३ फोटोको फ्रेम

प'ह' ३३ | pārshing [n.] wooden printing

block प'ह' ३३ काठमा कुँदर

बनाइएको छाप

प'ह' ३३ | pārwa [n.] printer प'ह' ३३ छापने

व्यक्ति

प'ह' ३३ | pāltram [n.] variegated ३३ ३३

३३ टाटेपाटे

प'ह' ३३ | pāala [n.] (<Nep.) times,

turn ३३ ३३ ३३, चोटी

प'ह' ३३ ३३ | pāu roti zosa [n.] (<Nep.)

bakery प'ह' ३३ ३३ पाउरोटी

बनाउने ठाउँ

प'ह' | pī [co.] because [used after the verb of

the first clause] *Ex.*: མདང་ནེམ་པི་
གཉིད་མ་ལོག་པི་འཇིང་ཉོག་པུ་ནོག་ dang
nempi nyi' ma-lq'-pi haring
nyokpu-no' 'Today I am drowsy
because I did not sleep last
night.' བས། ཅང་། བློ་མེད་

པི་ཅར་མ། pītsarma [adv.] upside down
མགོ་གཞུགས་བསྐྱོག་པ། མགོ་ཆིང་སྐྱར་པ།
འཕྲོ་

པི་ཤང་། pīwang [n.] one-stringed
instrument played with a bow བི་
ཤང་། འཇམ་མེད་ཀྱི་ བཟུང་

པིར། pīr [n.] paint brush བིར། བྲས་

པིམ་མུང་། pīmung [n.] knee བུམ་མོ་ བུ་ཙུང་

པུ་ཁ་ pūka, pūkōk [n.] kiss རོ་ རུམ་བུ་,
མ་བཟླ་

པུ་ཁ་ཁྱི། pūka khyi [v.vol.] to kiss རོ་ཁྱེད།
རོ་ཁྱེལ། རུམ་བུ་ གནུ་

པུ་ལི་སི། pūlis [n.] police རྟོན་གཏོག་པ།
སྤྱི་པ་མི།, རྟོན་མི།

པུའ་རུམ། pūurum [n.] pigeon ལུག་ཕྱོག་།
པེའུ་

པུར་རང་། pūrang [n.] funeral cairn,
memorial བུར་ཁང་། སྐུ་མཆོད་

པུལ། pūl [v.vol.reg.] to offer, to give (h)
ལུལ། རྟུང་འཇུག་

པེན། pēn [n.] (<Eng.) pen ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་

པོ་ཁ་ཤི་ pōkshi [n.] fermented grain

(chang) ཤང་ལྷ་མ། སྐྱུ་མེད་ཀྱི་ ཇཱ་ཏི་

པུ་ག་ chā' [v.vol.] to clean a room, to

sweep ལུག་ བཅུག་

པི་ག་པེ། trīkpe [adj.] little, small *Etym.*:

འཇིག་ལོ་ “thin, small” ལུང་ལུང་། མཐོ་,
སྐྱུ་

པི་ག་པེ་ཅིག་ trīkpechik [adv.] a little, a bit

ལུང་ལུང་། རྟོན་ཅིག་ འཇམ་མེད་

པི་ག་མོ། trīngme [adj.] little, small

(female) *Etym.*: འཇིག་ལོ་ “thin, small”
ལུང་ལུང་། སྐྱུ་

པུ་བ། trūwa [adj.] smaller ལུང་བ། མེད་པུ་

སྐྱུ་

པུང་པུ། pāngpu [n.] witness པུང་པུ་

སྐྱུ་

པུ་པུ། pāu [n.] hero པུ་པུ་པུ་ བུ་ལྷ་

པུ་པུ་པུ། pāmu [n.] heroine པུ་པུ་པུ་ བུ་ལྷ་

མེད་པུ་

པུང་པུ། pūngpa [n.] shoulder པུང་པུ་

ལུ་མ་, ལུ་མ་

པེ། pē [n.] 1. story ལྷ་ལྷ་ ལྷ་ལྷ་ 2. example

པེ། ལྷ་ལྷ་

པེ་ཅ། pēcha [n.] loose-leaf Tibetan-style

book པེ་ཅ། ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་ ལྷ་ལྷ་

པེ་གསར། pēsar [n.] new fashion པེ་

གསར། ལྷ་ལྷ་ ལྷ་ལྷ་

དཔེལ་ | **pēla** [n.] conversation, discussion
 གྲོས་ ཀུ་ར་ཀ་ཀ་ནི་, ཅུ་ལ་ཕུ་ལ་
 དཔེལ་ཀྱི་ | **pēla khyi** [n.] to converse, to
 discuss གྲོས་ཀྱི་ ཀུ་ར་ཀ་ཀ་ནི་ གནུ་,
 ཅུ་ལ་ཕུ་ལ་ གནུ་
 དཔེན་པུ་ | **pēnpu** [n.] chief, leader དཔོན་པོ་
 རྒྱལ་པོ་, རྒྱལ་པོ་, རྒྱལ་པོ་
 དཔྱང་ | **châng** [v.inv.reg.] to be
 suspended (by rope) དཔྱང་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་
 དཔྱལ་ལ་ | **trāla** [n.] forehead དཔྱལ་ལ་
 རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pāk** [n.] tsampa dough རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་པུ་ | **pākpur** [n.] bowl for serving
 tsampa རྩ་ལྷོ་པུ་ རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pāng** [n.] meadow རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pām** [n.] dwarf juniper རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pāmu** [adj.] suitable, appropriate
Etym.: རྩ་ལྷོ་ “suitable” རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pāa** [n.] sauce eaten with solid food
 (rice) རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་, རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pīma** [adj.] joint, common *Etym.*:
 རྩ་ལྷོ་ “collective” རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་

རྩ་ལྷོ་ | **pīn** [n.] relatives, cousins རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pū** [n.] fur, feather རྩ་ལྷོ་, རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pūutse** [n.] quality རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་, རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pērangpu** [n.] poor people རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pēn** [n.] fart, gas རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pēn tōng** [v.vol.] to fart རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pēn shōr** [v.inv.] to fart
 (involuntarily) རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pēnpa** [pr.n.] Penpa རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pēnpa** [n.] Saturn རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pēm** [n.] ability to cause spiritual
 harm རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pērtangma** [adj.] naked,
 nude རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pōng** [v.vol.] to give up རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pō(t)** [v.vol.] to move to another
 place རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་, རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pōo** [n.] incense རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ | **pōkar** [n.] plastic རྩ་ལྷོ་
 རྩ་ལྷོ་ རྩ་ལྷོ་

ཐོར། pōr [v.vol.] to light ཐོར། बाल्नु

ཐོར་རངས། pōorang [n.] stick incense ཐོར་

རངས། सिन्के धुप

ཐུང་ཀུ། chāngku [n.] wolf ཐུང་ཀུ། ब्वाँसो

ཐུང་པུ། chāngpu [adj.] clever, smart,

intelligent ཐུང་པོ། चलाख, बाठो

ཐུན། chēn [n.] eye (H) ཐུན། आँखा (आ)

ཐུན་ཤེལ། chēnshel [n.] eyeglasses

(H) ཐུན་ཤེལ། चस्मा (आ)

ཐྱོར་པ། chōrpa [adj.] naughty ཐྱོན་པ་ཅིང་

པོ། ཐྱོན་ཚུགས་མེད་པ། बदमास

ཐུལ་རྩུ། trülku [n.] incarnate lama ཐུལ་

རྩུ། औतारी लामा

ཐུལ་ལོ། trëllo [n.] (<Tib.) year of the

monkey ཐུལ་ལོ། बादर वर्ष

phā

ཕ་ལྷོ། phālim [n.] other side, next one ཕར་

ལྷོས། ལྷོ་ཕྱོད་པུ་

ཕན། phēn [v.inv.reg.] to be useful ཕན། ཀུམ་

ལཱ་

ཕན་སེམས། phēnsem [n.] good intentions,

helpful thoughts ཕན་སེམས། སྐད་ཤལ་,

རམ་མཐོག་གི་འཇུག་

ཕར་ལྷོ། phāanup [adv.] three days ago ཕར་ལྷོ་

གི་ལྷོ་གི་ལྷོ་

ཕར་ལ། phāawa [n.] frugality Ex.: རྒྱུ་ལ་ཕར་

ལ་ལྷོ། trēnga phaāwa ma-khyi 'Don't
be frugal with money !' ཕར་ལ་

སེམས། ལུ་ལུ་ལུ་, ལུ་ལུ་, ལུ་ལུ་

ཕར་ལྷོ། phāawa khyi [v.vol.] to be frugal,

careful with money ཕར་ལ་སེམས་ལྷོ།

ལུ་ལུ་ལུ་, ལུ་ལུ་ལུ་

ཕྱོགས། phikok [n.] skin, wrapper ལྷོ་ལྷོ་

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་

ཕྱོགས། phitok [n.] afternoon ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་

ཕྱོགས། phimu [adj.] late ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་

ཕྱོགས། phise [adj.] latish, fairly late ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་

ལྷོ་

ཕྱོགས། phiyap [n.] raincoat, rainwear ལྷོ་ལྷོ་

ལྷོ་

ཕྱོགས། phī-la [post.] outside ལྷོ་ལྷོ་

ཕྱོགས། phī la thēn [v.vol.] to go out, to

come out ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་

ཕྱོགས། philok [n.] inside out ལྷོ་ལྷོ་

ཕྱོགས། philokpa [n.] wrong way, left

(hand) Etym.: ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ "turned towards

the outside" ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་, ལྷོ་

(ལྷོ་)

ཕྱོགས། phīmi [n.] outsiders (people) ལྷོ་ལྷོ་

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་

ཕྱོགས། phūk [n.] cave ལྷོ་ ལྷོ་

ཕྱོགས། phūngpu [n.] dead body ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་

(ལྷོ་)

ཕྱོགས། phūru [pr.n.] Puru ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་

ཕྱོགས། phūru [n.] Jupiter ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་

ལྷོ་

ཕྱོགས། phūlkopi [n.] (<Nep.) cauliflower

ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་

ཕྱོགས། phē [n.] flour ལྷོ་ ལྷོ་

ཕྱོགས། phēmar [n.] delicacy made of tsampa

and butter ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་

ལྷོ་

ཕྱོགས། phēzak [adv.] little further away ལྷོ་

ལྷོ་ ལྷོ་ ལྷོ་ ལྷོ་

ཕྱོགས། phē(t) [v.vol.reg.] to bite (by an insect, a

dog) ལྷོ་ ལྷོ་ ལྷོ་

སྐྱེལ་པ་ | phē(p) [v.vol.reg.] to come, to go
 (H) སྐྱེལ་ འུ་འུ་, འུ་
 སྐྱེལ་ལམ་ | phēplam [n.] walkway (H) སྐྱེལ་
 ལམ་ བཱཱེ (འུ་)
 སྐྱེལ་ | phēe [n.] marmot འུ་མུ་ འུ་
 འུ་འུ་ འུ་
 སྐྱེལ་པ་ | phōtrok [n.] mixer, blender འུ་འུ་འུ་
 འུ་འུ་, འུ་ འུ་
 སྐྱེལ་པ་ | phōtrokpa [adj.] temperamental འུ་
 འུ་འུ་ འུ་
 སྐྱེལ་པ་ | phōyar [n.] male calf འུ་འུ་ འུ་
 འུ་ | phō' [v.inv.reg.] to be hit/ struck; to be
 hurt (feelings) འུ་ འུ་, འུ་
 འུ་ | phōn, fōn [n.] (<Eng.) phone འུ་
 འུ་ འུ་
 འུ་འུ་འུ་ | phōn tōng [v.vol.] to phone འུ་
 འུ་འུ་ འུ་ འུ་
 འུ་ | phōo [adv.] thither, over there འུ་ འུ་
 འུ་
 འུ་ | chhāk [n.] hand (H) འུ་ འུ་, འུ་
 (འུ་)
 འུ་འུ་འུ་ | chhāngdzö' [n.] treasurer of a
 monastery འུ་འུ་ འུ་
 འུ་
 འུ་ | chhīgya [n.] foreigner འུ་ འུ་

འུ་འུ་ | chhūrwi, chhūrpi [n.] dry cheese འུ་
 འུ་ འུ་, འུ་
 འུ་འུ་ | chhūrship [n.] powdered cheese འུ་
 འུ་ འུ་
 འུ་འུ་ | thrātok [n.] envy འུ་འུ་ འུ་
 འུ་འུ་ | thrēng-nga [n.] rosary འུ་
 འུ་ འུ་
 འུ་འུ་ | phār [v.inv.reg.] to increase, to rise
 (price) འུ་ འུ་, འུ་
 འུ་འུ་ | phār [v.vol.reg.] to jump, to bound
 Etym.: འུ་འུ་ “to fly” འུ་ འུ་
 འུ་འུ་ | phēl [v.inv.reg.] to increase, to
 multiply (population) འུ་འུ་ འུ་
 འུ་
 འུ་འུ་ | phūr [v.vol.reg.] to fly, to take
 off འུ་འུ་ འུ་
 འུ་འུ་ | thrē(t) [v.inv.reg.] to
 meet འུ་འུ་ འུ་
 འུ་འུ་འུ་ | thrül shē(t) [v.vol.reg.] to
 flirt འུ་འུ་འུ་ འུ་འུ་, འུ་འུ་
 འུ་འུ་ | thrē' [n.] horizontal (plane), sideways
 འུ་འུ་

घरः| **pharcha** [n.] loss, harm *Etym.*:
 घरः| “cut in between; hindrance”
 घरः| छेदः| दशा
 घरः| **phardo** [n.] intermediate state of
 consciousness घरः| मृत्युपछि
 अर्को अवस्थको टुङ्गो
 नलागेसम्मको आत्मा
 घरः| **pharnang** [n.] space,
 atmosphere घरः| वायुमण्डल,
 अन्तरिक्ष
 घरः| **pharwa** [adj.] middle घरः|
 बीचको
 घरः| **pharak** [pr.n.] middle area
 between *Solu* and *Khumbu* घरः|
 घरः| फराक, सोलु र
 खुम्बु बीचको भाग
 घरः| **phandring** [adj.]
 medium घरः| मध्यम,
 बीचको
 घरः| **phar tshūr** [adv.] here and
 there, back and forth घरः|
 छुन यताउता
 घरः| **phar tshūr dro** [v.vol.] to
 travel घरः| यताउता
 जानु, यताउता गर्नु
 घरः| **phar-la** [post.] in between घरः|
 बिचमा
 घरः| **phal** [n.] wool घरः| ऊन

घेः| **phijim** [adj.] pregnant घेः|
 बा गर्भवती
 घेः| **philim, filim** [n.] (<Eng.)
 movie घेः| चलचित्र, सिनेमा
 घेः| **phishing** [n.] oak घेः| खसु
 घेः| **phik** [n.] animal calf घेः| बाच्छा,
 बाच्छी
 घेः| **phingpa** [n.] felt घेः| ऊन
 जमाएर बनाएको कम्बल,
 निमाजी
 घेः| **phingsha** [n.] felt hat घेः| ऊन
 जमाएर बनाएको टोपी
 घेः| **phi(t)** [v.inv.reg.] to come
 off घेः| फुस्कनु, निस्कनु
 घेः| **phin** [v.vol.] went (*past tense of* घेः|
 ‘to go’; Syn.: घेः| gal) Ex.: घेः|
 गाँवाँ घेः| nga laaka-la phin-tin ‘I
 went to work.’ घेः| गयो
 घेः| **phuchung** [n.] boy, son घेः|
 छोरो, केटी
 घेः| **phulum** [n.] sleeve घेः|
 बाहुला
 घेः| **phunggu** [n.] donkey घेः| गधा
 घेः| **phu(t)** [v.vol.] to blow घेः| फुक्नु
 घेः| **phum** [n.] girl, daughter घेः| छोरी,
 केटी

རུམ་པ། **phumpa** [n.] ritual vase རུམ་པ།
 कलश
 རུམ་པེམ་ཇ། **phum pheza** [n.] young
 woman *Etym.*: *རུམ་པེམ་ཇ། “girl,
 child-nephew” རེ་གསལ་མ་ཀུན་ཀྱི་མཉམ་པ་
 རེ་སྒྲུབ། **phęgam** [n.] flour storage bin རེ་སྒྲུབ་
 རིགས་ཀྱི་མཉམ་པ་ལྟ་བུ་ལྟོས་པའི་ཕྱི་ལོ་
 बाकस
 རེད། **phę** [pr.n.] Tibet རེད། ཁྲིལ་བུ་
 རེད་ཀ། **phęka** [n.] half རེད་ཀ་ འཁོར་ལོ་
 आधा
 རེད་ཇ། **phęja** [n.] Tibetan salt tea རེད་ཇ།
 तिब्बती नुन चिया
 རེད་པ། **phępa** [n.] Tibetan རེད་པ་ ཁྲིལ་བུ་
 རེད་སྒྲུབ། **phęmen** [n.] Tibetan medicine
 (H) རེད་སྒྲུབ། ཁྲིལ་བུ་ འཕྱི་ལོ་
 རེན་པུ། **phęnpu** [pr.n.] Bonpo རེན་པུ་
 बोन्पो, एक किसिमको प्राचीन
 धर्म
 རེལ། **phęe** [n.] rat, mouse རེལ། རྩོམ་པ་ མུ་སྐྱ་
 རེལ་མ། **phęema** [n.] sand རེལ་མ་ ར་ལུ་བ་
 རེར་ཀོལ། **phękok, phęrok** [n.] walking
 stick རེར་ཀོལ་ རེར་ཀོལ་ལྟ་བུ་ ལྷོ་ལོ་, ལྷོ་ལོ་
 རེར་མིད། **phęrmi** [n.] wife, spouse རེར་
 མེད། སྐྱུ་མཉམ་པ་, པུ་མ་
 རེམ་ཇ། **phęza** [n.] child *Etym.*: རེམ་ཇ།
 “child-nephew” is compound of

རེམ་པ། “child” and རེམ་པོ། “nephew”
 རེམ་པ། རུ་སྐྱ་ལྟ་བུ་ (Arch.) ཤི་ཤི་,
 बच्चा
 རོད། **phę(t)** [v.inv.] to be moved (from
 one place to another one) རོད། རེ་ལོ་
 सन्नु
 རོལ། **phęo** [n.] ritual for releasing
 consciousness རོལ་པ་ མུ་ལྟ་
 शरीरबाट आत्मालाई मुक्ति
 दिने विधि
 རྩ། **chha** [n.] bird རྩ། རེ་ལོ་
 རྩ་སྒྲུབ། **chharkyak** [n.] bird droppings རྩ་
 རྩ་སྒྲུབ་ རྩ་སྒྲུབ་, རྩ་སྒྲུབ་
 རྩ་སྒྲུབ། **chhargu** [n.] Himalayan griffon
 (vulture) རྩ་སྒྲུབ་ རྩ་སྒྲུབ་
 རྩ་སྒྲུབ། **chhamu** [n.] hen རྩ་སྒྲུབ་ རྩ་སྒྲུབ་
 རྩ་སྒྲུབ། **chhalo** [n.] year of the rooster རྩ་
 རྩ་སྒྲུབ་ རྩ་སྒྲུབ་
 རྩ་སྒྲུབ། **chhasha** [n.] bird meat, chicken རྩ་
 རྩ་སྒྲུབ་ རྩ་སྒྲུབ་ རྩ་སྒྲུབ་
 རྩ་སྒྲུབ། **chhakpe** [n.] loose-leaf
 Tibetan-style book (H) རྩ་སྒྲུབ་
 རྩ་སྒྲུབ་ རྩ་སྒྲུབ་
 རྩ་སྒྲུབ། **chhawang** [n.] hand
 blessing རྩ་སྒྲུབ་ རྩ་སྒྲུབ་ རྩ་སྒྲུབ་

हस्तलिपि | **chhakri** [n.] hand-writing (H);

letter (H) हस्तलिपि अक्षर, हस्त
लिपि

यकचूँच | **chhara** [n.] yak-hair blanket चूँच

च चौरीको चौरीको रौँको
कम्बल

उत्तर | **chhang** [n.] North उत्तर

हामुंग | **chhang-gung**

shāmung [n.] boletus suilus (a
kind of mushroom) हामुंग
है च्याउ

ह्यांगशिंग | **chhangshing** [n.] writing board

(slate) ह्यांगशिंग लेखे पाटी, स्लेट

ह्याम्पु | **chhampu** [adj.] loving, kind,

affectionate ह्याम्पु दयालु,
मायालु

ह्येमेन्तोक | **chhe mentok** [n.] egg *Etym.:*

ह्येमेन्तोक “the flower of the hen” ह्ये
ह्ये अण्डा

ह्याउ | **chhau** [n.] rooster ह्ये भाले

ह्येवा | **chhiwa** [num.] one million *Etym.:*

ह्येवा “ten million” ह्येवा दश
लाख

ह्येवालोत्ता | **chhiwa lota** [n.] year of the

mouse ह्येवा मुसा वर्ष

ह्येनलप | **chhinlap** [n.] blessing ह्येन

ह्येन प्रसाद

ह्येवा | **chhuwa** [n.] traditional men's

dress ह्येवा पुरुषले लगाउने
बख्खु

ह्येहुरुक | **chhuruk** [n.] coral ह्येहुरु मुगा

ह्येचुकु | **chukpu** [adj.] rich ह्येचुकु धनी

ह्येह्युंगमा | **chhungma** [n.] livestock

Etym.: ह्येह्युंगमा “cattle” ह्येह्युंगमा
गाईबस्तु

ह्येह्युंग | **chhung** [v.inv.reg.] to get, to

obtain ह्येह्युंग पाउनु

ह्येह्युंगमा | **chhermu** [n.] woman, wife

Etym.: ह्येह्युंगमा “cook, housewife” ह्येह्युंगमा
ह्येह्युंगमा आइमाई, श्रीमती

ह्येथ्राक | **thrak** [n.] rocky mountain

ह्येथ्राक चट्टानको पहाड, पहरु

ह्येथ्राकचा | **thrakcha** [n.] echo ह्येथ्राक

प्रतिध्वनि

ह्येथ्रे | **thre(t)** [v.vol.reg.] to scratch, to

scrape ह्येथ्रे कन्याउनु,
कोट्याउनु

ह्येथ्राउ | **thrau** [n.] buckwheat ह्येथ्रा फापर

ह्येथ्रा | **thral** [v.inv.reg.] to be separated, to

divorce ह्येथ्रा छुट्टिनु, छोडपत्र
गर्नु

ह्येथ्री | **thri'** [v.vol.] to write ह्येथ्री लेख्नु

ह्येथ्रीन | **thrin** [v.vol.reg.] to be marketable,
to sell ह्येथ्रीन बिक्री हुनु

थ्रेका **threka** [n.] wooden barrel थ्रेका
 ठेकी
 थ्रेमे **threme** [adj.] thin, small थ्रेमे
 सानो, मसिनो
 थ्रेयोकपा **threyokpa** [n.] pika mouse थ्रे
 षा पुच्छर नभएको हिमाली
 मुसा
 थ्रे **thre'** [v.vol.reg.] to cut थ्रेण शहना
 काटनु
 थ्रेलमु **threlmu** [adj.] busy थ्रेलमा
 व्यस्त
 थ्रु **thru** [v.vol.reg.] to escape, to run
 away, to flee थ्रु भागनु
 थ्रु **thru** [n.] taste, flavor थ्रु स्वाद
 लामा **lama** [n.] lama, Buddhist priest लामा
 लामा
 ले **le(t)** [v.vol.reg.] to chew, to
 ruminate ले चपाउनु
 लोदिमु **lo di mu** [adj.] happy,
 content लोदिमे लोदिमे खुशी,
 सन्तोष
 लोप्शे **lōpshe'** [n.] courage, bravery लो
 षे साहस, वहादुरी
 ओंग **ong** [n.] initiation ritual ओंग
 दीक्षा
 ओंगचा **ongcha** [n.] power, authority
 ओंगचा अधिकार, शक्ति

ओंगछेन्बु **ong chhēnbu** [adj.]
 powerful ओंगछेन्बु शक्तिशाली
 ओंग्लादु **ongla duu** [v.vol.] to
 control ओंग्ला नियन्त्रण गर्नु
 ओ **ol** [v.vol.reg.] to mix Etym.: ओ
 “to move” ओङ्ग मिसाउनु
 उ **u** [n.] head (H) उ शिर (आ)
 उत्रा **utra** [n.] hair (H) उत्रा कपाल
 (आ)
 उना **una** [n.] oath, pledge (H) उ
 षण शपथ
 उशा **ūsha** [n.] hat (H) उशा टोपी
 (आ)
 उर्ति **ūrti** [n.] pressing iron उर्ति
 इस्त्री
 उ **ūu** [n.] breath उ उसास
 उतुंग **ūu tōng** [v vol] to breathe
 उतुंग उसास फेर्नु
 उथेन **ūu thēn** [n.] to breathe in, to
 inhale उतुंग उसास तान्नु
 यार्चंग **yārchang** [n.] summer
 festival यार्चंग गेर्वाण वर्षे
 पर्व
 यार्त्सागुन्बु **yārtsa gunbu** [n.]
 caterpillar fungus (cordiceps
 sinensis) यार्त्सागुन्बु
 यार्चागुम्बु

རྩུར་རུ། **yāru** [n.] summer རྩུར་ཁ། वर्षा
 याम (ग्रीष्मकाल)
 རལག་པ། **bakpa** [n.] mask རལག་མུཁུང་ཏོ
 རབར། **bar** [v.inv.reg.] to burn, to
 blaze རབར། बलनु, सल्कनु
 རེད། **bi(t)** [v.vol.] to take off, to pull
 out རེད། फुकाल्नु, झिक्नु,
 खोल्नु, निकाल्नु
 རུ། **bu** [n.] worm, crawling insect
 རུ་ཀི་ར། किरा
 རུད་ད། **buta** [n.] bellows རུད་པ།
 खलौंती
 རུར་བ། **burwa** [n.] insect རུ་སྦྱང་། किरा
 རེད། **be(t)** [v.vol.] to open རེད། खोल्नु
 རོར་ར། **bora** [n.] jute sack རོར་ག་
 རྫ། जुटको बोरा
 རོག་ **bo'** [v.vol.] to unload, to take off
 རོབ་པ། सामान उतार्नु, झार्नु
 རོལ་སྒྲ། **bolten** [n.] cushion རོལ་
 གན། नरम ओछ्यान
 རོལ་མུ། **bolmu** [adj.] 1. abundant,
 plentiful རོབ་པོ། རོབ་པོ། प्रशस्त
 2. soft རོལ་པོ། कमलो, नरम
 རྩོར། **jor** [v.inv.reg.] to receive, to get
 རྩོར། प्राप्त हुनु, पाउनु
 རྩམ། **draa** [n.] rice རྩམ། चामल, भात

རྩམ་སེལ། **draasil** [n.] sweet buttered
 rice རྩམ་སེལ། लट्टे, खाजा,
 चाम्रे
 རྩམ་ལུ། **drelu** [n.] fruit རྩམ་ལུ། बतिला,
 कलिलो फल
 རྩི་མེའོ། **drimzo** [n.] cross between nak
 (female yak) and cattle (Syn.: ལྷ་
 རྩ། ūrang) རྩི་མེའོ། नाक र
 बहरको ठिमाहा बाच्छो
 རྩིང་། **dring** [adj.] medium quality རྩིང་།
 मध्यम स्तरको
 རུ། **dru** [n.] grain རུ། अन्न
 རུག་ **druk** [n.] dragon རུག་ काल्पनिक
 अजिङ्गर
 རུག་རྒྱ། **druk gya'** [v.inv.] to
 thunder རུག་རྒྱ་དྲུག་མེད་ཀའི་རྒྱ། गर्जिनु
 རུག་པ། **drukpa** [n.] Bhutanese རུག་
 པ། भुटानका बासिन्दा
 རུག་ལུལ། **drukyul** [n.] Bhutan རུག་
 ལུལ། भुटान
 རུག་ལོ། **druklo** [n.] year of the
 dragon རུག་ལོ། अजिङ्गर वर्ष
 རྩེལ་བ། **dreIwa** [n.] 1. relation,
 contact རྩེལ་བ། सम्पर्क 2. gift to
 lama རྩེལ་བ་ལུ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་ལྷ་པོ་
 རྩེལ་བ། लामालाई दिइने दक्षिणा

འབྲོག་པ། **drokpa** [n.] pastoralist འབྲོག་པ།
 गाईबस्तु पाल्ने
 འབྲོང་པ། **drongpu** [n.] lowlander
 (man) རྩོམ་མོ་ བེ་སྟོ་མི་མ་ བསྟེ
 (पुरुष)
 འབྲོང་མུ། **drongmu** [n.] lowlander
 (woman) རྩོམ་མོ་ བེ་སྟོ་མི་མ་ བསྟེ
 (महिला)
 བ་འཇར། **bazar** [n.] (<Nep.) marketplace,
 bazaar བོཤ། བཟའ
 བ་ཡ་སྟོ་ཀོབ། **baysikop** [n.] cinema, movie
 སྒྲོག་བརྒྱུ། འཇལ་ཇིབ་, སི་ཤི་མ་
 བ་རྒྱལ། **balap** [n.] rapids, waterfalls
Etym.: བ་རྒྱལ། “wave” བ་རྒྱུ། ཅུ་མའོ
 བ་འཇ། **baaza** [n.] (<Nep.) musical
 instrument རྩོམ་དབྱངས་ བཟའ
 བ་འད་ཏི། **batti** [n.] (<Nep.) light (from
 lamp) སྒྲོག་བཟོ།
 བ་འད་ཏི་སྒྲོར། **batti pör** [v.vol.] to turn on
 light སྒྲོག་སྒྲོར། བཟོ། བའ་ལྟུ
 བེ་འཇུ་ལི། **bijuli** [n.] (<Nep.) electricity
 སྒྲོག་བི་ཇུ་ལི།
 བེ་ལ། **bela** [co.] (<Nep.) when, during,
 while ལུ་སྟེ། སྐབས་ལ། སམ་ཡ།, བེ་ལ།
 བོར་ལུག། **botr lu** [v.vol.]
 (<Eng.+Sherpa) to vote འཇམ་མོག་
 ལུག་མཐ་ འཇལ་ལྟུ

སྐྱོལ། **bakyo** [n.] water scooping
 ladle ལུ་སྟེ། སྐྱོལ་ བཟོ། ཅུ་མའོ ཇུ་
 སྐ་ལུ། **balu** [n.] rice *chang* འབྲས་ཆར་
 ཁ་ ཇའམ་ལ་ལོ་ ཇའྱེ
 སྐ་ལིང་། **bashing**[n.] dry bamboo stick སྐ་
 ལིང་། སུ་ཇེ་ལོ་ འི་གའ་ལོ་
 སྐག་ **bāk** [n.] a lot of བའ་མོ་ བཟའ་སྟེ
 སྐག་ **bak** [n.] bamboo mat སྐག་མ་ལས་བཟོས་
 བའི་གའ་ལོ། ཇལ་ལོ་ལོ་ ཇི་བོ་ (ཇའ་
 ཅའ་ཤེ་ལོ་ ལའི་གའ་)
 སྐག་སྐག་གའི། **bakbak gari** [n.]
 (<Sherpa-Nep.) motorbike སྐག་
 མོ་ཇའ་ལོ་སའི་ཇའ་ལོ་
 སྐང་། **bang** [v.vol.] to soak, to wet སྐང་།
 ཁ་ བི་ཇུ་, ལུ་ཇུ་
 སྐང་ཇི། **bang-ngi** [adv.] many, a lot,
 plenty བེ་ཇལ་ལ། མེ་ལོ་, བཟའ་སྟེ
 སྐང་ཇི། **bangza** [n.] food scraps for
 animal feed ལུག་སྐྱེ་ལ། ལུ་ཇུ་
 སྐ་འཇ། **bandra** [n.] share, portion,
 allotment ཇེ་བ་སྐྱེ་ལ། བཟའ་, འཇ་ཤ་
 སྐབ་ཆ། **babcha** [n.] stack, ream (of
 paper) *Etym.*: སྐབ་ཆ། “package” ལག་
 ལ། ཇེ་ལོ་ ཇའ་ཇུ་, ཇའ་མཐ་ (ལོ་གའ་ཇའ་ལོ་)
 སྐའ་ཇུ་ད་ཀོ་ཤི། **bandakopi** [n.] (<Nep.)
 cabbage ལུ་ཇུ་སྐའ་ལོ་ལོ་ བའ་ཇུ་ལོ་ལོ་

སྒའ་ཕྱིལ། **baatsil** [n.] fine bamboo basket

སྒྲུག་སྒོད། **soli**

སྒྲུང་སང་། **barsang** [n.] scratch with

claws *Etym.*: སྒྲུང་སྒོད། “palm, finger and nails or claws” སྒྲུང་སྒོད། **nangale**
चिथोरेका डामहरु

སྒྲུང་སང་འདྲེན། **barsang de(p)** [v.vol.]

to claw སྒྲུང་སྒོད། **nangale**
चिथोर्नु

སྒྲུང་སྒྲུག་པ། **balnakpa** [n.] thigh བརྒྱུག་པ།

तिघा

སྒྲུང་པ། **balwa** [n.] frog སྒྲུང་པ། **byaguta**

སྒྲུང་བཅོམ་། **altsir** [n.] rice *chang* residue

རྒྱུ་སྒྲུག་པ། **ja'dko** ལོ་ལྷོ་པ། **pas**

སྒྲུག་། **bin** [v.vol.] to give (past of སྒྲུག་)

སྒྲུག་པ། **bin**

སྒྲུག་པ། **bukla** [n.] inside རྒྱུ་སྒྲུག་པ།

भिन्न

སྒྲུག་པ། **bukshal** [n.] cymbals སྒྲུག་པ།

མེ་མོ། **drumta**

སྒྲུག་། **ber** [n.] (<Eng.) beer སྒྲུག་། **biyer**

སྒྲུང་སང་། **bermang** [n.] cat *Etym.*: སྒྲུང་སྒོད།

“palm, finger and nails or claws” བྱི་

མི། སྒྲུང་སྒོད། **biralo**

སྒྲོད་པ། **botal** [n.] (<Eng.) bottle སྒྲོད་པ།

बोटल

སྒྲོད་པ། **bompū** [adj.] thick, large, big

(thread, rope, post) སྒྲོད་པ། **motō**,

ठूलो

སྒྲུག་། **jar** [v.vol.] to stick, to attach, to

paste སྒྲུག་། **tar**

སྒྲུག་བདག་། **jindak** [n.] sponsor, donor,

owner སྒྲུག་བདག་པ། **malik**

སྒྲུག་སྒྲུག་། **jinsak, jinshak** [n.] fire-offering

ritual སྒྲུག་སྒྲུག་པ། **jom**

སྒྲུང་། **jong** [v.vol.] to practice, to

train སྒྲུང་། **ang** སྒྲུང་། **g**

སྒྲུང་དར་མི། **jongdar khyi** [v.vol.] to train,

to exercise སྒྲུང་དར་མི། **talim**

दिनु, अभ्यास गर्नु

སྒྲུང་མོ། **drullo** [n.] (<Tib.) year of the

snake སྒྲུང་མོ། **sar** བཟུང་།

མ་ ma

མ། **ma** *negation with the past tense and*

imperative. It is also used as a variant of the negation mi for verbs ending in the vowel /a/ མ། འཕྱི་མེད་ འཕྱི་མེད་

འཕྱི་མེད་

མ་མེ། **mani** [n.] prayer, mantra མ་མེ། མཚན་

མཚན་

མ་མེ་ལུ་ལུ་མ། **mani chhünkur** [n.] water-

driven mani wheel མ་མེ་ལུ་ལུ་ ཀ་ཀ་ལེ
ལེ་ མ་མེ་

མ་མེ་ལུ་ལུ་མ། **mani laakur** [n.] hand-held

prayer wheel མ་མེ་ལུ་ལུ་ ཀ་ཀ་ལེ མ་མེ་
མ་མེ་

མ་མེ་ལུ་ལུ་མ། **mani lhāang** [n.] mani temple མ་མེ་

ལུ་ལུ་ མ་མེ་ ཀ་ཀ་

མ་མེ། **mape** [n.] master copy མ་མེ། མུ་ལུ་

མུ་ལུ་

མ་མེ། **majen** [n.] cook མ་མེ། མ་མེ། མ་མེ་

མ་མེ། **martsa** [n.] principal, asset མ་མེ། མུ་ལུ་

མ་མེ་མུ། **marap** [n.] unprincipled, immoral མ་

མུ་ལུ་ མ་མེ་མུ་ལུ་, མ་མེ་མུ་ལུ་མུ་ལུ་
མུ་ལུ་

མ་མེ་ལུ་ལུ། **malak khyji** [idiom.] do it

quickly! (imperative) མ་མེ་ལུ་ལུ་མུ་ལུ་
མུ་ལུ་ མུ་ལུ་ མུ་ལུ་

མ་མེ་ལུ། **malok** [adv.] just now མ་མེ་ལུ་

མུ་ལུ་

མ་མེ་ལུ། **makpa** [n.] son-in-law,

bridegroom མ་མེ་ལུ་ མུ་ལུ་, མུ་ལུ་

མ་མེ་ལུ་མུ། **maksu** [n.] groom staying with

bride's family མ་མེ་ལུ་ མུ་ལུ་མུ་ལུ་

མ་མེ་ལུ། **mang chē** [n.] majority, most part མ་མེ་

མུ་ལུ་ མུ་ལུ་, མུ་ལུ་མུ་ལུ་

མ་མེ་ལུ་མུ། **mang-nyung** [n.] quantity, amount

མ་མེ་ལུ་ མུ་ལུ་

མ་མེ་ལུ། **mangmu** [adj.] a lot, many མ་མེ་ལུ་ མུ་ལུ་

མ་མེ་ལུ། **mangshok** [adj.] largest, most མ་མེ་

མུ་ལུ་ མུ་ལུ་མུ་ལུ་ མུ་ལུ་

མ་མེ་ལུ། **maama** [n.] mother and children

Etym.: མ་མེ་ལུ་ “mother and daughter” མ་

མུ་ལུ་མུ་ལུ་ མུ་ལུ་མུ་ལུ་

མ་མེ་ལུ། **maamo** [adv.] down there མ་མེ་ལུ་ མུ་ལུ་

མ་མེ་ལུ། **maasa** [n.] sleeping bed, bed མ་མེ་

མུ་ལུ་ མུ་ལུ་ མུ་ལུ་

མ་མེ་ལུ་མུ་ལུ། **maasa chōo** [v.vol.] to make bed

Etym.: མུ་ལུ་ “to draw up, prepare,

construct, adjust” མུ་ལུ་མུ་ལུ་ མུ་ལུ་

མུ་ལུ་

མ་མེ་ལུ། **manja** [n.] clothes མུ་ལུ་ མུ་ལུ་

མ་མེ་ལུ། **mauka** [n.] (<Nep.) opportunity མུ་ལུ་

མུ་ལུ་ མུ་ལུ་

མར། **mar** [n.] butter མར། घिउ
 མར། **mar** [adv.] downwards མར། तलतिर,
 मुन्तिर
 མར་ཁུ། **marku** [n.] melted butter མར་
 ཁུ། पगालेको घिउ
 མར་གཏིངས། **martip** [n.] boletus luridus (a
 kind of mushroom) འཇའི་རིགས་ཤིག་འཇའ་
 किसिमको च्याउ
 མར་རུ། **maru** [adj.] red བཟའོ་ रातो
 མལ་ཏུར། **maltur** [n.] bedding ཏལ་ཆས། सिरक-
 डसना
 མི། **mi** [n.] man, human being མི། अकरण
 बुझाउने उपसर्ग
 མི། **mi, mī** negation with verbs ending in the
 vowel /i/ to the present tense or the
 future མི།
 མི་ཆེ། **mi chhē** [n.] senior person, superior བར་
 མ། རོགས་མཆོ། ठूलो मान्छे, वरिष्ठ
 व्यक्ति
 མི་དམངས། **mimang** [n.] people, public མི་
 དམངས། जनता
 མི་ཚོ། **mitsi** [n.] human life-span མི་ཚོ། आयु
 མི་འཛོལས། **mimtsok** [n.] crowd *Etym.*: མི་
 “man” + འཛོལས། “to assemble” མི་
 དམངས། भीड
 མི་ཐོག། **mitok** [n.] generation མི་རབས། पुस्ता

མི་གཟིར། **mizir** [n.] jealousy མིག་མེར། ईर्ष्या,
 शङ्का
 མི་གཞི། **mishi** [n.] temperament མི་གཞི།
 स्वभाव, प्रकृति
 མི་ཤི། **mishi** [n.] human death མི་ཤི། मोंད།
 मानिसको मृत्यु
 མི་མེར། **misir** [n.] subject མི་མེར། प्रजा, जनता
 མིག་ **mik** [n.] eye མིག་ आँखा
 མིག་དཀར་རུ། **mik kārū** [n.] westerners,
 caucasian *Etym.*: མིག་དཀར་ཤོ། “white
 eyes” དཔྱིན་ཇི་མི་རིགས། गोरो, पश्चिमेली
 མིག་ཁུ། **mikchu** [n.] tear (from eye) མིག་ཁུ།
 आँसु
 མིག་དམར། **mingmar** [pr.n.] Mingmar མིག་
 དམར། मिङ्मा
 མིག་དམར། **mingmar** [n.] Mars མིག་
 དམར། मङ्गल ग्रह
 མིག་ཙར། **miktsar** [n.] eye mucus མིག་སྐྱུག་
 कचेरा
 མིག་ལོག་ **milok** [n.] angry look མིག་ལོག་
 रिसपूर्ण हेराइ, आँखा तराइ
 མིག་ཤེལ། **mikshel** [n.] eyeglasses,
 goggles མིག་ཤེལ། चस्मा
 མིག་བསང་། **miksang** [n.] small hole ཁུང་ལྔ། མི་
 ཁུང་། सानो प्वाल, दुलो
 མིང་། **ming** [n.] name མིང་། नाम

མིང་ད། **mīta** [n.] throat མིང་པ། མཐོཏི
 མིང་ད་གཏོང་། **mīta tōng** [v.vol.] to swallow མིང་
 པ་གཏོང་། *निलुनु*
 མིན། **mīn** [aux.] *negation of the linking verb*
 མིན། *hin* མིན། མོཤན
 མིན་མུང་ཏོ་ལེ། **mīnchung tōle** [n.] dwarf མིན་མུང་
 ། བཱམ་པུཌ་ཅེ། བཱཱེན་
 མིན་མིན། **mīnsin** [co.] if it is not Ex.: ཅ་ལག་ཏོ་འོ་
 རེ་མིན་མིན་འཁུར་ནི་མ་འགོ། *chālak-ti hore*
mīn-sin khūr-ni mā-dro 'If that item is
not ours, don't take it!' མིན་ན། བཱཱེན་
 མེན།, བཱེམ་མ།, འཕྲུག་མེན་
 མིན་ཏོག་ **mentok** [n.] flower མིན་ཏོག་ ཕུལ་
 མུ། **mu, mū** *variant of the negation* མི། **mī, mī**
used to the present and future with
verbs ending in the vowel
/u/ མི། བཱཱེན་འཕྲུག་མེན་ཏོག་ བཱཱེན་ཏོག་
 མུ་ཏིག་ **mutik** [n.] pearl མོ་ཏི་
 མུ་ཚང་། **mutsang** [adv.] together, in group
*Etym.: *མུ་ “with”ཚང་། “nest” མེན་*
 མེན་སྒྲིལ་སྒྲིལ་, བཱཱེམ་མ།
 མུ་ལ། **mūla** [adv.] together *Etym.: མུ་ལ་*
 “together” མེན་མུ་ལ་སྒྲིལ་, བཱཱེན་
 མུ་ལ་མེན་། **musalman** [n.] Muslim བཱཱེམ་མ་
 བཱཱེམ་མ་
 མུན་ནག་ **munnak** [n.] darkness མུན་
 བ། འཕྲུག་མེན་

མུར། **mur** [v.vol.reg.] to chew མུར། ཅུཔ་འཕྲུག་
 མེ། **me** [n.] fire མེ། འག་གོ
 མེ། **me, mē** *variant of the negation* མི། **mī, mī**
used to the present and future with
verbs ending in the vowel /e/
 མི། འཕྲུག་ བཱཱེམ་མ། བཱཱེམ་མ།
 མེ་མུག་ **metak** [n.] firebrand, spark མེ་
 མུག་ འག་གོ་ཀོ་ བཱཱེམ་མ།
 མེ་མང་། **metang** [n.] blue pine (pinus
wallichiana) མང་མེ་མང་། མེ་མང་མེ་མང་། འཕྲུག་
 བཱཱེམ་མ། བཱཱེམ་མ།
 མེ་གཏོང་གོ་ **mē-tsāngge** [n.] menstruation
Etym.: མེ་གཏོང་མ། “impure” བཱཱེམ་མ།
 བཱཱེམ་མ།, བཱཱེམ་མ།
 མེ་མུག་ **mewak** [n.] rifle, gun མེ་མུག་ བཱཱེམ་མ།
 མེ་ལ་མེ་མུག་ **me-la shōr** [v.inv.reg.] to catch on
 བཱཱེམ་མ། བཱཱེམ་མ།
 མེ་མུག་ **melang** [n.] charcoal brazier མེ་མུག་ མེ་
 མུག་ བཱཱེམ་མ། བཱཱེམ་མ།
 མེ་ལ་མུག་ **me-la shrē** [v.vol.] to burn མེ་མུག་
 བཱཱེམ་མ། བཱཱེམ་མ།
 མེ་ད། **me'** *negation of the linking verb* མེ་ད། **wē'**
 མེ་ད། འཕྲུག་, བཱཱེམ་མ།, བཱཱེམ་མ།
 མེ་མ། **mem** [n.] father-in-law བཱཱེམ་མ་དང་མུག་མེ་མུག་
 བཱཱེམ་མ།
 མེ། **mq, mō** *variant of the negation* མི། **mī, mī**
used to the present and future with

verbs ending in the vowel

/o/ མི་འཕྲུག་ བུ་མཁའ་ལྷན་ འཕྲུག་

མོ་ཏྲ་ | motrar [n.] (<Eng.) car, vehicle མོ་ཏྲ་

ལོ་ཏྲ་ ཀར་, སའ་རི

མོ་ནང་ | mone' [n.] gynecological problems མོ་

ནང་ སྐྱི་ རོག་

མོ་ལ་ | mowa [n.] faith, respect མོ་ལ་ དེ་ལ་

འདེད་, བེ་སྐྱེད་

མོ་ཡམ་ | moyam [n.] female calf མོ་

ཡམ་ བའ་ཕྱི་

མོ་ཤེ་ | more [poss.pr.] her མོ་ཤེ་ འདྲུ་

མོ་ཤོང་ | morong [pers.pr.] she མོ་ མོ་ཤོང་ འདྲུ་

མོ་མོ་ | momo [n.] stuffed dumpling མོ་མོ་

མོ་མོ་ མོ་མོ་

མོ་མོ་མོ་ | moksang [n.] momo steamer མོ་མོ་མོ་

མོ་མོ་ བཀའ་ལྷན་ མོ་མོ་

དམ་མོ་ | māk [n.] war དམ་མོ་ རུ་ཕྱུ་, ལཱ་ཏྲ་

དམ་མོ་མི་ | mākmi [n.] soldier དམ་མོ་མི་ སྤྱི་པའི་

དམ་མོ་མུ་ | māmu [adj.] low དམ་མོ་མུ་ མོ་མོ་

དམ་མོ་མུ་ | märtum [adj.] dizzy, giddy མོ་མོ་མུ་

ཤིང་ཀ་ ལཱ་གྲེ་, མུ་མཁའ་ལྷན་

དམ་མོ་མུ་ལང་ | märtum lang [v.inv.] to feel

dizzy, giddy མོ་མོ་མུ་ལང་ ཤིང་ཀ་ ལཱ་གྲེ་

དམ་མོ་མུ་ | martsī [n.] chili pepper Etym.: དམ་མོ་མུ་

མུ་ “bloody” མི་མུ་ མུ་མཁའ་ལྷན་

དམོ་ | mō' [n.] backbiting མོ་མུ་མུ་ མོ་མུ་

དམོ་མུ་ | mō' khyi [v.vol.] to run down

someone behind his/her back མོ་མུ་མུ་

མོ་མུ་ མོ་མུ་ མུ་, མུ་ མུ་

དམོ་མུ་ | mōta [n.] curse དམོ་མུ་མུ་ མུ་, མུ་

དམོ་མུ་མུ་ | mōta gya' [v.vol.] to curse དམོ་མུ་

མུ་

དམུ་ལ་ | nyāla [n.] hell དམུ་ལ་ མུ་

མི་ | mā [n.] injury, wound མི་ མུ་

མི་མུ་ | māmen [n.] medicine for wound,

ointment མི་མུ་ མུ་མུ་ མུ་

མི་མུ་ | māpcha [n.] peacock མི་མུ་ མུ་

མི་མི་མི་ | māma gaga [n.] grandmother མི་མི་

མུ་

མི་མུ་ | milam [n.] dream མི་མུ་ མུ་

མུ་ མུ་

མོ་མུ་ | mōlcha [n.] ploughshare Etym.: མོ་ “to

plough”+ མུ་ “iron”: མོ་མུ་ མུ་ མུ་

མི་མུ་ | mikdung [n.] pit, hole in the ground

Etym.: མི་ “hoof” མོ་ “hole” མོ་མོ་

མུ་

མི་མུ་མུ་ | mikdung gya' [v.vol] to bury མི་

མུ་ མུ་ མུ་ མུ་

མི་མུ་མུ་ | mikdung gyau [idiom.] may you

be buried in a hole ! (curse) མི་མུ་མུ་

མི་མུ་མུ་ མུ་ མུ་ མུ་ མུ་

མུ་

མི་ལམ་མཐོང་། *mīlam thōng* [v.inv.reg.] to
 dream གཞིང་ལམ་གཏོང་། सपना देखु
 མྲ་ལུ་། *māsur* [n.] dwarf rhododendron ཅེ་ལེས་
 བཀའ་ལོ་ལཱ་ལི་ གུ་རྟ་སྐྱོ་ཆོ་ལོ་ རྒྱ་ཤུ་ལོ་
 མྲ་ལེ་། *māare, māara* [n.] insult,
 humiliation མྲ་ལེ་། अपमान, बेइज्जत
 མྲ་ལེ་གཏོང་། *māara tōng* [v.vol.] to insult, to
 down grade མྲ་ལེ་གཏོང་། होच्याए
 བོ་ལྷུ་
 མྲ་ལེ་། *mē* [n.] lower part/ region མྲ་ལེ་། तल्लो
 བཀའ་, སྐྱེ་བུ་
 མྲ་ལེ་། *mēn* [n.] medicine, drug མྲ་ལེ་། औषधी
 མྲ་ལེ་། *mēnkang* [n.] hospital, clinic མྲ་ལེ་།
 འཕྲི་ཤུ་ལོ་, སྐྱེ་བུ་ལོ་ རྒྱ་ཤུ་ལོ་
 མྲ་ལེ་། *mārchak* [adj.] making fun of,
 disparaging མྲ་ལེ་། खिसी गर्नु
 མྲ་ལེ་། *mārmu* [adj.] very useful མྲ་ལེ་།
 བཀའ་ལོ་ རྒྱ་ཤུ་ལོ་
 མྲ་ལེ་། *mīnpur* [n.] eyebrow མྲ་ལེ་། आँखीभौ
 མྲ་ལེ་། *mūkpa* [n.] low cloud, mist མྲ་ལེ་།
 བཀའ་, རྒྱ་ཤུ་ལོ་

མྲ་ལེ་། *mūusil* [n.] light rain, drizzle མྲ་ལེ་།
 སྐྱེ་བུ་ལོ་ བཀའ་ལོ་
 མྲ་ལེ་། *mōlam kyōr* [v.vol.reg.] to recite
 a prayer མྲ་ལེ་། མྲ་ལེ་། मन्त्र जप्नु
 མྲ་ལེ་། *mōlam gyā* [v.vol.] to pray, to
 bless མྲ་ལེ་། མྲ་ལེ་། आशीर्वाद दिनु
 མྲ་ལེ་། *mōlam dēn* [v.vol.] to recite a
 prayer མྲ་ལེ་། མྲ་ལེ་། मन्त्र जप्नु
 མྲ་ལེ་། *nyīng-ne* [n.] fasting retreat མྲ་ལེ་།
 བཀའ་ལོ་
 མྲ་ལེ་། *nyūngma* [n.] bamboo མྲ་ལེ་།
 བཀའ་ བཀའ་ལོ་, བཀའ་ལོ་
 མྲ་ལེ་། *nyūk* [n.] pen མྲ་ལེ་། བཀའ་ལོ་
 མྲ་ལེ་། *nyē, nyō* [v.inv.] to become mentally ill མྲ་ལེ་།
 བཀའ་ལོ་ བཀའ་ལོ་
 མྲ་ལེ་། *nyēnpu, nyōnpu* [n.] madman, crazy
 བཀའ་ མྲ་ལེ་། བཀའ་ལོ་, བཀའ་ལོ་, བཀའ་ལོ་
 མྲ་ལེ་། *nyērmu, nyōrmu* [n.] madwoman,
 crazy woman མྲ་ལེ་། བཀའ་ལོ་,
 བཀའ་ལོ་, བཀའ་ལོ་

ཙ tsā

ཙ་ཀླི། tsākli [n.] small Buddhist

painting ཙ་ཀླི། ས་ན་མེད་ཀྱི་མཛེས་ལྷན་པ་

ཙ་ཀླ། tsākdra [n.] matches ཙ་ཀླ། མུ་ཟེ། སྤྱི་ལོ་

ཙ་། tsē(t) [v.vol.reg.] to wake from sleep སྤྱི་ལོ་

སྤྱི་ལོ་ མེད་ཀྱི་མཛེས་ལྷན་པ་

ཙ་མ་དན། tsēnden [n.] sandalwood ཙ་མ་

དན། སྤྱི་ལོ་མཛེས་ལྷན་པ་

ཙ་མ་དན་མེད་ཀྱི་མཛེས་ལྷན་པ་ tsāmpaka mentok [n.]

Tatelo flower ཙ་མ་དན་མེད་ཀྱི་མཛེས་ལྷན་པ་

ལྷན་པ་

ཙ་ལམ། tsilam [n.] lightning ཙ་ལམ། མེད་ཀྱི་མཛེས་ལྷན་པ་

ཙ་ལམ། tsūruk [n.] traditional wool

blanket ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་མཛེས་ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsūk khyā [int.pr.] how སྤྱི་ལོ་

ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsūm khyi [idiom.] shut up ! སྤྱི་ལོ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsēechik [adv.] a little bit, a little

while ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsēu [n.] bamboo basket ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsô [n.] lake, pond ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsökge [n.] still position ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsökpu [n.] upright position ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsökpu de(t) [v.inv.reg.] to sit in

an upright position ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsökpu lōng [v.vol.] to put upright

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsāngdra [n.] cleanliness, hygiene

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsāngpu [n.] river ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsēngge [adj.] clean ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsē(p) [v.vol.reg.] to shred ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་

ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsāa gya' [v.vol.] to wrestle ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsīr [v.vol.reg.] to squeeze, to

wring ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsōngkang [n.] jail, prison ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsōotam [n.] vulgar words ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ tsē' [v.vol.] to strain, to filter, to sift ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་

ཙ་ལམ་སྤྱི་ལོ་ ལྷན་པ་ ལྷན་པ་

चरेखा | tsēm [v.vol.reg.] to sew, to stitch चरेखा
 सिलाउनु
 चरेङ | tsōng [v.vol.] to sell चरेङ बेचनु
 चरेङ | tsō(t) [v.vol.] to cook चरेङ पकाउनु
 छ | tsā [n.] vein छ नसा
 छ'बरे'ल्ला' | tsāwi lāma [n.] root lama/ guru छ
 बरे'ल्ला' मुख्य लामा, गुरु
 छ'द'के'पु | tsāa chhēnpu [adj.] sacred, holy छ
 के'पे' पवित्र
 छ'द'रे | tsāare, tsāara [n.] bottom, root छ'द'
 फेद
 छ'द'ला | tsāa-la [post.] near, beside, by छिस्
 ला नजिक, छेउमा
 छ'द'कु' | tsāmgyen [n.] decoration made of
 tsampa छ'द'कु' सातुको सजावट
 छ'द'परे'कु' | tsāmpi kyūu [n.] tsampa
 porridge छ'द'परे' खोले
 छ'द'र | tsāmdar [n.] ceremonial tsampa
 marking छ'द'र'स'ग'न' सगुनको
 पिठोको टीका
 छ'द'प' | tsāmpa [n.] roasted barley flour छ'द'प'
 भुटेको उवाको सातु
 छ'द'स्रि' | tsāmdri' [n.] strained nerve छ'द'स्रि'
 स्रि'द'प'
 छे | tsī [n.] paint छे रङ, रोगन
 छे'ग'द'र' | tsī tōng [v.vol.] to paint छे'ग'द'र' रङ
 लगाउनु, पोत्रु

छे'ग'प' | tsikpa [n.] rock wall छे'ग'प' ढुङ्गाको
 पर्खाल
 छे'ग'ब'स'द' | tsiksang [n.] hole in the wall छे'ग'
 स्रु' पर्खालको प्वाल
 छे'द'स्रि' | tsīmi [n.] game छे'द'स्रि' खेल
 छे'द'स्रि'छे | tsīmi tsē, tsērmi tsē [v.vol.] to
 play छे'द'स्रि'छे खेल्नु
 छे'द'ग्रे'ग' | tsīpkyok [n.] rib cage छे'द'ग्रे'ग' करङ
 छे'स' | tsīm [n.] rib छे'स' करङ
 छे'र'प' | tsīrpa [n.] yak hair छे'र'प' चोँरीको रौं
 छे'स'कु' | tsīi gya' [v.vol.] to account, to
 calculate छे'स'कु' हिसाब गर्नु
 छे'स'प' | tsīwa [n.] accountant छे'स'प' लेखापाल
 छे'ग' tsē' [v.vol.] to pile up, to stack up छे'ग'
 थाक लगाउनु, थुपार्नु
 छे'स' | tsōm [v.vol.] to compose छे'स' रचनु, लेख्नु
 छु' | tsā [n.] grass छु' घाँस
 छु'द' | tsāa [n.] pasture, rangeland छु'द' चराउने
 ठाँउ
 छु'ब'ग' | tsātak [n.] grass/straw/hemp rope छु'ब'ग'
 घाँसको अथवा खरको डोरी
 छु'स' | tsīsa [n.] hayfield छु'स' घाँसबारी,
 खरबारी
 च'छे'ब'स' | tsītap [n.] respect च'छे'
 च'गु' सम्मान, आदर

ཚ̣ tshā

- ཚ་འདི། tshāndi [adj.] hot ཚ་ཤོ་ཀླུ་མེ་
 ཚ་སྒྲི། tshāsi [adv.] extremely, very བྱི་མོ་དཔེ་མོ་
 སྒྲི། སྒྲི། སྒྲི།
 ཚ་སྒྲི། tsāk [n.] brother-in-law, son-in-law མ་མེ་
 སྒྲི། མི་མེ་མེ་, ཇ་ཇ་ཇ་
 ཚ་སྒྲི་པ་པ། tshākpar [n.] newspaper ཚ་སྒྲི་པ་པ།
 པ་པ་པ་པ།
 ཚ་ཤ། tshāng [n.] 1. bird's nest ཇ་ཚ་ཤ་ ཇ་ཚ་ཤ་
 ཇ་ཇ་ཇ་ 2. baby basket ཇ་ཇ་ཇ་ཇ་ཇ་ ཇ་ཇ་ཇ་
 ཚ་ཤ། tshē' [n.] estimation ཚ་ཤ་ ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ། tshē(t) [v.inv.reg.] to be woken up ཇ་ཤ་
 ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ། tshē' khyi [v.vol.] to estimate, to
 limit ཚ་ཤ་ ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ། tshēta [n.] heatstroke ཚ་ཤ་ ཇ་ཤ་
 ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ་པ། tshēnikpa [n.] scientist ཚ་ཤ་པ།
 ཇ་ཤ་པ།
 ཚ་ཤ། tshāp [n.] substitute ཚ་ཤ་ ཇ་ཤ་
 ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ། tshām [n.] daughter-in-law, sister-in-
 law Etym.: ཚ་ཤ་ “niece” ཇ་ཤ་
 ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་, ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ། tshāa [n.] fever ཚ་ཤ་ ཇ་ཤ་, ཇ་ཤ་

- ཚ་ཤ་ཇ་ཤ། tshāatsok [n.] garbage, trash,
 rubbish ཇ་ཤ་ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་, ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ་ཇ། tshāari [n.] urine smell ཇ་ཤ་ཇ་ཤ་
 ཇ་ཤ་ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ། tshār [n.] times ཚ་ཤ་ ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་,
 ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ་ཇ་ཤ། tshārche(t) [v.vol.reg.] to
 torture ཚ་ཤ་ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་, ཇ་ཤ་
 ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ་ཇ་ཤ། tshālda [n.] level of spiciness ཇ་ཤ་
 ཇ་ཤ་ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ་ཇ་ཤ། tshānggur [n.] body joints ཇ་ཤ་ཇ་ཤ་
 ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ་ཇ་ཤ། tshālu [n.] fat ཇ་ཤ་ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ་ཇ། tshūtri [n.] (<Nep.) holiday,
 vacation ཇ་ཤ་ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་, ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ་ཇ། tshūlim [dem.] this side ཇ་ཤ་ཇ་ཤ་
 ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ། tshūr [adv.] hither, this way ཇ་ཤ་
 ཇ་ཤ་ཇ་ཤ་, ཇ་ཤ་ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ་ཇ། tshūr khēn [n.] this side of the river
 ཇ་ཤ་ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ་ཇ། tshūrtil [idiom.] on the way back ཇ་ཤ་
 ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་ཇ་ཤ་
 ཚ་ཤ། tshē [n.] life ཇ་ཤ་ ཇ་ཤ་

कें/को/ tshēkok [n.] chest कें/को छाती
 कें/सर/ tshētar [n.] animal spared from being
 slaughtered for religious merit कें/सर/ जीवनदान पाएको जनावर
 कें/द/ tshēwang [n.] long life
 empowerment कें/द/ दीर्घायुको आशीष
 कें/रिंग/ tshē ringbu [n.] long life कें/रिंग/ दीर्घायु, लामो आयु
 कें/रिल/ tshēril [n.] long-life pills कें/रिल/ दीर्घायुको लागि प्रसाद
 कें/र/ tshāngka [n.] relatives कें/र/ आफन्त, नातेदार
 कें/रु/ tshēmbu [n.] sewing, stitching कें/रु/ सिलाई
 कें/रमा/ tshērma [n.] green vegetables कें/रमा/ सागपात
 कें/रम/ tshērmang [n.] thorn कें/रम/ काँडा
 कें/रु/ tshē chū [n.] tenth day of the lunar
 month कें/रु/ शुक्लपक्षको दसौं दिन, शुक्लदशमी
 कें/र/ tshēwa [n.] date कें/र/ मिति, तारिख
 कें/र/ tshērang [n.] date कें/र/ मिति
 कें/ tshō [n.] group, division कें/ समूह, भाग
 कें/ tshong [n.] business, trade कें/ ब्यापार

कें/र/ tshōngkang [n.] shop कें/र/ पसल, दोकान
 कें/र/ tshōngdi [n.] conference, meeting
 कें/र/ बैठक, गोष्ठी
 कें/र/ tshongpa [n.] merchant, trader कें/र/ व्यापारी, पसले
 कें/ tshōo [int.pr.] how much, how many कें/ कति
 कें/र/ tshō' lhā [v.vol.] to test, to
 experiment कें/र/ परिक्षण गर्नु, जाँच गर्नु
 कें/र/ tshōmkok [n.] mortar and pestle
 कें/र/ खल (कुट्ने)
 कें/ tshoo [n.] 1. blessed offering made of
 dough कें/र/ प्रसाद 2. color कें/र/ रङ
 कें/रु/ tshōru [adj.] dirty, contaminated कें/रु/ फोहर, दूषित
 कें/ tshā [n.] salt कें/ नुन
 कें/र/ tshāwar [n.] (<Skt.) clay tablets,
 small religious images made from clay
 कें/र/ माटोका स-साना देउताहरू
 कें/र/ tshēra [adj.] lazy कें/र/ अल्छी
 कें/र/ tshēra lang [v.inv.] 1. to
 become lazy कें/र/ अल्छी
 लाग्नु, झर्को लाग्नु 2. to get
 bored कें/र/

མཆོས་མ། tshēma [n.] twins མཆོས་མ།

जुम्ल्याहा, जुम्ल्याही

མཆོས་རེ། tshēre [n.] male twins མཆོས་ཕྱུག

जुम्ल्याहा (छोरा)

མཆོན་ཆ། tshōncha [n.] weapon མཆོན་ཆ།

हतियार

འཆར། tshâr [v.inv.reg.] to grow འཆར། བཏུ

འཆོག། tshî' [v.inv.reg.] to get burned འཆོག།

जलनु

འཆོག་པ། tshikpa [adj.] burnt, scorched འཆོག་

པ། ཟུང་ཆོ

འཆུབ། tshū(p) [v.inv.reg.] to be covered

(cloud, smoke) འཆུབ། རཁིའུ

འཆོལ། tshöl [v.vol.] to look for, to search

འཆོལ། མཐོའུ

६ za

མཇུག་རྩྱ་ **zuptok** [n.] index finger རྩྱ་མཇུག་

མཇུག་ཚུལ་ འོ་ལ་

མཇུག་ **zuu** [n.] finger མཇུག་གི་འོ་ལ་

མཇོ་ **ze** [n.] leprosy མཇོ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zene'** [n.] leprosy མཇོ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zerwa** [n.] wart མཇོ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

འཇུག་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zeemu** [adj.] beautiful, pretty མཇོ་ལྷ་

མ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zopkyok** [n.] *dzo*, male hybrid of yak

and cow མཇོ་ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

ཇུག་ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zoprak** [n.] calf of a *dzo* མཇོ་ལྷ་

ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zom** [n.] female hybrid of yak and

cow མཇོ་ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zaruk** [n.] wooden ladle ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zaptsi** [n.] scissors ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zamling** [n.] world ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zara** [n.] snack, breakfast ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zilung** [n.] handle ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zim** [v.vol.reg.] to catch, to hold, to

arrest ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zem** [v.vol.reg.] to avoid, to refrain

from ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zuta** [n.] (<Nep.) shoe ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zu'** [v.vol.] to plant, to erect, to

establish ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **ze'** [v.vol.] to climb ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zom** [v.vol.reg.] to gather, to meet

ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zompu** [adj.] well-endowed, well-

equipped ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zama** [n.] clay pot ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zama kōwar** [n.] yellow-throated

marten ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zaarok** [n.] bouldery area ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zima** [n.] eyelash ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **ziwu** [n.] shepherd, herder ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

མཇོ་ལྷ་ **zinok** [n.] lie ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

ཇི་ལོག་ལ་པ། **zinok la(p)** [v.vol.] to tell lies ཇུན་

ཤོད། ཟུ་ཏོ་ བོ་ལྟུ་

ཇི་ལོག་པ་བོ། **zinok zo** [v.vol.] to tell lies ཇུན་

པ་བོ། ཟུ་ཏོ་ བོ་ལྟུ་

ཇུ་ར་མ། **zurma** [adj.] counterfeit, fake ཇུ་ར་མ།

ཀི་རྟོ་, འཕྲ་ལྡན་

པ་ wa

པ་ལྷ་ washā [n.] fox fur hat པ་ལྷ་ ཕལ་འུ་ར་ཀོ

རྟོ་ཀོ ཏོཕི

པ་ལྷ་ཐེག་ wazik [n.] fox པ་ལྷོ་ ཕལ་འུ་རོ

པ་ལུང་ walung [n.] Walungchung Gola, a
Tibetan-speaking area in Nepal པ་ལུང་

འོ་ལ་ཅ་ཅུ་ཅ་ཀོ་ལ་

པ་ལྷ་ we' [aux.] to have, to be located

(egophoric) ཡོད་ ཅུ

པ་ལྷ་པ་ weza [aux.] to have, to exist

(factual) ཡོད་པ་ ཅུ

པ་ལྷ་པ་ wok-la [post.] under, beneath པ་ལྷ་

པ་ ཏལ་, མུ་ཀི

ཤ sha

ཤག **shak** [n.] 24-hour period ཤག རའ་
 ཤག་ཕྱི། **shaktsi** [n.] greasy food ཤག་ཕྱི། ཅི་ལྷོ
 ཤང་། **shang** [n.] width ཤང་ལ། ཇའོ་ཇཱཱ
 ཤམ། **shap** [n.] foot, leg (H) ཤམ། ལུ་ཏྲ་
 པཱ
 ཤམ་ཕྱི། **shapchi** [n.] servant (H) ཤམ་ཕྱི།
 སེའཁ
 ཤམ་རུ། **shabru** [n.] dance ཤམ་རྩོ་ལཱ་
 ཤམ་རུ་རྒྱལ། **shabru gya'** [v.vol.] to dance
 ཤམ་རྩོ་རྒྱལ་ལཱ་ཅན་
 ཤམ་ལྷམ། **shablam** [n.] boot, shoe (H) ཤམ་
 ལྷམ། ཇུ་ཏཱ་ (ཨ)
 ཤམ། **shaa** [n.] eating bowl (H) ཤམ་དཀར་ལཱ་
 མའོ་ཏོ (ཨ)
 ཤམ། **shaa** [v.inv.reg.] to get torn ཤམ།
 ཅཱའི་ཁྱེ་
 ཤམ་ལ། **shaawa** [n.] lasso ཤམ་ལ་ཅཱའི་ཁྱེ་
 ཤམ་ལ། **shaasa** [n.] place for night halt
 ཤམ་ལ་ལཱ་ བསྟེ་ ཏའོ་
 ཤམ་ལ། **sharwa** [n.] blind male ཤམ་ལ་ རྩོ་
 ལ། འཕྱོ་
 ཤམ་ལ། **sharma** [n.] blind female ཤམ་ལ་ རྩོ་
 ལ། འཕྱོ་
 ཤམ། **shal** [n.] mouth (H) ཤམ། ལུ་ཕ (ཨ)

ཤམ་ལམ། **shalak** [n.] meal; food (H) ཤམ་
 ལམ་ལཱ་ (ཨ)
 ཤམ་ལྷ། **shaldra** [n.] facial appearance ཤམ་
 ལྷ། ལུ་མར་ (ཨ)
 ཤེ་ཤེ། **shide** [n.] (<Tib.) peace ཤེ་ཤེ། ཤཱའི་
 ཤེ། **-jik** [sg.art.] a/ an ཤེ། འུ་ཏཱ་
 ཤེ། **shing** [n.] agricultural field ཤེ་ལ།
 ལེ་ཏཱ་ལཱ་
 ཤེ་ལ། **shingpa** [n.] farmer, agriculturalist ཤེ་
 ལ། ཀི་སཱའ་, ཀུ་ཤ་
 ཤེ། **shi(t)** [v.inv.] to melt ཤེ། པལཱ་ལྷུ་
 ཤེ་ལུ། **shimu** [adj.] powdery, fine ཤེ་
 མོ་ ལསི་ལོ་, ལུ་ལོ་
 ཤེ་ལུ་ལ། **shimdur** [n.] pasty mixture of
 tsampa and tea (H of ཤེ་ལུ་ལ།) ཤེ་
 ལུ་ལ། ཅི་ལཱ་ལཱ་ ལོ་ལེ་ལོ་ སཱུ་
 ཤེ་ལུ། **shimpu** [adj.] delicious, tasty ཤེ་ལོ་
 སུ་ཤེ་ལོ་
 ཤེ། **shu** [v.vol.] to say, to ask (h) ཤེ། སེ་ཏྲ་
 (ཨ), བི་ལྷི་ ལུ་
 ཤེ་ལུ་ལྷེ། **shuk ji(t)** [v.vol.] to let in, to
 allow in ཤེ་ལུ་ལྷེ་ ཏི་ལུ་, པལེ་ཤ་ ཏི་ལུ་
 ཤེ་ལྷེ། **shetrel** [v.inv.reg.] to be
 annoyed *Etym.*: ཤེ་ལྷེ། “to dislike, to
 hate” ཤེ་ལྷེ་ལོ་ ཏི་ལྷ་ ཏི་ལུ་

ཞེ་སྒྲང་། **shedang** [n.] upset, anger ཞེ་སྒྲང་། ཁྲོད་མོ།
 खिन्नता, रिस
 ཞེ་སྒྲང་ལང་། **shedang lang** [v.inv.] to be
 distressed, exhausted ཟང་ཆད། བཅོམས་
 हुनु
 ཞེ་སུ། **shesu** [n.] honorific speech ཞེ་ས།
 आदरबोधक बोली
 ཞེན། **shen** [v.vol.reg.] to ride ཞེན། ཅད་དུ
 ཞོ། **sho** [n.] yoghurt ཞོ། དཀྱི
 ཞོ་ཆེ་སུ། **shoo chhemu** [adj.] strong
 (healthy) སྤགས་ཆེ། བཤུགས་ལོ།
 ཞོར་ལ། **shor-la** [co.] while Ex.: ངས་ཟ་མ་ཟ་ལྟོགས་
 ཞོར་ལ་འཁུར་ནི་ཁྱེད་ཀྱིས་ nge sama sa drop
 shor-la khūr-ni hūng-gup 'I will come
 to give (it to you) while I go to eat.' ཞོར་
 སུ་ སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་
 ཞུ་སྒྲུང་། **shamung** [n.] hat, helmet ཞུ་མོ། ཏོཏི།
 टोप (आ)
 ཞའི་ས་ཆའ་བ། **shichaawa** [n.] resident
 person ཞའི་ས་ཆའ་ས་ལ། སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་ འདྲི་སྤྱི་
 ཞུ། **ju** [n.] bow ཞུ། འདྲི་སྤྱི་

ཞུང་། **jung** [n.] floor ཞུང་། ས། ཏེཏི་ཏེཏི་
 समथर भाग, भुइँ
 ཞེེུ། **jee** [adv.] three days after tomorrow
 ཞེེུ་སྤྱི་ཏེཏི་
 ཞེེེེུ་བ། **shongpa** [n.] wooden basin ཞེེེེུ་བ།
 काठको आरी
 ཞེེེེུ་ཏ། **jenta, jonta** [n.] young man ཞེེེེུ་བ།
 तन्नेरी
 ཞེེེེུ་མ། **jerma, jormu** [n.] young
 woman ཞེེེེུ་མ། ཏེཏི་སྤྱི་
 ཞེེེེུ། **ji** [num.] four ཞེེེེུ། ཅའ་རྒྱུ
 ཞེེེེུ། **juu** [v.vol.reg.] to stay, to sit (H)
 ཞེེེེུ་ས། བསྐྱེེ་ (आ)
 ཞེེེེུ། **shee** [v.vol.reg.] to eat (H) ཞེེེེུ། སྤྱི་སྤྱི་
 (आ)
 ཞེེེེུ་སྤྱི་སྤྱི་ **shetuk** [n.] noodle soup (H) ཞེེེེུ་སྤྱི་སྤྱི་
 थुकपा (आ)
 ཞེེེེུ་ཏུ། **sheru** [n.] deep fried bread or dough
 ཞེེེེུ་ཏུ། ཏེཏི་ཏེཏི་ ཏེཏི་ཏེཏི་

स sa [v.vol.] to eat स खानु
 स sama [n.] food स खाना
 स sa [v.vol.] to eat a meal स खाना
 खाना खानु
 स saur [n.] itch स चिलाउनु
 स say chik [num.] (<Nep.) one
 hundred स सय
 स sala [adv.] tomorrow स सैरा कदस
 स भोलि
 स sangder [n.] copper plate स सैरा
 तामाको थाल
 स se(t) [v.vol.reg.] to run out of स सकिनु
 स sen [n.] cooked flour dough स ढिँडो
 स senjang [n.] corn chang स सैरा
 क स मकैको जाँड
 स saampa [n.] bridge स साँघु, पुल
 स saa [n.] copper स तामा
 स si [v.vol.] to say, to tell स स भन्नु
 स sina [post.] compared to, than स सैरा
 क सैरा ngārja sina shrūja shimpa
 'Compared to the sweet tea, butter tea
 is more tasty'. स भन्दा, तुलनामा
 स sin [v.inv.reg.] to finish स स सक्नु
 स sir [v.vol.] will say (future of स 'to say,
 to tell')

स silwa [n.] dew स शीत
 स sermung [n.] blood pheasant (a kind
 of bird) स सैरा चिलिमे,
 (एक प्रकारको चरा)
 स suk [n.] pain, ache स दुखाइ, पीडा
 स sur [n.] corner स कुना
 स sursum [n.] triangle स सैरा
 तिनकुने, त्रिकोण
 स somar [n.] strong cheese स सैरा
 सैरा कडा गन्ध भएको चिज
 स som [n.] wooden water carrier, pail स
 काठको पानी बोक्ने भाँडो
 स sôr [n.] sickle स सैरा हँसिया
 स sayok, saye [n.] nettles स सैरा सिस्नु
 स dawa [pr.n.] Dawa स दावा
 स dawa guwa [n.] 9th lunar month स
 स दवा नवौँ महिना (असोज-
 कार्तिक)
 स dawa gyepa [n.] 8th lunar
 month स दवा आठौँ महिना
 (भदौ-असोज)
 स dawa ngāwa [n.] 5th lunar month स
 स दवा पाँचौँ महिना (जेठ-असार)

ཆེ་བ་བུ་གཅིག་པ། *dawa chūchikpa* [n.] 11th

lunar month ཆེ་བ་བུ་གཅིག་པ། འཕྲཱོ་
མཆི་མེ་ (མཇུ་སེ་འཕྲཱོ་)

ཆེ་བ་བུ་བ། *dawa chūwa* [n.] 10th lunar month

ཆེ་བ་བུ་བ། དཔུ་མཆི་མེ་ (ཀཱཱི་ཀ་
མཇུ་སེ་)

ཆེ་བ་བུ་གཉིས་པ། *dawa chū-nyiwa* [n.] 12th

lunar month ཆེ་བ་བུ་གཉིས་པ། བཱཱོ་
མཆི་མེ་ (ཕུ་སེ་མཱཱོ་)

ཆེ་བ་གཉིས་པ། *dawa nyiwa* [n.] 2nd lunar month

ཆེ་བ་གཉིས་པ། དུ་སེ་མཆི་མེ་ (ཕཱུ་གུ་
ཅེ་)

ཆེ་བ་དང་པུ། *dawa thangpu* [n.] 1st lunar month

ཆེ་བ་དང་པུ། ཕཱི་ལོ་མཆི་མེ་ (མཱཱོ་
ཕཱུ་གུ་)

ཆེ་བ་དེཀ་པ། *dawa dīnpa* [n.] 7th lunar month

ཆེ་བ་དེཀ་པ། སཱཱོ་མཆི་མེ་ (སཱཱོ་
མཇུ་)

ཆེ་བ་ཐུག་པ། *dawa thrukpa* [n.] 6th lunar

month ཆེ་བ་ཐུག་པ། ཅེ་ཏོ་མཆི་མེ་
(འསཱཱོ་-སཱཱོ་)

ཆེ་བ་ཤེཀ་པ། *dawa jīwa* [n.] 4th lunar month ཆེ་བ་

ཤེཀ་པ། ཇཱོ་མཆི་མེ་ (ཤེ་ཤཱོ་- ཇེ་ཏ)

ཆེ་བ་གསུམ་པ། *dawa sūmpa* [n.] 3rd lunar

month ཆེ་བ་གསུམ་པ། ཏེ་སེ་མཆི་མེ་
(ཅེ་- ཤེ་ཤཱོ་)

ཆེ་ཤོ་ *dato* [n.] calendar རེ་ཤོ་ ཕཱཱོ་

ཆེ་ལ་མཇུ་པ། *dalza* [n.] friend རེ་གསུམ་པ། སཱཱོ་

ཆེ་ལ་མཇུ་པུ། *dalza khyi* [v.vol.] to help རེ་གསུམ་པ།

ཐུ་ཤེ་སེ་ཤཱོ་གུ་

གཱཱེ་པ། *za* [n.] day of the week གཱཱེ་པ། དེ་མེ་

གཱཱེ་པུ། *za nyima* [n.] Sunday གཱཱེ་པུ།

འཇུ་པུ་

གཱཱེ་པ་སེ་པུ། *za pāsang* [n.] Friday གཱཱེ་པ་

སེ་པུ། ཤུ་ཀཱཱེ་པུ་

གཱཱེ་པུ་ཤེ་པ། *za pēnpa* [n.] Saturday གཱཱེ་པུ་ཤེ་པ།

ཤེ་པུ་

གཱཱེ་པུ་ཐུ་ཐུ། *za phūru* [n.] Thursday གཱཱེ་པུ་ཐུ་ཐུ།

བཱི་པུ་

གཱཱེ་པུ་ཤེ་པུ་པུ། *za mingmar* [n.] Tuesday

གཱཱེ་པུ་ཤེ་པུ་པུ་མཇུ་པུ་

གཱཱེ་པུ་པུ། *za dawa* [n.] Monday གཱཱེ་པུ་

པུ་སེ་མཱཱོ་པུ་

གཱཱེ་པུ་ཤེ་པུ། *za lhākpa* [n.] Wednesday གཱཱེ་པུ་

ཤེ་པུ་བུ་པུ་

གཱཱེ་པུ་ *sarmu* [adj.] steep གཱཱེ་པུ་ཤེ་པུ་ཤེ་པུ་

གཱཱེ་པུ་ *zi* [n.] a type of precious stone (a kind of

onyx or agate stone) གཱཱེ་པུ་ཤེ་པུ་ཤེ་པུ་

ཤེ་པུ་གཱཱེ་པུ་ཤེ་པུ་ (ཇཱོ་)

གཱཱེ་པུ་ *zik* [n.] leopard གཱཱེ་པུ་ཤེ་པུ་

གཱཱེ་པུ་ *zim* [v.vol.reg.] to sleep, to lie down

(H) གཱཱེ་པུ་ཤེ་པུ་, ཤུ་ཐུ་ (འཱོ་)

གཱཱེ་པུ་ *zūu* [n.] body ཤུ་ཐུ་ གཱཱེ་པུ་ཤེ་པུ་

ཟང་། **saang** [n.] restaurant ཟ་ཁང་། रेस्टुरेन्ट

ཟི། **zi** [v.inv.] to get drunk ཟི། पिएर मात्तु

ཟེཔ། **zēpa** [n.] tolerance ཟེཔ་པ།

सहनशीलता

ཟེཎི། **zēndi** [n.] (<Nep.) marriage party,

wedding party ཟེཎི་སྒྲི། जन्ती

ཟེཎི་ཁྱི། **zēndi khyi** [v.vol.] to marry ཟེཎི་སྒྲི་

ཁྱི་མེ་གཏུ།

ཟོ། **zo** [v.vol.] to make, to create; to repair (a

car) ཟོ། ཉམས་བཟོ་བྱེད། बनाउनु, मर्मत

गर्नु

ཟོ་ལུ་མུ། **zo lāmu** [adj.] easy ཟོ་ལུ་མུ། सजिलो

ཟལ། **zopta, zopte** [n.] appearance, shape ཟལ་

མ། आकार, अनुहार

ཟལ་ལེའ་མུ། **zopta lēmu** [adj.] good-

looking ཟལ་ལེགས་པ། आकर्षक, राम्रो

ཟལ་སྒྱུར་བྱེད། **zopgyur gya'** [v.vol.] to renovate,

to repair (a house) ཉམས་བཟོ་བྱེད། ཟོ་བཟོས་

བྱེད། मर्मत गर्नु

ha

འཛིན། **hane, hana** [adv.] a while ago དགེན།

अघि

འམ། **hama** [n.] mother མ་། आमा

འམ་ཚོ་ཚོ། **hama gaga** [n.] grandmother *Etym.:*

མ་མ་ཚད་མོ། “old mother” མོ་མོ་ བཟྱེ

འཁ། **hawa** [n.] father མ་པ། पिता, बुबा

འབ་འམ། **hawa hama** [n.] parents མ་པ་མ་།

མ། आमा-बुबा

འམ་འདྲའ་ལང་། **hama draplang** [pr.n.] Mt

Amadablam གངས་རྩེ་མིང་།

ཞིག་མ་མཐུ་ལྷོ་མིང་། हिमाल

འམུ། **hamu** [n.] female (animal, plant) མོ།

पोथी

འཇར་གཅིག་ **hazar chik** [num.] one thousand

ཆིག་ཚྲོང་། हजार

འཇར་བུ་ཐམ་པ། **hazar chü thampa** [num.]

ten thousand, one myriad ཆིག་ཁྱི་ དམ

हजार

འུ། **hau** [n.] male (animal, plant) མོ། भाले

འཇིང་། **haring** [adv.] today དེ་རིང་། आज

འམ་ཁྱི། **ham khi** [v.inv.] to try harder ལུགས་

ཆུག་ཀོསིས་ གནུ

འམ་བུ། **hambum** [n.] woman བུ་མེད།

आइमाई

འུ་ཐུག་ **hu thû** [v.inv.reg.] to be desperate འུ་

ཐུག་པའུ་ ཐུག་

འུ་ཐུང་། **hutung** [adv.] 1. really དེ་སྐད་

གནས་ བཤད་པའི་ 2. true བདེན་པ། བཤད་

འུ་ལག་ **hulak** [n.] bonded labor འུ་ལག་

འུ་ལག་ལེན་པའི་ ཀའ་

འུ་ལག་ **hukpa** [n.] owl འུ་ལག་ ལའོ་ཀོ་ཤེ་

འུང་། **hung** [v.vol.] to come (*present tense*;

Syn.: འུ་ལག་ gyi) འོང་། འོང་། འུ་འུ་

འུང་འུང་། **hungkung** [n.] income འོང་འབབ་

འུ་འུ་

འུང་འབབ་ **hungpap** [n.] economy དཔལ་

འུ་འུ་ འུ་འུ་, འུ་འུ་

འུ་། **hur** [n.] noise, sound འུ་སྒྲ་ འུ་

འུ་འུ་ **hürtuk** [n.] storm, wind འུ་ འུ་, འུ་

འུ་

འུ་འུ་ **hurduk** [n.] slingshot འུ་འུ་ འུ་འུ་

འུ་འུ་ **huru** [n.] noise, cacophony

འུ་འུ་ འུ་འུ་, འུ་འུ་

འུ་འུ་འུ་། **huru den** [v.vol.] to shout at

somebody, to scold འུ་འུ་ འུ་འུ་འུ་འུ་

། འུ་འུ་ འུ་འུ་

འུ་འུ་ **homa** [n.] milk འུ་འུ་ འུ་

འོ་མའི་ཤ་མུང་། **homi shāmung** a kind of
 boletus (mushroom) ཤ་མའི་ཤིག་ལ་ཤིག་ འཁ
 རྒྱུ་ལོ་ རྒྱུ་ལོ་
 འོ་འི་། **hoi** [n.] lower one, younger one འོ་ལ་མ།
 མུ་ཤི་ལོ་, མུ་ཤི་ལོ་
 འོ་འི་། **hore** [poss.pr.] our (*inclusive*); your (H)
 འོ་འི་། འོ་འི་།
 འོ་འོ་འོ་། **horong** [pers.pr.] 1. we (*inclusive*)
 Etym.: འོ་འོ་འོ་། (arch.) “we” འོ་འོ་འོ་། “we” འོ་

कौ हामी (समावेशी) 2. you (H) छिं
 तपाइँ (आ)
 हो' [n.] light (from sun) प्रकाश
 होन्पा [adj.] deaf man बहिरो
 होर्चे [idiom.] thank you शुक्रास्त्रेके
 धन्यवाद
 होल्मा [adj.] deaf woman बहिरी
 होल् [v.inv.reg.] to get mixed मिसिनु

ཡ་ ya

ཡ་བ། **yawa** [n.] butcher ཤན་པ། རྟོགས་དམན་
 པ། कसाही, मासु काटेर बेच्ने व्यक्ति
 ཡ་མ། **yama** [n.] sinuses ཡ་མ། ཕིཤ་སྤྱོད་
 ཡ་ལ་བ། **yālak** [n.] branch ཡ་ལ་བ། རྟོགས་
 ཡ་འཕྱོ། **yaayo** [adv.] upwards ཡ་འཕྱོ། ཡ་ལྷོ་
 འཕྱོཌ་
 ཡ་ང་དང་ཡ་ང་། **yang tang yang** [adv.] again and
 again, repeatedly ཡ་ང་ཡ་ང་། རེ་རེ་འཕྱོར་བ་,
 རྟུགས་ཀྱི་ལུང་
 ཡ་ང་ལོང་། **yanglong** [adv.] again, once
 more ཡ་ང་ལོང་། རེ་རེ་འཕྱོར་བ་
 ཡ་བ། **yap** [n.] father (H) ཡ་བ། ཕིཤ་པ་ (ཨ)
 ཡ་མ་པ། **yampa** [adj.] other ཡ་མ་པ། འཕྱོར་བ་
 ཡ་མ་བུ། **yambu** [pr.n.] Kathmandu (sometimes
 used incorrectly to refer to Nepal) ཡ་མ་
 བུ། རྟོགས་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 ཡ་འཕྱོ། **yaaku** [n.] younger brother-in-
 law ཡ་འཕྱོ། རྟོགས་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 ཡ་ར། **yar** [adv.] up ཡ་ར། རྟོགས་པ་
 ཡ་ལ། **yal** [v.inv.reg.] to vanish, to fade away
 ཡ་ལ། རྟོགས་པ་ རྟོགས་པ་
 ཡི་གི་ **yigi** [n.] letter, script ཡི་གི་ འཕྱོར་བ་, རྟོགས་པ་
 ཡི་དམ། **yidam** [n.] tutelary deity ཡི་དམ།
 རྟོགས་པ་

ཡིག་ཆ། **yikcha** [n.] document ཡིག་ཆ།
 རྟོགས་པ་
 ཡིག་ཆ་ད། **yiktse'** [n.] exam, examination ཡིག་
 ཆ་ད། རྟོགས་པ་, རྟོགས་པ་
 ཡིག་ཆ་ད་གཏོང་། **yiktse' tōng** [v.vol.] to take an
 examination ཡིག་ཆ་ད་གཏོང་། རྟོགས་པ་ རྟོགས་པ་
 ཡིན། **yin, hin** [aux.] to be (*egophoric*) ཡིན།
 རྟོགས་པ་ རྟོགས་པ་
 ཡིན་མོད། **yinno', hinno'** [aux.] to be
 (*inferential*) རྟོགས་པ་ རྟོགས་པ་
 ཡིན་མོད། **yinza, hinza** [aux.] to be (*factual*) རྟོགས་པ་
 རྟོགས་པ་
 ཡིན་སྐད་ལྟར་། **yinsi-naang** [co.] although ཡིན་
 རྟོགས་པ་ རྟོགས་པ་
 ཡིན་རིང་བུ། **yin ringpu** [adv.] long time ཡིན་རིང་བུ་
 རྟོགས་པ་ རྟོགས་པ་
 ཡུ་ཟེམ། **yusim** [n.] widow ཡུ་ཟེམ། རྟོགས་པ་
 ཡིབ། **yi(p)** [v.vol.reg.] to hide ཡིབ། རྟོགས་པ་ རྟོགས་པ་
 ཡིལ་ལྷ། **yilla, yulla** [n.] village deity ཡིལ་ལྷ།
 རྟོགས་པ་ རྟོགས་པ་
 ཡུག་ **yuk** [n.] entire length of a textile
 རྟོགས་པ་ རྟོགས་པ་
 ཡུམ། **yum** [n.] 1. mother (H) ཡུམ། རྟོགས་པ་
 (ཨ) 2. Buddhist text, Prajñā
 Paramita ཡུམ། རྟོགས་པ་ རྟོགས་པ་

ཡུའ་བཤད། *yuu shē(t)* [v.vol.reg.] to seek
 respect ལུས་ཤོད། *मान खोज्नु*
 ཡུར་མ། *yurma* [n.] weed རྩ་སྒྲིགས། *झारपात*
 ཡུལ། *yul* [n.] village ལུལ་ས་ཆ། *गाउँ*
 ཡུལ་གྱི་མི། *yulkyimi* [n.] villager ལུལ་མི། *गाउँले*
 ཡེའ། *yee* [v.inv.reg.] to be distracted གཡེང།
 अल्मलिनु
 ཡེའ་ཏེ། *yeete* [adj.] easily distracted རྣམ་གཡེང།
 सजिलै अलमलिने
 ཡེ་མུ། *yemu* [adj.] spacious, wide གཡེངས་པོ།
 फराकिलो
 ཡེ་ཤེས་མཚོ་རྒྱལ། *yeshi tshōgyal* [pr.n.]
 YesheTshogyal, Padma Sambhava's
 consort ཡེ་ཤེས་མཚོ་རྒྱལ། *पद्मसम्भवको*
 शक्ति
 ཡེང་གི། *yengge* [adj.] light (weight) ཡང་པོ།
 हलुङ्गो
 ཡེན་ཆབ། *yenchap* [n.] holy water ཡེན་ཆབ།
 देउतालाई चढाउने पानी
 ཡེན་ཏན། *yenten* [n.] knowledge, education
 ཡེན་ཏན། *ज्ञान, शिक्षा*
 ཡེར་མ། *yerma* [n.] milking animal ཡར་མ། *दुह्नु*
 ཡོལ་མོ། *yolmo* [pr.n.] *Yolmo*, a Tibetan-
 speaking area in Nepal བལ་ཡུལ་གྱིས་ཁུལ་
 ཞིག་འཇུག་པའི་ཁུལ།
 ཞིག་འཇུག་པའི་ཁུལ།
 ཡོལ། *yol* [n.] curtain ཡོལ་བ། *पर्दा*

ཡོལ་མོ། *yolo* [n.] year of the hare ཡོལ། *खरायो*
 वर्ष
 གཡལ་གྱི་ཡལ། *yāk* [n.] yak གཡལ་གྱི་ཡལ།
 གཡལ་འགྲུགས། *yāngguk* [n.] *yangguk*,
 prosperity-securing ritual གཡལ་འགྲུགས།
 घरको मङ्गलको लागि गरिने
 पूजा
 གཡལ་བ། *yāp* [n.] sun room གཡལ་བ། *कौसी*
 གཡལ་འབ། *yāawa* [adj.] right གཡལ་སྐྱེ། *दाहिने*
 གཡུ། *yû* [n.] turquoise གཡུ། *नीलो मुगा*
 གཡུ་གྱི་ཡུལ། *yûk* [adj.] entire, all རྩ་མེད། *सबै*
 གཡེའ་རྩི། *yētri'*, *ētri'* [n.] yeti *Etym.*: གཡེའ་
 རྩི། གཡེའ་རྩི་ལ་གནས་པའི་རྩི་མོང། 'a brown
 bear living in slate mountains' རྩི་
 མོང། *यती*
 གཡོག་པུ། *yōkpu* [n.] male servant གཡོག་པུ།
 सेवक, सहयोगी
 གཡོག་པུ་གྱི། *yōkpu khyi* [v.vol.] to serve གཡོག་
 པུ་གྱི། *सघाउनु, सेवा गर्नु*
 གཡོག་པུ། *yōkmu* [n.] female servant གཡོག་པུ།
 नोकर्नी
 གཡོབ། *yō(p)* [v.vol.] to step གཡོབ་པུ། *बढाउनु,*
लम्काउनु
 གཡོབ། *yō(p)* [v.inv.] to reach གཡོབ། *लम्कनु*
 (हात), *सानु (पाइला)*
 གཡོན་པ། *yēnpa* [adj.] left གཡོན་པ། *देब्रे*

रा ra

रा ra [n.]	goat	रा बारग्रा
रांमु ramu [n.]	she-goat	रां बारग्री
रं râng [pr.]	self	रं आफू
रं rang [n.]	honey	रं रङ्गै मह
रंजुं rangjung [n.]	nature, natural	रंजुं प्रकृति, प्राकृतिक
रं ren [v.vol.reg.]	to call for help	रं रें रेंद बोलाउनु
रं ren [v.inv.reg.]	to be the time (to do something)	रं भेला हुनु
राबन्हा rabne [n.]	consecration ritual	राबन्हा राबन्हा पवित्रीकरण
राम ram [v.inv.reg.]	to collapse	राम रें भत्कनु
राम्पु rampu [adj.]	stable, strong	राम्पु मजबुत, बलियो
रा raa [n.]	1. cotton	रा सूती 2. embankment
		रा तटवन्ध, बाँध
रातुक raatuk [n.]	shirt, blouse	रातुक ब्लाउज
राउ rau [n.]	he-goat	राउ बोका
राव ralwa [n.]	dreadlocks, matted hair	राव जटा, लट्टा
री ri [n.]	mountain	री पहाड

री ri [n.]	potato	री बैगाँस आलु
रीकी riki [n.]	potato	रीकी Etym.: रीकी "mountain yam" बैगाँस आलु
रीकीकुर riki kūr [n.]	potato pancake	रीकीकुर बैगाँस बगाँस आलुको रोटी
रीतुप ritropa [n.]	hermit	रीतुप तपस्वी, जोगी
रीवा riwa [n.]	hurry	रीवा बैगाँस हतार
रीमुं rimung, rimu [n.]	drawing, pattern, design	रीमुं रीमो चित्र
रीमुं rimung [n.]	weasel	रीमुं बैगाँस न्याउरी मुसा
रीवुं riwong [n.]	rabbit	रीवुं खरायो
रीका rikpa [n.]	intelligence	रीका बुद्धि
रीकाङ्क rikpa nōnpu [n.]	intelligent	रीकाङ्क बुद्धिमान, विवेक
रीङ्गु ringpu [adj.]	long	रीङ्गु लामो
रुस rusel, ringsel [n.]	relics	रुस अस्तु
रीन rin [n.]	price	रीन मूल्य, भाउ
रीन्पुके rinpuche [n.]	precious lama	रीन्पुके धर्म-गुरु
रीम्पा rimpa [n.]	by turn, in order	रीम्पा क्रमशः

रैल| ril [v.vol.reg.] to roll रैल हातले माडेर
बनाउनु

रैल| rilu [n.] pill रैल औषधीको गोली

रु| ru [n.] clan रु गोत्र

रुको रुkok [n.] bone रुको हड्डी

रुङ्गमा रु-ngarma [adj.] short-tempered,
fiery-tempered रुङ्गमा जोशिलो

रुमङ्ग रुmang [n.] sheep and goat dropping
रुमङ्ग बर्कोला, जुतो

रुमाल रुmal [n.] (<Nep.) towel रुमाल
ताँलिया

रुनु रु' [v.vol.reg.] to collect रुनु जम्मा गर्नु

रुनु रु' [n.] avalanche रुनु हिमपहिरो

रुनु रु(p) [v.vol.reg.] 1. to pack up रुनु
रुनु झोला मिलाउनु 2. to gather रुनु
रुनु भारी मिलाउनु

रुनु रुl [v.inv.reg.] to rot रुनु सड्नु, कुहिनु

रुनु रुl [n.] snake रुनु सर्प

रुनु रुlwa [adj.] rotten रुनु कुहेको,
सडेको

रुनु रुdio [n.] (<Eng.) radio रुनु रेडियो

रुनु रुwa [n.] hope रुनु आशा

रुनु रुwa [idiom.] never, don't think about it
रुनु रुनु कदापि

रुनु रुrau [n.] Himalayan tahr (a kind of
animal) रुनु झारल

रुनु रere [adj.] one each रुनु एकएक, हरेक

रुनु रुre khyani [adv.] one at a time
रुनु रुनु क एक गरेर

रुनु रुesa [n.] support base रुनु सहारा,
आधार

रुनु रुsa [n.] walled base for tent रुनु
रुनु पाल टाइनको लागि उठाएको
पर्खाल

रुनु रे' [v.vol.reg.] to touch रुनु छुनु

रुनु रेngma [n.] fly (generic term) रुनु
रुनु मोरी

रुनु रel [v.vol.reg.] to join
together रुनु जोड्नु

रुनु रel [n.] (<Eng.) train रुनु रेल

रुनु रê [n.] corpse रुनु शव, मुर्दा

रुनु रुtuk [n.] upper back (of the body) रुनु
रुनु ढाड

रुनु रुblang [n.] zombie रुनु वायु,
प्रेतात्मा

रुनु रु' [v.vol.] to read रुनु पढ्नु

रुनु रुng [n.] low elevation land रुनु औल
अथवा होचो भू-भाग

रुनु रुng [v.vol.] to count the beads of a
rosary, to recite रुनु जप्नु

རོང་པ། **rongpa** [n.] lowlander རོང་པ། औलमा

बस्ने मानिस

ལྷ་འདྲེ། **lāawa** [n.] steam ལྷ་འདྲེ། बाफ

ལྷུང་པ། **likpa** [n.] penis ལྷུང་པ། लिंग,

पुरुष जाननेन्द्रिय

ལྷུང་པ། **likshup** [n.] condom ལྷུང་པ།

लुण्ठ डाल, कन्डोम

ལུང་། **lüng** [n.] air, wind ལུང་། हावा, बतास

ལུང་དར། **lüngdar** [n.] prayer flags ལུང་དར།

ध्वजा

ལུང་ལང་། **lüng lang** [v.inv.] to get angry ལུང་ལོ

ལང་། रिस उठ्नु

ལྷན་པ། **lənpa** [adj.] wet, damp ལྷན་པ། भिजेको

ལོམ། **lōm** [v.vol.] to fry ལོམ། ལོམ་པ་, ལོམ་པ་

la

ལ། lâ [n.] mountain pass ལ། མནཾཾཾ

ལྟོ ལྟོ **larga** [n.] reciprocity *Etym.*: ལྟོ

“loyalty, patriotism” ཕན་ཚུན་རྟགས་པ། འཁ

अर्काबीच

ལ་དུག **laduk** [n.] high altitude sickness ལ་དུག

उचाइको कारणले हुने विरामी

ལ་ཡི་རྒྱ་རི། **layberi** [n.] (<Eng.) library དཔེ་མཛོད་

॥८॥ पुस्तकालय

ལྷ་ཁྱེ། **lakcha** [n.] tool, instrument, weapon

अशक। हतियार, औजार

ལྷག་པ། lakpa [n.] hand ལྷག་པ། हात

ལག་པ་རྒྱུག lakpa gya' [v.vol] 1. to use one's

hand (when eating) ལག་པས་ཁ་ལག་ཟ། हात

प्रयोग गर्नु 2. to beat, to hit हुन्।

पिट्नु

ལཀ་པ་གཏོང་། *lakpa tōng* [v.vol.] to give a

hand, to help ལག་པ་གཡར་། हात दिनु,

सहयोग गर्नु

ལག་པ་རིང་པུ། **lakpa ringpu** [n.] thief ལྷོ་མ་ལག་

པ་རིང་པོ། ཇོར

ལཀ་ཐིལ་ lakpi thīl [n.] palm of

hand अण्‌अक्षिण्‌ हत्केला

लक्ष्यः| lakshe [n.] skill लक्ष्यः| दक्षता,

सिप

ལང་། lang [v.vol.] to get up, to stand up ལང་།

उठ्ठु, उभिनु

ᱠᱤᱨᱫᱽᱯᱩᱨ lang [v.inv.] to be enough, to suffice

३८। पुग्नु, पर्याप्त हुनु

𑂔𑂗𑂢𑂰 **len** [n.] message 𑂔𑂗𑂢𑂰 खबर सूचना,

सन्देश

ལན་རྒྱུག len gya' [v.vol.] to answer, to

reply ਅਥਵਾ ਉਤਰ ਦਿਨ, ਜਵਾਬ ਦਿਨ

ལན་ལབ། len la(p) [v.vol.] to pass on a

message, to carry a message ལན་

❧ | खबर पुज्याउनु

ଭାବ| la(p) [v.vol.] to speak ଭାବ| ବୋଲନ୍ତୁ

ལབ་ཏུ་རྒྱུག laptak gya' [v.vol.] to scold བཤེ་

ਬਾਪੇ-ਬਾਛੇ । ਹਝਕਾਉਨੁ, ਗਾਲੀ ਗਰਨੁ

ལའ་བཤམ་ | lapshe' [n.] speech, talk ལྟམ་

क। गुरु। बातचित

ལམ་བཤད་གྱི། **lapshe' khyi** [v.vol.] to talk, to

say **॥६॥** बातचित गर्नु, बोल्नु

ལབ་བཤད་ལབ། **lapshe' la**(p) [v.vol.] to talk, to

say **॥५॥** बातचित गर्नु, बोल्नु

ལམ། lam [n.] road ལམ་ཁ། ལམ། बाटो, सडक

ལམ་འདིན། lam den [v.vol.] to guide ལམ་སྟོན་

શ્રેય| બાટો દેખાડનું

ལམ་པ། **lampa** [n.] leader of an animal caravan

ལམ་པ། अगुवा जनावर

ལའ། **laa** [n.] month *Etym.*: ལྷོ། or ལྷོ། “month”

ལྷོ། महिना

ལའ་ཀ། **laaka** [n.] work, task, job, activity ལམ་ཀ།

काम

ལའ་ཀ་ཀྱི། **laaka khyi** [v.vol.] to work ལམ་ཀ་

ཁྱི། काम गर्नु

ལའ་ཀམ། **laakam** [n.] cane, walking stick ལག་

རྩྭ། ལམ་རྩྭ། लठ्ठी, छडी

ལའ་བ། **laawa** [n.] organizer ལམ་བ། आयोजक

ལའ་མུ་མུ། **laa munu** [adj.] lazy ལེ་ལོ་ཙན། अल्छी

ལའ་སྟེ། **laase** yes, okay ལགས་སྟེ། हवस्, हुन्छ

ལའག་གཅིག་ **lak chik** [num.] one hundred

thousand རྒྱུ་ལྷུ་མ་ ལམ་

ལའག་བཅུ་ཐམ་པ། **lak chū thāmpa** [num.] one

million ས་ཡ་གཅིག་ དམ་ ལམ་

ལུག་ **lauk** [n.] radish ལུག་ མུ་ལཱ།

ལེ། **lee** [n.] karma ལེ། ཀམ་

ལེ་ལམ་ལུ། **lee lāmu** [n.] easy ལེ་ལམ་ལོ། सजिलो

ལི་མིག་ **limik** [n.] key ལི་མིག་ སྟོ་ཆོ།

ལི་ཙི། **litsi** [n.] corn ལི་ཙི། མེ་ཆོ།

ལིང་། **ling** [v.vol.] to take ལིང་། ལི་ལུ།

ལིང་ཤང་། **lingshang** [n.] round bells for

horses ལིང་ཤང་། གཤུ་ཆོ་ མཱ་ལཱ།

ལུ་མུ་སྟེ། **lumu sē(t)** [v.vol.reg.] to imitate, to

copy ལུ་མུ་སྟེ། ལུ་མུ་སྟེ། नक्कल गर्नु

ལུག་ **luk** [n.] sheep ལུག་ མེ་ཙ།

ལུག་ **lu'** [v.vol.] to pour, to put

inside ལུག་ མཱ་ལུ་, མུ་ལུ་ཙུ།

ལུག་ལོ། **luklo** [n.] year of the sheep ལུག་

ལོ། མེ་ཙ། འཕྲོ་

ལུགས་སྟེ། **lukso** [n.] custom ལུགས་

སྟེ། ཇཱ་ལཱ་ཇཱ་ལཱ་

ལུང་པ། **lungpa** [n.] valley, country ལུང་པ། འཕྲོ་,

ཇཱ་ལཱ་

ལུ་མུ་མི་རྒྱུ། **lumbini** [pr.n.] Lumbini, birthplace

of the Buddha ལུ་མུ་མི་རྒྱུ། ལུ་མུ་མི་རྒྱུ།, ལུ་མུ་

ཇཱ་ལཱ་སྟེ།

ལེ། **le** Exclamation suffix *Ex.*: ཇཱ་ལཱ་ལེ། ‘So

happy!’ ལྷིང་ཇཱ་ལེ། ‘So pleasant! So nice!’

ལེ་ལེ་ལེ། ‘Great!’ རྒྱུ་ལེ་ལེ་ལེ། ཇཱ་ལཱ་ལེ་

ལེ། ལྷིང་ཇཱ་ལེ། ལུག་ཇཱ་ལེ། འཕྲོ་

ལེ་ལེ་ལེ་ལེ་ལེ། **leewa tōng** [v.vol.] to improve

ལུག་ལེ་ལེ་ལེ། ལུ་མུ་ལེ།, ལུ་མུ་ལེ།

ལེ་ལུ། **leemu** [adj.] good ལེ་ལུ་ལེ། ལུ་ལེ་ལེ།

རམ་མོ་, འཕུ་ལེ།

ལེ་ལེ་ལེ། **leeshok** [adj.] the best *Etym.*: ལེ་ལེ་ལེ།

ལེ་ལེ། “the best” ལུ་ལེ་ལེ། ལུ་ལེ་ལེ་ལེ།

རམ་མོ་

ལོ། **lo** [n.] year, age ལོ། འཕྲོ་, འཕྲོ་

ལོ་ལུ། **logyu** [n.] history ལོ་ལུ། ཇཱ་ལཱ་ཇཱ་ལཱ་

ལོ་ཏོག་ **lotok** [n.] harvest, crop ལོ་ཐོག་ བཤུ་,

अन्न

ལོ་མ་ **loma** [adj.] leaf ལོ་མ་ བཤུ་

ལོ་འམ་ **loam** [n.] cupboard *Etym.*: ལོ་གས་སྒྲུ་

“wall box” ལྷོ་མ་ དལ་

ལོ་གསར་ **losar** [n.] New Year ལོ་གསར་ ལལ་

वर्ष

ལོ་འ་ལ་ **loola** [post.] with *Etym.*: ལོ་གས་ལ་ “on
the surface, on the side” ལྷོ་མ་ དུ་ ལོ་གས་

ལྷོ་ ལྷོ་, ལལ་

ལོ་ག་ལྷོ་ **lo' gya'** [v.vol.] to repeat ལྷོ་གས་ལྷོ་

ལོ་ལྷོ་, ལོ་ལྷོ་

ལོ་ **lo'** [v.vol.reg.] to return, to come back

ལོ་ ལྷོ་

ལོ་ **lor** [n.] a note ལོ་ ལྷོ་ ལྷོ་

श shā

श shā [n.] meat, flesh	मासु
शह्रागु shā gyaamu [adj.] fatty, good (animal meat)	शह्रागु माटो
शह्रुंग shāhung [n.] mushroom	शह्रुंग च्याउ
शक्याथुपा shākya thūpa [pr.n.] Shakya Muni	शक्याथुपा शाक्यमुनि
शकपा shākpa [n.] potato stew	शकपा
शङ्ग shāng [n.] balance, weight measure	शङ्ग
	शङ्ग ठूलो खालको तुलो
शहपा shēnpa [n.] murderer, killer	शहपा
	हत्यारा, खुनी
शार shār [n.] east	शार पूर्व
शार shār [v.inv.reg.] to rise, to bloom	शार
	उदाउनु, फुल्नु
शार्क्याक shārkyak [adv.] immediately	शार्क्याक
	तुरुन्त, तत्काल
शार्तुक shārtuk [n.] crystal, quartz	शार्तुक
	चकमक पत्थर
शारवा shārwa [n.] Sherpa	शारवा शेरपा
शौ shāu [n.] (<Nep.) apple	शौ स्याउ
शौ shāu [n.] slaughter animal	शौ मासुको
	निम्ति काटिने जनावर

शै shī [v.inv.] 1. to die	शै मर्नु
2. to go out (light), to extinguish	Ex.: शै नै शैने batti shī-no' 'The light went out' शैने
	शैने निम्नु
शैक shīk [n.] louse	शैक जुमा
शैंग shīng [n.] wood	शैंग काठ
शैंगतोक shīngtok [n.] fruit	शैंगतोक फल
शुकपा shūkpa [n.] juniper	शुकपा धुपीको
	रुख
शुक shūk [n.] strength, power	शुक शक्ति,
	क्षमता
शू shūu [n.] paper	शू कागज
शैतँदई shē tshāndi [adj.] tender, kind, loving	शैतँदई आत्मीया, घनिष्ट
शै shēe [v.vol.reg.] to know, to learn	शै
	शै जान्नु, सिक्नु
शैल shēl [n.] glass	शैल सिसा, काँच
शैलत्रा shēltra [n.] glass window	शैलत्रा
	सिसाको झ्याल
शैल्दो shēldo [n.] crystal	शैल्दो पारदर्शक
	पत्थर, स्फटिक
शौ shō [n.] dice game	शौ कौडा
शौमाक shōmak [n.] large leaf	शौमाक पात

རྟོག་ལྷ། **shōkcha, shūicha** [n.] kite (toy) ལྷ
 འཕྲེལ་ རྟོག་ལྷ། ཅུང་ཀླ་
 རྟོན་རུང་། **shōrung** [n.] *Solu*, the southern part
 of the Sherpa region རྟོན་རྫོང་། སུ་ལུ་
 རྟོར། **shōr** [v.inv.reg.] to break out, to escape
 རྟོར། འུམ་ཁྲ་, རུའྲི་ཁྲ་
 རྟོར་རྟོག་ **shōrtok** [n.] wooden container རྟོར་རྟོག་
 རྟོན་ཕྱི་ཀ་ཁ་ཁ་ མཱ་ཏོ་
 ར་ཤ་ཤ་པ་ཅེ་ལ། **shākcho** [n.] operation ར་ཤ་ཤ་པ་ཅེ་ལ།
 ཅིར་ཤར་ གན་
 ར་ཤིན་པུ། **shīnpu** [n.] dead person ར་ཤིན་པུ། མུ་ཏ་
 རྟམ་ཁྲི་
 ར་ཤོག་ **shō'** [v.inv.] to tear ར་ཤོག་ ཅུ་ལྷ་

ར་ཤོག་པ། **shōkpa** [n.] wing ར་ཤོག་པ། པ་ཤེ་ཏ།
 ར་ཤོལ། **shōl** [v.vol.] to rinse ར་ཤོལ། པ་ཤལ་ལྷ་, མཱ་ལྷ་, ཅུ་ལྷ་
 ར་ཤོལ། **shōl** [v.inv.] to have diarrhea རྟོན་ཤོག་
 ར་ཤལ། པ་ཤལ་ལ་ ལཱ་ཀྷ་
 ར་ཤཱ་པ། **shāawa** [n.] apology, confession
 ར་ཤཱལ་པ། བ་ཀཱ་ལྷ་
 ར་ཤེ་ཏ། **shē(t)** [v.vol.reg.] to say, to tell
 རྟོན། མེ་ལྷ་, བ་ཏཱ་ལྷ་
 ར་ཤུ་ **shū** [v.vol.] 1. to peel ར་ཤུ་ ལྷོ་ཏཱ་ལྷ་ 2. to
 copy ར་ཤུ་ པ་ཏི་ལི་པི་ བ་ཏཱ་ལྷ་

स sā

स sā [n.] 1. soil स माटो 2. tooth से

दाँत

सपत्रा sāptra [n.] map सपत्रा नक्सा

सगा दवा sāga dawa [n.] 4th lunar month,

anniversary of Shakyā Muni's
birth, enlightenment and parinirvana

सगा दवा बुद्धको जन्म, मरण र

ज्ञान प्राप्तिको महिना, बुद्ध

पुर्णिमा

सचा sācha [n.] place, land सको जग्गा,

ठाउँ

संखुम sānum [n.] kerosene, petrol स

खुम मटिटतेल

सपशी sāpashi [n.] farmland सले

जग्गा-जमिन

सपशी लाका sāpashi laaka [n.]

farming लेँला खेती

सन्तसम sāntsam [n.] border सन्तसम

सिमाना

सशिंग लाका sāshing laaka [n.]

agriculture सेँकसलेँला कृषि

साया sāya [num.] ten million *Etym.*: सय

“one million” से एक करोड

सायी लाक्ता sāyi lakta [n.] signature स

येण ओँठा छाप, हस्ताक्षर

साहेप sāhep [n.] (<Nep.) master, sir से

लेसा गुरु, शिक्षक, मालिक

साक sāk [post.] up to, until सर सम्म

सङ sāng [adv.] also सर पनि

सङ घुङ sāngpu' [adv.] next year दुस्र

सङ घेँङ आघौ

सङ सङ लक्ष्मी लासा sāng sāng trīnle [n.]

Sikkimese primula (a kind of
flower) सङ सङ लक्ष्मी लासा

सेण सिक्किमी प्रिमरोज फूल

सङ सङ लक्ष्मी sānggye [pr.n.] Buddha सङ स

लक्ष्मी बुद्ध

सङ se' [n.] frost kill सङ तुसारोले

डढेको

साटा sāata [n.] (<Nep.) week सङ

क्षण हप्ता

सायकल sāykal [n.] (< Eng.) bicycle सङ

वेलो साइकल

सादे लाके se āmchi [n.] dentist सेदे लाके

दाँतको डाक्टर

सरकार sārkar [n.] (<Nep.) government

सेँदणलु सरकार

सार्दर sārdar [n.] (<Nep.) guide सङ

सेँदण सरदार, बाटो देखाउने

व्यक्ति, अगुवा

སེན་པར་། *sī-naang* [co.] although, even
 though, but *Ex.*: ཟྱེ་གྲུའ་སེན་པར་མ་ཉན།
 sṯ khyāa sī-naang mā-nyēn 'I told
 (her) but (she) did not listen གྲུའ་།
 तापनि
 སེན་སྒྲིན་སེན་། *sīn-mīnsin* [co.] except for,
 unless, otherwise *Ex.*: འོ་རེ་ལའ་ག་གྲིམ་
 སུ་གྲུའ་སེན་སྒྲིན་སེན་མི་ཟེན་པི། *hore laaka*
thrimpu khyāa-sin mīnsin mī-sin-pi
 'Unless we work fast, we won't
 finish (on time)' མ་གཤོགས། नत्र
 भने, होइन भने
 སེལ་མ། *sīlma* [n.] small change (money)
 སེལ་མ། चानचुन पैसा, खुद्रा
 སུ། *sū* [int.pr.] who སུ། को
 སུན། *sūna* [n.] (<Nep.) zero སྤྲ་ཁོར།
 शुन्य
 སུས་། *sūsang* [ind.pr.] 1. anybody སུ་
 ཡང་། जो पनि 2. nobody (+ NEG.)
 སུ་ཡང་། कोही पनि
 སུང་མ། *sūngma* [n.] guardian, protective
 deity སུང་མ། संरक्षक देउता
 སུང་རྒྱ། *sūngti* [n.] protective string སུང་
 རྒྱ། रक्षा-बन्धन, धागो
 སུམ་ཅུ། *sūmchu* [num.] thirty སུམ་ཅུ། तीस
 སེང་གི། *sēnggi* [n.] lion སེང་གི། सिंह
 སེན། *sēn* [n.] seed སེན། ས་བོན། बिउ

སེབ་རང་། *sēprang* [n.] horsefly རྩེ་སྤྲང་མ།
 डाँस
 སེམས། *sēm* [n.] mind སེམས། मन
 སེམས་སྤྲུལ། *sēmtral* [n.] worry,
 anxiety སེམས་སྤྲུལ། चिन्ता
 སེམས་སྤྲུལ་གྱི། *sēmtral khyi* [v.inv.] to be
 worried, to be anxious སེམས་སྤྲུལ་བྱེད།
 चिन्तित हुनु
 སེམས་ཅན། *sēmchen* [n.] animal སེམས་
 ཅན། जनावर
 སེམས་ལུགས། *sēmshuk* [n.] courage སེམས་
 ལུགས། आँट, साहस
 སེར། *sēr* [n.] hail སེར་བ། असिना
 སེར་ཁ། *sērka* [n.] crack, crevasse སེར་
 ཁ། चर्किएको बरफ, बरफको
 खाल्टो
 སེར་ཀོན། *sērken* [n.] snow leopard སེར་ཀོན།
 हिमचितुवा
 སེར་སྤྲ། *sērna* [n.] avarice, greed,
 covetousness སེར་སྤྲ། कन्जुस,
 लोभ, लालच
 སེར་སྤྲ་ཆེ། *sērna chhē* [adj.] miserly,
 avaricious སེར་སྤྲ་ཅན། लोभी
 སེར་སྤྲང་། *sērmung* [n.] nail སེན་མོ། नङ
 སེར་སྤྲང་འདེབས། *sērmung de(p)* [v.vol.]
 to pinch སེན་མོ་འདེབས། चिमट्नु
 སེར་རུ། *sēru* [adj.] yellow སེར་ལོ། पहेँलो

सोंगा| sōngma [n.] straw सोंगा पराल
 सोंग्ली| sōkli [n.] saw सोंगले करौंती,
 आरो
 सोंका| sōoka [n.] spring season सोंका
 वसन्त ऋतु
 सोंरुवा| sōrtup [n.] ring for the finger
 सोंरुवा ओंठी
 सोंल्ला| sōltok [n.] charcoal सोंला कोइला
 श्र| shrā [n.] hair श्र कपाल
 श्रद्री| shrādri [n.] razor श्रद्री पत्ती
 श्रद्री| shrāndi [adj.] hard, solid श्रद्री
 बल्लेबासी कडा, साहो
 श्रप| shrāp [n.] horse's bit श्रप घोडाको
 मुखारी
 श्रम| shrām [n.] otter श्रम जल बिरालो
 श्रिक| shrīk [n.] monkey श्रिक बाँदर
 श्रिङ्गोङ्गोङ्गो| shrīng-kongkong [n.]
 spider श्रिङ्गो माकुरा
 श्रिन| shrīn [v.vol.reg.] to guard, to protect
 (an area), to defend श्रिन रेखदेख
 गर्नु
 श्रिन| shrīn [n.] high cloud श्रिन धेरै
 माथिको बादल
 श्रिन्दुलाका| shrīndu lāaka [n.] guarding
 work, guard duty श्रिन्दुलाका
 संरक्षण कार्य

श्रिन्द्री| shrīndri [n.] ghost Etym.: श्रिन्
 “demon” + द्री “demon” द्री श्रिन्
 द्री भूत
 श्रिम| shrīm [n.] milk cream श्रिम श्रिम
 दुधको तर
 श्रिगु| shrīgu [n.] protective amulets श्रिगु
 जन्तर
 श्रिङ्ग्योप| shrīngkyop khyi [v.vol.] to
 protect श्रिङ्ग्योप संरक्षण गर्नु,
 रक्षा गर्नु
 श्रिङ्ग-ङ्गा| shrīng-nga [n.] protective
 amulets श्रिङ्ग जन्तर
 श्रिउत्तोक| shrūtōk [n.] thread श्रिउत्तोक
 श्रिङ्ग धागो
 श्रिउ| shrū [v.vol.] to shake श्रिउ
 टकटक्याउनु
 श्रिउ| shrū [v.inv.] to shiver, to quiver
 ढर्नु थर्कनु, काम्नु
 श्रि| shrē [v.vol.] to mix श्रि मिसाउनु
 श्रिरे| shrēme [n.] thin (cloth) श्रिरे
 पातलो
 श्रिरे| shrē [v.vol.] to burn, to grill श्रिरे
 पोल्नु
 श्रिरेमा| shrēlma [n.] pea श्रिरेमा केराउ
 श्रिरे| shrōk [n.] life-force श्रिरे प्राण,
 ज्यान

ལླ་འདི། lāndi [adj.] thin (liquid) ལླ་པོ།
 ལླ་པོ།
 ལླ་ལ། lā' [v.vol.] to boil (milk) ལློལ།
 ལླ་ལྟུང་།
 ལློབས། lē(p) [v.vol.reg.] to arrive ལློབས།
 ལླ་པུག་པུ།
 ལློང་། lōng [v.vol.] 1. to put upright ལློང་།
 ལློང་། 2. to beg ལློང་། ལླ་ལྟུང་། 3. to
 wake somebody up Ex.: ལླ་ལྟུང་།
 yar lōng 'wake up !' ལློང་།
 ལློང་ལྟུང་།
 ལློང་མ། lōngken [n.] beggar ལློང་པོ།
 ལློང་།
 ལློབ། lō(p) [v.vol.] 1. to teach
 ལློབ། ལློབ་ལྟུང་། 2. to learn ལློབ་ལྟུང་།
 ལློབ། ལློབ་ལྟུང་།
 ལློབ་པོ། lōpōn, lōwen [n.] master,
 teacher ལློབ་པོ། ལློབ་པོ། ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། lōoma [n.] disciple, pupil ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། lōptsen [n.] lesson ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། sāng [adj.] secret ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། sāngtam [n.] secret talk
 ལློབ་པོ། ལློབ་པོ། ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། sāng-nang sāng-ni
 [adv.] secretly ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།

ལློབ་པོ། sēn [v.vol.reg.] to listen, to hear
 (H) ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། sāmpa [n.] new ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། sāmpa zo [v.vol.] to make
 new ལློབ་པོ། ལློབ་པོ། ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། sāngyur [n.] information,
 news ལློབ་པོ། ལློབ་པོ། ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། sālmu [adj.] clear ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། sāl [v.vol.reg.] to split, to break
 into pieces ལློབ་པོ། ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། sāng [v.vol.reg.] to say (H) ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། (H)
 ལློབ་པོ། sānglap [n.] speech (H) ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། ལློབ་པོ། (H)
 ལློབ་པོ། sūp [n.] stomach ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། sūm [num.] three ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། sēr [adj.] gold ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། sōwa rikpa [n.] Tibetan
 medical knowledge (H) ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། sōnpu [adj.] alive ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ།
 ལློབ་པོ། sōl [n.] meal (H) (Syn.: ལློབ་པོ།
 shalak) ལློབ་པོ། ལློབ་པོ།

གསོལ། *söl* *honorific prefix for food* གསོལ།

आदरार्थी उपसर्ग

གསོལ་ཇ། *sölja* [n.] tea (H) གསོལ་ཇ། ཅིཤ།

(आ)

གསོལ་བ། *sölwa* [n.] sauce (H) རྩམས་པ།

तरकारी (आ)

གསོལ་མར། *sölmar* [n.] butter (H) གསོལ་

མར། གིཅ

བསད། *sē(t)* [v.vol.reg.] to kill གསོད། མའུ་

བསའ། *sāa* [n.] 1. incense བསང་། ཐུཔ 2.

incense smoke offering,

fumigation བསང་། ཐུའི

བསིལ། *sīl* [v.inv.reg.] to be cold (H)

བསིལ། ཅིསོ ཁུལ་, ཅུང་ ལཱུ

བསིལ་ལུ། *sīlu, sīlwu* [adj.] cool, chilly

(H) བསིལ་ལོ། ཅིསོ, ཅུང་ (आ)

བསུ་རུ་ཁ་འབུག། *sūru khāmbuk, sūru* [n.]

rhinoceros བསེ་རུ། ཀེྱ་

བསོད་བདེ། *sōdi* [n.] luck, karma བསོད་བདེ།

भाग्य, कर्म

हं hā

हंखो | hā khgo [v.inv.reg.] to understand हंखे

बुझ्नु

हंसु | hāsu [n.] to blow warm breath (when it

is cold or raining) षंक्ष्ण निसासिनु,

सासले रोकनु, तातो सासले फुकनु

हंयङ | hāyang [n.] aluminium pot हंयङ

आलुमिनियमको भाँडा

हंले | hā le [n.] (<Nep.) rumor हंले

गफ्ण हल्ला

हंरमे | hārame [idiom.] (<Nep.) devil ! रमे

रमे हरामी

हंर | hār [n.] (<Nep.) market हंर हाट बजार

हंपा | hāpta [n.] (<Nep.) week हंपा हप्ता

साता

हंम्पा | hāmpa [adj.] aggressive, brutal हंम्पा

जबरजस्ती

हंमलया | hīmalaya [n.] Himalaya हंमल

मलया हिमालय

हुलाक | hūlak [n.] (<Nep.<Mong.) post office

Etym.: हुलाक “compulsory service”

हुलाक हुलाक

हुपखण्ड | hūp khāṅ [n.] one mouthful हुपखण्ड

। एक घुटको (पेय पदार्थ)

हुरु | hūru [adj.] fast, energetic हुरु

फुर्तिलो, छरितो

हेलिगावतार | hēli kāptar [n.] (<Eng.)

helicopter हेलिकप्टर

होन् होन् | hōn tōr [v.inv.reg.] to become dazed,

to be forgetful होन् होन् होन् होस

हराउनु

ह्रैलु | shrilmu [n.] performance, show,

amusement ह्रैलु तमासा,

मरोरञ्जन

ह्रेको श्रेको | shrēkok [n.] scrap of dried food ह्रेको

श्रेको कटकटिएको जुठो

ह्रै | lhā [n.] deity, god ह्रै देवी देवता

ह्रै | lhā [v.vol.] to look at, to check, to watch

ह्रै हेर्नु, जाँच गर्नु

ह्रैवा | lhāwa [n.] spiritual medium, shaman ह्रै

वा धामी, झाँक्री

ह्रैमु | lhamu [n.] goddess ह्रैमु देवी

ह्रैसा | lhasa [pr.n.] Lhasa (capital of Tibet) ह्रै

सा ल्हासा (तिब्बतको राजधानी)

ह्रैसङ्ग | lhāsang [n.] ritual to appease

deities ह्रैसङ्ग देवता रिझाउन

गरिने पूजा

ह्रैपासु | lhāpsu [n.] 1. propitiation ritual ह्रै

पासु देवता रिझाउने पूजा 2. cairn

for the lhāpsu ritual ह्रैपासु

देवस्थान, देवीस्थान

झा' lhā' [v.inv.] to be boiled འཕོལ་ འཕོལ་

झा' lhākpa [pr.n.] Lhakpa ལྷ་ཁ་པ་ ལྷ་ཁ་པ་

झा' lhākpa [n.] Mercury ལྷ་ཁ་པ་ ལྷ་ཁ་པ་

झा' lhāngma [n.] leftover, surplus ལྷ་ཁ་མ་

उब्रेको बाँकी

झें' lhēngya, lhēngye [pers.pr] you

(plural, H) ལྷེང་ལྷེང་ ལྷེང་ལྷེང་ (आ)

झें' lhēnda [n.] patch ལྷེང་པ་ ལྷེང་པ་

झें' lhe-ngen pūshi' [n.] common

hoopoe (a kind of bird) ལྷེང་ལྷེང་ ལྷེང་ལྷེང་

चरा

झा' lhāa [n.] cattle enclosure, corral, pen ལྷ་ཁ་

པ་ ལྷ་ཁ་

झा' lhāawa [n.] wind, breeze ལྷ་ཁ་པ་ ལྷ་ཁ་པ་

झा' lhaama [n.] braid ལྷ་ཁ་པ་ ལྷ་ཁ་པ་

झा' lhaama lha' [v.vol.] to braid ལྷ་ཁ་པ་

झा' ལྷ་ཁ་པ་ ལྷ་ཁ་པ་

झा' lheyul [n.] paradise ལྷེལ་ལྷེལ་ ལྷེལ་ལྷེལ་

झा' lhēshing shūkpa [n.]

Himalayan hemlock (a kind of tree)

ठिङ्गे सल्ला ལྷ་ཁ་པ་ ལྷ་ཁ་པ་

झा' lhaang [n.] temple ལྷ་ཁ་པ་ ལྷ་ཁ་པ་

गुम्बा

झा' lhē [n.] navel ལྷེ་ ལྷེ་

झा' lhēmu [n.] performance, show,

amusement ལྷེ་ལྷེ་ ལྷེ་ལྷེ་

झा' lhô [n.] south ལྷོ་ ལྷོ་

झा' lhōwa [n.] hungry ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་

झा' lhōwa lang [v.inv.] to be

hungry ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་

झा' lhōre galup [idiom.] may you

suffer from hunger ! (curse) ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་

झा' ལྷོ་ལྷོ་ ལྷོ་ལྷོ་

परोस् (सराप)

झा' lhum [v.inv.reg.] to fall down ལྷུ་ ལྷུ་

खस्नु, झर्नु

अ ā

अङ्ग | ā-nga [n.] baby, child झुङ्गु झुङ्गु बच्चा,

शिशु

अमोक्ष | ā mō chhō [v.inv.reg.] unable to

do झिदंझिदं नसक्नु

अमोक्ष | ā mō chhō [v.vol.reg.] to refuse to

comply लसंझिदं नमान्नु

अमचोक | āmchok [n.] ear अमचोक कान

अङ्ग | ājang [n.] maternal uncle अङ्ग

मामा

अङ्गी | āji [n.] elder sister अङ्गी दिदी

अङ्गु | āju [n.] elder brother झिदंझिदं दाइ

अङ्गी | āni [n.] aunt अङ्गी फुपू माइज्यू

अङ्गी | āni [n.] nun अङ्गी आनी, भिक्षुणी

अङ्गी | āpis, āfis [n.] (<Eng.) office लसं

झिदंझिदं कार्यालय

अङ्गु | āmung [n.] camel झिदंझिदं ऊँट

अङ्ग | ātsa [idiom.] ouch! अङ्ग अइय्या!

आथा!

अङ्गी | āyi [n.] elder sister अङ्गी दिदी

अङ्ग | ārak [n.] distilled alcohol अङ्ग रक्सी

अङ्ग | āla [adv.] very much, a lot, many झिदं

झिदं झिदं धेरै, थुप्रै

अङ्ग | ālachik [adv.] quite a lot झिदंझिदं

निकै, धेरै

अङ्गु | ālung [n.] earring अङ्गु कानमा

लगाउने मुन्द्री

अङ्गी | āshi khatak [n.] high quality

khatak अङ्गी | āshi khatak उच्च

गुणस्तरको खादा

अङ्गु | āpshok [n.] wing; feather, plume

(Syn.: झु | pū) Etym.: लसंझिदंझिदं

“wing” झुझु | प्याङ्ग

अङ्गु | āsar [adj.] fickle अङ्गु अस्थिर,

देखावटी

अङ्गु | ākchowa [n.] rhubarb झुङ्गु

पदमचाल

अङ्ग | āng [pref.] prefix used to address junior

people अङ्गु | āng Ang Tsering, अङ्ग

ङ्गु | āng Ang Norbu, etc. गङ्गु | āng

सानोलाई गरिने सम्बोधन

अङ्गु | āngki [n.] number अङ्गु अङ्क

अङ्ग | ām [n.] mango (fruit) अङ्ग आँप

अङ्गु | āmtrok, āmtrung [n.] pocket

(formed by fold of traditional

dress) अङ्गु | āmtrung बख्खुमा बनेको

गादो

अङ्गु | āmchi [n.] doctor अङ्गु डाक्टर

अङ्गु | āasu [n.] (<Nep.) hope झिदं आशा

अङ्गु | āu [n.] paternal uncle अङ्गु काका

ʼau khyōwa [n.] adult male ལྷ་མོ་
 गणस्य लोके मान्छे, पुरुष
 ʼarkyok [n.] horn རྩོལ་མེད་
 ʼiji [n.] elder sister གཞོན་མོ་
 ʼiskul [n.] (<Eng.) school རྫོང་ཁྱེད་
 विद्यालय
 ʼiwi [n.] mother-in-law མག་པ་དང་མནའ་མའི་
 ʼམ་མ་ ས་སྐྱ་
 ʼiwi shāmung [n.] gomphus
 clavatus (a kind of mushroom) གཞོན་མོ་
 རྩོལ་མེད་ འཇམ་གཏམ་གཏམ་གཏམ་
 ʼuku [n.] chin མ་ལོ་ ཅིཙྪོ
 ʼuju [n.] elder brother གཞོན་མོ་ ཇུ་
 ʼurang [n.] cross between yak and cow
 (Syn.: འཇིག་མེད་ drimzo) མེད་མེད་མེད་
 མེད་ ཇོ་རི་ ར་ གཱེ་ཇཱེ་ ཇཱེ་
 ཇཱེ་ ཇཱེ་
 ʼuru [n.] maternal aunt Etym.: ʼམ་མུ་
 “maternal aunt” མུ་མོ་ ཀ་ཀི་,
 ས་སྐྱ་
 ʼukla [n.] moon Etym.: ?ʼམ་མུ་ཁྱེད་ “uncle
 moon” ཁྱེད་ ཇཱེ་
 ʼungku [n.] oil lamp ལུ་མ་ ཇཱེ་

ʼewa [n.] difference, distinction ཇི་ཅུ་ ཇུ་
 མ་ མི་མྱོང་ཏེ་, ཇུ་
 ʼengki [n.] woman’s sleeveless
 dress ཇུ་ ཇུ་
 ʼen che(t) [v.inv.reg.] to be tired ཇུ་
 ཇུ་ ཇུ་
 ʼeprang [n.] blowfly ཇུ་ ཇུ་
 ʼempak [n.] slate, flagstone ཇུ་
 ཇུ་ ཇུ་
 ʼermang [n.] Sichuan pepper ཇུ་
 ཇུ་
 ʼolshing [n.] elongated wooden
 button, toggle ཇུ་ ཇུ་
 ཇུ་
 ʼoltok [n.] rope, collar for animal ཇུ་
 ཇུ་ ཇུ་
 ཇུ་
 ʼom initial syllable of many mantras with
 auspicious meaning ཇུ་ ཇུ་,
 ཇུ་ ཇུ་

English-Sherpa dictionary

A

a/ an འིག -jik
abbot མཁན་པོ། khēnpo
ability ག་ཐབས། khatap, འཛོན་ཐང་། jōntang
able, to be ཐུབ། thūp, བྱི khyē
about མྱོར་ལ། kōr-la
above (See: on, upper)
abscess (See: boil)
absorbed, to get ཐིམ། thīm
abundant འབོལ་མུ། bōlmu
abusing བརྟལ་བཅོལ། nyāpcho
account, to ཅིས་རྒྱག། tsī gya'
accountant ཅིས་བ། tsīwa
accumulate (water), to གྱིལ། khyil
accurate (divination) ཐིམ་མུ། thīimu
ache (See: pain)
achieve, to ལྷུབ། drup (vol.), ལྷུབ། thrup (inv.)
acidic (See: sour)
active (See: capable)
activity (See: work)
add, to བསྐྱར་པ་རྒྱག། nēnpa gya'
address ཁ་བྱང་། khājang
admire, to (See: praise, to)
adult male ཁྱོག་བཅའ་། khyōk pheza, ཡུལ་ཁྱོག་བཅའ་།
 āu khyōwa
advice ཁྱོལ་མགུ་ thronngu
advise, to ཁྱོལ་མགུ་བྱི thronngu khyi
affectionate (See: loving)
afraid, to be འཇིལ་བ་ལང་། jiīwa lang
after ཅིང་ལ། tīng-la, མཇུག་ལ། juk-la
afternoon མི་ཏོག་ phitok
again ཡང་འོང་། yanglong, བསྐྱར་མ། kyārma
again and again ཡང་དང་ཡང་། yang tang yang

age དགོང་ལོ། gonglo
age (in years) རྩ་མུ། nangsu
age (See: year)
aggressive ང་རྒྱལ། ngargyal, ཉམ་པ། hāmpa
agitate, to (See: stir, to)
agree, to ཁམ་ལིང་། khē ling
agriculture ས་ནིང་ལའ་ག། sāshing laaka
ahead (See: front)
aimless (See: meaningless)
air ལྷིང་། lūng
airplane གནམ་གྲུ་ nāmdru
airport གནམ་གྲུ་བབས་ས། nāmdru bapsa
alcohol ཨ་རག་ ārak
alert, to become ཁམས་སངས། khāmsang
alike (See: similar)
alive གསེན་མུ། sōnpu
all (Syn.: entire, everybody)
all right (it's) འགྱིའི་མིང། gyiwi'
all right, to be འགྱི། gyi
allotment (See: share)
allow in, to (See: let in, to)
allow, to ཆོག་ chhō'
allowed, to be (See: allow, to)
alone ལྷོ་བྱང་། kūkyang (Syn.: only one, single)
alphabet ཀ་ཁ། kākā
already (done) ཁྱམ་ནིང་ཟིན། khyaa-ning sin
also སང་། sāng
altar མཆོད་གཤམ། chhōsham
alter, to འགྱུར། gyur
although ཡིན་སྙིན་པང་། yinsi-naang, སྙིན་པང་། sī-naang

always ནམ་ལང་། namlang, ནམ་སང་། namsang
 (Syn.: **regularly**)
amazing (See: **unusual**)
amount (See: **quantity**)
amusement (See: **performance**)
and ཏང་། thang, -tang, ནི་ ni
anger ཁོང་ཁྱུ་ khongtru, ཉེ་མང་། nyêrmang
angry, to be ཁོང་ཁྱུ་གྱི་ khongtru khyi, ཉེ་མང་གྱི་
 nyêrmang khyi
angry, to get ཁོང་ཁྱུ་ལང་། khongtru lang, ཉེ་མང་
 ལང་། nyêrmang lang, ལྷུང་ལང་། lüng lang
animal སེམ་ཅན་ sēmchen
ankle-bone གྱི་ལུང་། trēlung
annoy, to སྤྱད་འཚོལ་ nyētsol
annoyed, to be ཞེ་ཁྲེལ་ shetrel
answer, to ལན་གྱུ་ len gya'
ant ཐྲོག་མ་ throngma
anus སྐྱུག་སང་། kyāksang
anxiety (See: **worry**)
anxious, to be (See: **worried, to be**)
anybody སྤྱ་སང་། sūsang
anywhere (+ NEG.) ག་ནི་སང་། khañsang
apart (to fall) འཁྲོལ་ thröl
apart from (See: **separately**)
apex (See: **top**)
apology འཇལ་བ་ shāawa
appearance (facial) ག་མདོག་ khamdok, ཞལ་
 འང་། shaldra (Syn.: **shape**)
apple འཕུ་ shâu
application (See: **religious practice**)
apply, to ཏོག་ tho'
appreciation རོ་སུ་ ngosü
appropriate (See: **suitable**)
area (bouldery) ཇའ་རོག་ zaarok

argue, to ཁ་འཐབ་གྱུ་ khāndap gya'
argument ཁ་འཐབ་ khāndap
around this time ཏཱ་སམ་ thaasam
arrange, to སྒྲིག་ dri'
arrest, to (See: **catch, to**)
arrive, to སླེབས་ lēp
arrow མདའ་ da
as early as possible གང་སྔ་སྔ་ khang ngā-nga
as good as possible གང་བླ་བླ་ khang thratrak
as much as one can གང་ཐུབ་ཐུབ་ khang thütup
as ཅི་མདོག་ chīndok
ascetic (See: **yogi**)
ash ཏཱ་ཅུ་མ་ thaltsam
ashamed, to be རོ་ཚ་ལང་། ngotsha lang
aside (See: **separately**)
ask, to སྒྲི་ thri
asleep (to fall) གཉིད་ལ་ཤོར་ nyīla shōr (Syn.:
 go to sleep, to)
asset (See: **principal**)
atmosphere (See: **space**)
attach, to (See: **stick, to, tie, to**)
audience མཇལ་ཁ། jalka
aunt (maternal side) ལུ་རུ་ ūru
aunt ཨ་ནི་ âni
authority (See: **power**)
autumn ཐེན་ tēn, tōn
available (See: **relaxed**)
avalanche རུ་ ru'
avarice སེར་སྒྲ་ sērna
avaricious (See: **miserly**)
avoid, to འཛོམ་ zem
awakened, to be (See: **woken up, to be**)
axe སྒྱ་རི་ tāri

B

baby ཡང་། ā-nga

back (of human body) གྱུག་། gyagung

back and forth (See: **here and there**)

backbiting རྩོད་། mō'

bad གོག་ཕུ། khokpu

badge (See: **medal**)

bakery བུ་རྩི་བཟོ་ས། pāu roti zōsa

balance ཤངས། shāng

ball མོ་ལི། goli

ball (of yarn/ thread) ལྷུ་ལུ། thrulu

balloon གང་པ། gangpa

bamboo ལྷུག་མ། nyūngma

banana ཀོ་ར། kēra

bandit (See: **brigand**)

barefoot ཀའ་རྩེན་པ། kāa jenpa

bargain hard, to མགོ་འདྲུང་། goo dung

barley flour ཅུ་མ་པ། tsāmpa

barley ན་ལ། naa

base (See: **foundation**)

basket ལྷི་ལུ། lēmu

basket (for baby) རྩང་། tshāng

be, to (egophoric) ཡིན། yin, hin, (factual) ཡིན་

པ། yinza, hinza, (inferential) ཡིན་ནོག་

yinno', hinno'

beak ཅུ་ཏྲོག་ chüptok

beam གཏུང་མ། dungma

bear རོ་མ། thom

beard གྱུ། gyau

beat, to རྩང་། dung, ལག་པ་རྒྱུག་ lakpa gya'

beautiful ག་མདོག་མཛེས་ལུ། khamdok zeemu

beautiful མཛེས་ལུ། zeemu

because གང་ལ་བྱེ་སིན། khangla sjsin, ཅི་ལ་བྱེ་སིན།

chīla sjsin

bed མའ་ས། maasa

bed, to make མའ་ས་བཅའ། maasa chāa

bedding མལ་རྩར། maltur

bedpan རབ་ཏྲོག་ chhaptok

bedroom ཉལ་ས། nyalsa

beer སྤོར། ber

before (See: **front**) འགོ་མ་ལ། goma-la

beg, to རློང་། lōng

beggar རློང་མཁའན། lōngken

begin, to འགོ་འཛུང་། go zu(t)

beginning འགོ་ go

behind རྩང་ལ། tīng-la, རྩུབ་ལ། gyap-la

belief པ་ཏ། pāta

believe, to པ་ཏ་གྱི། pāta khyi

bell རིལ་ལུ། thrilu

bellows འབྲུད་ད། buta

belly (See: **stomach**)

belt ཀར། kāra

beneath (See: **under**)

benefit (See: **profit**)

bent ལུར་རྒྱུག་ gurkyok

bent, to get/be ལུག་ khu'

beside (See: **near**)

best ལའ་ཤོག་ leeshok

better (to make something _) ལེའ་བ་གཏོང་
 | leewa tōng
Bhutan འབྲུག་ཡུལ་ drukyul
Bhutanese འབྲུག་པ་ drukpa
bicycle སའི་ཀལ་ sāykal (< Eng.)
big གླིང་ཕུ། gyirpu (Syn.: **thick**; **bigger**)
bigger ཆེན་ chhēe
biggest ཆེ་ཤོས་ chhēshok
bile མཐིམ་བ་ thriiwa
bind, to (See: **tie, to**)
binoculars དུར་མིན་ dūrpın
biography རྣམ་ཐར་ nāmthar
birch (tree) ལྷག་པ་ tākpa
bird སྒྲ། chha
birth place སྤྱི་ས་ kyēsa
bit བྲིག་པེ་ཅིག་ trīkpechik
bite, to བེད་ phē(t)
black color ཉག་ཕུ། nakpu
bladder (See: **balloon**)
blade (See: **strand of hair**)
blameless བག་མེད་ khākme'
blank (See: **empty**)
blanket (of a saddle) སྒྲ་ཕྱེད་ gāpten
blaze, to (See: **burn, to**)
blender (See: **mixer**)
bless, to (See: **pray, to**)
blessing ཕྱིན་རྒྱལ་ས་ chhinlap
blind (female) ཉར་མ། sharma, **(male)** ཉར་
 བ། sharwa
blister ཅུ་ཕང་ chhuwang
block, to འཁྲིབ། drip
blood བྲག་ thrāk
bloom, to (See: **rise, to**)

blouse (See: **shirt**)
blow, to བུད། phu(t)
blowfly ཨིབ་རང་ ēprang
blue སྒུན་ཕུ། ngūnpu, (**sky**) སྒུར་ཕུ། ngūrmu
boat སྒྲ། thru
body བཀུར་ zuu, སྒྲི་བཀུར་ས་ kūsuk
body joints རྩེད་ལུས་ tshīnggur
boil (milk), to སྒྲ་ལ་ lā'
boil ལུར་ཕུ། kūrmu
boil, to སྒོལ་ kōl
boiled water ཅུ་ཕྱག་ chhūpla'
boiled, to be ལྷག་ lhā', འཁོལ་ khōl
bone ཅུ་འཁོལ་ rukok
Bonpo བེན་ཕུ། phēnpu
book (Tibetan-style) དཔེ་ཆ། pēcha, བྲག་དཔེ་
 chhakpe
book ཀྱི་ཏར་ kītap
boot (See: **shoe**)
border ས་མཚམས་ sāntsam
bored, to get མཆོར་ར་ལང་ tshēra lang
born, to be སྤྱི། kyē, འབྱུང་ thrūng (H)
borrow, to སྒྲེ། nyē, སྒྲིན་ kyīn
bottle སྒོ་ཏལ་ botal, (**of water**) བཀུམ་མི། tūmpi
bottom ཅུ་འརེ། tsāare, tsāara
bound, to འཕྲིར་ phir
bow བཀུ། ju
bowl (eating) ཉལ་ shaa
box སྒམ་ gam
boy བུ་ཅུང་ phuchung
brag, to (See: **show off, to**)
bragging (See: **showing off**)
braid ལྷའ་མ། lhaama

braid, to ལྷ་མ་ལྷག་ lha_{ma} lha'
brain ལྷོ་ར། lēta
branch ཡ་ལག་ yālak
bravery (See: courage)
brazier (charcoal) མི་སྒང་། me_{lang}
bread (See: pancake)
break out, to ཤོར། shōr
break, to གཏོག་ chō'
breakfast (See: snack)
breast རྩམ་ num
breath དབུལ་ ūu, ཉ་སུ། hāsu
breathe in, to དབུལ་འཐེན། ūu thēn
breathe, to དབུལ་གཏོང་། ūu tōng
breeze (See: wind)
bride མནལ་མ། nāma
bridegroom (See: son-in-law)
bridge ཟམ་པ། saampa
bridle ཁ་མདའ། khāmta
brigand རྒྱལ་པ། chhakpa
brightness མདངས་ཀྱང་ dangka
bring, to (See: carry, to; deliver, to)
broad རྒྱ་ཆེར་མུ་ gya chērmu
brocade གོ་འཆེན། khoochen
broken mouth ཁ་ཆག་པ། khā chākpa
broken ཆག་པ། chhākpa
broken, to be ཆོག་ chhō'

broom ཀོ་མུ། kōmu
brother (elder) ཨ་ཕ། āju, ཨ་ཕྱོ། ūju, (younger)
 ལྷོག་ nūk
brother-in-law ཚག་ tsāk
brutal (See: aggressive)
buckwheat ཐུ་ལྷ། thrau
Buddha སངས་རྒྱལ་། sānggye
burn, to (vol.) མི་ལ་སྤྱོག་ me_{-la}
 shrē', སྤྱོག་ shrē', (inv.) འབར། bar
burned, to get འཆིག་ tshī'
burnt འཆིག་པ། tshīkpa
bury མིག་དྲུང་རྒྱལ་ mīkdung gya'
business རྒྱུ་ཚོང་། tshong
busy བྱིལ་མུ། threlmu
but (See: although)
butcher ཡ་བ། yawa
butter གསོལ་མར། sōlmar (H)
butter མར། mar
butterfly བ་ལིལ། phalip
buttermilk དར་ར། thara
buttock སད་ལང་། pēlang
button ཐེབས་རུ། thēpchu
buy, to ཉོ། nyō
by (See: near)

C

cab (See: **taxi**)
cabbage བླ་མོ་གློ་མི། bandakopi
calculate, to (See: **account, to**)
calendar རྒྱ་མེད། dato
calf བིག། phik
call for help, to རོལ། ren
call, to (See: *also*: **summon, to**) རྒྱུ་གཤེད། kē'
 tōng
calm, to be (See: **quiet, to be**)
camel ཨ་མུང། āmung
camera ཀམ་ར། kēmra
can (See: **able, to be**)
cane (See: **stick**)
canon (Buddhist _) བཀའ་འགྱུར། kānggyur
capable འཛོལ་ཕུ། jōnpu, གོ་ཆེད་བུ། khochetu
capital (city) རྒྱལ་ས། gyalsa
car མོ་ཏར། motrar, གཱི་རི། gari
care (to take _) ཅག་ཕུ་གྱི། chākpu khyi
careful with money, to be (See: **frugal, to be**)
careful ཅག་ཕུ། chākpu
careful, to be (See: **take care, to**)
carpet རྩོན། tēn
carry (a message), to, (See: **pass on a message, to**)
carry, to འཁུར། khūr (Syn.: **deliver, to**)
carve, to རྩོག། kō'
case (in _of), (See: **if**)
cat བློ་མང། bēmang
catch on fire, to (See: **enflame, to**) མི་ལ་
 ཤོར། me-la shōr

catch, to འཛིམ། zīm (Syn.: **hold on, to**)
cattle (cows and bulls) བ་ཕྱང། phalang
Caucasian (See: **westerners**)
cauliflower ཕུ་ལ་གློ་མི། phūlkopi
causality རྒྱུ་འབྲས། gyumdre
cave ཕུག། phūk
ceiling (See: **roof**)
cemetery ཐུར་ས། thursa
center བུང། khung
certain ཏན་ཏན། tēnten
chain (metal _) ལྷུ་འཐག། chāatak
chair ཀུར་ཤི། kūrshi
change (money) སི་ལ་མ། sīlma
change, to (See: **alter, to; modify, to; exchange, to**)
character (See: **quality of cloth/food**)
charcoal སོལ་ཏོག། sōltok
cheap ཁི་མུ། khēmu
cheat, to (See: **distract, to**)
check, to (See: **look at, to**)
checkered ཐུ་ཐུ་པ་ཐུ། thrātra pātra
cheek འགྲམ་པ། drampa
cheese (dry) ཕུར་མི། chhūrwi, chhūrpi
cheese (powdered _) ཕུར་ཞིབ། chhūrship
cheque book དངུལ་འཛོན། ngūlzín
chest རྩོག་ཁོ། tshēkok
chew, to (See: **ruminate, to**) མུར། mur
chicken ཕྱ་ཤ། chhasha
chief (See: **leader**)
child བེས་ཇ། pheza (Syn.: **baby**)
chili pepper དམར་རྩི། mārtsi

conch (shell) རྩ་ཁྲི་ thung
condom ལྷིག་ལུབ་སྒྲིག་ līkshup
conference རྩོམ་འདུག་ tshōngdi
confession (See: apology)
confirm, to (See: fix, to)
confused, to be (See: puzzled, to be)
congested ཁུ་ཐོག་ཕུ་ khu thokpu
connect, to (See: join, to; establish relationship, to)
consciousness རྩ་ཁྲི་ threnpa
consequence (See: causality)
constricted (See: narrow)
consult a doctor/medium, to རྩོམ་ཁྲི་ tēn
contact (See: relation)
container རྩིན་ trīn (Syn.: tin)
contaminated (dirty)
content (See: happy)
content, to be (See: satiated, to be)
control, to རྩོམ་ལ་སྒྲིག་ ōngla du
conversation རྩི་ལ་ pēla
converse (See: discuss)
cook རྩ་ཁྲི་ majen
cook, to རྩོམ་ཁྲི་ tsō(t)
cool (See: chilly)
coolie (See: porter)
copper རྩ་ཁྲི་ saa
copy, to རྩ་ཁྲི་ shū (Syn.: imitate, to)
coral རྩ་ཁྲི་ chhuruk
corn རྩ་ཁྲི་ lītsi
corner རྩ་ཁྲི་ sur
corpse རྩ་ཁྲི་ rô
corral རྩ་ཁྲི་ lhāa
cost, to རྩ་ཁྲི་ nāa

costly (See: valuable)
cotton རྩ་ཁྲི་ raa
cough, to རྩོམ་ཁྲི་ lô gya'
count (the beads of a rosary), to རྩོམ་ཁྲི་ rong
counterfeit (See: fake)
country (See: valley)
couple (husband and wife) རྩ་ཁྲི་ nangtsang
courage རྩོམ་ཁྲི་ sēmshuk, རྩོམ་ཁྲི་ lōpshe'
court རྩོམ་ཁྲི་ thrimkang
cousins རྩིན་ pīn
cover རྩ་ཁྲི་ khapchu'
cover, to རྩོམ་ཁྲི་ gep (Syn.: block, to)
covered, to be (by cloud; smoke) རྩོམ་ཁྲི་ tshūp
covetousness (See: avarice)
cow རྩ་ཁྲི་ phamung, phamu
crack རྩ་ཁྲི་ khaawa, khalwa, རྩི་ thri
crack (See: crevasse)
crazy (See: madman/ woman)
create, to (See: make, to)
cremation site (See: cemetery)
crevasse རྩོམ་ཁྲི་ sērka
criticize, to རྩོམ་ཁྲི་ kyēnden (Syn.: scold, to)
crooked (See: bent)
crop (See: harvest)
crow རྩ་ཁྲི་ kâlak
crowd རྩོམ་ཁྲི་ mīmtsok
crude (See: rough)
crush, to རྩ་ཁྲི་ trūm
cry, to རྩ་ཁྲི་ ngu
crystal clear རྩ་ཁྲི་ kyāsang-ngi
crystal རྩ་ཁྲི་ shārtuk, རྩོམ་ཁྲི་ shēldo
cup རྩིན་ chīnni
cupboard རྩོམ་ཁྲི་ loam

curse དམེད་ད། mōta

curse, to དམེད་ད་བྱུག། mōta gya'

curtain ཡོ། yol

cushion འབོལ་སྒྲན། bolten

custom ཁྲོལ། tröl, ལུགས་སློ། lukso (Syn.: **system**)

cut off, to be ཇེད། chhe(t)

cut, to བྲེག། thre', བཅད། che(t), བཀག། kā'

D

dam up, to (See: **hold back, to**)
damage (See: **fault; harm**)
damaged (See: **broken**)
damp (See: **wet**)
dance རྩམ་བྱ། shābru
dance, to རྩམ་བྱ་བྱ། shābru gya', མོམ། chhōm
dangerous (See: **troublesome**)
dare to do something, to ལྟུ། nūu
dark, to get ནམ་མཐོ། nam shrōo
darkness མུན་ནག། munnak
date མེས་པ། tshēwa, མེས་རངས། tshērang
daughter (See: **girl**)
daughter-in-law མོམ། tshām
dawn ལྷོ་བྱང་། kyātang
day after tomorrow ལ་ནམ། nāa
day before yesterday ལ་རྩམ་ལ། khārnup
day ཉི་མ། nyīma, ལ་ཟུང་། za
days (old _) ལ་པོ་དང་པོ། thāngpo thāngpo
days (three _ ago) ཕ་ལ་རྩམ། phāanup
daytime ཉི་མ་འཁྱུང་ལ། nyīmi khungla
dazed, to become རྩོན་སྒྲོལ། hōn tōr
dead body ལྷུང་ལ། phūngpu
dead person ལ་ཉིན་ལ། shīnpu
deaf (man) འོན་པ། hōnpa, **(woman)** འོལ་མ། hōlma
death མི་ཤི། mīshi
debt ལ་མཇུང་། chhaawa
decide, to མཁུ་གཅད། thāk chē(t)
decline, to ལྷུང་། gū(t)

decrease, to ལྷུང་ངའོ། nyūng-nga dro, ལྷུང་ང་།
 ལ་ཏོང་། nyūng-nga tōng
deep ལ་ཏིང་རིང་ལ། tīng rīngpu
defect (See: **fault**)
defend, to (See: **protect, to**)
degenerate, to (See: **diminish, to**)
deity ལྷ། lhā
delayed, to be ལ་བྱང་། gyang
delicious ལིམ་ལ། shimpu
deliver, to ལྷོལ། kyōl
delivered, to be ལ་ལྷོལ། khyōl
demon (female) ལ་དུར་ལ། dūrmu,
 (male) ལ་དུད། dū', dī'
dentist སའི་ཨམ་ཅི། sē āmchi
descend, to ལ་བས། phap
design (See: **drawing**)
desire ལ་དོར་པ། dorpa
desperate, to be ལུ་ལྷུག། hu thū'
destination ལ་བྲོ་ས། drosa
deteriorate, to (See: **diminish, to; decline, to**)
dew ལེལ་པ། sīlwa
dharma ལོལ། chhōo
dialect ལ་ང་གཏམ། nangtam
diaper (See: **nappy**)
diarrhea, to have ལ་ཤོལ། shōl
dice game ཤོ། shō
die, to ཤི། shī, ལྷོང་ས། throng (H)
difference ལྷུད་པར། khyēpar, ལོལ་པ། ēwa
difficulty ལ་ཀའ་ལས། kāle
dig, to (See: **carve, to**)

diligence (See: persistence)
diminish, to ཉམས། nyam
direct (See: straight)
direct, to (See: order, to)
dirt (See: soot)
dirty ཚོར་ཕྱོ། tshōru
disagree, to (See: refuse, to)
disband, to ཁྱེད། khye
discard, to (See: throw out, to)
disciple ལྟོ་བ་མ། lōoma
discipline སྒྲིག་ལམ། driklam
discuss, to དཔེ་ལ་གྱི། pēla khyi
discussion (See: conversation)
disease (communicable) གོན་དུ། khōne'
disparaging མྱར་ལྷག། mārchak
disperse, to (See: disband, to; scatter, to)
dispute (See: competition)
distant (See: far)
distinction (See: difference)
distract, to མགོ་འཁྱོར། goo kōr
distracted (easily) ཡིའུ། yeete
distracted, to be མགོ་འཁྱོར། goo khōr, ཡིའུ། yee
division (See: group)
divorce, to (See: separated, to be)
dizzy དམར་དྲུམ། märtum
dizzy, to feel དམར་དྲུམ་ལང་། märtum lang
do, to གྱི། khyi, གནང་། nāng (H)
doctor གམ་ཚི། āmchi
document ཡིག་ཆ། yikcha
dog གྱི། kyî
Dolpo དོལ་པོ། tholpo
donkey ཕུང་གུ། phunggu

donor (See: sponsor)
door མོ། gō
double ལྷག། dap, ཉིས་ལོག། nyilok
doubt ཐེ་སུམ། thēsum
down grade, to (See: insult, to)
down slope (See: downhill)
down there མཁོ་མོ། maamo
downhill ཐུ། thul
downwards མར། mar
drag, to (See: pull, to)
dragon འབྲུག། druk
drama རྟེན་གྲག། naatrak
drawing རི་མུང་། rimung, rīmu (Syn.:
 photograph)
dreadlocks རལ་བ། ralwa
dream མི་ལམ། mīlam, མནལ་ལམ། nālam (H)
dream, to མི་ལམ་མཐོང་། mīlam thōng
dress, to གོན། khōn
drink, to ཐུང་། thung
driver ག་རི་གཏོང་གུ་མི། gari tōnggu mi
drizzle སྒུལ་མིལ། mūusil
drool (See: saliva)
drop (of a liquid) ཐིའ་བ། thīwa
droppings (of sheep and goat) ཐུ་མང་།
 rumang, (of bird) ཐུ་སྒྲུག། chharkyak
drowsy ཉོག་ཕུ། nyokpu
drug (See: medicine)
drum རྩ། ngā
drumstick རྩ་ལྗོང་། ngālding
drunk, to get བཟི། zi
dry སྐམ་ཕུ། kāmpu
dry, to become གཤམ། khēm
dry, to འགཤམ། gēm

duck ངང་པ། ngangpa

dumb གློན་ཡོད། lēnkyok

dung རྩེ་ལ། chēe

durability ཐུབ། thūp

during (See: **when**)

dust ཌལ་ལ། thala, རྩེ་ལ། duḷ

duty (See: **responsibility**)

dwarf མིན་རྩེ་ལ། minchung tōle

E

each (one) རེ་རེ། rere
eagle ལྷག་ lāk
ear ཨ་མཚོག་ āmchok
earlier སྔ་ཐོག་ ngātōk, སྔ་མི། ngāse སྔ་ལ། ngāla
earliest (See: **earlier**)
early སྔ་སྔ་ ngāmu
earring ཨ་ལུང་ ālung
east ཤར། shār
easy བཟོ་སྒྲ་མུ། zo lāmu, ལས་སྒྲ་མུ། lee lāmu
easy to use སྒྲ་བས་བདེ་མུ། tãp dīmu
eat (dry powdery food), to འགམ། gam
eat, to ཟ། sa, ཟ་མ་ཟ། sama sa, བཞིལ། shee (H)
echo ཐག་ཆ། thrakcha
economy རྩུང་འབབ། hungpap
edge མཐའ་མ། thāma
education (See: **knowledge**)
egg འཕྲེ་མེན་རྟོག་ chhe mentok
eight བརྒྱད། gye'
eighteen བཅོ་བརྒྱད། chöpgye'
eighty གལ་བཞི། khāl shi
elbow གླི་མུང་ thrimung, thremung
elder (See: **grandfather, old man, old woman**)
elderly (man) བཞིས་མུ། drewu, (**woman**) བཞིས་མུ། dremu
electric powerplant ལྷོག་ཁང་ lōkkang
electricity བི་རྩུ་ལི། bijuli
elephant ལྷང་མུ། lāngpu
eleven བརྒྱ་གཅིག་ chüchik

eloquent ཁ་མཁའ་མུ། khā khāamu
embankment རལ། raa
embarrass, to (See: **tell off, to**)
embarrassed, to feel ཁ་ཕྱི་བ་ལང་ khā khyēwa
 lang (Syn.: **ashamed, to be**)
embarrassing (See: **telling off**)
embrace (See: **hug**)
embrace, to (See: **hug, to**)
empty སྟོང་པ། tōngpa
enclosure (See: **fence**)
enemy དྲཱ། drā
energetic ལུར་རུ། hūru (Syn.: **strong**)
enflame, to ཇེད། chhe(t)
enough, to be ལང་ lang
entire འགའ་ཡི་རེ། gaire, གཡུག་ yūk
entrails (See: **internal organs**)
envy ཐྲ་རོག་ thrātōk
epileptic fit གླིབ་སྦྱེན། thripkyen
equal ཆ་སྟོམས་མུ། chhā nyōmpu
erect, to (See: **plant, to**)
error (See: **mistake**)
escape from, to ཐར། thār
escape, to ཐོལ། throo (Syn.: **break out, to**)
especially རྒྱུ་རྒྱུ་ kāngten
establish, to (See: **plant, to**)
estimate, to ཚད་བྱི། tshē' khyi
estimation ཚད། tshē'
even (See: **equal**)
evening དགོ་མུ། gōmu
even though (See: **although**)

ever (+NEG) རྣམ་ལང་། namlang
everybody གླང་ཕུ། gṅgphu, ཏེར་རི། tēri
everything གང་སང་། khangsang
everywhere གནི་སང་། khaṅnisang, གནི་ལང་།
 khaṅnilang, གང་གྲ་ས། khangkyasa
exactly (the same) གཅིག་པ་རང་། chikparang
exam ཡིག་ཚད། yiktse'
examination (to take an _) ཡིག་ཚད་གཏོང་།
 yiktse' tōng
except for སིན་སྤོན་སིན། sīn-mīnsin
exchange, to ཇེ། jê
excreta (of dog) ཀྱི་འཇ། kyīja (Syn.: faeces)
exercise, to (See: train, to)
exist, to (See: have, to)
expenditure (See: expense)
expense འགོ་སྤྱང་། droṅsung

expensive ལུར་མུ། khurmu
experience ཉམས་སྦྱང་། nyamnyung (Syn.:
 religious practice)
experiment, to (See: test, to)
experimenting ཉམས་རྒྱུ། nyamtsi'
expert མཁའ་མུ། khāamu
explanation འགྲེལ་བཤད། drel shē'
extend, to (See: stretch, to)
extensive (See: broad)
extremely ཚ་སི། tshāsi
eye mucus མིག་ཙར། mīktsar
eye མིག་ mīk, སྤྱན། chēn (H)
eyebrow སྤྱན་སྤྱར། mīnpur
eyeglasses མིག་ཤེལ། mīkshel, སྤྱན་ཤེལ། chēnshel
eyelash ཇེ་མ། zīma

face རོག་དོང་། ngodong
face down གཟུང་མ། khaung-ma
fade away, to (See: **vanish, to**)
faeces རླུག་པ། kyākpa
fail (to do something), to གྱི་མ་ཁྱེ། khyi mā
 khyē
fair (See: **honest**)
faith དད་པ། thepa, མོའ་བ། moowa
fake རྫོང་མ། zurma
fall (See: **autumn**)
fall down, to ལྷུམ། lhum (Syn.: **topple, to**)
fall on, to འཁེལ། khēl
fame རྐང་གཤམ། kēdra
family བའ་མ་མ། phaamama
far ཐག་རིང་ཕུ། thāringpu, རྒྱུང་རིང་ཕུ། gyang
 ringpu
farmer ཞིང་པ། shingpa
farming ས་ཕ་གཞི་ལའ་ག། sāpashi laaka
farmland ས་ཕ་གཞི། sāpashi
fart སྤོན། pēn
fart, to སྤོན་ཤོར། pēn shōr, སྤོན་གཏོར། pēn tōng
fast གྱི་མ་ཕུ། thrimpu
fasten, to (See: **tie, to**)
fat (on raw meat) རྩེ་ལུ། tshīlu
father པ་པ། pāpa, འབ། hawa, ཡབ། yap (H)
father and son བའ་བ། phaawa
father-in-law མེམ། mēm
fatty (animal meat) འཁྱུའ་ཕུ། shā gyaamu,
 (person) རྒྱུའ་ཕུ། gyaamu
fault རླུན། kyēn

F

faultless (blameless)
fear (See: **terror**)
fear, to (See: **afraid, to be**)
feather (See: **fur; wing**)
feces རླུག་པ། kyākpa
feeling out (See: **experimenting**)
felt བིང་པ། phingpa
female (animal, plant) འུམ། hamu
fence ལྷཱ་རི། chāari
fertilizer (See: **manure**)
fever རྩམ། tshāa
few ཉུང་མེ། nyungme
fickle ཨ་གསར། āsar
field (agricultural) ཞིང། shing
fiery-tempered (See: **short-tempered**)
fifteen བཅེ་ཕུ། chē-nga
fifty གལ་ཕེར་གསུམ། khalpera sūm, ཕུ་བཅུ།
 ngāpchu
fight འཐ་ཕུ། thāmu
fight, to འཐ་ཕུ་བྱུག། thāmu gya'
fill up, to འགོང། geng
filter, to (See: **strain, to**)
find, to རྟོན། nyē(t)
fine (See: **powdery**)
finger མཐུའ། zuu
finish ཟེན། sīn
fire མེ། me
firebrand མེ་སྒྲག། metak
first དང་ཕུ། thangpu
first, at རོང་ལ། thong-la (Syn.: **before**)
firstly (See: **first**)

fish meat ཉི་གླ་ nyasha
fish ཉི་ nya
fit, to (See: **all right, to be**)
five གྲེ་ ngâ
fix, to ཏན་ཏན་གྱི་ tēnten khyi
flags (prayer _) ལྷོང་དར་ lūngdar
flagstone (See: **slate**)
flatter, to ཁ་མ་ཁ་མུ་གྱི་ khā khāamu khyi
flaunt, to (See: **show off, to**)
flaunting (See: **showing off**)
flavour (See: **taste**)
flea ཁྱི་ཤིག་ kyīshik
flee, to (See: **escape, to**)
flesh (See: **meat**)
flirt, to འཕྲུལ་ལག་དེ་ thrül shē(t)
floor གཞུང་' jūng
flour ཕེ་ phē
flower མེན་ཏོག་ mēntok
flu ཇམ་པ་ chhampa, མགྲུལ་ཆམ་ gulcham
flute ལྷུའ་མུ་ lūumu
fly རེང་མ་ rengma
fly, to འཕུར་ phūr
fold, to ཁྲབ་རྒྱུ་ tāp gya'
follow, to ཏིང་སྟེ་ tīng nyā
food ཟས་ sama, ཞལ་ལག་ shalak (H), གསོ་ལ་ söl
 (H)
foot ཀླང་པ་ kāngpa, ཞལ་ shap
forehead དྲམ་ལ་ trāla
foreigner ཕྱི་གྲུ་ chhīgya
forest རྣམ་ཐིང་ nāatri'

forethought མངོའ་ཤིས་ ngōoshi
forget, to བརྗེད་ jē(t)
forgetful, to be (See: **dazed, to become**)
forty གལ་གཉིས་ khal nyi
foundation འབྲམ་གཞི་ dramshi
four བཞི་ ji
fourteen བཅུ་བཞི་ chūpshi
fox ར་གཟིག་ wazik
frank ཁ་གསལ་མུ་ khā sālmū
free (See: **relaxed**)
frequently ར་རི་ nāri
fresh air, to get ཁམས་སངས་ khāmsang
Friday གཟའ་པ་སངས་ za pāsang
friend རྒྱལ་མཛེལ་ dalza
frighten, to འཛིན་བསྐྱད་ jjiwa kū(t)
frog སྤལ་བ་ balwa
front (in _ of) གདུང་ལ་ dung-la
frost kill སད་ sē'
frugal, to be སའ་བ་གྱི་ phāawa khyi
frugality སའ་བ་ phāawa
fruit འབྲས་ལུ་ drelu, ཤིང་ཏོག་ shīngtok
fry, to ལྗོས་ lōm
fulfill, to (See: **achieve, to**)
full (with liquid) ལྡེམ་མི་ demmi
full, to be གོང་' kheng, (stomach) འབྲུག་ draa
fumigation བསའ་ sāa
fund, to (See: **sponsor, to**)
fur སྤུ་ pū
fussy eater ཁ་དོག་མུ་ khā thokpu

G

gallop, to (See: race a horse, to)

game རྩོད་མི། tsīmi

garbage ཚའ་བཅོལ། tshāa tsōk

garden (See: park)

garlic རྩོག་པ། gōkpa

gas (See: fart)

gather, to རུབ། rup

generation མི་ཐོག། mītok

get up, to ལང། lang

get, to (See: obtain, to; win, to; receive, to)

ghost སྤྲིན་འཁྲི། shrīndri

giddy (See: dizzy)

giddy, to feel (See: dizzy, to feel)

gift (See: present) རྒྱེས་ཀ། kyēka, (to a lama)

འབྲེལ་བ། dreḷwa

ginger རྩེ་ཤར། gyes̄har

girder (See: beam)

girl ཐུམ། phūm

give up, to རྩོང། pōng

give, to རྟེན། tēr, སྤིན། bīn (past tense), གནང།

nāng (H) (See: offer, to)

glass ཤེལ། shēl, (window) ཤེལ་ཁ། shēltra

gloomy གནག་རྩུབ་བྱི། nāktsubi

go, to འགོ། dro, ཐེབས། phēp (H)

go around, to རྫོང། kōr

go away, to བའ་བཞུལ། phaa gal

go out, to ཐིལ་ཐེན། phī la thēn; ཤི། shī,

སནལ། nāl (H)

go to sleep, to གཉིད་བཞུལ། nyī' gal (Syn.: lie

down, to)

go wrong, to ཉིལ། nyee

goat ར། ra

god (See: deity)

goddess ལྷ་མུ། lhamu

goggles (See: eyeglasses)

gold གསེར། sēr

good ལེའ་ལུ། lemu

good bye གོ་ལེ་ཐེབས། khōle phēp

good health, in ཐང་ལུ། thāngpu

good intentions ཕན་སེམས། phēnsem

goodies ཁ་ཟས། khāpse

good-looking བཟོ་ལྷ་ལེའ་ལུ། zoṗta lemu

government སར་ཀར། sārkar

gradually (See: slowly)

grain འབྲུ། dru

grandchildren (See: grandson)

granddaughter རྣའ་ཏི་ནི། naatini

grandfather ཕ་ཁྱ་ཁྱ། pāgaga, ཕ་ལགས་ཁྱ་ཁྱ། pāla

gaga, ཁྱ་ཁྱ། gaga

grandmother མ་ཁྱ་ཁྱ། māma gaga, འ་མ་ཁྱ་

ཁྱ། hama gaga

grandson རྣའ་ཏི། naati

grape རྒྱུན་འབྲུམ། gundrum

grass རྩ། tsā

grease ལྷུ་ཅི། nūmtsi, (for hair oil) མགོ་འ་

ལབ། gooyap

greasy (food) རག་ཅི། shaktsi

greatest (See: biggest)

greed རེམ་སག། ngāmsak (Syn.: avarice, desire)

green ལྷང་ལུ། jangmu, (for vegetation) ལྷུར་ལུ།

ngūrmu

grill, to (See: **burn, to**)

grind, to བཏག་ tā', བསྐལ་ nül,

ground floor བཅའ་ནང་ chāanang

group ཚོ་ tshô

grow, to འཚར་ tshâr (Syn.: **born, to be**)

guard, to སྲིན་ shrîn

guardian སྤང་མ་ sūngma

guarding (work) སྲིན་དུ་ལའ་ག་ shrīndu lāaka

guest house མགོན་ཁང་ drōnkang

guest མགོན་པུ་ drōnpu

guide སེར་དར་ sārdar

guide, to ལམ་འདེན་ lam den (Syn.: **lead, to**)

guilt གནོང་ nōng

gun (See: **rifle**)

H

hail སེར། sêr
hair ས། shrā, དབུ་སྐྱུ འུ་tra
half བེད་ཀ་ pheka
hammer རོལ། thoo
hand ལག་པ། lakpa, ཡུག་ chhāk (H)
hand blessing བྱག་དབང་། chhawang
handkerchief སྒུབས་ཕྱིས། nāpchi
handle འཛི་ལུང་། zilung
handsome ག་མདོག་ལེའ་མུ། khamdok leemu
hang, to གནས་ལ་འགོལ། nām-la gel (Syn.: **load on, to**)
happiness དགའ་སུར། gaasur
happy སྒོ་བདེ་སྟུ། lō dīmu
happy, to be (See: **like, to**)
happy, to become དགའ་ལང་། gaa lang
harass, to (See: **knead, to**)
harassing སྒང་ཕུ། dangpu
hard ས་འདི། shrāndi
hard work (See: **difficulty**)
hardship སྟུག་པ། dukpa
hard-working སྒོར་ཕུ། gorpu (Syn.: **capable**)
harm གཉན། nyēn, བར་ཆ། pharcha
harmonious ཏུར་སྟུ། thurmu
harvest འོ་ཏོག་ lotok
harvest, to རྒྱུ་ཀ་ ngā'
hat ཞུམུང་། shamung, དབུ་ཞུ། ūsha (H)
have, to (egophoric) བློ་ཤེད་ we', (factual) བློ་ཤེད་ རེ། weza
hay field སྟེ་ས། tsīsa
he སོ་རྒྱུང་། khorong

head མགོལ། goo, དབུ། ū
hear, to སོལ། khoo, ཐོ་ཤེད་ thōo
heart སྙིང་། nyīng, ཐུའ་སེམས། thūusem (H)
heatstroke རྩད་དུ། tshēta
heavy ལྗིང་། chīndi
heel of the foot རྩེ་པ། tīngpa
he-goat རུའ། rau
helicopter ཧེ་ལི་ཀུ་པར། hēli kāptar
hell དུམ་ལ་ལ། nyāla
helmet (See: **hat**)
help, to ལག་པ་གཏོང་། lakpa tōng, སྒྲུ་མཛེའ་ སྟེ། dalza khyi
hen བུ་སྟུ། chhamu
her མོ་རི། more
herder (See: **shepherd**)
here and there བར་རྩུར། phar tshūr
here འདིལ། de
hermit རི་ཁྲོད་པ། rītropa (Syn.: **yogi**)
hero དཔ་ཕུ། pāu
heroine དཔའ་སྟུ། pāmu
hide (See: **skin**)
hide, to ཡིབ། yip
high མཐོན་ཕུ། thēnpu
Himalaya ཧི་མ་ལ་ཡ། hīmalaya
hindrance (See: **misfortune**)
his སོ་རི། khore
history འོ་རྒྱུལ། logyu
hit, to (See: **beat, to**)
hit, to be སོག་ pho'
hither རྩུར། tshūr

I am fine! (greeting) ཐང་པུ་ཐེད། thāngpu we'
I ང་། nga
ice ཇའ་རམ། chhaaram
idea དགོངས་པ། gongpa
identical (See: identical)
identify, to (See: recognize, to)
idiotic ཁུའ་བ། khuuwa
if གཤམ་ནི། khaasi'
ill (seriously) ཐུའདྲི། thūndi
illegal གྲིམས་ལ་མོའམྲོ། thrim la mondro
illness (See: sickness)
illusion, to have an འབྲུལ། thrul
imitate, to ལུ་མུ་སད། lumu sē(t)
immediately ཤར་ཀྲག། shārkyak
immoral (See: unprincipled)
important ཁག་ཆེར་མུ། khāk chhērmu
imprint ཇེ། jee
improve, to དེག་ thre'
in between བར་ལ། phar-la, བར། phar
in ནང་ལ། nang-la
incarnate lama སྤུལ་སྤྱུ། trülku
incense སྒོའ། pōo, བསའ། sāa
income རུང་ཁུངས། hungkung
increase, to འཕེལ། phēl, འཕར། phār
indentation ཉག་པ། nyākpa
independent (person) མགོའཕེན་པུ། goo thēnpu
index finger མཚུབ་ཏོག། zuptok
India རྒྱ་གར། gyagar
Indian རྒྱ་གར། gyagar

indispensable ཆབ་འཕུལ་ལི། chhāptruli
information གསར་འགྱུར། sāngyur
inhale, to (See: breathe)
initiation (ritual) དཔེང་། ōng
injury མི། mâ (Syn.: harm)
ink སྒྲག་ཅི། nāktsi
insert, to འཛིད། ji(t)
inside སྤྱུག་ལ། bukla (Syn.: in)
inside (to put _), (See: pour, to)
inside out མི་ལོག་ phīlok
insiders ནང་པ། nangpa
instead of ག་ནི་ག་ནི། khani khani
instrument (musical) བླའ་ཇ། baaza
insult སྒྲའ་རེ། māare, māara
insult, to སྒྲའ་ར་གཏོང་། māara tōng
intelligence རིག་པ། rikpa
intelligent རིག་པ་རྒྱེན་པུ། rikpa nōnpu (Syn.:
 clever)
intention མཉམ་བསམ། nāasam
interest (money) སྒྲིའ། kyēa
interference ཅོབ་གཏོགས། chōptok
intestine རྩེ་མ། gyema
introduce, to རོ་ཞེས་གཏོང་། ngoshi tōng
iron (pressing _) དབུར་ཏི། ūrti
iron (See: metal)
irrigation canal ཀ། kâ
itch ཟ་བུར། saur
ivory (See: tusk)

J & K

jackal རྩི་ཕྱོད་ kyīpchang
jacket རྩིང་ཕྱོད་ tētung
jail གང་པ་མར་རྩུ་ khangpa maru, བཙོན་ཁང་ tsōngkang
jealousy རེ་འནང་ chhaanang, མི་གཟིར་ mizir
jewel རྩུ་རྩུ་ nūru
jewelry རྩུ་རྩུ་ gyencha
job (See: **work**)
join together, to རེལ་ rel
join, to རྩུ་རྩུ་ thū(t)
joint རྩི་མ་ pīma
joke, to རྩོད་པོ་རྩོད་ gotro lōng
jump around, to རམ་པ་རྩུ་ chhāmdral gya'
jump, to (See: **bound, to**) རོང་ chhong
jumping around རམ་པ་རྩུ་ chhāmdral
juniper རྩུ་པ་ shūkpa
Jupiter རྩུ་རྩུ་ phūru
just now མ་ལོག་ malok
just one (See: **only one**)
justice རྩི་མ་མ་ thrim
karma རལ་ lge
Kathmandu རམ་པ་ yambu

kerosene ས་སྩུ་ sānum
key ལི་མིག་ limik
Khumbu region རྩུ་མ་མ་ khumbu
kill, to བསད་ sē(t)
killer (See: **murderer**)
kilogram ཀི་ལོ་ kīlo
kind (very) རིན་ཆེར་ལུ་ thrin chhērmu
kindness བཀའ་རིན་ kādrin
king རྩུ་ལུ་ gyalu, gyalwu
king's palace རྩུ་ལུ་ལོ་བང་ gyalui phōdrang
kiss རུ་ཁ་ pūka, pūkok
kiss, to རུ་ཁ་ཁྱི་ pūka khyi
kitchen རབ་སང་ thapsang
kite (toy) རོག་ལུ་ shōkcha, shūicha
knead, to མཉེན་ nyēe
knee རིས་ལུང་ pīmung
knife རྩིག་ thrik, (**Gurkha style**) རུར་པ་ khurpa
knock at the door, to རྩོད་རྩུ་ gō dung
knot མཛོད་ལུ་ dopur
know, to (something) རེལ་ shēe
knowledge རེན་ཏན་ yēnten

L

labor (bonded) ལུ་ལྷ་ hūlak
labor pain ལྷ་ལྷ་ kyēsuk
labor reciprocity ལྷ་ལྷ་ ngālok
lake ལོ་ tsô
lama (Buddhist priest) ལྷ་མ་ lāma
lamp (butter ལྷ་) ལྷ་མོ་ chhōmin
land (See: place)
land, to (See: descend, to)
landslide ལྷ་ལྷ་ throlpa
language ལྷ་ལྷ་ tāmnye'
lap ལྷ་ pāng
lapel (See: collar)
large (See: big; thick)
largest ལྷ་ལྷ་ māngshok (Syn.: **biggest**)
lasso ལྷ་ལྷ་ shaawa
last night ལྷ་ལྷ་ dāng nēpi
last year ལྷ་ལྷ་ nāning
late ལྷ་ལྷ་ phīmu
later (See: after ལྷ་ལྷ་) juk-la
latest (See: latish)
latish ལྷ་ལྷ་ phīse
latrine (See: toilet)
laugh (to make someone ལྷ་); (See: joke, to) ལྷ་ལྷ་ gotro lōng
laugh, to ལྷ་ལྷ་ gotra khyi, ལྷ་ལྷ་ལྷ་ gotra shōr, ལྷ་ལྷ་ལྷ་ gotra lāng
laughter ལྷ་ལྷ་ gotra
law (See: justice)
lay, to ལྷ་ལྷ་ dīng
layman ལྷ་ལྷ་ jiktenpa

lazy ལྷ་ལྷ་ tshêra, ལྷ་ལྷ་ lāa munu
lazy, to become ལྷ་ལྷ་ལྷ་ tshêra lāng
lead ལྷ་ལྷ་ gōo
lead, to ལྷ་ལྷ་ trī(t)
leader ལྷ་ལྷ་ pēnpu
leaf ལྷ་ལྷ་ lōma
lean (See: thin)
learn ལྷ་ལྷ་ lōp
learn, to (See: know, to)
leather ལྷ་ལྷ་ kōo
leave, to (See: put, to)
ledge ལྷ་ལྷ་ ngāmpa
leech ལྷ་ལྷ་ pāta
left ལྷ་ལྷ་ yēnpa
leftover ལྷ་ལྷ་ lhāngma
leg (See: foot)
legal dispute ལྷ་ལྷ་ khāmchu
legal ལྷ་ལྷ་ལྷ་ thrīm la dro
lend, to ལྷ་ལྷ་ nyā
leopard ལྷ་ལྷ་ zik
leprosy ལྷ་ལྷ་ zēne', ལྷ་ལྷ་ zē
lesson ལྷ་ལྷ་ lōptsen
let in, to ལྷ་ལྷ་ shuk jī(t)
letter ལྷ་ལྷ་ yigi, ལྷ་ལྷ་ chhakri (H)
library ལྷ་ལྷ་ layberi
lid (See: cover)
lie ལྷ་ལྷ་ zinok
lie down, to ལྷ་ལྷ་ nyāl, ལྷ་ལྷ་ zim
life ལྷ་ལྷ་ tshē, ལྷ་ལྷ་ kūtse

life-force སྲོག shrōk
life-span (of a human) མི་ཚོ། mĩtsi
light (lamp) བཟང་ཏི། batti, **(sun)** འོད། ho',
(weight) ཡང་ག། yengge
light, to སྒྲོ་ར། pōr, ཅེད། chē(t)
lightning ཅོ་ལམ། tsīlam
like, to དགལ། gaa, མཉེལ། nyēe (H)
limb ཀང་ལག་ kānglak
limit, to (See: estimate, to)
line གྲལ། thrāl (Syn.: lineage)
lineage བརྒྱུ་རབ། gyurpa
lion སིང་གི་ sēnggi
lips ཅུ་རུ། chūtu
listen, to ཉན། nyen, གསུང། sēn (H)
little (See: bit, few, small)
little bit ཅིང་ཅིག་ tsēechik
little further away བེ་ཐོག་ phēzak
little while (See: little bit)
live, to (See: stay, to)
liver མཚིན་པ། chhīnpa
livestock ལྷགས་མ། chhungma
load (See: luggage)
load on, to འགོལ། gel
loan (See: debt)
loan, to ལྷོན། nyēn
located, to be (See: have, to -egophoric-)

logo (See: mark)
loiter, to (See: wander, to)
long time ཡིན་རིང་ལུ། yin ringpu
long རིང་ལུ། ringpu
look at, to ལྟ། lhā
look for (trouble), to: (See: annoy, to)
look for, to འཇོལ། tshōl
lose, to སྒོར། tōr, བམ། pham
loss ལུན། khūn, བམ་ལུ། phampu
lot (a _ of) སྒྲག་ bâk, **lot (quite a _)** ཨ་ལ་
ཅིག་ ālachik, མང་ལུ། mangmu
lotus པད་མ། pēma
louse ཤིག་ shīk
love, to (See: like, to)
loving བྱམས་ལུ། chhampu (Syn.: tender)
low དམའ་ལུ། māmū
lower one འོ་འི། hoi
lowlander རོང་པ། rongpa, **(man)** འབྲོང་ལུ།
drongpu, **(woman)** འབྲོང་ལུ། drongmu
lowlands གྲི། gyā
luck བསོད་བདེ། sōdi
luggage ལུར་ལུ། khuru
lungs ལྷོ་ལ། lōo
lute ལྷ་སྒྲོང་། dramnyang

1

messy ལྷ་ར་ལྷི་རེ། jara jire
 metal ལྷུང། chāa
 method (See: manner)
 midday (See: noon)
 middle བར་བ། pharwa (Syn.: in between,
 center)
 milk རོམ། hōma
 milk, to རོམ། jo
 millet (grain) རྩྱེ། gyar
 million (one) ལ་ལག་བརྒྱ་ཐམས་པ། lak chū thāmpa,
 ཐྱི་བ། chhiwa
 mind སེམས། sēm, སུལ། thūu
 mine ང་རེ། ngare
 minimum ཉུང་ཤོག། nyungshok
 mirror རྩི་ལུང། gyalung
 miserly སེར་སྒྲ་ཆེ། sērna chhē
 misfortune གོད། kho'
 miss, to བརྟོན་ལང་། threnta lang
 mist (See: low cloud)
 mistake རྩོར་འཁྲུལ། nortrul
 mistake, to make a རྩོར། nōr (Syn.: go wrong,
 to)
 mistreating (See: abusing)
 mix, to དམ་ལ། ol, སྒྲེ། shrē
 mixed, to get རོམ། hol
 mixer རོམ་གྲེག། phōtrok
 modify, to རྒྱུར། gyur
 molar teeth རྒྱུམ་མ་ས། dramsa
 monastery དགོན་སྡེ། gōnde
 Monday གཟམ་ཆེ་བ། za dāwa
 money རྒྱུ་ཀ། trēngka
 monk ལྷ་བ། thrāwa

monkey སྒྲིག། shrīk
 month ལཱ། lāa, 1st lunar month ཆེ་བ་དང་
 ཕྱི། dāwa thangpu, 2nd lunar month ཆེ་བ་
 གཉིས་བ། dāwa nyīwa, 3rd lunar month
 ཆེ་བ་གསུམ་བ། dāwa sūmpa, 4th lunar
 month ཆེ་བ་བཞི་བ། dāwa jiwa, 5th lunar
 month ཆེ་བ་ལྔ་བ། dāwa ngāwa, 6th lunar
 month ཆེ་བ་དྲུག་བ། dāwa thrūkpa, 7th
 lunar month ཆེ་བ་དབུ་བ། dāwa dīnpa,
 8th lunar month ཆེ་བ་བརྒྱད་བ། dāwa
 gyepa, 9th lunar month ཆེ་བ་དབུ་བ། dāwa
 guwa, 10th lunar month ཆེ་བ་བརྒྱ་བ།
 dāwa chūwa, 11th lunar month ཆེ་བ་བརྒྱ་
 གཉིས་བ། dāwa chūchikpa, 12th lunar
 month ཆེ་བ་བརྒྱ་གཉིས་བ། dāwa chū-nyiwa
 moon ལྷུག་ལ། ūkla
 morning རྩོབ་ལ། thropla
 mosquito ཅའ་སྒྲི། chāawi
 most (See: largest)
 mother ར་མ། hāma, ཡུམ། yum (H)
 mother-in-law ཡི་མེ། īwi
 motorbike སྒྲུག་སྒྲུག་ཆེ། bākbaḡ gari
 mould རྩོ་ཡམ། ngōyam
 Mount Amadablam ར་མ་འབྲབ་ལང་། hāma
 draḡplang
 Mount Everest ར་མོ་གླང་མ། chhāmo lāngma
 mountain pass ལ། lā
 mountain རི། rī
 mouse (pika) རྩི་ཡོག་ལ། threyokpa (See:
 rat)
 mouth བ། khā, རྩལ། shaḡ (H)
 mouthful (one) རྩུབ་གང་། hūp khāḡ

move (to another place), to ཐོན། pō(t) (Syn.:

shake, to)

moved, to be ཐོན། pho(t)

movie ཐིལིམ། phylim

much (very) ཨ་ལ། āla

mule ཐི། thre

multiply, to (See: increase, to)

murderer ཐན་པ། shēnpa

mushroom ཐུང་། shāmung

musk deer ལྷ་ལ། lāa

Muslim མུ་སལ་མན། muṣalman

must (See: need) དགོལ། goo

mustache རྒྱུ་རྒྱུ། gyrok

Mustang region ལྷོ་ལྷོ་ཐང་། lōmentang

mute (See: idiotic)

mute, to become ཁ་ལུང་། khā khu(t)

my ངའི། nye

N

nagging (See: **harassing**)
nail སེར་མུང་། sĕrmung
naked སྤྲོང་སྤངས་མ། pĕrtangma
name མིང་། mĭng
nappy རྩ་གདན། chhüden
narrow རྟོག་ཕུ། thokpu, འགག་རྟོག་ཕུ། gāk thokpu
nation (See: **state**)
natural (See: **nature**)
nature རང་བྱུང་། rangjung
naughty སྦྲོང་པ། chörpa, དགྲོག་དགྲོག་ tröktrok
nausea སྦྱུག་མ། kyüngma
navel ལྷེ། lhē
near ཅུ་འལ། tsāa-la
neck མཇིང་པ། jĭngpa
neckband (See: **collar**)
need དགོའ། goo
needle ཁབ། khāp
neighbour ཁྱིམ་མཆིའ། khyimtsi
Nepal འེ་པལ། nepal
nest (ant's) སྒོག་ཆང་། throktsang, (bird's) ཆང་།
 tshāng
nettles ཟླ་ཡོག་ sayok, saye
never (See: **ever**)
never ཀང་ནི། kāngni
new fashion དཔེ་གསར། pĕsar
new moon གནམ་གང་། nāmgaṅg
new year འོགས་ར། losar
new གསལ་པ། sāmpa
new, to make གསལ་པ་བཟོ། sāmpa zo

news (See: **information**)
newspaper རྩ་ག་པར། tshākpar
next one (See: **: other side**)
next year སང་ལུང་། sāngpu'
nice (See: **proper**)
night རེམ་པི། nĕmpi, (at _) རུབ། nūp, (at _) རུབ་
 ལ། nūpla
nine དགུ། gu
nineteen བཅུ་དགུ་ chūrgu
ninety གལ་མེར་ལ། khalpera ngā, དགུ་བཅུ། guṇchu
nipple (See: **breast**)
nobody སུ་སང་། sūsang
noise རྐོད་ལོག་ kēlok , ལུར་ཅ། huru, ལུར་ hur
noise (to make _); (See: **shout, to**)
noodle ཐུག་པ། thūkpa
noon ཉིར་མ། nyirnu
North བྱང་། chhang
nose སྤ་བུང་། nāung
note ལོར། lor
nothing (+NEG.) གང་སང་། khangsang
now ད་ལྟ། thanta, (until _, up _) ད་སྟག་ thasak
nowadays རིང་སང་། thĭngsang
Nubri རུབ་རི། nupri
nude (See: **naked**)
number བྲིངས་ཀ། threṅka, ཡང་གི་ āngki
nun ཨ་ནི། āni
nurse རར་སི། nars
nutrient བཅུད། chū'

O

oak བི་ཤིང་། phīshing

oath དབུ་མནའ། ūna

obedient ཁ་ལ་ཉིར་སུ། khā-la nyermu

object (See: **thing**)

obliged, to be ཀྱ་ཏག་ V+kātak, ཀྱ་མེད། V+kāme'

obtain, to སྤྱད་། chhung

occasionally (See: **sometimes**)

ocean རྒྱ་མཚུ། gyāmtsu

offer, to ཕྱལ། pūl

offering (religious) མཆོད་པ། chhōpa

office ཨ་ཕི་སི། āpis

oil ལྷུ། nūm

oil lamp ལུང་ཀུ། ūngku

okay (See: **yes**)

old (for things) ཉིང་པ། nyīngpa, **(man)** སྐ་

བ། gāwa, **(woman)** སྐ་མ། gāma

old, to become སྐལ། gāa

on ཉིང་ལ། tēng-la

once more (See: **again**)

one ཅེ་ཅིག་ chīk

oneself བདའ་བདག་ཕུ། daadakpu

onion (See: **garlic**)

only one ཅེ་ཅིག་རང་། chīkrang

only ཀྱ་ཁྱུང་། kharkyang **open, to**

འབེད། be(t)operation གཤམ་བཅོམ་ shākcho

opportunity མཐུ་ཀ། māuka

order (in _); (See: **by turn**)

order བཀའ། kā

order, to བཏོད་པ་རྒྱག་ kōpa gya'

ordinary དུལ་མ། kyūma

organize, to (See: **prepare, to**)

organizer ལཱ་བ། laawa

organs (internal _) རྩ་ཚ། nangtsa

original རོ་མ། ngoma

orphan རྩ་རྒྱག་ thapruk

other ཡམས་པ། yampa

otherwise (See: **except for**)

otter སྤྱམ། shrām

our ཇིད་རེ། ngire, འོ་རེ། hore

outside ཕི་ལ། phī-la

outsiders (people) ཕི་འི་མི། phīimi

over there ཕོ་ལ། phōo, བའ་ཕོ། phaa phō

owl རུག་པ། hukpa

owner (See: **sponsor**) བདག་ཕུ། dākpu

ox ལྷང་། lāng

P

pack up, to ཐུལ། thül, རུལ། rūp

pack, to བཏུམ། tûm

padlock སྒྲིལ་ལྗེ། golcha

pain ཕྱག་ suk

paint ཅི། tsî

paint brush ཕིར། pîr

paint, to ཅི་གཏོང། tsî tōng

painter (of thangka) གཤམ་པ། khaapa

painting (See: photograph)

pair ཅ། chhâ

palm (of hand) ལག་པའི་མཐའལ། lakpi thîl

pampering (See: spoiling)

pancake ཀུར། kûr

panic (See: rush)

paper ལྷུ། shûu

paradise ལྷའི་ཡུལ། lhēyul

parents བཅ། phama, འབ་འམ། hawa hama

park སྒྲིང་ཀ། lîngka

partiality ཉེ་རེན། nyerin

pass on (a message), to ལན་ལབ། len lap

pasta (See: noodle)

paste, to (See: stick, to)

pastoralist འབྲོག་པ། drokpa

pasture ཅྱ་འ། tsāa

pasty (liquid) ཀླའདི། kândi, kēndi

patch ལྷན་ད། lhēnda

paternal uncle ཨ་ཅུ། āu

patience རང་རྒྱིད། ngang-gyi'

patient (See: sick person)

pattern (See: drawing)

pea སྒེལ་མ། shrēlma

peace ཞི་བདེ། shide

peaceful (See: quiet)

peaceful ལྷལ་བ་སྒྲིར་མུ། nāawa kyīrmu

peach གསམ་བུ། khambu

peacock མེ་ཕྱ། māpcha

pearl མུ་དྲིག་ mutik

pebble རྫོར་ག་ doprak

peel, to བལྲ། shū

pen པེན། pēn, སྒྲིག་ nyūk

penalty (See: punishment)

penis རྒྱུག་པ། likpa

penknife ལྷ་བ་གྲི་ tāpdri

people མི་དམངས། mimang

pepper (Sichuan species) ཨེར་མང། ěrmang

performance སྒྲེལ་མུ། shrīlmu

periphery (See: edge)

perished, to be བཟུངས་གཏོང། naasa tōng

permission གནའ་བ། nāawa

permit པ་སི། pās

persistence སྒྲིང་འགྲུའ། nyīngdru

person of the same age ནང་ལ། nāala

personal (See: private)

petrol (See: kerosene)

Pharak region བར་དབྲག་ pharak

phone ཕོན། phōn, fōn

phone, to ཕོན་གཏོང། phōn tōng

photograph རྒྱལ་ས། naksa, སྒྲུ་པར། kūpar (H)

picture (See: photograph)

picture frame པར་སྒྲེལ། pārdrom

piety རྫོང་མེས་མ། chh^oosem
pig བག་པ། phakpa
pigeon ཕུའ་རུམ། pūurum
pile up, to ཅིག་ tsē'
pile, to རྫོང་། g^ong
pilgrim གནས་སྐོར་རི། nēkore
pill རིལ་ལུ། rilu
pillar ཀའ། k^āa
pillow སྒའ་གྱི། ngāatri
pilot (See: lead)
pincers སྐམ་སྒྲང་། kām^tang
pinch, to སེར་སྒྲུང་འདེབས། sēr^mung dep
pine (blue pine tree) མེ་ཐང་། mē^tang
pit མིག་དུང་། mīkdung
place ས་ཆ། sācha (Syn.: seat)
place for night halt ཞའ་ས། sha^aasa
plain (See: ordinary)
plains (See: lowlands)
plan འཆར་གཞི། chhārshi
plank རྫོག་མུང་། g^omun^g, རྫོག་ཡངས། g^opyang
plant, to འཛུག་ zu' (Syn.: sow, to)
plastic paper བརྒྱག་ཤོག་ trākshok
plastic རྫོང་དགར། pōkar
plate རྫོང་མང་། dēr^mang,
play, to ཅིད་མི་ཅེ། tsīmi tsē
pleasant (to hear) རྫོང་མ། nyēr^mu
pleasant རྫོང་མ། kyīr^mu
please ! བཤེས་ཀྱངས། thrākur
pledge (See: oath)
plentiful (See: abundant)
plenty རྫོང་རི། bāng-ngi
ploughshare མོ་ལུའ། mōlcha

plume (See: **wing**)
pocket ཨམ་རྩོག་ āmtrok, āmtrung
poison ཐུག་ thūk
police ཕུ་ལི་སི། pūlis
pond (See: **lake**)
poor (See: **weak**)
poor people ཕྱི་རང་ཕུ། pērangpu
pork བག་གི་ phāksha
porridge རློ། kyū
porter ཁུ་ར་མན། khurmen
portion (See: **share**)
possession (See: **wealth**)
post office རྩ་ལག་ hūlak
postponed, to be (See: **delayed, to be**)
pot (clay _) རྩ་མ། zama
potato རི། rī , རི་ཀི། rīki
pour, to ལུ་ lu'
powdery ཞིབ་མུ། shjimu
power རོང་ཅ། ōngcha (Syn.: **strength**)
powerful རོང་ཅེན་མུ། ōng chhēnbu
practice (religious _) རྣམས་ལེན། nyamlen
practice, to རྩོང་། jōng
praise, to བརྟེན་རེ་རྩོང་། tōre lōng
pray, to མོ་ལམ་རྒྱག་ mōlam gya'
prayer wheel (hand-held _) མ་ཆི་ལམ་
 འཁུར། māni laakur
prayer མ་ཆི། māni
prediction (See: **forethought**)
pregnant བི་འཇིམ། phijim
preparation ག་འབྲིག་ thrandrik
prepare, to ག་འབྲིག་གྱི་ thrandrik khyi (Syn.: **to**
get ready for a trip)
presence (in the _ of a lama) སྐྱེ་མདུན། kūmdün

present ལྷོས་ཀྱ། kyēka

press, to མནན། nēn

pretend to cry, to ཏུ་འཇོན་འདེབས། nguzin dep

pretty (See: **beautiful**)

price གོང་། gong, རིན། rin

principal མ་ཙ། martsa

printer པར་བ། pārwa

prison (See: **jail**)

private གླེང་གི། gērki

profit ཁེ་བཟང་། khēpsang

program (See: **plan**) འཆར་གཞི། chhārshi

promise, to ཁས་ལིང་། khē ling (Syn.: **vow, to**)

proof ཟུངས། khūng

proper འདྲ་ཆའམུ། dra chāamu, བཏུ་ཤིས་

བ། trāshiwa

prostitute ཆེའམུ། chhēemu

protect, to ལྷོབ། kyōp, ལྷུང་ལྷོབ་གྱི། shrūngkyop

khyi

protest, to རོ་འོག་ ngolo'

prove, to ཟུངས་ལྷོལ། khūngkyol

proverb ག་ལུ། khalu

provisions གྱའ་ཕྱི། gyāawi

public (See: **people**)

pull out, to (See: **take off, to**)

pull, to འཐེན། thēn

punishment ཆེར་པ། chhērpa

pupil (See: **disciple, student**)

puppy ལྷི་རུག་ kyîpruk

put on, to (See: **wrap, to; dress, to**)

put, to འཇོག་ jō'

puzzled, to be མགོ་འ་འཇོམ། goo thōm

Q & R

quality ལྷུ་འཚད། pūutse', ལྷུ་དག། gyupdak
quantity མང་ཉུང་། mang-nyung
quarrel (See: **argument, fight**)
quarrel, to (See: **argue, to; fight, to**)
quartz (See: **crystal**)
queen ལྷུ་ལྷོ། gyalmu
question སྒྲིབ། thriwa, བཀའ་འདྲི། kändri (H)
quick (See: **fast**)
quiet ཁྱིམ་སྤྱ། khūsimpu
quiet, to be (See: **relieved from, to be**)
quietly ཁ་རྒྱལ། khā rakpa
quiver, to (See: **shiver, to; shake, to**)
rabbit རི་ཤོང་། riwong
race (a horse), to རྩ་མདར་གཏོང་། tāmdar tōng
radio རེ་ཁྲིའོ། redio
radish ལཱུག། lauk
rain རར་བ། chharwa
rainbow རང་ལ། ja
raincoat ཕི་ཡབ། phīyap
rainwear (See: **raincoat**)
rangeland
rapids བོ་རྒྱབས། balap
rare (See: **scarce**)
rat བེལ། phge
raven གོ་རག། gorak
raw རྩལ་པ། janpa
razor སྤྲི་གི། shrādri
reach, to གཏོག་པ། yōp (Syn.: **delivered, to be**)
read, to རོག་འཕྲོ། ro'
ready (to get _for a trip) གཏོག་པ། chōm
real (See: **original, true**)
really རྩུ་མུང་། hutung
ream (of paper); (See: **stack**)
reason (See: **meaning**)

receive, to འཕྲོར། jor
reciprocity ལ་རྒྱ། largya
recite (a prayer), to སློལ་མ་སློར། mōlam kyōr, སློལ་མ་འདོན། mōlam dēn
recite, to (See: **count, to**)
recognize, to རོ་ཤེལ། ngo shēe
recollect, to (See: **remember, to**)
recollection བཤམ་པ། thraasa
recover, to (See: **improve, to**)
red མར་རུ། maru
reduce (a pain), to འཛོམ་པ། jom (Syn.: **break, to**)
reduced, to be ཆོག་མོ། chhō'
refrain from, to (See: **avoid, to**)
refugee སྐྱབས་བཅོལ་བ། kyāpchölwa
refuse to comply, to ཡོ་མོ་ཆོ། ā mō chhō
refuse, to ཁ་མེ་ཉན། khā me nyen
regarding (See: **about**)
regret འབྲིད་པ། gyepa
regularly རྒྱག་པ། tākpa
reinforcement རྒྱལ་ཅོ། gyaptsa
relapse (illness) རད་ལོག། nelok
relation འབྲེལ་བ། drelwa
relationship (to establish _) ལྷུན་པ། tūn
relatives and in-laws གཉེན་ས་མིན། nyēn sāmin
relatives ཆང་པ། tshāngka
relaxed རལ་ལུ། thālmū
reliable ཁ་བརྟེན་ལུ། khā tērmu
relics རུ་བསེལ། rusel, ringsel
relieved from, to be འཇམ་ཐིང་གྱི། jam thīng khyi,
 འཇམ་ཐིང་ངི་བཀྲལ། jam thīng-ngi gal
relieved ལྷིང་སངས། nyīngsang, འཇམ་ཐིང་ངི། jam

thīng-ngi
religiosity (See: **piety**)
religious (person) རྒྱུ་ལོ་ chhḡowa
remember, to རྒྱུ་ལོ་ thren (Syn.: **miss, to**)
remorse (See: **regret**)
renovate, to རྒྱུ་ལོ་ zopgyur gya'
rent (of house) རྒྱུ་ལོ་ khāngla
repair, to (See: **renovate, to; make, to**)
repeat, to རྒྱུ་ལོ་ lo' gya'
repeatedly (doing something) རྒྱུ་ལོ་
 རྒྱུ་ khyaa-nang khyaa-ni
replacement རྒྱུ་ལོ་ kyīnpa
reply རྒྱུ་ལོ་ jaalen (H)
research, to (See: **study**)
resident (person) རྒྱུ་ལོ་ shīchaawa
respect རྒྱུ་ལོ་ tsītāp
respect, to རྒྱུ་ལོ་ chhā jo'
responsibility (to take _); རྒྱུ་ལོ་ gen khūr
 (Syn.: **agree, to**)
responsibility རྒྱུ་ལོ་ gen
rest, to རྒྱུ་ལོ་ ngāaso
restaurant རྒྱུ་ལོ་ saang
return, to རྒྱུ་ལོ་ lo'
rhinoceros རྒྱུ་ལོ་ sūru khāmbuk, sūru
rhubarb རྒྱུ་ལོ་ ākchowa
rib རྒྱུ་ལོ་ tsīm
rice རྒྱུ་ལོ་ draa
rich རྒྱུ་ལོ་ chukpu
ride, to རྒྱུ་ལོ་ shen, རྒྱུ་ལོ་ chhīp (H)
rifle རྒྱུ་ལོ་ mewak
right རྒྱུ་ལོ་ yāawa
right way རྒྱུ་ལོ་ naalokpa
ring (for the finger) རྒྱུ་ལོ་ sōrtup

rinse, to རྒྱུ་ལོ་ shōl
rise, to རྒྱུ་ལོ་ shār (Syn.: **increase, to**)
river རྒྱུ་ལོ་ tsāngpu
road (main one) རྒྱུ་ལོ་ gyalam
road རྒྱུ་ལོ་ lam
robust རྒྱུ་ལོ་ ngā thronpu
rocky (mountain) རྒྱུ་ལོ་ thrak
roll, to རྒྱུ་ལོ་ ril, རྒྱུ་ལོ་ thril
roof རྒྱུ་ལོ་ thōk
room རྒྱུ་ལོ་ kōtra
rooster རྒྱུ་ལོ་ chhau
root (See: **bottom**)
rope རྒྱུ་ལོ་ thākpa
rosary རྒྱུ་ལོ་ thrēng-nga
rot, to རྒྱུ་ལོ་ rūl
rotate, to རྒྱུ་ལོ་ khyīr
rotten རྒྱུ་ལོ་ rūlwa
rough རྒྱུ་ལོ་ khyongpu
round རྒྱུ་ལོ་ kyīrmu (Syn.: **circular**)
row (See: **line**)
rub, to རྒྱུ་ལོ་ dor
rubbish (See: **garbage**)
rude རྒྱུ་ལོ་ khā gyaamu
ruin (of a house) རྒྱུ་ལོ་ threkwak
ruined, to be (See: **perished, to be**)
rule (See: **justice**)
ruminate, to རྒྱུ་ལོ་ lē(t)
rumor རྒྱུ་ལོ་ hā le
run away, to (See: **escape, to**)
run down (someone behind his/her back),
 to རྒྱུ་ལོ་ mō' khyi
run out of, to རྒྱུ་ལོ་ se(t)
rush རྒྱུ་ལོ་ ngāngtrak

S

sacred ཅུ་ཆེན་པུ། tsāa chhēnpu

sad, to be རྒྱུ་སྤྲུལ་། kyōkye lang

saddle (horse) རྟ་ཁྲིལ། tēgal

sadness རྒྱུ་སྤང་། kyōnang, རྒྱུ་སྤྲུལ། kyōkye

safe (See: **careful, stable**)

salary ལྷ། lâ

saliva ཁ་ཆུ། khāchu

salt རྩ། tshā , རྩ་ལྗེ། jaatsa

same གཅིག་པ། chīkpa (Syn.: **similar**)

sand བེའ་མ། pheema

sandalwood ཅན་དན། tsēnden

sash (See: **belt**)

satiated, to be (See: **satiated, to be**)

satisfied, to be རོམ། ngom

Saturday གཟའ་མཇུག་པ། za pēnpa

Saturn མཇུག་པ། pēnpa

sauce གསེལ་བ། sōlwa

saucepan ལྷ་བ་སྤྲུལ། tāpkyo

saucer (See: **plate**)

saw སོག་ལི། sokli

say, to ཟླ། sj, ལག་ད། shē(t), ལྷ། shu (h), གསུང་།

sūng (H) (Syn.: **talk, to**)

saying (See: **proverb**)

scabies རྩོང་། kōng

scarce དགོང་མ། kōrmu

scare, to (See: **frighten, to**)

scatter, to གཏོར། tōr

school ཡི་མི་ཁྱུལ། īskul

scientist རྩོང་མིག་པ། tshēnrikpa

scissors འཛུལ་ཅི། zaptsi

scold, to ལཔ་ཏག་རྒྱག་ལཱཏཀ་གྲ་, བཀའ་

བཀྱིན། kāpkysin (H) (Syn.: **shout at, to**)

scorched (See: **burnt**)

scrap (of dried food) རྩོང་གོག་ shrēkok

scrape, to (See: **scratch, to**)

scratch (with claws) སྤར་སང་། barsang

scratch, to བྱ། thre(t)

script (See: **letter**)

sea (See: **ocean**)

seal (the opening of a bag by tying), to ཁ་

བསྐྱམས། khā dam

seal (See: **stamp**)

sealed (tightly), (See: securely tight)

search, to (See: **look for, to**)

seat བསྐྱའ་ས། daasa

secret གསང་། sāng

secretary རྩུང་ཡིག་ thrung-yik

secretly གསང་ནང་གསང་ནི། sāng-nang sāng-ni,

འཆག་ལ། chhākla (Syn.: **quietly**)

sect ཆོའ་ལུགས། chhōoluk

see, to མཐོང་། thōng

seed སེན། sēn

seek respect, to ཡུའ་ལག་ད། yuu shē(t)

self རང་། rāng

sell, to བཅོང་། tsōng (Syn.: **marketable, to be**)

semi-liquid ལྷུང་རི། duri

send, to སྤྲོམ། kûr, གཏོར་། tōng

senior གོན་པ། gēnpa, མི་ཆེ། mī chhē

sensible (See: **meaningful**)

sentence (See: **punishment**)

separate, to (See: **split, to**) ཁ་གྱེལ། khā khyee

separated, to be ཁ་བྲལ། khātral, བྲལ། thrāl
separately ཁུ་རུག། khutuk
serow གྱ། gyā
servant ལྷ་བ། lāwa, ཞབས་མྱི། shapchi,
(female) གཡོག་མུ། yōkmu, (male) གཡོག་
མུ། yōkpu
serve, to གཡོག་མུ་གྱི། yōkpu khyi
set up, to (See: arrange, to)
seven བདེན། dīn
seventeen བཅུ་བདེན། chūpdin
seventy གལ་ཤིང་བཞི། khalpera shi, བདེན་བཅུ།
dīnchu
sew, to བཅོམ། tsēm
sewing ཆོམ་བུ། tshēmbu
sexual maniac (male) ཆེུ། chēu
shade, to (See: block, to)
shake, to གྱུ། gul, སྒྱུ། shrū' (Syn.: shiver, to)
shame རོ་ཚ། ngotsa
shape བཅོ་ལྷ། zopta, zopte, རབ་གཞི། chhapshi
share food, to བགོ་འཛིན་བཅོ། goni so
share སྐལ་ལ། kāla, kālda, སྤ་འབ། banda
share, to བགོའ། goo (Syn.: split, to)
sharpen, to (See: rub, to)
sharp-tongued ཁ་གྲོང་མུ། khā khyongpu, ཁ་ཚ་
འདི། khā tshāndi
she མོ་རོང་། morong
sheep ལུག། luk
she-goat ར་མུ། ramu
shelf བའ་ཏེ། phaate
shepherd རྩུ། ziwu
Sherpa ཤར་བ། shārwa
shin-bone ངར་གདོང་། ngardong

shine, to ཅེད། chē(t)
shirt རའ་རུག། raatuk
shit (See: faeces, feces)
shit, to སྐྱག་པ་ཤོར། kyākpa shōr, སྐྱག་པ་གཏོང་།
kyākpa tōng
shiver, to འདར་གསེག་བྱུག། darsi' gyā', འདར། dar
shoe འཕྱོག། zuta, ཞབས་ལྷམ། shāblam (H)
shop ཆོང་ཁང་། tshōngkang
shopping ཉོ་ཆ། nyōpcha
short of, to be (See: cut off, to be)
short ཐུར་མེ། thūrme
short-tempered རུང་རམ། ru-ngarma
shoulder དཔུང་པ། pūngpa
shout, to ལུར་རུ་འདེན། huru den, སྐད་བྱུག། kē' gyā'
show (See: performance)
show appreciation, to རོ་སྒུ་གཏོང་། ngosū tōng
show off, to རོ་མ་སྒུ་སྒྱེད། ngomsu kū(t)
show, to བཟུན། den
showing off རོ་མ་སྒུ། ngomsu
shred, to བཅོལ། tsēp
shut up ! ཐུམ་གྱིས། tsūm khyi
shy གྲིང་ན། trē-ngen
sick person ཉན་པ། nepu
sick, to be ན། na, སྒྱེད་། nyūng (H)
sickle ཟོར། sōr
sickness ན་ཚ། natsa, ནད། ne', སྒྱུང་གཞི། nyūngshi
(H)
side (other _) ཤ་ལིམ། phālim, བར་ཁན། phar
khēn
side (this _) ཐུ་ལིམ། tshūlim, ཐུར་ཁན། tshūr khēn
sideways (See: horizontal)
sift, to (See: strain, to)
sign ཉལ། tāa

signature ས་ཡི་ལག་རྒྱུ་ sāyi lakta
silt (See: **dust**)
silver དངུལ་ ngül
similar ཅོག་འདྲ། chōkdra
similar མདོ་རི། dore, མདོག་གི་ dokge, རྟོར་རི། nore
sin སྤྲིག་པ། dikpa
sing, to ལྷ་ལིང་། lû ling
single རྩེ་མ། kyāngma
sink, to ལྷུག་ nup
sinuses ཡ་མ། yama
sir ས་ཤེག་ sāhep
sister (elder _) ཨ་ཇི། āji, ཨ་ཡི། āyi, ཨ་ཇི། tji,
 (younger _) ལུ་མ། num
sister-in-law (See: **daughter-in-law**)
sit downs in rows, to གཤམ་སྒྲིག་ thraldri'
situation གནའ་སྒྲངས། nāatang
six རྩལ་ thruk
sixteen བཅུ་རྩལ་ chūruk
sixty གཤམ་གསུམ་ khal sūm, རྩལ་ཅུ་ thrukchu
size ཆེ་ཆུང་། chhēchung
skill ལག་ཤེལ་ lakshe
skin པུ། pāu
skin མི་སྒྲོག་པ། phikok
sky གནས་ nām
slander རྒྱོ་མ། kyōma
slap དལ་ལྷུག་ thalchak, འགམ་ལྷུག་ dramchak
slap, to དལ་ལྷུག་ཀླུག་ thalchak gya'
slate ཞིམ་པག་ ėmpak
sleep (to put to _) རྫོལ་ nyōl
sleep མཉམ་ nāl (H)
sleep, to གཟུགས་ zim (H)

sleepy, to be/feel གཉིད་ཐོང་། nyī' thrōo, གཉིད་ཅོག་
 ཀླུག་ nyītsok gya'
sleeve ཐུ་ལུམ། phulum
slingshot ལུར་རྩལ། hurduk
slip, to རིང་། thre(t)
slow (See: **congested**)
slowly གོ་ལོ་གོ་ལོ། khole kole
small (male) སྤྲིག་པེ། trīkpe, **(female)** སྤྲིག་མེ།
 trīngme
smaller ཐུ་བ། trūwa
smart (See: **clever**)
smash into pieces, to (See: **crush, to**)
smell (urine _) ཚའ་རི། tshāari
smell རིམ། thrīma
smile ཁ་ཅོག་ khātsek
smoke རུད་ད། thuta
snack འཇའ་ར། zara
snake རུལ། rul
snot ལྷུག་པ། nāp
snow leopard སེར་གཤམ་ sērken
snow གཤ། khaa
snow, to གཤ་ཀླུག་ khaa gya'
snowy mountain གངས་རི། khangri
snuff ལྷ་ཐག་ nātak
soak, to བྲིང་། bang (Syn.: **absorbed, to get**)
soft འཇམ་པུ། jampu, འཇོལ་པུ། bolmu
soften by rubbing, to (See: **knead, to**)
soft-spoken ཁ་འཇམ་པུ། khā jampu
soil ས། sā
soldier དམག་མི། mākmi
solely (See: **only**) ག་རྩེང་། kharkyang
solid (See: **solid**)

Solu region ཤོད་རུང་། shōrung
solution (See: means)
sometimes བར་ཅིག phar chik
son (See: boy)
song ལྷ། lû
son-in-law མགའ་པ། makpa (Syn.: brother-in-law)
soot རིག་པ། threkpa
sorry ! མཐོལ་ལི་བཞོགས། thōli shōk
sort (See: type)
sound མྱེད་མྱེད་ kēdra, མྱེད་ kē'
sour ལྗང་རུ། kyūru
source (See: proof, spring)
south ལྷོ། lhô
sow, to འདེབས། dep
space བར་སྒྲང་། pharnang
spacious ལུ་ཡེལ་མུ། khu yemu, ཡེལ་མུ། yemu
spark (See: firebrand)
speak, to ལཔ། lap
speech ལཔ་བཤམ། lapshe', ལྷ་སྒྲང་ལཔ། sūnglap (H)
spicy ཁ་ཚ་འདྲི། khā tshāndi
spider སྤྲིང་ཀོང་ཀོང་། shrīng-kongkong
spin wool, to བཀལ། kāl
spin, to (See: rotate, to)
spinach པད་མུ། pētsu
spiritual medium ལྷ་བ། lhāwa
spit ཅེ་མག། chēmāk
spittle (See: spit)
split, to གསལ། sīl (Syn.: separate, to; share, to, cut wood, to)
spoiled ལྷག་ལང་། kyāklang
spoiling གཅེས་ལང་། chēlang
spoken language ཁ་མྱེད་ khāke'

sponsor སྤྱིན་བདག jindak
sponsor, to འབྲོ་སྤང་བྱེད། drosung gya'
spoon བྲིམ་པོག khyīmpok
spouse (See: wife)
spring ལྷ་མིག་ chhūmik, (season) སྤོང་ག། sōoka
square ལྷ་བཞི། thrupshi
squeeze, to བཙྱར། tsīr
squeezed, to be གཙྱར། chūr
stable བཏེར་མུ། tērmu, རམ་མུ། rampu
stack up, to (See: pile up, to)
stack བུབ་ཆ། bābcha
stairs གྲའ་པ། trāapa
stamp ཐེསི། thēsī
stand up, to (See: get up, to)
star ལྷ་ར་མ། kārma
start, to (See: begin, to)
state ལྷལ་ཁབ། gyālkap
statue ལྷ། kū
status (economic) ལྷིད་སྤྱུག་ kyīduk
stay, to བསྐྱར། de(t), བཞུའ། ju (H)
steady (See: stable)
steam ལྷའ་བ། lāawa
steep གཟར་མུ། sarmu
step across, to (See: step over, to)
step over, to འགོམ། gom
step གོམ་པ། khompa
step, to གཡོམ། yōp
stew (potato) གཤག་པ། shākpa
stiching (See: sewing)
stick (walking) ལའ་གམ། laakam, བེར་གོག་ pherkok, pharok
stick incense སྤོང་རངས། pōorang
stick, to སྤྲོར། jar

still ཏོ་མོ་ tōke, ད་ཅུང་' tharung
still (position) ཅོག་མོ་ tsökge
stir, to དྲུག་ trū'
stitch, to (See: sew, to)
stomach ཁོ་མ་པ་ khōkpa, གསུམ་ sūp, བྲོད་
 ད། throta
stone རྡོ་ dō
storehouse གཉེར་ཚང་ nyērtsang
storm ལུ་རུག་ hūrtuk
story དཔེ་ pē
stove ཐབ་ thāp
straight ཐད་ཀ་ thēka
strain, to བཅོག་ tsē'
strained (nerve) ཅམ་སྒྲིད་ tsāmdri'
strand (of hair) ཉག་མ་ nyangma
straw སོག་མ་ sōngma
strength ལྷག་མ་ shūk
stretch, to རྒྱུང་ kyōng
strict (See: tight)
string, to བརྒྱུད་ gyuu
strong (healthy) ཞེ་ཆེ་མུ་ shōo chhēmu,
 (powerful) ངར་མ་ ngarma, (taste) གར་མ་
 kharma
struck, to be (See: hit, to be)
student དགེ་ལུག་ ggetruk
study བརྟག་དཔྱད་ tākche'

stupa ཅོར་རྟེན་ chōrten
stupid (See: idiotic)
subject མི་སེམ་ mīsir
substitute ཚབ་ tshāp
suck, to འཕྲིབ་ jip
suckle, to (See: suck, to)
suffice, to (See: enough, to be)
sugar ཅི་ནི་ chīni
suitable སྒུ་མུ་ pāmu
summer དབྱར་ཙུ་ yāru
summon, to འགྲུག་ gu'
sun ཉི་མ་ nyima
Sunday གཟའ་ཉི་མ་ za nyima
superstition རྣམ་རྟོག་ nāmtok
support (See: reinforcement)
support base རེ་ས་ rêsa

surface ཁ་ khā
surplus (See: leftover)
suspended (by rope), to be དཔྱུང་ chāng
swallow, to མི་དང་གཏོང་ mīta tōng
swear, to (See: vow, to)
sweat རྩལ་མུ་ ngūlchu
sweep, to སྤྱག་ chā'
sweet མངར་མུ་ ngārmu
sweets (See: goodies)
system འགྲོ་སྤངས་ drotang

T

table (Chinese style) ལྷོ་མོག་ gyachok
table མོག་ཅི། chōktsi
taciturn ཁ་སྒྲིལ་འདི། khā chīndi, ཁ་དོག་ལུ། khā
 thokpu
tail རྩ་མ། ngāma
take advantage of, to (See: **distract, to**)
take off, to འཛིན། bi(t) (Syn.: **fly, to; unload,**
 to)
take out (thorn), to འདོན། den
take, to ལིང་། ling
talk (See: **speech**)
talk back, to ཁ་ལོག་ khā lo', ཁ་ལོག་ཆོག་
 ལོག་ khālo' tshiklo'
talk, to ལཔ་ལཔ་དེ་ལཔ། lapshe' lap, ལཔ་ལཔ་དེ་
 ལྷི། lapshe' khyi
talkative ཁ་བདེ་མུ། khā diṃu
task (See: **work**)
taste ཐོལ། throo
tasting (See: **sour**)
tasty (See: **delicious**)
tax གལ། thral
taxi ཏག་སི། traksi
tea (Tibetan salt རེད་ཇ། pheja
tea kettle ཏིབ་ལི། tīpli
tea strainer ཇཆགས། chhatsak
tea ཇ། chha, གསོལ་ཇ། sōlja (H), (**black** ཇ། ཇཆང་།
 chhatang, (**sweet** ཇ། ཇཆང་རུ་མུ། chha
 ngārmu
teach, to སྦྱོང། lōp
teacher དགོ་གེན། gergen (Syn.: **master**)
teaching (Buddhist ཇ། ཇག་འཕུལ། kāju

tear (from eye) མིག་མུ། mīkchu
tear, to བཏོག་ shō'
television ཏི་བི། trībi
tell lies, to ཇི་ཚོག་ལཔ། zinok lap, ཇི་ཚོག་བཟོ། zinok
 zo
tell off, to རོབ་ཤུར་བྱུག་ ngopshur gya'
tell, to (See: **say, to**)
temper ཇའན་སྒྲ། ngandra, ཇར། ngar
temperament མི་གཞི། mishi
temperamental ཐོ་ཤོག་པ། phōtrokpa
temple (for a deity) ལྷ་ཁང་། lhaang, (**of the**
 head) རྣ་ཙ། nārtsa
ten བཅུ་ཐམ་པ། chū thāmpa
ten million ས་ལ། sāya
ten thousand འཇར་བཅུ་ཐམ་པ། hazar chū thāmpa
tender ཤེ་ཆ་འདི། shē tshāndi
tent ལུར། khur
Teraī (See: **lowlands**)
terror འཇིའ་བ། jjiwa
test, to ཆོད་མ། tshō' lhā
testicles སྒོང་། go-nga
thangka ཏང་སྒྲ། thangku
thank you ཐུའཆེ། thūuche, འོར་ཆེ། horche
that ཏི། thī
that's all འདི་རང་། dirang
that's it (See: **that's all**)
the (singular) ཏི། tī, (**plural**) ཏི་བ། tīwa
then ཏམ། thāma
there is, there are (factual) ཐེད་ཇ། weza
 (sensory) རོག་ no'

therefore ༐ལ་མིན། khyaaasin
thermos ཇོ་དམ། chhadam
these འདི་བ། dīwa
they ཁོ་བ། khōwa (H)
thick མཐུག་པུ། thūkpu, སྒོམ་པུ། bompū (Syn.:
 pasty)
thief ཀུར་མ། kūrma, ལག་པ་རིང་པུ། lakpa ringpu
thigh སྤུལ་སྒྲག་པ། balnakpa
thin ཐི་མེ། threme, (meat) ཉིར་མེ། nyerme,
 (cloth) སྤི་མེ། shrēme, (liquid) སྒོ་འདི།
 lāndi
thing ཅའ་ལག་ chāalak
think, to མཛོེལ། nōo
thirst སྒོམ་པ། kōmpa
thirsty, to be ཁ་སྒོམ། khā kōm
thirteen བཅུ་གསུམ། chūksum
thirty གལ་ཤེར་གཉིས། khalpera nyī, སུམ་ཅུ།
 sūmchu
this འདི། dī
thither (See: over there)
thorn རྩེ་མང། tshērmang
those དི་བ། thīwa
thought (See: idea, intention)
thousand འཇར་གཅིག་ hazar chīk
thrashed, to be བརྒྱབ། dap
thread (needle), to (See: string, to)
thread སྤྲོད་རྟོག་ shrūtōk
three གསུམ། sūm
throat མིད་ད། mīta
throne ཁྲི། thrī
throw out, to སྒྱུར། kyūr
thumb མཐེབ་རྟོག་ thēptok

thunder, to འབྲུག་རྒྱུག་ druk gya'
Thursday གཟའ་ཕུར་ཅུ། za phūru
Tibet བེད། phē'
Tibetan བེད་པ། phēpa
ticket ཀྲི་ཀཏ། trīkatr
tie, to ཀྲིག་ kyī', འདོལ། dōo, བཙིང་། chīng
tiger ཏྲག་ tāk
tight (securely) ཁ་དམ་པུ། khā thāmpu
tight དམ་པུ། thāmpu (Syn.: narrow)
time (ancient) ཁ་དམ་པུ། khā thāmpu
time (in ancient) ཁ་དམ་པུ། khā thāmpu
time (one at a) རེ་རེ་གྲུ་ནི། rere khyāni
time (this) ཁ་དམ་པུ། khā thāmpu
time (to be the _ to do something) རེ་རེ་ ren
time (to take) ཁ་དམ་པུ། khā thāmpu
times བྱིབ་ khyēp, རྩེ་ tshār
tin (metal) ཀྲིན། trīn
tired, to be ཅིན་ཅད། ēn chē(t)
tobacco ཐམ། thāma
today འཇིང་། haring
together སུ་ལ། mūla, སུ་ཚད་། mūtsang
toggle ཞོལ་ཤིང་། ōlshing
toilet ཇོལ་ཁང་། chhākang
tolerance བཟེད་པ། zēpa
tomorrow ཟེལ། sālā
tongue ལྗེ་ལ། chēla
tool ལག་ཆ། lakcha
tooth ས། sā
top མགོལ། gōo, (on the _ of) ཁ་ལ། khā-la
topple, to འགྲོལ། drīl
torn, to get ཅལ། shāa
torture, to རྩེ་བཅད། tshārche(t)

touch, to རེག་ rek
towel རུམ་ལ། rumal
trace (See: imprint)
trade (illegal ི) རག་ཚོང་། naktsong
trade (See: business)
trader (See: merchant)
tradition (See: custom)
train རེ། rel
train, to རྒྱུང་དར་གྱི་ jongdar khyi (Syn.:
 practice, to)
translate, to རྒྱུ་རྒྱུར་། kē' gyur (Syn.: **modify,**
 to)
translator རྒྱུ་རྒྱུར་བུ་མི་ kēgyurru mi
trap རྟོར་བ། tōrwa
trash (See: garbage)
travel, to བར་རྒྱུར་འགྲོ་ phar tshūr dro
traveler འགྲུལ་བ། drulwa
treatment (See: means)
tree རྩོང་ཕུ། dongpu
triangle རྩུར་གསུམ། sursum
tribunal (See: court)
Tropke Gola region རྩོག་པའི་རྩོལ་། throkpi gola
troublesome ཅ་སིང་ཕུ། chāsingpu
trousers རྩེ་སྒྲུ་མ། kāanam

true རྩོག་ ngotok, རུ་རྩུང་། hutung
true, to be བདེན། den
trunk (metal ི) རུ་འ་སྒྲུ་མ། chāagam
trust (See: belief)
trust, to (See: trust, to)
truth བདེན་པ། denpa
try harder, to འཇུག་ཀྱི་ ham khyi
Tuesday གཟའ་མིག་དམར། za mingmar
tune གདའ། daa
turn (by ི) རིམ་པ། rimpa
turn བལ་ལ། pāala (Syn.: **times**)
turn on (light), to རོལ་དེ་ཉི་ལྔར། batti pār
turn, to རྒྱིར། kyîr
turnip རུ་ལུ། thulu
turquoise གཡུ། yû
tusk (of an elephant) རྒྱུང་པའི་སྒྲུ་མ། lāngpesa
twelve རུ་ལུ་གཉིས། chūnyi
twenty གཡུ་གཟིག་ khal chik, ཉི་ལུ་ཐམ་པ། nyishu
 thāmpa
twice (See: double)
twins མཚེས་མ། tshēma, མཚེས་རེ། tshēre
two གཉིས། nyîi
type རྩེ་མ་པ། nāmpa

U & V

unable to do, to be ཨ་མོ་ཆོ། ā mō chhō
uncle (maternal side) ཨ་ཇང་། ājang
under མོ་ཀ་ལ། wōk-la
understand, to ཧ་མོ་ཤ། hā kho'
unimportant རྒྱང་ཆུང་། nāngchung
unless (See: except for)
unload, to འབོག་ bo'
unprincipled མ་རབས། marap
untidy (See: messy)
untie, to འགྲོལ། drol
untied, to be གྲོལ། throl
until སྐག་ sāk (Syn.: **up**)
unusual བྱམ་མཚར་ཅུ། khyēntsaru
up ཡར། yar
uphill རྒྱུན། khyen
upper རྩེད། tē'
uppity (See: naughty)
upright (position) ཚོག་ཕུ། tsōkpu
upright (to put _) ཚོག་ཕུ་སྒྲོང་། tsōkpu lōng
upright (to sit in an _ position) ཚོག་ཕུ་བཞུད།
 tsōkpu de(t)
upset ཞེ་སྒྲང་། shēdang (Syn.: **anger**)
upset, to be འཁོན། khōn (Syn.: **angry, to be**)
upside down སི་ཙར་མ། pītsarma
upslope (See: uphill)
upwards ཡའ་ཡེ། yaayo
urgent (See: important)
urinate, to གཅིང་ཤོར། chīng shōr
urine གཅིང་། chīng, ཇབ་གསང་། chhāpsang (H)
use, to (See: apply, to; put to work, to)

useful (very _) མཐར་མུ། mārmu (Syn.:
capable)
useful, to be སེན། phēn
user-friendly (See: easy to use)
vacation (See: holidays)
vagina ཀླུབ། kûp
vajra རོ་རྩེ། dorje
valley ལུང་པ། lūngpa
valuable གནའ་གྲུང་ཆེར་མུ། nāagung chērmu
vanish, to ཡལ། yal
variegated སལ་ཁྲམ། pāltram
variety ལྷ་མིན་ལྷ་ཚོགས། nāmin nātsok
vegetables (green) ཆོར་མ། tshērma
vein ཅོ། tsā
Venus ས་སངས། pāsang
very (See: extremely)
vigorous (See: strong)
village ཡུལ། yul
villager ཡུལ་གྲིམི། yulkyimi
virtue (See: merit)
visit, to (See: meet, to)
voice (See: noise)
void (See: empty)
vomit སྦྱུབ། kyūwa
vomit, to སྦྱུབ། kyū'
vote, to རོར་ལུག་ botr lu'
vow, to མནའ་སྦྱོལ། nāpkyol, མནའ་བསྐྱལ་གྱི།
 nāpkyal khyi
vulgar talk ཁ་བཙོའ་གཏམ། khā tsōotam
vulgar words བཙོའ་གཏམ། tsōotam
vulture ཐུ་གྲུག། chhargu'

W

wage ལྷོ་ཡིན། kūyin (Syn.: **salary**)
waist ཀེལ་སྒངས། kēltang
wait, to གྱུ། gu(t)
wake, to (from sleep) ཅད། tsē(t), གཉིད་ཅད། nyī'
 tsē(t), (somebody up) ལློང་། lōng
walkway ཐེབས་ལམ། phēplam (H)
wall ཅིག་པ། tsīkpa (Syn.: **ledge**)
walnut ཀོཏེ། kōtre
Walungchung Gola region ར་ལུང་། walung
wander, to འཕྱམ། khyām
war དམག་ māk
warm རྩལ་སྤ། throlmu
wart མཛོར་བ། zerwa
wash, to ཀྱད། trū(t)
watch རྩ་ཚིད་གི་རི། chhutsi gari
water mill རྩ་འཐག་ chhūta'
water རྩ། chhū
wave རྩའི་རིམ་པ། chhūurimpa
way (on the _ back) རྩུར་ཏི། tshūrti
we (exclusive) ཇིད་བ། ngiwa, (*exclusive*) ཇིད་
 རང་། ngirang, (*inclusive*) བདག་པ། dakpu,
 (*inclusive*) འོ་རོང་། horong
weak ལྷོ་ལྷ། kyōu
wealth རོར། nor
weapon མཚོན་ཆ། tshōncha
wear, to (See: dress, to; tie, to)
weasel རི་ལུང་། rīmung
weather གནམ་གཤེས། nāmshi, གནམ། nām
weaver ཐང་མ། thāama
wedding (See: marriage)

Wednesday གཟའ་ལྷག་པ། za lhākpa
weed ཡུར་མ། yurma
week སའ་ཏ། sāata, ཏབ་ཏ། hāpta
weep, to (See: cry, to)
weight རྩིད་ཡང་། jiyang (Syn.: **balance**)
well (for water) ཀྱུན་པ། trūnpu
well-endowed འཛོམ་པ། zōmpu
well-equipped (See: well-endowed, well-organized)
well-organized བྱ་འབྲིག་པ། thra drikpu
west རྩུབ། nup
westerners མིག་དཀར་ཅུ། mīk kāru
wet རྩེན་པ། lēnpa
wet, to (See: soak, to)
what གང་། khang
what for ? (See: why)
what happened ? གང་བྱའ་སྤང་། khang khyāa
 sung
what kind གང་གང་། khangkang
what time ? ལྷ་ལི། ngāli
wheat flour རྩེན་པི། jenpi
wheat བྱ་ thra
wheel འཁོར་ལུ། khōrlu
when, while ཐེ་ལ། belā
when ? རམ། nam
whenever རམ། nam
where from ? ག་ནི་མ། khandima
where ག་ནི། khani, (**enumeration**) ག་ནི་ག་ནི།
 khani khani
while རོར་ལ། shor-la (Syn.: **when**)

while ago (a_) ག་ཅི། khartse, འ་ནི། hane, hana
white དཀར་པོ། k̄aru
whitish ལྷ་ཁྲིང་རི། kyāding-ngi
who ལྷ། sū
why གང་ལ། khang-la, ཅི་ལ། chīla
wide (See: **broad, spacious**)
widow ཡུ་བེམ། yusim
width ཉང་། shang
wife བེར་མིང། phermi' (Syn.: **woman**)
willow species ལྷང་མ། lāngma
willow tree ལྷང་མ། chāngma
win, to ཐོབ། thōp, རྒྱལ། gyal
wind (See: **air, storm**)
wind ལྷ་འ་བ། lhāawa
windfall ཐོག། throḥ
window ཀླར་རུང་། kārung
wing གཤོག་པ། shōkpa, ཡ་གཤོག་ āpshok
winter དགུན་ཕུ། gunpu
wishes (best _) བརྒྱུ་ཤིས་བདེ་ལེའ། trāshi dele
with ལོང་ལ། lōola
witness དཔང་ཕུ། pāngpu
woken up, to be ཚད། tshē(t), གཉིད་ཚད། nyī'
tshē(t)
wolf ལྷང་ཀུ། chāngku

woman འམ་བུམ། hāmbum, རྩེར་ལྷ། chhermu,
(young) གཞེར་མ། jērma, jormu,
(young) བུམ་པེམ་ཇ། phum pheza
wood ཤིང་། shīng
wool བལ། phal
woolen cloth ལྷམ་བུ། nāmbu
word (See: **language**)
work (to put to _) ལྷོད། kū(t)
work ལའ་ག། laaka
work, to ལའ་ག་གྱི། laaka khyi
world འཛམ་གླིང་། zamling
worm འབྲ། bu
worried, to be བཀའ་གྱི། phap khyi, བཀ་ལང་
། phap lang, སེམས་ཁྲལ་གྱི། sēmtral khyi
worry སེམས་ཁྲལ། sēmtral
wound (See: **injury**)
wrap, to དཀྱིལ། trīl, རྫོན། kōn (Syn.: **roll, to,**
pack, to)
wrapper (See: **skin**)
wrath ཁྲོའོ། thrōwo
wrestle, to བཙུའ་རྒྱལ། tsāa gya'
wring, to (See: **squeeze, to**)
wrinkle གཉིར་མ། nyērma
write, to བྲིག། thri'
wrong (way) ཐི་ལོག་པ། phīlokpa

Y, Z

yak གཡག་ yāk

yarn ལྷེ་མ། nāama

year ལོ། lo, **year of the dog** ཀྱི་ལོ། kyīlo, **year of the dragon** འབྲུག་ལོ། druklo, **year of the hare** ཡོལ་ལོ། yolo, **year of the horse** ཏ་ལོ། tālo, **year of the monkey** སྤྱི་ལོ། trēllo, **year of the mouse** སྤྱི་བའོ་ཏ། chhiwa lota, **year of the ox** ལྷང་ལོ། lānglo, **year of the pig** བག་ལོ། phāklo, **year of the rooster** སྤྱོལ་ལོ། chhālo, **year of the sheep** ལུག་ལོ། luklo, **year of the snake** སྤྱུ་ལོ། drullo, **year of the tiger** སྤྱག་ལོ། tāklo.

yeast བབ། phap

yellow སེར་རྩ། sēru

yes ལགས་མེ། lase, lase lase, laa lase

yesterday མདང་། dang

yet (See: still)

yeti གཡེའ་རྩིད། yētri', ētri'

yoghurt དཀར་ཆུ། kārchu, ཞོ། sho

yogi སྒོ་མ་ཆེན། gomchen

Yolmo ཡོལ་མོ། yolmo

you (plural) ཁྱིད་རང་། khyirang, ལྷན་
ཁྱིས། lhēngya, lhēngye; ཁྱོད་རོང་།
khyorong (*singular*), འོ་རོང་། horong (H),
བདག་པུ། dakpu (H)

young (person) ཉམ་རྩུང་། naachung

younger one (See: lower one)

your (plural) ཁྱིད་རེ། khyire, (*singular*) ཁྱོད་རེ།
khyore, འོ་རེ། hore (H)

zero སྤྱ་ན། sūna

zombie རོ་ལངས། roblang

Nepali Sherpa dictionary

नेपाली-शेर्पा शब्दकोश

अ

अँगालो पंग्पा | pāngpa
 अँगालो हाल्नु पंग्पा देवसा | pāngpa dep
 अँध्यारो नाक्त्सुबि | nāktsubi
 अँध्यारोपना मुन्नक | munnak
 अंश (>भाग)
 अक्षर यिगी, च्छाक्री | chhakri (H)
 अगाडि दुंग्ला | dūng-la
 अगुवा गूओ | goo
 अग्लो थेंपु | thēnpu
 अघाउनु द्रा | draa
 अघि हाने, हाना, गूमा-ला | hane, hana, goma-la
 अधिकांश (>वहुमत)
 अङ्क अङ्की | āngki
 अङ्गुर गुन्द्रुम | gundrum
 अङ्ग्रे थारुङ्ग | tharung
 अटल (See: स्थिर)
 अठार चोपगे | chōpgey'
 अठ्याउनु (See: समाप्त)
 अङ्कल गर्नु त्शे' क्यी | tshē' khyi
 अण्डकोष गू-न्गा | gū-nga
 अण्डा च्छे मेन्तोक | chhe mentok
 अत्यास (See: त्रास)
 अदालत थ्रिम्कान्ग | thrimkang
 अदुवा ग्येशर | gyeshar
 अधिकार ओङ्गा | ōngcha
 अध्ययन ताक्चे' | tākche'
 अनि थामा, नी | ni
 अनिदो (See: जागर नभएको)
 अनुभव न्याम्युङ्ग | nyamnyung (Syn.: प्रयोग)

अनुमति दिनु (See: घुसानु)
 अनुमति प्राप्त (See: स्विकृत)
 अनुमति नावा, पास | nāawa, pās
 अनुमान त्शे' | tshē'
 अनुवाद गर्नु के' ग्युर | kē' gyur
 अनुवादक केग्युर्रु मि | kēgyurru mi
 अनुशासन द्रिक्लाम | driklam
 अनुसन्धान (See: अध्ययन)
 अनुहार न्गोदोङ्ग | ngōdong
 अनैतिक मारप | marap
 अन्तरिक्ष (See: वायुमण्डल)
 अन्धविश्वास नाम्तोक | nāmtok
 अन्धी शर्मा | sharma
 अन्धो शर्वा | sharwa
 अन्न द्रु (Syn.: बाली)
 अन्यत्र लैजानु (See: सार्नु)
 अन्योलमा पर्नु गोथोम | goo thōm
 अपमान माआरे, माआरा | māare, māara
 अपर्याप्त (See: नपाइने)
 अपशकुन (See: अन्धविश्वास)
 अप्ठ्यारो चासिङ्गु | chāsingpu
 अबेर फिसे | phise
 अभिलेख (See: दस्तावेज)
 अभ्यास गर्नु जोंग (Syn.: तालिम दिनु)
 अमिलो क्युरु | kyūru
 अरु याम्पा | yampa
 अर्थ (See: कारण)
 अर्थतन्त्र (See: आर्थिक)
 अर्थपूर्ण च्हो वेतु | chhō wetu
 अलग्गिनु का ख्ये | khā khye

अलमलिनु खर्पोर'र'र्पोर' g_{oo} khōr
 अलिक चाँडो न्ग'से' ngāse
 अलिकति हुन्'गे' nyungme, त्रैण'ये'त्रैण
 trikpechik
 अल्छी लाग्नु त्शे'र'न्'त्शे'र' tshēra lang
 अल्छी ल'अ'मु'नु' laa munu, त्शे'र'न्' tshēra
 अल्मलिनु ये' ये' yee
 असफल हुनु (See: गर्न नसक्नु)
 असल ले'अ'मु' leemu (Syn.: राम्रो)
 असिना से'र' sēr
 असी ख'अ'शे' khāl shi

अस्ति ख'र'नु' khārnup
 अस्तु रु'ब'से'ल' r_{usel}, r_{ingsel}
 अस्थिर'ण'ग'स'र' āsar
 अस्पताल म्ने'ङ'क' mēnkang
 अस्वाभाविक (See: आश्चर्यजनक)
 अस्विकार जनाउने शब्द मी'ङ'म'न्'g' mimang
 अ-हाउनु (See: आदेश दिनु)
 अहिले थ'न्' thanta
 अह्नाउनु को'प'अ'ग्या' kōpa gya'
 आघौ स'ङ'ग्या' sāngpu'

आ

आँखा खैण| mīk, खुँ| chēn (H)

आँखीभौं खैण| mīnpur

आँट खैण| sēmshuk

आँटनु (See: साहस गर्नु)

आँप ण| ām

आँसु खैण| mīkchu

आइतबार ण| zā nyīma

आइपुगु खैण| lēp

आइमाई ण| hambum (Syn.: श्रीमती)

आउनु हुँ| hung, ग्यै| gyi, खैण| phēp (H)

आकर्षक ण| zopta leemu (Syn.: राम्रो)

आकार ण| zopta, zopte (Syn.: नाप)

आकाश ण| nām

आक्रामक ण| ngargyal

आगो खै| me

आगोको झिल्का खै| metak

आज ण| haring

आज भोली ण| thaasam

आजकाल ण| thīngsang

आजाकारी ण| khā-la nyermu

आठ ण| gye'

आत्मकथा ण| nāmthar

आत्मा ण| thūu

आत्मीया ण| shē tshāndi

आदत (See: लत)

आदर ण| moowa (Syn.: सम्मान)

आदर गर्नु ण| chhā jo'

आदेश ण| kā

आधा (See: आधी)

आधार ण| khūng (Syn.: सहारा)

आधी वेण| phēka

आनन्ददायी (See: कर्णप्रिय)

आनन्दित ण| kyīrmu

आनिदो ण| nyokpu

आनी ण| āni

आन्तरिक झगडा (See: गृहयुद्ध)

आन्दोलित हुनु (See: उत्तेजित हुनु)

आन्द्रा ण| gyēma

आन्द्रा-भुँडी ण| nangtsa

आफन्त ण| tshāngka

आफू ण| rāng (Syn.: ऊ)

आफै (Syn.: उ) ण| daadakpu

आमा ण| hama

आमाडब्लाम हिमाल ण| hama
draplang

आमा-बुबा ण| hawa hama

आम्दानी ण| hungkung

आयु खै| mītsi

आयोजक ण| laawa

आरा (See: करौती)

आराम गर्नु ण| ngaaso

आराम ण| thāngpu

आरामदायी ण| dīmu

आरिस (See: ईर्ष्या)

आरु ण| khambu

आरो (See: करौती)

आर्थिक ण| hungpap

आश्चर्यजनक ण| khyēntsaru

आलु रै| ri, रैगै riki

आलोचना गर्नु झुक्छे| kyenden (Syn.:

हप्काउनु)

आवश्यकता गर्छे| goo

आवाज हुन्छ| huru, के| ke'

आशा छैन| āasu, रे| rewa

आशीर्वाद छुन| chhawang

आशीर्वाद दिनु मोलाम ग्या| mōlam gya'

इ, उ

इतिहास $\logyu$

इनार $trünpu$

इन्द्रेणी ja

इमान्दार $threngpu$

इस्त्री $ürti$

ईर्ष्या $mizir$, $chhaanang$

उभोतिर $yaayo$

उकालो $khyen$

उचित $dra chāamu$

उच्च स्थान $tē$

उछाल् $chhūurimpa$

उजुरी गर्नु (See: विरोध गर्नु)

उज्यालो (See: प्रकाश)

उठ्नु $lang$ (Syn.: बढ्नु)

उड्नु $phūr$

उता जानु $phaa gal$

उता पट्टि $phālim$

उतातिर $phōo$, $phaa phō$

उत्तर $chhang$

उत्तर दिनु $len gya$

उत्तेजित हुनु $trū$

उदाउनु $shār$

उदाहरण $pē$

उदयाउनु (See: रगड्नु)

उनको $more$

उनी $morong$

उन्नाइस $chūrgu$

उन्नु $gyuu$

उपयोगी (धेरै) $mārmu$ (Syn.:

लायाक)

उपस्थितिमा (लामाको) $kūmdün$

उपाय $khyitap$ (Syn.: साधन)

उपियाँ $kyīshik$

उफ्रिनु $phir$

उभिनु (See: उठ्नु)

उमालेको पानी $chhūpla$

उमाल्नु $kōl$, $lhā$, $lā$

उमेर $gonglo$ (Syn.: वर्ष)

उम्कनु $shōr$

उम्लनु (See: जन्मनु)

उम्लनु $khōl$

उल्टो $phīlok$, $pītsarma$, $phīlokpa$

उल्था गर्नु (See: अनुवाद गर्नु)

उवा naa

उसको $khore$

उसले (See: ऊ)

उस्तै $chīkpa$

उहाँ $khōngpa$

उहाँहरू $khōwa$

उहिले उहिले $thangpo$

ऊँट $āmung$

ऊ $khorong$

ऊन कालु $kāl$

ऊन $phāl$

ऊनी $nāama$

ऊनी कपडा $nāmbu$

ऋ , ए, ओ

ऋण ँर'वा| chhaawa

एउटा बैरा -jik

एक गडैरा chik

एक एक गरेर रेरेखुँ| rere khyani

एक करोड सा'या| sāya

एकएक रेरे| rere

एकनासे ऋङ्खे'स'सु| chhā nyōmpu

एकसरो कुँद'वा| kyāngma

एकलै गडैरा'र'च' chikrang

एकलो कुँकुँ' कुँ| kūkyang

एघार चडुगडैरा chuchik

ऐना कुँलुँ' gyalung

ओखर गेते| kotre

ओच्छयान ऋँ| tēn

ओछयान ँर'वा| maasa

ओछयान लगाउनु ँर'स'मड' मासा चाँ| maasa chāa

ओठ डुँ| chūtu

ओढार झु' phūk

ओरालो थु' thul

ओलिनु (See: झर्नु)

औँठा छाप सा'यी'लगा'ह' sāyi lakta

औँठी सेर'तु' sōrtup

औँला झुँ' zuu

औँसी गङ्गा'ग' nāmgang

औजार (See: हतियार)

औतारी लामा त्रुँ'कुँ| trülku

औषधी मँ| mēn

क, क्ष

कक्षा क'ख'सी| klās
 कचेरा बीक'उर' miktsar
 कठिन क'ग'र'ख'स' kāle (Syn.: गाहो)
 कडा क'र'ख' khārma, थ'म्पु| thāmpu, श्र'र'दी| shrāndi
 कडा प्लास्टिक श्र'र'द'ग'र' pōkar
 कति क'ई| tshōo
 कति वजे (See: कुन समय)
 कथा प'ये| pē
 कदर गर्नु (See: प्रशंसा गर्नु)
 कन्चट क'उं| nārtsa
 कन्जुस सेर'स' sērna
 कन्डोम (See: ढाल)
 कन्याउनु थ'र' thre(t)
 कपडा म'ज'र' manja
 कपाल श' shrā, थ'सु' ūtra
 कफी क'थि| kōfi
 कम बोल्ने क'छि'र' khā chīndi
 कम हुनु (See: घट्नु)
 कमजोर क्यु' kyōu
 कमल प'द'ख' pēma
 कमलो ब'र'ख' bolmu
 कमिला श्र'ग'ख' thrōngma
 कम्प्युटर क'म'सु'तर' kāmputrar
 कम्मर क'य'सु'द'ख' kēltang
 कर श्र'थ' thral
 करड क'ई| tsīm
 कराउनु क'ई' gya'
 करुणा क'ई' nyīngje

करौंती सेक'थि| sokli
 कर्णप्रिय क्ये'र' nyērmu
 कर्म ल'ख' lee, क्यु'म' gyūmdre
 कलम पे'र' pēn, क्यु' nyūk
 कलर क'र' kho-nga
 कलेज क'थे' kālēj
 कलेजो क'छि' chhīnpa
 कसम खानु क'र'क्यो' nāpkyol, क'र'क्यो' nāpkyal khyi
 कसरी सु'क' khyā
 कसाही य'वा yawa
 कस्तुरी ल'वा lāa
 कस्तु क्यि' kyī' (Syn.: बन्द गर्नु)
 कहाँ क'थि| khani
 कहाँ कहाँ क'थि| khani khani
 कहाँबाट क'थि| khānima
 कहिले क'थि| nam
 कहिले पनि क'थि| kāngni
 कहिलेकाहीँ क'थि| phar chīk
 कहीं पनि क'थि| khānisang
 काँच (See: सिसा)
 काँचो (See: नपाकेको)
 काँडा क'थि| tshērmang
 काँध (See: कुम)
 काका अ' au
 काकी उ' ūu
 काख प' pang
 काग क'थि| kālāk
 कागज श्र' shūu
 कागजात (See: दस्तावेज)

काट्नु च्हं| chē(t) थ्रे| thre' ङ्गा| ngā'
 काठ शैन्| shīng
 काठको लाम्चो टाँक ओल्शैन्| ōlshing
 काठमाण्डौ यम्बु| yambu
 काठी ह्रैङ्गल| tēgal
 कान अम्चोक| āmchok
 कानुन (See: नियम)
 कानुनी थ्रिम् ला द्रो| thrim la dro
 कान्छो (See: भन्दा) त्रुवा| trūwa
 कान्छो (See: मुनिको)
 कान्लो ङम्पा| ngampa
 काम सक्नु थुल| thul
 काम लाका| laaka
 काम गर्नु लाका ख्यि| laaka khyi
 काममा लाग्नु कु| kū(t)
 काम्नु दार्सी ग्या| darsi' gya'
 काम्नु दार, श्रु| shrū'
 कार मोत्रार, गारि| motrar, gari
 कारण थेन्तोक| thentok
 कार्यालय अपिस| āpis
 कालो बजारी नाक्त्सोन्| naktsong
 कालो नाक्पु| nakpu
 काल्पनिक अजिङ्गर द्रुक| druk
 किताब किटप| kitap
 किन खान्-ला, चिला| khāng-la, chīla
 किनभने खान्ग्ला सिस्, चिला
 सिस्| chīla sīsin
 किनमेल न्योप्चा| nyopcha
 किनारा (See: छेउ)
 किन्नु न्यो| nyo
 किरा बु| bu
 किरत (See: नक्कली)

किलो (तौल) किलो| kilo
 किसान शिङ्पा| shingpa
 कुकुर क्यि| kyī
 कुखुरी च्छामु| chhamu
 कुचो कोम्पु| kōmu
 कुट्नु दुन्| dun
 कुन समय न्गालि| ngāli
 कुना सुर| sur
 कुम पुङ्गा| pūngpa
 कुरा काट्नु (See: निन्दा गर्नु)
 कुरा सुङ्गलप| sūnglap (H)
 कुराकानी पेला| pēla
 कुराकानी गर्नु पेला ख्यि| pēla khyi
 कुर्सी कुरशि| kūrshi
 कुलो (See: नहर)
 कुस्ती खेल्लु त्सा ग्या| tsāa gya'
 कुहिनु (See: सड्नु)
 कुहिनो थ्रिमुन्ग, थ्रेमुन्ग| thrimung, thremung
 कुहेको रूलवा| rulwa
 कृपया! थ्राकुर| thraakur
 कृपा कात्रिन| kātrin
 कृषक (See: किसान)
 कृषि साशिंग लाका| sāshing laaka
 के के खान्गकान्ग| khāngkang
 के भयो? खान्ग ख्या सुन्ग| khāng khyā sung
 के खान्ग| khāng
 केको लागी (See: किन)
 केटी फुम| phūm
 केटो फुचुन्ग| phuchung
 केरा केरा| kēra
 केराउ श्रेलमा| shrēlma

केहि पनि ཀང་སང་། khangsang
 केही पहिले ཀཱེ། khartse
 केही मात्रामा ཅེ་ཅིག་ tsēechik
 कैची འཇམ་ཅེ། zaptsi
 को ལུ། sū
 कोइला སོལ་རྟོག་ sōltok
 कोक्रो རྩང་། tshāng
 कोट्याउनु (See: कन्याउनु)
 कोठा ཀོ་ར། kōtra
 कोदालो རྟོག་ཅེ། tōktsi
 कोदो ལྷར། gyar
 कोपरा རབ་རྟོག་ chhaptok

कोसिस गर्नु འམ་ཁྱི། ham khyi
 कोसेली ལྷེས་ཀ། kyēka
 कोही पनि ལུ་སང་། sūsang
 कौडा ཤོ། shô
 क्यामरा ཀེམ་ར། kēmra
 क्रमशः རིམ་པ། rimpa
 क्रोध ཁྲོ་ལོ། thrōwo
 क्षति (See: हानि, हार)
 क्षती (See: हार)
 क्षमता ཀམ་ཐང་། khatap འཇོན་ཐང་། jöntang (Syn.:
 शक्ति)

ख

खच्चर ཅེ། thre
 खतरनाक (See: अपठ्यारो)
 खन्नु (See: खोप्नु)
 खन्याउनु (See: हाल्नु)
 खबर पुन्याउनु ལན་ལཔ། len lap
 खम्बा ཀལ། kaa
 खरबारी (See: घाँसबारी)
 खरानी ཐལ་ཅུམ། thaltsam
 खरायो རི་ཁྲོང་། riwong
 खरी-दुङगा ཅེམ་པག། empak
 खर्च व्यहोर्नु འགོ་སྤྱད་ཀྱི། drosung gya'
 खर्च འགོ་སྤྱད་། drosung
 खलौती འབྲུད་དེ། buta
 खस्किनु (See: घट्नु)
 खस्नु ལྷུམ། lhūm
 खसु བི་ཤིང་། phishing
 खस्रो ཁྱོང་ཕུ། khyongpu
 खाइलाग्दो སྒྲོན་ཕུ། ngā thronpu
 खाजा འཇར་ར། zara
 खात (See: चाड)
 खाना ཟ་མ། sama, ལལ་ལག་ shalak (H),
 གཤོལ། söl (H)
 खाना खानु ཟ་མ་ཟ། sama sa, ཟ། sa,
 བཞེལ། shee (H)
 खाने भाँडो ལ། shaa
 खाली སྒྲོང་པ། tōngpa
 खाली खुट्टा ཀའ་རྗེན་པ། kaa jenpa
 खाल्टो (See: बरफ)
 खाल्टो परेको ཁྱོང་ཁྱོང་། kyōngkyong

खाल्टोमा गाइनु མིག་དྲུང་རྒྱལ། mīkdung
 gya'
 खाल्डो མིག་དྲུང་། mīkdung
 खास गरी ཀའ་རྗེན། kāngten
 खित्का छोइनु དགོང་ཐོལ་། gotra shōr
 खिन्न हुनु ཞེསྒང་ལང་། shedang lang
 खिन्नता ཞེསྒང་། shedang
 खिसी गर्नु མཐར་ལྷག་ mārchak
 खुकुरी ཁུར་པ། khurpa
 खुकुलो हुनु འཕྲོལ། thröl
 खुट्टा ཀའ་པ། kāngpa, ལབས། shap
 खुद्रा སིལ་མ། silma
 खुनी (See: हत्यारा)
 खुम्बु ཁུམ་པ་བུ། khumbu
 खुर्सांनी དམར་ཅི། mārtsi
 खुला ཁུ་ཡེའ་ལུ། khu yemu
 खुलापानाको ग्रन्थ དཔེ་རྒྱ། pēcha
 खुशी ཁྲོ་བདེ་ལུ། lō dīmu
 खुशी हुनु དགའ་ལང་། gaa lang (Syn.:
 मन पराउनु)
 खुसीमा मग्न འཆམ་དལ། chhāmdral
 खुसीले बुर्कुसी मार्नु འཆམ་དལ་རྒྱལ། chhāmdral
 gya'
 खेतबारी ཞིང་། shing
 खेताला (See: पर्मे)
 खेती སམ་པག་ཞིལ་པག་ sāpashi laaka
 खेप སའ་ལ། pāala, ཁྱིལ། khyēp, ཅིང་མི། tsīmi
 खेल्लु ཅིང་མི་རྩེ། tsīmi tsē
 खोक्नु ཁྲོ་རྒྱལ། lō gya'
 खोज्नु འཕྲོལ། tshöl

खोप्नु कॅण kō'
खोर ल्ह्या lhāa
खोला (See: नदी)

खोले क्यु kyū
खोल्नु बे(t) be(t) (Syn.: फुकाल्नु, रोप्नु)

ग घ

गद्दी थ्री thrī
 गधा घुन्गु phunggu
 गन्तव्य द्रोसा drośa
 गन्ध (See: बास्ना)
 गरिब पेरंगु pērangpu (Syn.: कमजोर)
 गरिसक्नु क्य्या-निंग सिन khyāa-ning sin
 गरुङ् लक lak
 गर्धन खिङ्पा jingpa
 गर्न मिल्नु च्हो chhō'
 गर्न नसक्नु क्यि मा क्ये khyi mā khyē
 गर्नु क्यि नंग (H) khyi, nang (H)
 गर्भवती पिजिम phijim
 गर्मी लाग्नु गुत्सुवा लंग gutsuwa lang
 गर्लेंचा (See: ओच्छ्यान)
 गल्ली गर्नु नोर, न्ये nōr, nyē
 गल्ली स्वीकार्नु (See: माफ माग्नु)
 गल्ली नोरलु nōrtrul
 गहना ग्येन्चा gyencha
 गहिरो तिङ्ग रिङ्गपु tīng riṅgpa
 गहुँ थ्रा thra
 गहुँको पीठो जेन्पी jēnpi
 गह्नी चिन्दी chīndi
 गाँठो दोपुर dōpur
 गाई फामुङ्ग, फामु phamung, phamu
 गाईगोरु फालाङ्ग phalang
 गाईबस्तु च्छुङ्मा chhūṅma
 गाईबस्तु द्रोक्पा drokpa
 गाउँ युल yul
 गाउँले युल्यिमी yulkyimi

गाइनु (See: रोप्नु)
 गालपुक्त खाम्के khākme'
 गाला द्राम्पा drampa
 गाली गर्नु नोपशुर ग्या, घुन्गु ngopshur gya', phunggu
 दरेङ्ग huru den, लप्टाक laptak
 ग्या, कप्यिन (H) gya', kapyin (H)
 गाहो दुक्पा dukpa
 गाहो (See: कठिन)
 गिद्ध च्छर्गु chhargu'
 गिरफ्तार गर्नु (See: समातु)
 गीत लु lu
 गीत गाउनु लु लिंग lu ling
 गुँण (See: गुणस्तर)
 गुण ग्युपदक gyupdak
 गुणस्तर पुत्से' pūutse' (Syn.: गुण)
 गुणा (See: पटक)
 गुम्बा गोंदे, लाङ्ग gonde, lang
 गुरु सहेप sāhep (Syn.: शिक्षक)
 गुलियो नगर्मु ngārmu
 गुलियो चिया च्छा नगर्मु chha ngārmu
 गृहयुद्ध नङ्गत्रुक nangtruk
 गैडा सुरु खाम्बुक, सुरु sūru khāmbuk, sūru
 गैरकानुनी थ्रिम ला मोंद्रो thrim la mōndro
 गोठालो जिबु ziwu
 गोत्र रु ru
 गोप्य रूपमा नगन्ग सङ्ग-नग sāng-nang
 सङ्ग-नि sāng-ni
 गोप्य नगन्ग sāng
 गोप्यता साथ (See: सुटक्क)
 गोप्यतापूर्वक (See: चूपचाप)

गोबर རྩེད། chēe
 गोरु ལླང། lāng
 गोरो མིག་དཀར་ཅུ། mīk kāru
 गोलाकार (See: वृत्ताकार)
 गोलीगाँठो གྲེལུང། trēlung
 गोलो རྩིར་མུ། kyīrmu
 गोष्ठी (See: बैठक)
 ग्रन्थ (བུདྡྷ) བཀའ་འགྱུར། kānggyur
 ग्रीष्म དུས་ཅུ། yāru
 घटाउनु ལྷུང་དགོང་། nyung-nga tōng
 घट्नु ལྷུང་འགོ། nyung-nga
 dro, འཇོམ། jom, གྱུ། gū(t)
 घडी ལྷུ་རྩིད་རྒྱུ་། chhutsi gari
 घण्टा ལྷུ་རྩིད། chhutsi'
 घण्टी རིལ་ལུ། thrīlu
 घन (See: हथौडा)
 घनिष्ठ (See: आत्मीया)
 घर ཀང་པ། khangpa
 घरको भग्नावशेष གྲེལ་གྱི། threwak
 घरपरिवार གྲོང་པ། throngpa
 घरभाडा ཀང་གླ། khangla

घाँटी མིད་ད། mīta
 घाँस ཅུ། tsā
 घाँसबारी ཅུ་མ། tsīsa
 घाउ མ། mā (Syn.: चिहान)
 घाटा ལུན། khūn
 घाम རྩི་མ། nyīma
 घिउ མར། mar, གསོལ་མར། sölmar (H)
 घिउतेल (See: चिल्लो)
 घुँडा དེས་ལུང། pīmung
 घुट्को (एक) ལུབ་ཀང་། hūp khang
 घुमाउनु རྩིར། kyīr
 घुमाउने (See: रिंगटा लाग्ने)
 घुम्नु འཇིར། khyīr, རྩོར། kōr
 घुयेंत्रो ལུར་རུག། hūrduk
 घुसानु འཇིད། chī(t)
 घोडा རྩ། tā, རྩེས་པ། chhīppa (H)
 घोडाको काठी རྩིང་པ། tīngpa
 घोप्टो ཀའུང་མ། khaung-ma
 घोसे (See: कम बोल्ने)

च

चउर पंग् | pāng
 चकचके (See: बदमास)
 चकमक पत्थर शर्तुक | shārtuk
 चक्का (See: चक्र)
 चक्र कर्तु | khōrlu
 चङ्गा शोकचा | shōkcha, shūicha
 चढाउनु पु | pūl
 चढनु शेन | shēn, अडेन | ze', अडेन | chhīp (H)
 चन्दनकाठ (See: श्रीखण्ड)
 चन्द्रमा युगा | ūkla
 चपाउनु मु | mūr, ले | lē(t)
 चम्चा क्खिम्पोक | khyīmpok
 चरा च | chha
 चराउने ठाँउ त्सा | tsāa
 चराको गुँड त्शंग | tshāng
 चर्केको क्वावा | khaawa, क्वालवा | khalwa, थ्री | thri (Syn.: फुटेको)
 चर्पी क्वाकंग | chhaakang
 चलचित्र फिल्म | philm, fīlim
 चलन त्रोल | trōl
 चलाख चंगपु | chāngpu, क्खोदवदेसु | goo dīmu
 चलनु (See: हल्लाउनु)
 चस्मा क्खिसेल | mīkshel, च्छेसेल | chēshel
 चाँडे न्गामु | ngāmu, न्गटोक | ngātok, न्गाला | ngāla
 चाँडो (See: छिटो)
 चाँदी न्गुल | ngūl
 चाउरी न्येरमा | nyērma
 चाक पेलंग | pēlang
 चाड बबचा | bābcha

चामल द्रा | draa
 चार जी | ji
 चारकुने थ्रुपशि | thrupshi
 चालक (See: डाइभर)
 चालचलन लुक्सो | lukso, अर्धोत्तर | drotang
 चालीस क्खाली | khal nyī
 चाहना (See: लोभ)
 चिउँडो यु | ūku
 चिढाउनु (See: निहुँ खोज्नु)
 चितुवा जिक | zik
 चित्र र्मुंग | rimung, रिमु | rīmu, कुपर | kūpar (H)
 चित्रकार क्वापा | khaapa
 चिनिया ग्यामी | gyāmi
 चिनी चिनी | chīni
 चिन्ता सेमत्रल | sēmtral
 चिन्ता गर्नु क्खि | phap khyi
 चिन्तित हुनु सेमत्रल क्खि | sēmtral khyi, क्खि
 क्खि | phap lang
 चिन्नु शे | ngō shēe
 चिप्लनु थ्रे | thre(t)
 चिप्लो जम्पु | jāmpu
 चिमटनु सेमत्रल | sēmtrung dep
 चिम्टा क्काम्तांग | kām tang
 चिम्ली थुङ्गु | thūkung
 चिया च | chha, सोला | sōlja (H), पेजा | pheja
 चिया कितली तिप्ली | tīpli
 चिया छान्ने क्कहासक | chhatsak
 चिरफार गर्नु क्क्याचो | shākcho
 चिर्नु क्का | kā'

चिलाउनु ར་ལུ་ saur
 चिल्लो ལྷུ་མ་རྩི་ nūmtsi, ལག་རྩི་ shaktsi
 चिसो གྲེང་གེ་ threngge, བསིལ་ལུ་ sīlu, sīlwu
 चिसो हुनु བསིལ་ sīl
 चिहान ལུ་ས་ thursa
 चिहान लगाउनु ཏ་འ་རྒྱུ་ tāa gyā'
 चीन རྒྱུ་ལྷ་ gyanak
 चीरा (See: चर्केको)
 चुकचुकाउनु སའ་བ་ཤེལ་ phāawa khyi
 चुकचुकी སའ་བ་ phāawa
 चुच्चो རུ་ཏོག་ chūptok
 चुठनु (See: माझनु)
 चुप लाग! རུ་མ་ཤེལ་ tsūm khyi
 चुम्बन ལུ་ཁ་ pūka, pūkok
 चुम्बन गर्नु ལུ་ཁ་ཤེལ་ pūka khyi
 चुरोट (See: सुर्ती)
 चुलो ཐལ་ thāp
 चुल्ठो बाट्नु ལྷུ་མ་ལྷུ་ lhaama lha'

चुल्ठो ལྷུ་མ་ lhaama
 चुसाउनु (See: चुस्नु)
 चुस्नु འཇིག་ jip
 चूपचाप ཁ་སྒྲ་པ་ khā rakpa
 चेकबुक འཇུ་ལ་འཇིག་ ngülzin
 चेपारे ཁ་མ་ཁ་ལུ་ khā khāamu
 चेला (See: शिष्य)
 चोटी (See: खेप)
 चोर ལག་པ་རིང་ལུ་ lakpa ringpu, ལུ་ར་མ་ kūrma
 चोर औला མཇུ་བ་ཏོག་ zuptok
 चौडाइ ལ་ shang
 चौध རུ་ཤེལ་ chūpshi
 च्याउ ལ་མུང་ shāmung
 च्यातिएको ལ་བ་ shaawa
 च्यातिनु ལ་ shaa
 च्यात्रु ལ་ཤོ་ shō'
 च्यापिनु ལ་ཚུ་ chūr

छ

छ हुग thruk
 छडी (See: लठ्ठी, लौरो)
 छरितो (See: फुर्तिलो)
 छरिनु छेय khyee
 छर्नु तर्तोर tor
 छलफल (See: कुराकानी)
 छलफल गर्नु (See: कुराकानी गर्नु)
 छाउनु गेप gep
 छाउरो छेपु kyipruk
 छाती छेक्छे tshēkok
 छादनु छुप kyū'
 छाना छेप thōk
 छान्नु छेप tsē', दक्ष dam
 छाप छेप thēsi
 छाप्ने व्यक्ति पारवा pārwa
 छाला को को kōo, पा पा pāu
 छिटो छेपु thrimpu
 छिन्नु छेप chhē(t)
 छिमेकी छेपु छेप khyimtsi
 छिरल्नु (See: छर्नु)

छिराउनु (See: उन्नु)
 छिबिरे छेपु छेप thrātra pātra
 छुचो छेपु छेप ngā threngge
 छुट्टी छुट्टी tshūtri
 छुट्टै (See: बेगलै)
 छुट्ट्याउनु (छान्नु)
 छुनु रेप rek
 छुरा छेप thrik
 छुरी (सानो) छेपु छेप tāpdri
 छुर्पी छुर्पी chhūrwi, chhūrpi
 छेत छेपु छेप thāma
 छेउमा (See: नजिक)
 छेक्नु (See: पानी थुक्नु)
 छोटपत्र गर्नु छेपु thral
 छोटो छुर्पी thürme
 छोडाउनु छु shū
 छोड्नु (See: पठाउनु, राख्नु, ढाक्नु)
 छोरी (See: केटी)
 छोरो (See: केटो)

ज झ

जँचाउनु ङ्खेन | tēn
 जग द्रमश | dramshi
 जग्गा स'क | sācha
 जग्गा-जमिन स'स'ग'षि | sāpashi
 जङ्गली हाँस २२'प | ngangpa
 जटा २'प | ralwa
 जताततै ग'द'गु'स | khangkyasa
 जति सक्दो राम्रो ग'द'ग'द'ग | khang
 thratrak
 जतिसक्दो ग'द'हु'व'हु'व | khang thūtup
 जतिसक्दो चाँडो ग'द'हु'व'हु'व | khang ngā-nga
 जनता (See: प्रजा)
 जनावर सेमस'उक | sēmchen
 जन्ती सवेक'द | zēdi
 जन्म लिनु (See: जन्मनु)
 जन्मनु झु | kyē, २'सु'द | thrūng (H)
 जन्मस्थान झु'स | kyēsa
 जपमाला थें'द' | thrēng-nga
 जप्नु रें' | rōng
 जबरजस्ती ह'म'प | hāmpa
 जम्मा (See: भेला)
 जम्मा गर्नु रु' | ru'
 जम्मा पार्नु गें' | gōng
 जम्मा हुनु थु' | khyil
 जरिवाना (See: दण्ड)
 जरुरी (See: महत्वपूर्ण)
 जल बिरालो श'स' | shrām
 जलाउनु मे'प'शे'ग | me-la shrē'
 जल्नु त्शि' | tshi'
 जवान न'प'कु'द | naachung

जवाफ जू'अ'क | jaalen (H)
 जवाफ दिनु (See: उत्तर दिनु)
 जस्तै छिन्दोक चिन्दोक (Syn.: मिल्दोजुल्दो)
 जहाँतही ग'क'स'द | khañsang, ग'क'स'द |
 khañlang
 जहान (See: परिवार)
 जहिले पनि न'म'स'द | namlang
 जहिले न'म | nam
 जाँच गर्नु (See: परिक्षण गर्नु)
 जाँच गर्नु (See: परिक्षण गर्नु, हेर्नु)
 जाँच (See: परीक्षा)
 जाडो हुनु थु'प'स'द | khyēwa lang
 जानु द्रो | dro
 जान्नु शे' | shēe
 जायज हुनु द'न | den
 जिउँदो ग'स'क'स' | sōnpu
 जिनु ग'ल | gyal
 जिन्दगानी (See: जीवन)
 जिब्रो छे' | chēla
 जिम्मा लिनु क'ह'ल' | khē ling
 जिम्मेवारी ग'न | gen
 जिम्मेवारी लिनु ग'न'क'स'द | gen khūr
 जिस्कनु (See: मस्कनु)
 जीवन के' | tshē, कु'के' | kūtse
 जुँगा ग'ये'ग | gyērok
 जुका प'प | pāta
 जुतो (See: बर्कोला)
 जुता २'द' | zuta, २'स'स'स' | shāblam (H)
 जुतो (See: बर्कोलो)
 जुमा श'क | shik

जुम्ल्याहा ँकेँस'रे| tshēre, ँकेँस'खा| tshēma
 जेल वडेँक'ब'र| tsōngkang
 जो पनि सु'स'र| sūsang
 जोगिनु वडेँखा| zem
 जोडी क| chhâ
 जोङ्गु रे'वा| re, थु'ड'र| thū(t)
 जोर्नी केँर'गु'र| tshīnggur
 जोश व'र'गु'र| ngandra
 जोशिलो रु'र'खा| ru-ngarma
 ज्ञान ये'र'र| yenten
 ज्याकेट थे'र'र| tētung
 ज्यान (See: प्राण)
 ज्याला ला| lâ
 ज्वरो क'र| tshāa
 ज्वाँड़ (See: भेना)
 ज्वाँड़ खा'र'खा| makpa (Syn.: भिनाजु)
 झगडा थ'म'र| thāmu (Syn.: विवाद)
 झगडा गर्नु थ'म'र'गु'र| khāndap gya'
 झर्को लाग्नु (See: अल्छी लाग्नु)

झर्नु व'र'खा| phap (Syn.: खस्नु)
 झाँक्री (See: धामी)
 झापड हान्नु थ'ल'गु'र'गु'र| thalchak gya'
 झापड थ'ल'गु'र| thalchak
 झारपात यु'र'खा| yurma
 झार्नु (See: सामान उतार्नु)
 झिंगा थे'र'र'र| ēprang
 झिक्नु (See: फुकाल्नु)
 झुटो बोली हे'र'गु'र| zinok
 झुटो बोल्नु हे'र'गु'र'खा| zinok lap, हे'र'गु'र
 र'गु'र| zinok zo
 झुन्डिनु (डोरीमा) थ'ल'र'र| châng
 झुन्ड्याउनु थ'ल'खा'खा'खा'खा| nām-la gel
 झुन्ड्याउनु (See: बोकाउनु)
 झोला मिलाउनु रु'र| rup
 झ्याल क'र'र'र| kārung
 झ्यालखाना थ'ल'खा'खा'खा'खा| khāngpa maru (Syn.:
 जेल)

ट ठ ड ढ

टकटक्याउनु शुग shrū'
 टाँक थेपचु thēpchu
 टाँस्नु जार jar
 टाउको खर्पो गू, दू gū, dū
 टाटेपाटे पालत्राम pāltram (Syn.: छिबिरे)
 टाढा थारिङ्गु thāringpu
 टालो ल्हेन्दा lhēnda
 टिकट त्रिकात्र trīkatr
 टिकाउपन थुप thūp
 टिनको भाँडा त्रिन् trīn
 टिप्पणी (See: व्याख्या)
 टिम्बुर एर्मन्ग ērmang
 टुकी उङ्कु ūngku
 टुक्रा पार्नु त्सेप, सिल tsēp, sil (Syn.: फुटाउनु)
 टुकिएको (See: फुटेको)
 टुप्पो खर्पो गू gū
 टुहुरा थप्रुक thapruk
 टेबल चोक्त्सी chōktsi
 टेलिभिजन त्रिबि trībi
 टोक्नु थे (t) phē(t)
 टोपी शम्गु shamung, उशा ūsha (H)
 ट्याक्सी त्राक्सी trāksi
 ठण्डा (See: चिसो)
 ठण्डा लाग्नु (See: चिसो हुनु)
 ठाउँ दासा dāsa
 ठाडो का ग्यामु khā gyaamu
 ठिक हुनु (See: जायज हुनु)
 ठिक छ (See: हुन्छ)
 ठूलो ग्यिर्पु, बोम्पु gyirpu, bompū

ठूलो काग गोरक gorak
 ठेगाना काजंग khājang
 ठोक्किनु (See: लाग्नु)
 डढेको त्शिक्पा tshīkpa
 डर देखाउनु जीवा कु (t) jīwa kū(t)
 डर र्जिवा jīwa
 डराउनु र्जिवा लंग jīwa lang
 डाँकू (See: लुटेरा)
 डाँस सेप्रन्ग sēprang
 डाक्टर अम्ची amchi
 डाहा थ्राटोक thrātok
 डुङगा थ्रु thru
 डुब्नु नुप nup
 डो-याउनु (See: बाटो देखाउनु)
 डोरी थाक्पा thākpa
 डोल्पो थोल्पो tholpo
 डाइभर गारि तोंगगु मि gari tōnggu mi
 ढकढकाउनु (ढोका) ङु दुङ्ग gū dūng
 ढकनी (See: बिको)
 ढकिया (चोयाको सानो) लेमु lēmu
 ढल्कनु न्याल nyāl
 ढाकिनु त्शुप tshūp
 ढाक्नु द्रिप drip (Syn.: छाउनु)
 ढाड ग्यागुङ्ग gyagung
 ढाल लिक्शुप likshup
 ढिलो हुनु ग्याङ्ग gyang
 ढिलो फिमु phīmu (Syn.: लोसे)
 ढुक्क न्यिङ्गसंग nyīngsang
 ढुङ्गा दो do

दुसी शेय्पा ngōyam
ढोका शे gô

दयाङगो ँ ngâ

त, त्रा

तक्मा (See: पदक)
तखता त्रहाते | phaate
तटवन्ध त्रा | raa
तडकभडक गर्नु द्रंख'सु'ङ्गु | ngomsu kū(t)
तडकभडक (See: देखावटी)
तडकभडक गर्नु द्रंख'सु'ङ्गु | ngomsu kū(t)
तत्काल त्रालोक | malok (Syn.: तुरुन्त)
तन्नेरी त्रजेर'हा | jenta, jonta
तपश्री त्रंख'छे | gomchen
तपस्वी त्रंजेर'हा | rītropa
तपाङ्ग त्रंजेर'हा | horong, त्रंजेर'हा | dakpu
तपाङ्गहरू त्रंजेर'हा | lhēngya
तमासा त्रंजेर'हा | shrīlmu
तयार पार्नु (See: मिलाउनु)
तयार हुनु त्रंजेर'हा | chōm
तयारी गर्नु त्रंजेर'हा | thrandrik khyi
तयारी त्रंजेर'हा | thrandrik
तरकारी त्रंजेर'हा | sōlwa
तराई त्रंजेर'हा | gya
तरुनी त्रंजेर'हा | jerma, jormu, त्रंजेर'हा | phum
pheza
तर्साउनु (See: डर देखाउनु)
तर्सिनु (See: डराउनु)
तल त्रंजेर'हा | maamo, त्रंजेर'हा | wok-la
तलतिर त्रंजेर'हा | mar
तलब (See: ज्याला)
तस्बिर (See: फोटो)
तातो त्रंजेर'हा | tshāndi, त्रंजेर'हा | throlmu
तान्नु त्रंजेर'हा | thēn
तापनि त्रंजेर'हा | sī-naang, त्रंजेर'हा | yinsi-

naang
ताप्के त्रंजेर'हा | tāpkyo
तामा त्रंजेर'हा | saa
तारा त्रंजेर'हा | kārma
तारिख (See: मिति)
तार्नु त्रंजेर'हा | lōm
ताल त्रंजेर'हा | tsō
तालिम दिनु त्रंजेर'हा | jongdar khyi
ताल्चा त्रंजेर'हा | golcha
तिघा त्रंजेर'हा | balnakpa
तिनकुने, त्रिकोण त्रंजेर'हा | sursum
तिब्बत त्रंजेर'हा | phe'
तिब्बती त्रंजेर'हा | phepa
तिमी त्रंजेर'हा | khyorong
तिमीहरू त्रंजेर'हा | khyirang
तिमीहरूको त्रंजेर'हा | khyire
तिमो त्रंजेर'हा | khyore
तिर्खा त्रंजेर'हा | kōmpa
तिर्खा लाग्नु त्रंजेर'हा | khā kōm
ती त्रंजेर'हा | thiwa
तीन त्रंजेर'हा | sūm
तीन वर्षअघि त्रंजेर'हा | gūning
तीनतारे सारङगी त्रंजेर'हा | dramnyang
तीर्थयात्री त्रंजेर'हा | nekore
तीस त्रंजेर'हा | khalpera nyī, त्रंजेर'हा | sūmchu
तुन्तुरो (See: लिङ्ग)
तुमलेट त्रंजेर'हा | tūmpi
तुरुन्त त्रंजेर'हा | shārkyak
तुलना गर्नु त्रंजेर'हा | dūr

तुलनामा (See: भन्दा)

तुसारो ढाखा phamak

तेज ढर ngar

तेस्रो थ्रे thrē

तेस्र्याउनु क्ये kyōng

तेल नुम nūm

तेह चकुणसुम chūksūm

तोप्केगोला थ्रोक्पि गोला throkpi gola

तौल जियंग jiyang

तौलिया रुमल rumal

त्यसो भएमा क्य्यासिन khyāsin

त्यागनु पोंग pōng

त्यान्द्रो न्यांगमा nyangma

त्यो थि thi

त्रास न्गङ्गत्रक ngāngtrak (Syn.: डर)

त्रुटि (See: गल्ती)

थ द ध

थकथकी (See: चुकचुकी)
 थकित हुनु ཅེན་ཅད། ěn chē(t)
 थपक्क हेंगे tōke
 थप्नु चङ्खन'गुण nēnpa gya'
 थप्पड च्छाख'छुण dramchak
 थर्कनु (See: काम्नु)
 थर्मस ँदम' chhādam
 थाक लगाउनु त्से' tsē'
 थाङ्का द'ङ्कु thāngku
 थाल छेद'म' dermang, ग'तिर kātir
 थिचु (See: दबाउनु)
 थुक छे'म' chēmak
 थुक्पा थु'ग' thūkpa
 थुपानु (See: जम्मा पानु, थाकलगाउनु)
 थुप्रे (See: धेरै)
 थोपा थै'वा thūiwa
 थोरै (See: अलिकति, सानो)
 दक्षता ल'ग'से' lākshe
 दक्षिण ह्ये' lhô
 दक्षिणा कु'यिन' kūyin, द्रै'ल'wa drelwa (Syn.:
 लामालाई)
 दण्ड छे'र' chhērpa
 दबाउनु न'न' nēn
 दया (See: कृपा)
 दयालु छ'म'सु' chhāmpu
 दराज ल'म' loam
 दर्शन गर्नु ज'ल'ka jalka
 दलिन द'ङ्मा dungma
 दश च'थ' thāmpa

दश लाख ल'च'थ' thāmpa, छै'वा
 chhiwa
 दश हजार द'ह'च' thāmpa hāzar chū thāmpa
 दशा च'र' pharcha
 दस्तावेज यि'क' yikcha
 दही द'ग'र' kārchu, ल' sho
 दाँत स' sā
 दाइ अ'हु' āju
 दाख (See: अङ्गुर)
 दाजु अ'हु' āju
 दाता छि'न'च' jindak
 दायित्व (See: जिम्मेवारी)
 दाहिने य'अ'वा yāawa
 दाही छि'उ' gyau
 दिउँसो थै'र' phitok, छै'म'सु' nyimi
 khungla
 दिक्क छै'न' kyōnang
 दिक्क गराउनु (See: पिरोल्लु)
 दिक्क हुनु थै'ल' shetrel
 दिक्दार हुनु छै'न'kyōkye lang
 दिक्दारी छै'न' kyōkye
 दिदी अ'ई' īji, अ'यि' āyi, अ'ई' āji
 दिन छै'मा nyīma, ज'अ' za
 दिनु छै'र' tēr, छै'न' bīn (past tense), न'ङ' nāng
 (H)
 दिमाग ल'त' lēta
 दिसा उम्काउनु छु'न'स' kyākpa shōr
 दिसा गर्नु छु'न'स' kyākpa tōng
 दिसा छु'न' kyākpa
 दीक्षा द'ङ' ōng

दुःख दिनु (See: सास्ती दिनु)
 दुई गऐँ nyī
 दुई पल्ट (See: दोहोरो)
 दुईगुना ध्वं dap
 दुख दिनु (See: सास्ति दिनु)
 दुखबिमर न्युंगशि nyūngshi (H)
 दुखाइ सुक suk
 दुखु (See: वेस्सरी लाग्नु)
 दुध रँमा homa
 दुध दुहुनु रँ jo
 दुब्लो (See: पातलो) न्येर्मे nyērme
 दुरबिन दुरपिन, ग्यांगशेल gyāngshel
 दुरुस्तै (See: मिल्दोजुल्दो)
 दुर्खा (See: छुर्पी)
 दुर्भाग्य खँ khə
 दुर्लभ (See: नपाइने)
 दुर्व्यवहार (See: हेपाइ)
 दुर्व्यवहार गर्नु (See: हेप्नु)
 दुलही नामा nāma
 दूषित (See: फोहर)
 देखाउनु देन den (See: जँचाउनु)
 देखावटी (See: अस्थिर)
 देखु थोंg thōng
 देब्रे येंपा yēnpa (Syn.: उल्टो)
 देवी ल्हामु lhāmu
 देवी देवता ल्हā lhā
 देश लुंग्पा lūngpa
 दोकान (See: पसल)
 दोधारमा गर्नु (See: अन्योलमा पर्नु)
 दोष क्यें kyēn
 दोहोरिनु रँमा lo' gya'

दोहोरो न्यिलोक nyilok
 दोहोन्याउनु (See: दोहोरिनु)
 धन (See: सम्पत्ति)
 धनी चुक्पु chukpu
 धनुष गलु ju
 धनुष बाण दा da
 धन्य हुनु थ्रिन च्हेर्मु thrin chhērmu
 धन्यवाद थुचे, रँचे thūuche, rēche
 धर्म रँ chhōo (Syn.: पुण्य)
 धर्मशाला द्रोंकंग drōnkang
 धागो श्रुतोक shrūtōk (Syn.: ऊनी)
 धागोको डल्लो थ्रुलु thrulu
 धातु चाा chāa
 धामी ल्हवा lhāwa
 धारिलो बनाउनु (See: रगडनु)
 धार्मिक सम्प्रदाय च्छोलुक chhōoluk
 धार्मिक विचारधारा रँसेम chhōosem
 धार्मिक व्यक्ति रँचा chhōowa
 धित मर्नु रँ ngom
 धुँवा थुता thuta
 धुन (See: सुर)
 धुनु त्रु(t) trū(t)
 धुप रँपो, सारा sāa
 धुलो थला, दुल, शिमु thāla, dūl, shimu
 धेरै मंग्मु, आला āla (Syn.:
 प्रशस्त, निकै)
 धैर्य रँगी ngang-gyi'
 ध्यान गर्नु गों gom
 ध्वजा लुंग्दार lūngdar
 ध्वाँसो थ्रेक्पा threkpā

न

नक्कल गर्नु लुमुसन् lumu sē(t)
 नक्कली हुरम् zurma
 नक्सा सपत्रा sāptra (Syn.: फोटो)
 नगन्य न्गचुन् nāngchung
 नङ् शेरमुन् sērmung
 नङ्गाले चिथोर्नु बर्सन्गद्रेन् barsang dep
 नजिक त्सा-ला tsāa-la
 नत्र भने सिन्-मिन्सिन sīn-mīnsin
 नदी त्साङ्गपु tsāngpu
 नपाइने कोर्मु kōrmu
 नपाकेको जन्पा janpa
 नब्बे काल्पेरा ngā, गुप्चु gupchu
 नमान्नु क्हा मे न्येन्, आर्मेर्को ā mō
 chhō
 नम न्यामचुन् nyāmchung
 नयाँ सप्मा sāmpa
 नयाँ ढाँचा पेसार pēsar
 नयाँ बनाउनु सप्मा चो सप्मा zo
 नयाँ वर्ष लोसार losar
 नरम ओछ्यान बोल्ते bolten
 नरम जम्पु jampu (See: चिप्लो, कमलो)
 नरम प्लास्टिक त्राक्शोक trākshok
 नरम वोलिवचन क्हा जम्पु khā jampu
 नराम्रो खोकपु khokpu
 नर्क न्याला nyāla
 नर्स नर्स nars
 नली हाड न्गार्दोन् ngardong
 नष्ट (See: नासिएको)
 नस न्यातक nātak

नसक्नु आर्मेर्को ā mō chhō
 नसा त्सा tsā
 नहर का ka
 नाइटो ले ले lhē
 नाक न्गुन् nāung
 नाघुन् गोम् gom
 नाङ्गो प्तेरन्गमा pērtangma
 नाच शब्बा shabru
 नाचुन् शब्बा ग्या, क्छोम् chhōm
 नाटक नात्राक nātrak
 नाति नाति nāti
 नातिनी नातिनी nātini
 नातेदार त्शङ्गा tshāngka (See: आफन्त)
 नाप केचुन् chhēhung
 नाप्नु थप thap
 नाफा केप्सांग khēpsang
 नाम मिंग ming
 नासिनु न्याम nyam
 निकाल्नु देन् den (Syn.: फुकाल्नु)
 निकै आर्मेर्को ālachik
 निको (See: छुटकारा)
 निगालो न्युङ्गमा nyūngma
 निचोर्नु त्सेर् tsēr
 निजी गेर्की gerki
 निदाउनु न्याला शोर्, न्याला nyāla shōr, न्याला nyāla
 gal
 निद्रा नागु न्याला थ्रो, न्याला nyāla thrō, न्याला nyāla
 nyātsok gya'
 निद्रा नाल nāl (H)

निधार རྩལ་ལ། trāla
 निन्दा गर्नु རོལ་མྱི mo' khyi
 निन्दा རོལ། mō'
 निम्नु ཤི། shī, མན་ལ། nāl (H)
 नियन्त्रण गर्नु རོང་ལ་སྤྱེ། ōngla du
 नियम (See: न्याय)
 निरर्थक ཆོལ་མེད་ཀྱི་ chhō medu
 निर्णय गर्नु ཐག་གཅད་ thāk chē(t)
 निर्दोष (See: गालमुक्त)
 निर्मल རྩ་སང་རི། kyāsang-ngi
 निलो རྩུན་སྤ། ngünpu
 निल्नु རིད་དགོང་འྱི་ mīta tōng
 निश्चित (See: पक्का)
 निश्चित गर्नु (See: पक्का गर्नु)
 निश्चिन्त (See: दुष्क)

निसासिनु ར་སྤ། hāsu
 निस्कनु (See: फुस्कनु)
 निहुँ खोज्नु རྩེད་འཇོལ། nyētsol
 नीलो मुगा ར་ཡུ། yū
 नुन རྩ། tshā
 नुन རྩེ་འཇོ། jaatsa
 नुब्री (ठॉउ) རུབ་རི། nupri
 नेता རལེན་སྤ། pēnpu
 नेपाल རེ་ལ། nepal
 नोकर्नी ར་ཡོག་སྤ། yōkmu
 नोट རོར། lor
 नौ ར་ཁ། gu
 न्याउरी मुसा རི་སྤང་། rimung
 न्याय རྩི་མས། thrim

प

पकाउनु त्सो(t) tsō(t)
 पक्का तेंतें tēnten
 पक्का गर्नु तेंतें ख्यी tēnten khyi
 पक्षपात न्येन nyrin
 पखाला लाग्नु शोल shōl
 पखाल्नु (See: माइनु)
 पखेटा शोकापा shōkpa
 पगाल्नु शि(t) shi(t)
 पङ्क्ति (See: लहर)
 पचास काल्पेरासुम khālpēra sūm, ध्वचु
 ngāpchu
 पछाडि सार्नु (See: ढिलो हुनु)
 पछाडि कुवा ग्याप-la, लाम्जु lam, ह्ये
 ला tīng-la
 पछारिनु दप dap
 पछि (See: अनि)
 पछुताउनु (See: चुकचुकाउनु)
 पछुतो (See: चुकचुकी)
 पछ्याउनु तिंग न्या tīng nyā
 पटक त्शार tshār
 पट्टका (See: पेटी)
 पट्याउनु ताप ग्या tāp gyā
 पठाउनु कुर, तोंग kūr, tōng
 पढ्नु रो ro
 पत्नी (See: श्रीमती)
 पत्यार गर्नु पाता ख्यी pāta khyi
 पत्यार पाता pāta
 पत्रिका त्शकपा tshākpa
 पदक तंगमा tāngma
 पदमचाल अकचोवा ākchowa

पनि सङ्ग sāng
 पन्ध्र च्हेन्हा chē-nga
 परम्परा (See: चलन)
 पराल सोंगमा sōngma
 परिक्रमा गर्नु कोर kōr
 परिक्षण गर्नु त्शो ल्हा tshō' lhā
 परिक्षा दिनु यिक्ते तोंग yiktse' tōng
 परिचय गर्नु न्गोशि तोंग ngōshi tōng
 परिवार फामामा phaamama
 परिश्रम न्यिंग्द्रु nyīngdru
 परिस्थिति नातंग nāatang
 परीक्षा दिनु यिक्ते तोंग yiktse' tōng
 परीक्षा यिक्ते yiktse'
 परेला जिमा zīma
 परेवा पूरुम pūrum
 पर्खनु गु(t) gu(t)
 पर्खाल त्शिका tsīkpa
 पर्दा योल yol
 पर्म न्गालोक ngālok
 पर्याप्त हुनु (See: पुग्नु)
 पर्सि नाा nāa
 पल्ट (See: खेप)
 पल्टनु (See: सुनु)
 पवित्र त्सा च्हेन्पु tsāa chhēnpu
 पश्चात्ताप ग्येपा gyēpa
 पश्चिम नुप nup
 पश्चिमेली (See: गोरौ)
 पसल त्शोंगकंग tshōngkang (Syn.: व्यापारी)
 पसले (See: ब्यापरी)

पसिना हुल्छु| ngülchu
 पस्न दिनु शुक्जि(t)| shuk ji(t)
 पहरु थ्रक| thrak
 पहाड री| rī
 पहरिनु खोर्| khōn
 पहरिनु त्रि| trī
 पहिरो थ्रोक्पा| throkpa
 पहिन्याउनु कों| kōn
 पहिले थोंग-ला| thong-la
 पहिलो थंग्पु| thangpu
 पहेलो सेरु| sēru
 पाँच ग्हा| ngā
 पाइला खोम्पा| khōmpa
 पाउ (See: खुट्टा) कंग्पा| kāngpa
 पाउनु थोप, जोर, चुङ्ग| thōp, jor, chhung,
 छे| nyē(t)
 पागल (See: बौलाहा)
 पाठ लोप्सेन| lōptsen
 पात लोमा| lōma
 पातलो शेरे| shrēme, लान्दी| lāndi, हेर
 रे| nyērme
 पात्रो दातो| dato
 पाद पेन| pēn
 पादु पेनशोर, पेनतोंग| pēn shōr, pēn tōng
 पानी (सिमसिमे) मुसिल| mūsīl
 पानी चु| chhū
 पानी थुन्नु ग्यिल| gyil
 पानी फोका चुङ्गवाङ| chhūwang
 पानीको मुहान चुहूमिक| chhūmik
 पानीघट्ट चुहूता| chhūta'
 पाप दिक्पा| dikpa
 पारी (खोला) फारखेन| phar khēn

पाल खुर| khur
 पासो तौरवा| tōrwa
 पाहुना द्रोंपु| drōnpu
 पिँधनु (See: पिस्नु)
 पिउनु थुङ| thung
 पिएर मातु जि| zi
 पिट्नु लक्पा ग्या' (Syn.: कुट्नु)
 पिठो पे| phē
 पिता हावा, यप| hawa, yap (H) (Syn.: बुबा)
 पित्त थ्रीवा| thriwa
 पिनास यमा| yama
 पिप नक| nak
 पिरो (खाना) का त्शान्दी| khā tshāndi
 पिरोल्ने दंग्पु| dangpu
 पिले खटिरो (See: पिलो)
 पिलो कुरुमु| kūrmu
 पिसाब चिङ्ग, चह्यासंग (H)
 पिसाब थैली (See: बेलुन)
 पिसाब फुस्किनु चिङ्गशोर| ching shōr
 पिस्नु ता' ता'
 पीडा (See: दुखाइ)
 पुगु लङ्ग, क्योल| lang, khyōl
 पुच्छर नगमा| ngāma
 पुण्य गेवा| gēwa
 पुतली फालिप| phalip
 पुरानो न्यिंग्पा| nyīngpa
 पुन्याउनु क्योल| kyōl
 पुल (See: साँघु)
 पुस्तक चहाके| chhakpe
 पुस्तकालय लायेबेरी| layberi
 पुस्ता मिटोक| mitok
 पूजी मर्त्सा| martsa

पूजाको स्थान (See: मण्डप)
 पूजाकोठा (See: गुम्बा)
 पूरा हुनु थुप| thrup
 पूर्व शर| shār
 पूल (See: साँघु)
 पेट (See: भूँडी)
 पेटी क़र| kārā
 पैचो दिनु (See: सापटी दिनु)
 पैचो लिनु (See: सापटी लिनु)
 पैचो क़िरपा| kyīnpa
 पैसा त्रेङ्गा| trēngka
 पोको पार्नु तूम| tūm
 पोखरी (See: ताल)
 पोथी हामु| hāmu
 पोलिनु मे-ल-शोर| me-la shōr
 पोल्नु श्रेण| shrē' (Syn.: जलाउनु)
 पोशाक नमसा| namsa
 पोषण चु| chū'
 पोहोर साल ननिङ| nāning
 प्रकार नाम्पा| nāmpa
 प्रकाश हो| ho', दङ्का| dangka
 प्रकृति रङ्जुङ| rangjung (Syn.: स्वभाव)
 प्रजा मिसिर| misir

प्रतिज्ञा गर्नु (See: कसम खानु)
 प्रतिध्वनि थराक़| thrakcha
 प्रतिलिपि बनाउनु शु| shū
 प्रतिस्पर्धा ग्याक्ते| gyaktre
 प्रमुख (See: नेता)
 प्रयोग न्याम्त्सि| nyamtsi'
 प्रयोग गर्नु थो| tho' (Syn.: काममा लगाउनु)
 प्रवेश दिनु (See: पस्न दिनु)
 प्रशंसा ङोसु| ngosu, तोरे| tōre
 प्रशंसा गर्नु तोरे लोङ्ग, तोरे लोङ्ग| tōre lōng, तोरे लोङ्ग|
 ngosu tōng
 प्रशस्त ब़ाक़, ब़ाङ्ग-ङी, बोल्मु|
 bāk, bang-ngi, bolmu
 प्रश्न थ्रिवा, क़ान्द्री| thriwa, kāndri (H)
 प्रसाद चिहिनलप| chhinlap
 प्रहरी (See: सिपाही)
 प्राकृतिक (See: प्रकृति)
 प्राचीन कालमा थङ्गपो ङोन्ला| thāngpo ngōnla
 प्राण श्रोक़| shrōk
 प्राप्त गर्नु द्रुप| drup (Syn.: पाउनु)
 प्रार्थना (See: मन्त्र)
 प्रेतात्मा (See: वायु)
 प्याँख अपशोक़| āpshok (See: भुत्ला)

फ

फरक མྱེཔར། khyēpar (Syn.: भिन्नता)
 फराक བརྒྱུག། pharak
 फराकिलो ཡེམ། yemu, རྒྱུ་ཆེར་སུ། gyā chērmu
 (Syn.: खुला)
 फरासिलो ཁ་གསལ་སུ། khā sālmū
 फर्कनु རོག་ lo'
 फर्किदा खेरि རྩུར་རྒྱུ། tshūrti
 फर्किनु (See: वाङ्गिनु)
 फल ཤིང་རྒྱུ་ shīngtok, འབྲས་སུ། dreḷu
 फलाम (See: धातु)
 फल्याक རྫོང་མུང་། gōmung, རྫོང་ཡང་སུ། gopyang
 फाइदा (See: नाफा)
 फापर བུལ། thrau
 फाली རྩོལ་ལ། mōlcha
 फिङ्की རོག་རྒྱུ་ phōtrok
 फुकाल्नु འབྲིང་། bi(t)
 फुकै खानु འགལ་། gam
 फुकनु བུང་། phu(t)
 फुटाउनु རྒྱུམ། trūm
 फुटेको ཁ་ཆུག་པ། khā chākpa, ཆུག་པ། chhākpa
 फुत्किनु (See: उम्कनु)
 फूपू ཨ་འི། āni
 फुरु (काठको) རྩོམ་མི། chīnni
 फुर्तिलो ངར་མ། ngarma
 फुर्तिलो हुनु (See: विउझिनु)

फुर्तिलो ལུར་སུ། hūru
 फुर्सदिलो རལ་སུ། thalmu
 फुल्नु (See: उदाउनु)
 फुस्कनु རིང་། phi(t) (Syn.: खुकुलो हुनु)
 फुस्किनु རྩོལ་། throl
 फूल མེན་རྒྱུ་ mentok
 फूलकोबी ལུལ་རྒྱུ་མི། phūlkopi
 फेद རྩུའ་། tsāare, tsāara
 फेरबदल गर्नु རྒྱུར། gyur
 फेरि ཡང་ལོང་། yanglong, བརྒྱུར་མ། kyārma
 फेरिनु འགྱུར། gyur
 फेरिफेरि ཡང་དང་ཡང་། yang tang yang
 फेर्नु རོང་། pho(t)
 फैलिनु (See: बढ्नु)
 फोक्सो རྫོང་། lōo
 फोटो བཀས་པ། naksa, རྫུ་པར། kūpar (H)
 फोन गर्नु རོན་གཏོང་། phōn tōng
 फोन རོན། phōn, fōn
 फोहर རྩོར་སུ། tshōru
 फोहोर རྩོར་བཅོམ་། tshāa tsōk
 फ्याँक्नु རྫུར། kyūr
 फ्याउरो རྩོག་ཐེག་། wazik

ब

बगैचा लिंग्का līngka
 बडगारा द्राम्सा dṛamsa
 बचाउनु क्योप kyōp
 बच्चा अङ्गा ā-nga (Syn.: शिशु)
 बछेडा तिउ tīu
 बजार बाजार bazar, हार hār
 बज्यै मांमा gāga, मांमा gāga
 बज्र दोर्जे dorje
 बढाउनु योप (Syn.: बढनु)
 बढार्नु चा चा chā'
 बढनु तशार tshâr, पहेल phêl, पार phâr
 बताउनु (See: भन्नु)
 बतास (See: हावा)
 बत्ती बाल्नु पारि पारि batti pār
 बत्ती पारि batti
 बदमास चोरपा, चोरपा trōktrok
 बनाउनु जो zo
 बन्चरो तारी tārī
 बन्द गर्नु धाम khā dam
 बन्द गर्नु (ढोका) चो चो chē(t)
 बन्दाकोपी बन्दाकोपी bandakopi
 बन्दुक मेवक mewak
 बरफ सेरका, चहार chhāaram
 बर्कोला रुमंग rumang
 बर्सादी फियप phīyap
 बलियो शो चो shō chhēmu (Syn.: मजबुत, फुर्तिलो)
 बल्नु बार, चे chhe(t)

बस्नु दे(t), जु (H)
 बहिनी नुम num
 बहिरी होमा holma
 बहिरो होमा honpa
 बहुमत मंग चे mang chē
 बहुमूल्य नागुंग चेरमु nāagung chērmu
 बहुलाही (See: बौलाही)
 बाँकी लहंगमा lhāngma
 बाँच्नु (See: बस्नु)
 बाँच्नु थार thār
 बाँडिचुँडी खानु गोंग गोंग gōni sō
 बाँदर शरि शरि shrīk
 बाँध (See: तटवन्ध)
 बाँधिएको (राम्रोसंग) धा धा khā thāmpu
 बाँध्नु चिं (Syn.: कस्नु, लगाउनु)
 बाउ छोरा पापा phaawa
 बाउन्ने (See: बामपुडके)
 बाकस गम gam
 बाक्लो कान्दी, कान्दी, थुक्पु thūkpu
 बारवा रा ra
 बारवी रामु ramu
 बाघ तार tak
 बाङगिनु खु khu'
 बाङ्गो गुरक्योक gurkyok
 बाच्छा फि phik
 बाच्छी (बाच्छा)
 बाजा बाजा baaza
 बाजे पापा, पापा pāpaga, पापा pāpaga
 पागगा, पापा pāgaga, पापा pāpaga

बाटो लाम། lam, གཤམ་ལམ། phēplam (H)
 बाटो देखाउनु त्रिं། trī(t), लाम देन། lam den
 बाठो (See: चलाख)
 बातचित गर्नु (See: बोल्नु)
 बातचित लप्शे། lapshe'
 बादल मूकपा། mūkpa, श्रिं། shrīn
 बाधा (See: दुर्भाग्य)
 बाध्य हुनु ठुथुं། hu thū', कातक། kākak, कां
 मेन། kāmē'
 बान्ता क्युवा། kyūwa
 बाफ ल्हावा། lāawa
 बामपुडके मिनचुंग तले། minchung tōle
 बार च्हारी། chāari
 बारम्बार नारी། nari
 बारेमा कोर-ला། kōr-la
 बाली लोटक། lotok
 बालुवा पेयमा། pheema
 बाल्नु चेन། chē(t), पोर्། pōr
 बास्ना थ्रिमा། thrīma
 बाहिर थि-ला། phī-la
 बाहिर निस्कनु थि-लेन། phī la thēn
 बाहिरी रुप च्छापशि། chhapshi
 बाहुला फुलुमा། phuluma
 बाह्र च्युन्यि། chūnyi
 बिउँझनु न्यि-त्सें། nyī' tsē(t), त्सें། tsē(t)
 बिउँझाउनु न्यि-त्शेन། nyī' tshē(t), त्शेन། tshē(t)
 बिउँझाउनु लोंग། lōng
 बिउँझिनु क्हांसङ། khāmsang
 बिउ सेन། sēn
 बिक्री हुनु थ्रिं། thrīn
 बिग्रनु (See: नासिनु)
 बिछोडिनु कात्रल། khātral

बिछ्याउनु दिंग། dīng
 बिजुली बिजुली། bijuli, त्सलाम། tsilam
 बिदा (See: छुट्टी)
 बिन्ती गर्नु (See: सोध्नु)
 बिबेक (See: बुद्धि)
 बिमार नत्सा, ने, न्युंगशि། natsa, ne', nyūngshi
 (H)
 बियर बेर། ber
 बिरामी नेपु། nepu
 बिरामी हुनु ना, न्युंग། na, nyūng (H)
 बिरालो बेरमङ། bērmang
 बिरुवा (बैस प्रजातिका) लंगमा། lāngma
 बिको क्छापचुं། kchapchu'
 बिसनु जे(t)། jē(t)
 बिष्टा (See: सुली)
 बिस्तारे कोलेकोले། khole kole
 बिस्तारे जानुहोस् कोलेपेपे། khole phēp
 बिहान थ्रोप्ला། thropla
 बिहिवार ज्ञाफुरुं། za phūru
 बिहे गर्नु जेंदि क्यि། zēndi khyi
 बीच कुङ། khūng
 बीच फार། phar
 बीचको फारवा (Syn.: मध्यम)
 बीचमा नपनु (See: जोगिनु)
 बीचमा फार-ला། phar-la
 बीस क्खाल चिक, न्यिशु थाम्पा། khal chīk, nyīshu
 thāmpa
 बुझ्नु हा खो'། hā kho'
 बुढापाका गेन्पा། genpa
 बुढी ओला थेप्टोक། thēptok
 बुढी मान्छे गामा། gāma
 बुद्ध सङ्ग्ये། sānggye
 बुद्ध रिक्पा། rikpa

बुद्धिमान རིག་པ་རྣམས་ rikpa nōnpu
 बुध ग्रह ལྷག་པ། lhākpa
 बुधवार གཟའ་ལྷག་པ། za lhākpa
 बुनकर ཐའ་མ། thāama
 बुबा པ་པ། pāpa (Syn.: पिता)
 बूढो मान्छे གོ་བ། gāwa
 बूढो हुनु གོ་བ། gaa
 बृद्धा བགྲེས་མུ། dremu
 बेइज्जत (See: अपमान)
 बेगलै ལུ་རུག་ khutuk
 बेच्यु བཅོང་། tsōng
 बेर्नु རིལ། thril
 बेला (See: समय)
 बेलुन གང་པ། gangpa
 बेहुलो (See: ज्वाइँ)
 बैस རྩང་མ། chāngma
 बैठक རྩོང་འདི། tshōngdi
 बोका རུ། rau
 बोकाउनु འགེལ། gel
 बोक्नु འཁུར། khūr
 बोक्रा ཐི་རློགས། phīkok

बोक्सी སྒེམ། pēm
 बोटल སྒོ་ཏལ། botal
 बोन्पो བེན་པུ། phenpu
 बोलाउनु རྒྱུ་ཁྲོད་། kē' tōng, འགྲུག་ གུ་, རྒྱ། ren
 बोली (See: भाषा)
 बोली गुम्नु ཁ་ཁུ། khā khū(t)
 बोल्नु ལཔ། lap, ལཔ་བཤད་མི། lapshe' khyi, ལཔ་
 བཤད་ལཔ། lapshe' la(p)
 बोल्ने (धेरै) ཁ་བདི་མ། khā diṃu
 बोसो རྩལ་མུ། tshilu
 बौलाहा སྒྱེན་པུ། nyēnpu
 बौलाही སྒྱེར་མུ། nyērmu
 व्यक्तिगत (See: निजी)
 ब्याज རྒྱེའ། kyēa
 ब्यापक (See: फराकिलो)
 ब्यापार རྩོང་། tshong
 ब्रस ཐིར། pīr
 ब्लाउज རལ་རུག་ raatuk
 ब्याँसो རྩུང་ལུ། chāngku

भ

भकुण्डो कौली goli
 भण्डार गथेस'ङ' nyētsang
 भत्कनु र' ram
 भनाइ ग'लु khalu
 भन्ज्याङ ल' lā
 भन्दा चै' sina
 भन्नु चै' si, श' shē(t), ग'सु' sūng
 भरिएको छै' demmi
 भरिनु गे' kheng
 भरिया गुर' khurmen
 भर्नु गे' geng
 भन्याङ त' trāapa
 भविष्यवाणी ग' ngōoshi
 भाँचिनु क' chhō'
 भाँच्नु च' chō'
 भाँडो (माटोको) ङ' zama
 भाइ रु' nūk
 भाउ (See: मूल्य)
 भाउ (See: मुल्य)
 भाउजु (See: वुहारी)
 भाग क' kāla, kālda, ब' bandra
 (Syn.: समूह)
 भागनु च' throo
 भाग्य स' sōdi
 भात (See: चामल)
 भान्साकोठा त' thapsang
 भान्से ब' majen
 भारत ग' gyagar
 भारतीय ग' gyagar

भारी मिलाउनु रु' rup
 भारी गुर' khuru
 भारी हाल्नु रु' rup
 भालु द' thom
 भाले च' chhau, र' hau
 भाषा ग' tāmnye'
 भाषा (स्थानीय) ङ' nangtam (See: आवाज)
 भिक्षुणी (See: आनी)
 भिजेको छै' lēnpa
 भिज्नु ब' bang
 भित्र बु' bukla, न' nang-la
 भिनाजु क' tsāk
 भिन्नता छे' ewa
 भिरालो ग' sarmu
 भीड ब' mimsok
 भुँडी गे' khōkpa, ग' sūp, च' throta
 भुइँ ग' jung
 भुइँ च' chāanang
 भुटान रु' drukyul
 भुटानका बासिन्दा रु' drukpa
 भुटनु (See: तार्नु)
 भुत्ला शु' pū
 भुलाउनु ग' goo kōr
 भूत श' shrīndri
 भूल गर्नु (See: गल्ती गर्नु)
 भेट्नु त' thrē(t), च' chōr (h), ब' jal
 (H)
 भेडा ल' luk
 भेला च' zompu
 भोक छे' lhōwa

भोक लाग्नु ལྷོ་བ་ལང་། lhōwa lang
भोजन (See: खाना)
भोजपत्र ལྷུག་པ། tâkpa
भोत्ति ཟ་ལ། sala

भौतारिनु འཕྱམ་། khyām
भ्यागुता རྩལ་བ། balwa
भ्रममा पर्नु འཕྱུལ་། thrül

म

म ँ| nga
मकल खेङ्ग| melang
मकै लीङ्ग| litsi
मगन्ते लोङ्ग| lōngken
मङ्गल ग्रह खेङ्ग| mingmar
मङ्गलवार रात्रिखेङ्ग| za mingmar
मजबुत रम्पु| rampu
मट्टितेल सन्धु| sānum
मण्डप खोङ्ग| chhōsham
मत हाल्नु बोत्तु| botr lu'
मधेस (See: तराई)
मध्यम वस्त्रे| phandring
मध्यम स्तरको द्रिङ्ग| dring
मध्यान्ह निरु| nyirnu
मन खेङ्ग| sēm
मन पराउनु गा, निरु| nyēe (H)
मनसाय (See: विचार)
मन्त्र न्गा, निरु| māni
मन्त्र जप्नु लोङ्ग| mōlam kyōr, लोङ्ग
दरु| mōlam dēn
मयुर म्पा| māpcha
मरोरञ्जन (See: तमासा)
मर्चा प्पा| phap
मर्नु शी| shī
मर्मत गर्नु जप्नु ग्या (Syn.:
बनाउनु)
मल ङ्ग| chhāa
मलद्वार लोङ्ग| kyāksang
मसिनो (See: सानो, धुलो)

मसिनो छुर्पी थुर्षि| chhūrship
मसिनो दुङ्गा द्रुङ्ग| doprak
मसी न्गुङ्ग| nāktsi
मस्कनु थ्रुल श्हे| thrül shē(t)
महङ्गो खुर्मु| khurmu
मह रङ्ग| rang
महत्त्वहीन (See: नगन्य)
महत्त्वपूर्ण खोङ्ग| khāk chhērnu
महत्त्वहीन (See: नगण्य)
महिना ला, पहिलो महिना (माघ-
फागुन) दा थङ्गु| dāwa thangpu ; दोस्रो
महिना (फागुन-चैत्र) दा न्गुङ्ग| dāwa
nyīwa ; तेस्रो महिना (चैत्र- वैशाख) दा
वङ्गुङ्ग| dāwa sūmpa ; चौथो महिना
(वैशाख- जेठ) दा जिवा| dāwa jiwa ;
पाँचौं महिना (जेठ-असार) दा थु'
दा| dāwa ngāwa ; छैटौं महिना (असार-
साउन) दा थुङ्गु| dāwa thrukpa ; सातौं
महिना (साउन-भदौ) दा दङ्गु| dāwa
dīnpa ; आठौं महिना (भदौ-असोज) दा
गुङ्गु| dāwa gyēpa ; नवौं महिना
(असोज-कार्तिक) दा गुङ्गु| dāwa guwa
; दसौं महिना (कार्तिक- मङ्सिर) दा
चुङ्गु| dāwa chūwa ; एघारौं महिना
(मङ्सिर-पुस) दा चुङ्गुङ्गु| dāwa
chūchikpa ; बाह्रौं महिना (पुस-माघ) दा
वङ्गुङ्गुङ्गु| dāwa chū-nyiwa
महिनावारी (See: रजस्वला)
मही थरा| thara

मा (See: सँग)
 माइज्यू (See: फुपू)
 माकुरा श्रिंग्गोङ्गोङ्गो shrīng-kongkong
 माग्लु लोङ्ग lōng
 माछा ण्या nyā
 माङ्गु शोल् shōl
 माटो सा sā
 माता युम yūm (H)
 मातापिता फामा phāma
 मात्रा क्यार्या kharkyang
 मात्रा मङ्गुन्युङ्ग māng-nyung
 मात्रै (See: एकलै)
 माथि क्हा-ला, तेंग-ला tēng-la
 मान खोज्नु युशे यु shē(t)
 मानसिक विरामी हुनु न्ये nyē
 मानी (हातले घुमाउने) मने लोकरु mani
 लाकर
 मान्छे मि mi
 मान्नु (See: आदर गर्नु)
 माफ गर्नु थोली शोक thōli shōk
 मामा अङ्ग ājang
 माया गर्नु (See: मन पराउनु)
 मायालु (See: दयालु)
 मार्नु से(t)
 मालिक दक्पु dākpu (Syn.: गुरु, दाता)
 मालिङ्गो (See: निगालो)
 मासु शा shā
 मिठाई क्यप्से khāpse
 मिति त्शेरङ्ग, त्शेवा tshērang, tshēwa
 मिर्मिरे क्य्यातङ्ग kyātang
 मिलनसार थुर्मु thurmu
 मिलाउनु द्रि dri'
 मिल्दो (See: सुहाउँदो)

मिल्दोजुल्दो चिकपारङ्ग chikparang
 मिल्दोजुल्दो चोङ्ग chōkdra, दोग्गे dokge,
 दोरे dore, नोरे nore
 मिल्नु क्हेल khēl
 मिसाउनु ओल, श्रे shrē
 मिसिनु होल hol
 मुख छुचो क्योङ्गु khā khyongpu
 मुख क्हा, शाल shāl (H)
 मुख फर्काउनु क्हा लो, क्योङ्गु क्योङ्गु
 khālo' tshiklo'
 मुखकृति क्योङ्गु khāmdok
 मुखाले क्योङ्गु khā tshāndi
 मुखिया (See: नेता)
 मुखुन्डो बक्पा bakpa
 मुगा चुरुक chhuruk
 मुटु (See: हृदय)
 मुद्दा क्योङ्गु khāmchu
 मुनि (See: तल)
 मुनिको होल hoi
 मुरली लुमु lūumu
 मुर्दा (See: शव)
 मुला लुक lauk
 मुसलमान मुसलमान musulman
 मुसा पे प्हे phee
 मुस्कान क्योङ्गु khātsek
 मुस्ताङ्ग लोमन्तङ्ग lōmentang
 मुहार शाल्द्रा shāldra
 मूर्ख कुवुवा khūuwa
 मूर्ति कु kū
 मूल प्रति मपे mape
 मूल बाटो ग्यालम gyālam
 मूला लुक lauk

मूल्य घटनु ཆོག་ chhō'
 मूल्य रैन् rin, གོང་ gong
 मृत व्यक्ति གཤིན་པུ་ shīnpu
 मृत्यु མི་སྒྲི་ mīshi
 मेघ गर्जिनु འཕྲུག་རྒྱུ་ druk gya'
 मेरो ँरे ngare, འདྲི་ nye
 मेहनति (See: सक्षम)
 मैला (See: फोहोर)
 मोटरसाइकल གསལ་གསལ་གྱི་ bakbak gari

मोटो གྱལ་མཁུ་ gyaamu
 मोती མུ་རྟི་ mutik
 मोलतोल गर्नु གཤོ་འདྲུང་ gōo dung
 मोहित हुनु (See: भ्रममा पर्नु)
 मौका མཐུ་ག་ mauka
 मौरी རེང་མ་ rengma
 मौसम གན་མ་ nām
 म्वाइँ (See: चुम्बन)

य र

यता उता (See: साटोपाटो)
 यताउता ཕར་ཚུར་ phar tshūr
 यताउता जानु ཕར་ཚུར་འགོ phar tshūr dro
 यतातिर ཚུར་ tshūr
 यतिमात्र འདི་རང་ diṙang
 यती གཤེད་རྩིད་ yētri', ētri'
 यदि ཀམ་མེད་ khaasi'
 यद्यपि (See: तापनि)
 यसपालि ཐ་ལེང་ thaḷing
 यहाँ འདི་ལ་ dee
 याक གཡག་ yāk
 यात्री འགྲུལ་པ་ druḷwa
 याद गर्नु ཏརྒྱ thren
 याद ཏར་ཤ thraasa
 यी འདི་པ་ diwa
 युद्ध རྒྱལ་གྲུ māk
 युवा མྱོག་པེས་ཇ་ khyök pheza
 यो འདི་ di
 योग्यता (See: क्षमता)
 योजना འཆར་གཞི་ chhārshi
 योनी ཀུཔ་ kûp
 यौन उत्तेजनामा आउनु གྲོལ་ throl
 यौन उत्तेजनामा आउनु (कुकुर) ཀྱི་ཚ་ལང་
 kyiptsa lang
 र ར་ thang, -tang
 रक्षा गर्नु (See: बचाउनु, संरक्षण गर्नु) སྐྱོབ་
 kyöp
 रक्सी ཨ་རྩག་ ārak
 रगड्नु རྩོ dor
 रगत ཐིག་ thrāk

रङ लगाउनु རྩི་གཏོང་ tsī tōng
 रङ མདོག་ dok, རྩོ tshoo, རྩི་ tsī
 रच्नु རྩོམ་ tsōm
 रजस्वला མེ་གཙང་གི་ mē-tsangge
 रत्न རུ་རུ་ nuru
 रन्डो ཆེཅུ་ chēu
 रमाइलो (See: आनन्द)
 रमिता ལྷེར་མུ་ lhērmu
 रसिद (See: चेकबुक)
 राक्षस བདུད་ dü', di'
 राक्षसनी བདུར་མུ་ durmu
 राख्नु འཇོག་ jo'
 राजदरबार རྒྱལ་ལུ་འཇོག་ཁང་ gyalui phōdrang
 राजधानी རྒྱལ་ས་ gyalṣa
 राजा རྒྱལ་ལུ་ gyalu, gyalwu
 राज्य རྒྱལ་ཁབ་ gyalṣap
 रात ནེམ་པེ་ nempi
 रात पर्नु ནམ་མཁོད་ nam shrōo
 रातमा རུབ་ལ་ nûpla
 राती རུབ་ nûp
 रातो མར་རུ་ maru
 रानी རྒྱལ་མུ་ gyalmu
 राम्मी ཀམ་དོག་མེད་མུ་ khamdok zeemu, མེད་མུ་
 zeemu (Syn.: सुन्दर)
 राम्मो ཀམ་དོག་ལེད་མུ་ khamdok leemu (Syn.:
 सुन्दर)
 राम्मो हुनु རིག་ཐར་ thre'
 रायोको साग པེཏ་མུ་ pētsu
 राष्ट्र (See: राज्य)

रिंगटा लाग्नु दमरुङ्खा'ल' märtum lang
 रिंगटा लाग्ने दमरुङ्खा märtum
 रितो (See: खाली)
 रिस गों'लु| khongtru, हेर'ल' nyêrmang
 (Syn.: क्रोध)
 रिस उठ्नु हेर'ल'ल' nyêrmang lang, गों'लु'
 ल' khongtru lang, लुंग'ल' lüng lang
 रिस दिक्क (See: खिन्न)
 रिसाउनु गों'लु'लु' khongtru khyi, हेर'ल'लु'
 nyêrmang khyi
 रिसाहा धें'ल'ल' phötrokpa
 रीतिरिवाज (See: चालचलन)
 रूँदै बोल्नु दु'ल'ल'ल' ngulap chhōr
 रुखो (See: खस्रो)
 रुघा खोकी ह'ल' chhampa
 रुघाखोकी ल'ल'ल' gulcham
 रुङ्गु (See: भिज्नु)
 रुनु दु| ngu
 रुन्चे बोली दु'ल' ngulap
 रुपवान (See: राम्रो)

रुपैया (See: पैसा)
 रुमाल ल'ल'ल' nāpchi
 रूख हें'ल' dongpu
 रेखदेख गर्नु शै' shrin
 रेडियो रे'ल' redio
 रेल रे' rel
 रेस्टुरेन्ट स'ल' saang
 रोएजस्तो गर्नु दु'ल'ल'ल' nguzin dep
 रोग (See: बिमार), कुष्ट रोग ल'ल' ze, ल'ल'ल'
 zene', छारे रोग ल'ल'ल' thripkyen,
 सरुवा रोग गों'ल' khone', स्त्री रोग ल'ल'ल'
 mone'
 रोगन (See: रङ)
 रोगी (See: बिरामी)
 रोज्नु (See: छान्नु)
 रोटी लु' kūr
 रोप्नु ल'ल'ल' dep, ल'ल' zu'
 ज्याल ल'ल' khāchu (Syn.: थुक)

ल

लक्ष्यहीन (See: निरर्थक)
 लगनशीलता (See: परिश्रम)
 लगाउनु दो (Syn.: पहिरनु)
 लगातार (See: फेरिफेरि)
 लगाम लखदल khām̐ta
 लज (See: धर्मशाला)
 लज्जालु त्रेङ्ग trē-ngen
 लज्जित हुनु ङ्खल ngotsha lang
 लट्टा (See: जटा)
 लठ्ठी लकल lakam
 लडाँ (See: युद्ध)
 लड्नु द्रिल dril
 लथालिङ्ग लरलरे jarā jire
 लपेट्नु (See: पोको पार्नु)
 लम्कनु योप yōp
 लम्काउनु (See: बढाउनु)
 लसुन खोपा gokpa
 लहर लल thrāl
 लहरै बस्नु ललल thrāl dri'
 लाख लललल lak chik
 लाग्नु फो phō'
 लाचार (See: दिक्क, दिग्दार)
 लाचार हुनु (See: दिग्दार हुनु)
 लाज ङ्ख ngotsha
 लाजमर्दो हुनु लललल khā khyēwa lang
 लाटो लेंक्योक, लुल khūuwa (Syn.:

मुख)
 लाटोकोसेरो लुल hukpa
 लामा लल lāma, लल thrāwa
 लामो रिंग्पु ringpu
 लायाक खोचेतु khochetu
 लालच (See: कञ्जुस)
 लिङ्ग लल līkpa
 लिनु लिंग ling
 लिपि (See: अक्षर)
 लिप्ने माटो दलपक dampak
 लुक्नु यिप yip
 लुटेरा लल chhakpa
 लुतो कोंग kōng
 लेखापाल त्सिवा tsīwa
 लेखु थ्रि (Syn.: रचनु)
 लेदो दुरि duri
 लोग्ने ल्यो khyōwa
 लोग्ने-स्वास्नी नंगत्संग nangtsang
 लोप हुनु यल yal
 लोभ (See: कञ्जुस)
 लोभ दलल dorpa, लल ngāmsak
 लोभी सेरलल sērna chhē
 लोसे लुलल khū thokpu
 लौरो फेरकोक, फारोक pherkok, pharok
 ल्याउनु (See: बोक्नु)

व

वताउनु (See: भन्नु)
 वन जङ्गल णरुतिन् | naatri'
 वयस्क (See: युवा)
 वर्गाकार (See: चारकुने)
 वर्ष र्थे | lo, कुरुर वर्ष र्थे | kyilo,
 अजिङ्गर वर्ष र्थे | druḡlo,
 खरायो वर्ष र्थे | yolo, घोडा वर्ष र्थे |
 tālo, बाँदर वर्ष र्थे | trēllo, मुसा वर्ष र्थे |
 rēḡ | chhiwa loṭa, गोरु वर्ष र्थे | lāṅlo,
 सुँगुर वर्ष र्थे | phaklo, चरा वर्ष र्थे |
 chhālo, भेडा वर्ष र्थे | lūḡlo,
 सर्प वर्ष र्थे | druḡlo, बाघ वर्ष र्थे |
 rēḡ | tāklo
 वर्ष णरुत्सु | naṅgsu
 वर्षा हारवा | chharwa
 वल्लो कुँडु | tshūlim
 वसन्त ऋतु र्थे | sōoka
 वस्तु उदराल | chāalak
 वहादुरी (See: साहास)
 वाँडचुड गर्नु र्थे | ḡoo
 वाकवाक कुँडु | kyūṅma
 वाचा गर्नु र्थे | khē līṅ
 वायु र्थे | roḡblang
 वायुमण्डल र्थे | pharnang
 वारि (खोला) कुँडु | tshūr khēn
 वालाङ्चुङगोला र्थे | walung
 विकल्प (See: सट्टा)
 विचार ऋणरुत्सु | nāasam, गणरुत्सु | gongpa
 विचार गर्नु र्थे | nōo

विदेशी र्थे | chhīgya
 विद्यार्थी र्थे | ḡetruk
 विद्यालय र्थे | īskul
 विद्युत उत्पादन केन्द्र र्थे | lōkkang
 विधवा र्थे | yusim
 विधि र्थे | khyitang
 विभिन्न प्रकारको र्थे | nāmin nātsok
 विमान (See: हवाईजहाज)
 विमानस्थल र्थे | nāmdru bapsa
 विरोध गर्नु र्थे | ngolo'
 विवश हुनु (See: बाध्य हुनु)
 विवाद र्थे | khāndap
 विवाद (See: प्रतिस्पर्धा) र्थे | gyaktre
 विवाद गर्नु (See: झगडा गर्नु)
 विवेकी (See: बुद्धिमान)
 विशेष अदालत (See: अदालत, खास गरी)
 विशेषज्ञ (See: सिपालु)
 विश्वास र्थे | thepa (Syn.: पत्यार)
 विश्वास गर्नु (See: पत्यार गर्नु)
 विश्वास (See: आदर)
 विश्वासिलो र्थे | khā tērmu
 विष र्थे | thūḡk
 वीर पुरुष र्थे | pāu
 वीर महिला र्थे | pāmu
 वुहारी र्थे | tshām
 वृत्ताकार र्थे | kyirtumpa
 वृद्ध र्थे | drewu
 वृहस्पति ग्रह र्थे | phūru
 वेश्या र्थे | chhēemu
 वैज्ञानिक र्थे | tshēnrikpa

वोलाउनु रें| ren

वोली (See: कुरा)

वौलाहा (See: पागल आइमाई, पागल मान्छे)

व्यवस्था गर्नु (See: तयारी गर्नु)

व्यवस्थित श्रद्धा|थ्रा| थ्रा द्रिक्पु

व्यस्त थ्रेल्मु| threlmu

व्याख्या द्रेश्ले| द्रेश्ले| drel shē'

व्यापारी ठें| थ्रोंग्पा| tshongpa

श, श्रा

शक्ति ལུགས། shūk (Syn.: अधिकार)
 शक्तिशाली དཔོང་ཆེན་པུ། ōng chhēnbu
 शङ्का ཐེསུམ། thēsum (Syn.: ईर्ष्या)
 शङ्ख ཐུང། thung
 शतर्क ཁུ་ (See: होसियारी गर्नु)
 शत्रु དཱ། drā
 शनि གམ་ སྒོན་པ། pēnpa
 शनिबार གཟའ་སྒོན་པ། za pēnpa
 शपथ དུ་མནལ། ūna
 शपथलिनु (See: कसम खानु)
 शरणार्थी རྒྱལས་བཅོལ་བ། kyāpchölwa
 शरद ऋतु རྟེན། tēn, tōn
 शरीर རླུ་གུ་ལས། kūasuk
 शरीर གཟུ། zuu
 शव ཐུང་པུ། phūngpu, རོ། rô
 शान्त ལུ་སྐུ་པུ། khūsimpu
 शान्ति ཞི་བདེ། shīde

शान्तिपूर्ण ལྷ་འཇུག་པུ། nāawa kyīrmu
 शिक्षक ལྷོ་བ་དཔོན། lōpön, lōwen (Syn.: गुरु)
 शिक्षक དགོ་ཆེན། gergen
 शिक्षा (See: ज्ञान)
 शिर (See: टुप्पा)
 शिशु བེས་ཇ། pheza (Syn.: बच्चा)
 शिष्य ལྷོ་བ་མ། lōoma
 शीत ཟེལ་བ། sīlwa
 शुक्र གམ་པ་སངས། pāsang
 शुक्रबार གཟའ་པ་སངས། za pāsang
 शुन्य ལུ་ན། sūna
 शुभ दिन དུ་ལྷེན། thuuchen
 शुभकामना བཏུ་ཤེས་བདེ་ལེལ། trāshi dele
 शेर्पा ཤར་བ། shārwa
 श्राप དམེད་ད། mōta
 श्रीखण्ड ཅན་དན། tsēnden
 श्रीमती བེར་མིད། phermi', རྟེར་པུ། chhermu

स

सँग लोला | lola
 सँगसँगै लुत्संग | mutsang
 सँगै लुला | mula
 संझना (See: याद)
 संयोग पर्नु (See: मिल्नु)
 संरक्षक देउता सुंगमा | sūngma
 संरक्षण कार्य श्रिंदुलाका | shrīndu laaka
 संरक्षण गर्नु श्रुङ्ग्योप ख्यि | shrūngkyop khyi
 संसार लाम्लिंग | zamling
 सकिनु से (t) (Syn.: पूरा हुनु)
 सक्कली ङोमा | ngoma
 सक्नु थुप, थ्यि khyē, सिन | sin
 सक्षम थोपेनपु, लोङ्गपु | jōnpu
 सक्षम गोरपु | gorpu
 सगरमाथा छहामो लंगमा | chhamo lāngma
 सघाउनु थोपेनपु ख्यि | yōkpu khyi
 सङ्ख्या थ्रेंगा | threnga
 सचिव थ्रुंग-यिक | thrung-yik
 सजिलै अलमलिने येते | yeete
 सजिलो तप दिमु, लाम्लिंग | lee
 lāmu, लो लामु | zo lāmu
 सट्टा तशप | tshāp
 सडक (See: बाटो)
 सडेको (See: कुहेको)
 सङ्गु रुल | rūl
 सतह खा (Syn.: माथि)
 सतरी खालपरा शि, चिचु |
 dīnchu
 सत्य हुतुंग, दंपा (Syn.:
 साँचो)

सत्र चुपदिन | chūpdin
 सदाशय पेंसेम | phēnsem
 सदैव नमसंग | namsang
 सधैं नमलंग, ताक्पा | tākpa
 सन्चै छु थ्रुंगपु वे |
 थ्रुंगपु ye
 सन्चै? थ्रुंगपु ye
 सन्चो हुनु (See: राम्रो हुनु)
 सन्तान पिन | pīn
 सन्तोष (See: खुशी)
 सन्देश लेन | len
 सपना देखु मिलां थोङ | mīlam thōng
 सपना मिलां, नाला (H) | nālam (H)
 सपानु (See: सुधानु)
 सफा साल्मु, त्सेङ्गे | tsēngge
 सफाइ त्साङ्द्रा | tsāngdra
 सबभन्दा शोक -shok
 सबै गेरे, युङ्ग, गङ्गपु, तेरी |
 tēri
 समकालीन नाला | nāla
 समय (धेरै) यिन रिंगपु | yin ringpu
 समय बेला | bela
 समय लाग्नु गोर | gor
 समर्थन (See: सहयोग)
 समालु जिम | zim
 समाले भाग जिङ्ग | zilung
 समाधान (See: उपाय, साधन)
 समास हुनु (See: पूरा हुनु)
 समिति कामिती | kāmīti
 समुद्र ग्याम्त्सु | gyāmtsu

समूह ཚོ། tshô
 समूहमा (See: सँगसँगै)
 सम्झना आउनु དྲན་ཏེ། threnta lang
 सम्झना गर्नु (See: याद गर्नु)
 सम्पत्ति རྩོད། nor
 सम्पर्क འབྲེལ་བ། drelwa
 सम्पर्क राख्नु སྦྲུ། tün
 सम्पूर्ण (See: पूरा)
 सम्म སལ། sāk
 सम्मान བརྩི་ཐབས། tsītap
 सय གལ་ལྷ། khāl ngā, བཤེག་ཅིག། say chik
 सरकार སར་ཀར། sārkar
 सरदार སར་དར། sārdar
 सराप (See: श्राप)
 सराप्नु དམོད་དྲ་རྒྱ། mōta gya'
 सर्प རུལ། rul
 सलगम རུ་ལུ། thulu
 सलाई ཅན་སྒྲ། tsākdra
 सल्कनु (See: बल्नु)
 सल्ला མེ་ཐང་། metang
 सल्लाह दिनु རྩོལ་མགུ་ཤི། thronggu khyi
 सवारी (See: कार)
 ससुरा མེམ། mem
 सस्तो ཁིལ། khēmu
 सहनशीलता བཟེད་ས། zēpa
 सहयात्री མཆེད་གྲུ། chhēdru
 सहयोग गर्नु (See: हात दिनु)
 सहयोग རྒྱུ་པ་ཙ། gyaptsa
 सहयोग गर्नु རྒྱལ་མཛེད་ཤི། dalza khyi (Syn.:
 हात दिनु)
 सहयोगी (See: सेवक)
 सहारा རེས། rēsa

साँगुरो ठाउँ ལགས་དོག་ལུ། gāk thokpu
 साँगुरो དོག་ལུ། thokpu
 साँघु ཟམ་པ། saampa
 साँचो ངོ་ཐོག། ngotok; ལི་མིག། limik
 साँच्चै ལུ་ཐུང་། hutung
 साँझ དགོ་ལུ། gomu
 साइकल སའི་ཀལ། sāykal
 साक्षी དཔང་ལུ། pāngpu
 सागपात ཆོར་མ། tshērma
 साइलो ལུ་འཐག་ chāatak
 साझा ཤི་མ། pīma
 साटिनु (See: फेरिनु)
 साट्नु ཇེ། jê
 साठी གལ་གསུམ། khāl sūm
 साठी སུག་ལུ། thrukchu
 सात བདེན། dīn
 साता (See: हप्ता)
 सातु (भुटेको उवाको) ཅུ་མ་པ། tsāmpa
 सातो དན་པ། threnpa
 साथ (See: सँगै)
 साथ-साथै ཁོར་ལ། shor-la
 साथी རྒྱལ་མཛེད། dalza
 सादा (See: साधारण)
 साधन དབས། thaap
 साधारण དུལ་པ། kyūma
 सानिमा (See: काकी)
 सानी ཤིག་མེ། trīngme
 सानो ཤིག་མེ། trīkpe
 सानो गाडी (See: कार)
 सापटी दिनु པར། nyā
 सापटी लिनु སྒྲེན། nyēn, སྒྲིན། kyīn
 सापटी (See: ऋण)

साबित गर्नु ཁུངས་ཁྱོལ་ khüngkyol
 सामल གྱལ་ལྷོ་ gyaawī
 सामाग्री (See: वस्तु)
 सामान उतार्नु འཕོག་ bo'
 सामान्य मानिस འཇིག་རྟེན་པ་ jiktenpa
 सारै ऋषी tshāsi
 सार्नु རྩོད་ pō(t) (Syn.: लम्कनु)
 सास དུལ་ ūu
 सास तान्नु དུལ་འཐེན་ ūu thēn
 सास फेर्नु དུལ་གཏོང་ ūu tōng
 सासू ཞི་ཐེ་ iwi
 सास्ती दिनु རྩམ་བཅད་ tshārche(t)
 साहस (See: आँट)
 साहस गर्नु རུལ་ nyu
 साहास རྩོལ་ཤིང་ lōpshe'
 साहो (See: कडा)
 सिँगान སྒྲུབ་པ་ nāp
 सिंह སེང་གི་ sēnggi
 सिकाउनु རྩོད་ lōp
 सिकारी གྱི་རེ་ག་ kyīrewa
 सिकिस्त ཐུང་དི་ thūndi
 सिक्नु རྩོད་ lōp (Syn.: जान्नु)
 सिङ ཨར་ཀྲོག་ ārkyok
 सिधा आसन རྩོག་པ་ tsōkpu
 सिधा ཐད་ཀ་ thēka
 सिधै (See: तुरुन्त)
 सिनेमा (See: चलचित्र)
 सिन्के धुप རྩོལ་རང་པ་ pōorang
 सिपालु ར་ཁལ་པ་ khāamu
 सिपाही སུ་ལི་སི་ pūlis, དམག་མི་ mākmi
 सिमाना ར་མཚམས་ sāntsam
 सियो ཁབ་ khāp

सिरक-डसना ར་ལ་རུར་ maltur
 सिरानी སྒྱལ་ལྷོ་ ngāatri
 सिलाई རོམ་པ་ tshēmbu
 सिलाउनु བཅོམ་ tsēm
 सिसा སེལ་ shēl
 सिस्नु རྩོག་པ་ sayok, saye
 सीधा आसनमा रहनु རྩོག་པ་བཅད་ tsōkpu de(t)
 सीधा राख्नु རྩོག་པ་རྩོང་ tsōkpu lōng
 सीप (See: दक्षता)
 सुँगुर བག་པ་ phakpa
 सुकाउनु འགེམ་ gem
 सुक्नु གེམ་ khēm
 सुख (See: आनन्द)
 सुख्खा རྩོམ་པ་ kāmput
 सुझाब (See: सल्लाह)
 सुझाव རྩོལ་མཁུ་ thronggu
 सुझाव दिनु (See: सल्लाह दिनु)
 सुटुक्क འཆག་པ་ chhākla
 सुताउनु རྩོལ་ nyöl
 सुत्केरी རྩོལ་པ་ kyēsuk
 सुत्र གཟིམས་ zim (Syn.: ढल्कनु)
 सुधानु རེའ་བ་གཏོང་ leewa tōng
 सुन གཞེས་ sēr
 सुन्दर (See: राम्रो, राम्री)
 सुन्नु གོལ་ khoo, རོལ་ thōo རྩོ་ nyen, གཞེས་ sēn
 (H)
 सुर གཤལ་ dāa
 सुरक्षित བརྩེར་པ་ tērmu (Syn.: होसीयार)
 सुरु गर्नु འགོ་འཛུང་ go zu(t)
 सुरु འགོ་ go
 सुरुवाल རྩོལ་པ་ kāanam
 सुर्ताउनु (See: चिन्तित हुनु)
 सुर्ती ཐམ་ thāma

सुली ཅུ་ཤྲུག་ chharkyak
 सुल्तो ལྷ་ལོག་པ། ŋaalokpa
 सुसज्जित (See: व्यवस्थित)
 सुस्त मनस्थिति (See: लाटो)
 सु-स्वास्थ (See: आराम)
 सुहाउँदो ཤུམ་པ། pāmu, ངམ་གཟིག་ ngāmsik
 सूचना གསལ་རྒྱུ་ sāngyur
 सूती རྩ། raa
 सूर्य (See: घाम)
 सेताम्मे སྐྱེད་ཇིང་ཇི་ kyāding-ngi
 सेतो ཅུ་ཀར་ཅུ་ kārū
 सेवक གཤེག་པ། yōkpu, ལྷ་པ། lāwa, ལས་པ།
 ཤི། shapchi
 सेवा गर्नु (See: सघाउनु)
 सोचनु (See: विचार गर्नु)
 सोझो (See: सिधा)
 सोध्नु རྩི། thri, ལུ། shu (h)
 सोमबार གཟའ་རྒྱུ་ za dāwa
 सोलु ཤོར་རུང་ shōrung

सोस्नु ཐེམ། thim
 सोह्र ལུ་རུག་ chūruk
 स्तुप ཅོར་རྟེན། chörten
 स्थानीय व्यक्ति གཞིས་རུང་པ། shiichaawa
 स्थिर ཅོག་གེ་ tsōkge
 स्फटिक ཤེལ་རྩོ། shēldo
 स्याउ ཤུ། shāu
 स्याक्पा ཤག་པ། shākpa
 स्याल ཀྱི་ཤྲུང་ kyīpchang
 स्वच्छता (See: सफाई)
 स्वभाव མི་གཞི། mishi
 स्वर्ग ལྷ་འཕྲུལ་ lhēyul
 स्वर्गवास ཨུ་ཤོང་པ། throng (H)
 स्वस्थ (See: आराम)
 स्वाद ཤོལ། throo
 स्वादिलो ལེམ་པ། shimpu
 स्वास्थ्य चौकी (See: अस्पताल)
 स्वीकृति (See: अनुमति)

ह

हँसाउनु गोट्रो लोंगो | gotro lōng

हँसिया सौर | sōr

हजार चह्रचौं hazar chik

हजुरबा (See: बाजे)

हड्डी रुक्मिणी rukok

हतार रीवा | riwa

हतियार लक्छा | lakcha

हतियार त्शोंन्चा | tshōncha

हत्केला लक्छि थिल | lakpi thil

हत्यारा शेन्पा | shēnpa

हतौडा थो | tho

हपानु (See: गाली गर्नु)

हप्काउनु (See: गाली गर्नु)

हप्ता सार्ता | sāatal, हप्ता | hāpta

हरियो गुरुमु, जंगमु | ngürmu, jāngmu

हरेक क्छांग्संग | khāngsang (Syn.: एकएक)

हरेक (See: एक एकवटा)

हलुङ्गो येंगे | yēngge

हल्ला केलो | kēlok, केलो | kēdra, हु | hur, ह
ले | hā le

हल्लाउनु गुल | gul

हवस् लसे | lase, lase lase, ला लसे (Syn.:

हुन्छ)

हवाईजहाज नमद्रु | nāmdru

हस्ताक्षर (See: औंठा छाप)

हस्तिहाड (See: हातीको दाँत)

हाँगा याल | yālak

हाँसो उठ्नु गोत्रा लंग | gotra lang

हाँस्नु गोत्रा ख्यी | gotra khyi

हात प्रयोग गर्नु लक्छा ग्या | lakpa gya

हात दिनु लक्छा तोंग | lakpa tōng

हात लक्छा | lakpa, छ्छा | chhāk (H) (Syn.:

बाहुली)

हातखुट्टा कङ्गल | kānglak

हाती लङ्गु | lāngpu

हातीको दाँत लङ्गपेसा | lāngpesa

हानि न्येन | nyēn

हाम फाल्नु च्होंग | chhōng

हामी रीवा | ngiwa, रीवा | ngirang, वदगा |

dakpu, व्होंग | hōrong

हाम्रो रीवा | ngire, व्हो | hore

हार वम्पा | phāmpu

हानु वम्पा | phām

हाल्नु लु | lu

हावा ल्हावा, हुर्तुक, लुंग | lhāawa, hūrtuk, lūng

हावापानी नमशे | nāmshi

हासिल गर्नु (See: पाउनु)

हिउँ का | khāa

हिउँ पर्नु का ग्या | khāa gya

हिउँद गण्डु | gūnpu

हिजो राती दङ्ग नेम्पि | dāng nēmpi

हिजो दङ्ग | dāng

हिम शिखर क्छांग्री | khāngri

हिमचितुवा सेरकेन | sērken

हिमपहिरो रु | ru

हिमालय हिमाल | hīmalaya

हिसाब गर्नु त्सी ग्या | tsī gya

हुनु ग्या | gyi

हुन्छ ग्येवि' gyiwi' (Syn.: हवस्)
 हुरी (See: हावा)
 हुलाक हुलाक hūlak
 हुस्सु (See: बादल)
 हृदय ह्ये' nyīng, थुसेम thūusem (H)
 हेपाङ न्यापचो nyāpcho
 हेर्नु ल्हा lhā
 हेलम्बु क्षेत्र योल्मो yōlmo
 हेलिकप्टर हेल्काप्टर hēli kāptar

होइन भने (See: नत्र भने)
 होचो मामु māmu
 होच्याएर बोल्नु मारातोंग māara tōng
 होस (See: सात)
 होस हराउनु होंतोर hōn tōr
 होसीयार चाक्पु chākpu
 होसीयार गर्नु चाक्पु ख्यि chākpu khyi

Appendices

Appendix 1 Transliteration

The principle of transliteration is that each letter of the Sambhota script (the Tibetan script developed by Thonmi Sambhota) is represented by a letter (or sometimes by two or three letters) of the Latin alphabet. The simplest and most commonly used transliteration system is that developed by Turrell Wylie (Wylie 1957). An advantage of this system is that it has been adopted for use in “Wylie Word”, a Tibetan font-converter created by the Tibetan and Himalayan Digital Library (THDL⁷), hosted by the University of Virginia. With this tool, a user can highlight a span of text transliterated using the Wylie system and the Latin alphabet, and immediately convert it to the Sambhota script (or vice versa).⁸

While transliteration enables the reader to recognize the spelling of a word, it gives no straightforward indication of how the word is pronounced in any particular Tibetic language. For that, we use a romanization system, with diacritic symbols added to indicate the tones.

In the table below, the romanized pronunciation is shown in plain text, while the Wylie transliteration is shown in *italics*.

Table 11: Sambhota alphabet, romanized pronunciation, and Wylie transliteration

ཀ kā <i>ka</i>	ཁ khā <i>kha</i>	ཁྱ khā <i>ga</i>	ང ngā <i>nga</i>
ཅ chā <i>cha</i>	ཆ chhā <i>cha</i>	ཇ chhā <i>ja</i>	ཉ nyā <i>nya</i>
ཏ tā <i>ta</i>	ཐ thā <i>tha</i>	ཏྟ tā <i>da</i>	ཏྟ nā <i>na</i>
པ pā <i>pa</i>	ཕ phā <i>pha</i>	ཕྱ phā <i>ba</i>	ཕྱ mā <i>ma</i>
ཅ tsā <i>tsa</i>	ཆ tshā <i>tsha</i>	ཇ zā <i>dza</i>	ཉ wā <i>wa</i>
ཉ shā <i>zha</i>	ཏ sā <i>za</i>	ཏ hā <i>‘a</i>	ཏ yā <i>ya</i>
ར rā <i>ra</i>	ལ lā <i>la</i>	ལྱ shā <i>sha</i>	ལྱ sā <i>sa</i>
ཏ hā <i>ha</i>	ཏ ā <i>a</i>		

As an example, the Sherpa word ཀྱྱྱ ‘brain’ is transliterated in the Wylie system as *klad da*.

Here, each letter of the Sambhota script directly corresponds to a letter in the Latin script: the first letter ཀྱྱ corresponds to *k*, beneath it is the letter ལྱ transliterated as *l*, the vowel *a* is marked by default,

⁷ www.thdl.org

⁸ Wylie Word is available for free download from the THDL website, www.thdl.org. It is a Microsoft Word template with a Visual Basic macro which can be used in the Windows operating system. The Tibetan fonts required for use can also be downloaded from the THDL site. Wylie Word uses a slightly modified form of the Wylie system, which is referred to as the “Extended Wylie Transliteration Scheme”, or EWTS.

then comes the suffixed letter ཏྲ transliterated as *d*. This is followed by a space, which corresponds to the dot used in the Sambhota script to show syllable boundaries. The next syllable consists of the letter *d* again, with the default vowel *a*. Writing *klad da* is exactly equivalent to འཕྲུག་; indeed, using Wylie Word, one can convert automatically back and forth between Sambhota script and the Wylie system in the Latin alphabet.

As mentioned above, it is important to remember that the Wylie transliteration does not indicate the pronunciation of a word. For the pronunciation a *romanization* system is required. The romanized pronunciation is shown between slanted lines. So, for example, the word འཕྲུག་ *klad da* is pronounced /lēta/ in Sherpa. The transliteration *klad da* indicates the spelling, while the romanization /lēta/ indicates the modern pronunciation.

Appendix 2 Choosing a script for Sherpa

Over the years, there has been considerable debate about the choice of script best suited for the transcription of Tibeto-Burman languages spoken in Nepal, which of course includes Sherpa. Some of these languages have come to be written using the Devanagari script. These include Magar, Yolmo, Jirel, Gurung, Lhomi, and Tamang⁹. According to Chamberlain (2004: 97), “far fewer [languages] have been developed using the Tibetan script¹⁰, but include work in Mugom and Sherpa”.

Noonan (2005) notes that “Until recently, Sherpa was written mostly in the Tibetan¹¹ script, usually with Classical Tibetan spellings. Recent publications though are likely to be in the Devanagari script. There is a weekly newspaper, numerous teach-yourself Sherpa texts using Devanagari in varying degrees, and an online dictionary, along with some literary publications. An informal standard has been emerging using more-or-less standard Nepali orthographic conventions and thus failing to fully accommodate the phonological structure of the language.”

Some Sherpa glossaries and proverbs have indeed been published in the Devanagari script. The main reason for this is that the authors are mostly young Sherpa speakers who mastered written Nepali in school, but relatively few of them have had the opportunity to learn the Sambhota script.

The Sherpa elite, however, generally support the use of the Sambhota script. Gyurme Chodrak (2008), under the guidance of Tengpoche Rinpoche, the abbot of Tengpoche monastery, has compiled the *Sherpa Dictionary*, *Shar pa'i tshig mdzod chen mo kun gsal me long* in Sambhota script, which is thus far the most complete Sherpa language resource.

Chamberlain (2004) mentions a cooperative effort between the Sherpa Association (a Sherpa social organization in Kathmandu) and the Korea Research Institute for Languages and Culture. The Korean team proposed the use of both Tibetan and Devanagari to write Sherpa. Speaking generally about Tibeto-Burman languages spoken in Nepal, Turin (2004: 7) wrote “The advantage of Tibetan [...] is that the script at least derives from a language in the same language family (Tibeto-Burman) as many of Nepal’s indigenous and unwritten languages.” In the case of Sherpa and even Mugom, though, we are not only dealing with Tibeto-Burman languages, or even with Bodic languages, but

⁹ See B.L. Chamberlain’s M.A. thesis (2004) : “The Khenkha orthography: developing a language in Tibetan scriptal environment”. The Graduate Institute of Applied Linguistics. Dallas, Texas. (Khenkha is a Bodic language spoken in Bhutan.)

¹⁰ It refers to Sambhota script in the present dictionary.

¹¹ See note previous note.

with languages belonging specifically to the *Tibetic family*¹², i.e., languages directly derived from Old Tibetan and closely related to Classical Literary Tibetan.

Thus, there is a huge difference between Sherpa and, for example, Tamang or even Manangi, which are Bodic (and even Bodish) but not Tibetic languages. Sherpa, being directly derived from Old Tibetan, has in its vocabulary and its grammar regular correspondences with Classical Literary Tibetan. Thus it is possible, in more than 95% of cases, to find the Literary reflex of a Sherpa word, or, conversely, to derive the Sherpa word from a given Literary form. This is generally impossible in Tamang and Manangi, which are not Tibetic languages; in these cases, even when correspondences can be identified, they are often highly irregular.

Another obvious advantage to the use of the Sambhota script to transcribe the Tibetic languages of Nepal is that it better suits their phonology than does Devanagari.

Nepali phonology does not oppose palatal and dental-alveolar affricates and fricatives. Thus the Devanagari letter च *cha* may be freely pronounced like either the ‘ch’ in *cheese* or the ‘ts’ in *cats* (in both cases without aspiration). The same is true of the letter छ *chh*, which may be freely pronounced like either the ‘ch’ in *cheese* or the ‘ts’ in *cats* (in both cases with a strong aspiration). Similarly, the letter ज *ja* may be freely pronounced like either the ‘j’ in *jug* or the ‘dz’ in *adze*. These variations are trivial, and do not signify any difference in meaning in Nepali.

In Tibetic languages, on the other hand, the opposition between /cha/ and /tsa/ (as well as /chha/ vs. /tsha/, and /ja/ vs. /dza/¹³) is contrastive. They cannot be freely varied, because a difference in sound makes a difference in meaning. In the Sambhota alphabet, these different sounds are represented by different graphemes: च /chā/ vs. ढ /tsā/; छ /chhā/ vs. ढ /tshā/; छ /chha/ vs. ढ /tsha/. For example, chhā ‘tea’ versus tshā ‘salt’.

Another source of confusion is the absence of an opposition between the sibilants स /sa/ and श /sha/¹⁴ since these two letters sound the same in colloquial Nepali. The corresponding Tibetan letters

¹² The classification of Sherpa is: Tibeto-Burman: Bodic: Bodish: Tibetic : Sherpa. The term Tibeto-Burman refers to a macro-family of more than 350 languages, while the terms Bodic and Bodish refer respectively to groups and subgroups of the TB macrofamily. Tibetic languages, which are also commonly referred to as “Tibetan dialects” or sometimes “Central Bodish”, constitute again a subgroup of the Bodish group and are very closely related because they all derive from Old Tibetan. To take a comparison, although it is true that English belongs to the Indo-European macrofamily, it is much more informative to say that it belongs to the West group of the Germanic family.

¹³ In the International Phonetic Alphabet (IPA), these sounds correspond to the symbols written in brackets: ch [tʃ], chh [tʃh], j [dʒ], ts [ts], tsh [tʃh], dz [dz].

¹⁴ In IPA: s [s], sh [ʃ]. Written Nepali distinguishes these sounds but colloquial Nepali does not.

ས་/sā/ and ཤ་/shā/ are always distinguished. In Tibetan ས་ /sā/ means ‘land, place’, while ཤ་ /shā/ means ‘meat’.

Thus the Sambhota alphabet is better suited for the transcription of Tibetic languages spoken in Nepal (and elsewhere) because it uses different letters for different sounds in cases where Devanagari may use the same letter for different sounds. The Sambhota alphabet makes the distinctions which are relevant to the spoken Tibetic languages.

Finally, the Sambhota alphabet has a long tradition of use for the transcription of tone languages. Based on established conventions, a reader will know immediately, from the letters at the beginning of a syllable, whether the syllable should be pronounced with a high or low tone. This is not the case for Devanagari; since Devanagari has not traditionally been used to write tone languages, there are no established and widely accepted conventions, and each author may make his or her own decisions. For example, Jirel, a tone language closely related to Sherpa, has been recently transcribed using the Devanagari script by Esther Strahm and Anita Maibaum (2005). The authors have decided not to mark the tones for Jirel, except when they are contrastive (They indicate the tones only in the romanization). Tones that are not contrastive are not marked at all. The consequence is that when a native speaker of Jirel reads a text in Devanagari, s/he can produce the right tones only if s/he already knows the words.¹⁵

In conclusion, the use of the Devanagari script for Sherpa (and for other closely related languages such as Jirel) – unless adapted according to a general consensus – would produce a great deal of confusion between the palatal and dental affricate series (ts vs. ch), as well as between high and low tones.

Apart from the above linguistic arguments, the choice of the Sambhota script over the Devanagari script for the transcription of Sherpa is also motivated by historical, cultural, and religious factors. Sherpas share Vajrayana Buddhism – the dominant religion of the region – with Tibetans and other ethnic groups in Ladakh, Bhutan, and Sikkim. The core texts of this religion are written using the Sambhota script. The Sherpa also share with Tibetans other fundamental aspects of culture such as food, traditional architecture, medicine, way of life, etc. While the Sherpa people have developed their own unique and robust identity, they also share considerable cultural and linguistic affinity with other Himalayan communities such as Yolmo, Nubri, Dolpo, Mugum, Lopas, etc.¹⁶. The choice of the Sambhota script as a common writing system will not only preserve the Sherpa language but also strengthens ties with the other Himalayan groups.

¹⁵ There is no rule that the Jirel reader can use to infer the tones from the Devanagari spelling.

¹⁶ All these communities speak Tibetic languages.

Appendix 3 The main phonological and morphological characteristics of the Sherpa language

In this Appendix we describe some of the main phonological and morphological characteristics of Sherpa, primarily by contrasting them with Classical Literary Tibetan and Modern Standard Tibetan. For Sherpa speakers, this section will facilitate the learning of Literary Tibetan, the language in which the Vajrayana Buddhist canon is written. Conversely, for Tibetan speakers, it will facilitate the learning of Sherpa, or will simply give a better understanding of the relationship between Sherpa and Tibetan. The basic vocabulary is common to the two languages, and in most cases, when a Sherpa word has a different origin from its equivalent in Standard Spoken Tibetan or modern Ü-Tsang dialects, it nevertheless still has a cognate in Classical Literary Tibetan. The only exceptions are a few borrowings from Nepali, English, or neighbouring Tibeto-Burman languages.

The phonological and morphological differences between Sherpa and Standard Spoken Tibetan are quite limited. They are most significant in the area of verbal morphology, which is discussed in section 3 below.

1. The phonemic system

The chart below shows the correspondences between the romanization used to indicate Sherpa pronunciation in this dictionary, and the pronunciation as indicated by the International Phonetic Alphabet (the IPA). When the romanization symbol is different from the IPA, the IPA symbol is shown in square brackets. When there are two IPA symbols in square brackets (as for **z**, **j** and **h**), it means that the letter corresponding to romanization may freely be pronounced in two different ways.

Table 12: Sherpa Consonants

		Labial	Dental alveolar	Retroflex	Palatal	Velar	Glottal
<i>Plosive</i>	<i>voiceless</i>	p	t	tr [t̠]	ky [c]	k	' [ʔ]
	<i>aspirated</i>	ph	th	thr [tʰ]	khy [ch]	kh	
	<i>Voiced</i>	b	d	dr [d̠]	gy [ɟ]	g	
<i>Affricate</i>	<i>voiceless</i>		ts		ch [tɕ]		
	<i>aspirated</i>		tsh		chh [tɕʰ]		
<i>Fricative</i>	<i>voiceless</i>		s	shr [ɕ]	sh [ɕ]		h [h/ɦ]
	<i>voiced</i>		z [z/dz]	r	j [ɟ/dɟ]		
<i>Lateral</i>	<i>voiceless</i>		lh [ɬ]				
	<i>voiced</i>		l				
<i>Nasal</i>	<i>voiced</i>	m	n		ny [ɲ]	ng [ŋ]	
<i>Glide</i>	<i>voiced</i>	w			y [j]		

The Sherpa consonants distinguish the following places of articulation: bilabial, dental alveolar, retroflex, palatal, velar, and glottal. Concerning the manner of articulation, the plosives (excepted for the glottal) exhibit a systematic opposition between voiceless unaspirated, voiceless aspirated, and voiced unaspirated sounds. For the affricates there is an opposition between voiceless unaspirated and voiceless aspirated. For the fricatives (except for the glottal) and the laterals, there is an opposition between voiceless and voiced. There are four places of articulation for nasals: labial, dental, palatal, and velar. There are two glides: labial and palatal.

The romanization indicating the pronunciation of Sherpa vowels is shown in the chart below. Where appropriate, the IPA symbols are also indicated.

Table 13: Sherpa Vowels

	front		central	back
	unrounded	rounded		rounded
closed	i	ü [y]		u
medium	e [e/ɛ]	ö [ø]		o [o/ɔ]
open			a [a/ʌ]	

2. Phonological correspondences of Literary Tibetan in Sherpa

As mentioned in the Introduction, the Sherpa language is derived from Old Tibetan, a language spoken at the time of the Tibetan Empire¹⁷, more than one thousand years ago. Since Old Tibetan is very closely related to Classical Literary Tibetan¹⁸, it is very convenient to compare Sherpa and Literary Tibetan to understand the evolution of the Sherpa language. We find regular phonological correspondences or ‘reflexes’ of Literary Tibetan in modern Sherpa. Some of the correspondences are common to other modern dialects particularly those of Tsang and To dialects but some are specific to Sherpa.

In the following section, we will give an overview of the specific phonological innovations of the Sherpa language.

It is important to note that spellings in the modern Tibetic languages such as Standard Tibetan (or ‘Lhasa Tibetan’), Ladakhi, Dzongkha, Lhoke (Sikkimese) try to preserve the traditional spelling used in Literary Tibetan. Gyurme Chodrak (2008), our co-author, has followed the same principle in his Sherpa dictionary of the Sherpa language.

The advantage of preserving as much as possible the traditional spelling used in Literary Tibetan is that it shows how Sherpa is not only derived from Old Tibetan but is still very closely related to Literary Tibetan and to modern Tibetic languages or dialects.

In the section below, the examples are presented in the following way: first, comes the Literary word, followed by its Wylie transliteration; then the adapted Sherpa spelling is shown, followed by its romanization, indicating the pronunciation.

2.1 Suffixed letters

In Literary Tibetan, the suffixed letters ཀ་ *ga*, ཁ་ *nga*, ར་ *na*, ལ་ *ba*, མ་ *ma*, ར་ *ra*, ལ་ *la*, ཏ་ *da*, and འ་ *sa*,¹⁹ correspond to sounds that were still pronounced at the end of a syllable in Old Tibetan as /-k/, /-ng/, /-n/, /-p/, /-m/, /-r/, /-l/, /-t/, and /-s/, respectively. With the exception of /-s/ and /-t/ (in most cases), Sherpa has preserved all of the suffixed consonants. ཀ་ *ga*, ཁ་ *nga*, ར་ *na*, ལ་ *ba*, མ་ *ma*, ར་ *ra*, and ལ་ *la* are still pronounced, respectively /-k/, /-ng/, /-n/, /-p/, /-m/, /-r/, and /-l/. This is in contrast with

¹⁷ The Tibetan Empire (7th-9th centuries) encompassed a large portion of Central Asia, extending from the border of Afghanistan to Mongolia. It controlled for some decades the Silk Road and the Tarim Basin. It even conquered for a short while Chang’an, the capital of China at that time (nowadays Xi’an).

¹⁸ Hence we simply use the term ‘Literary Tibetan’ to refer to the Classical Literary language.

¹⁹ The italics does not refer to the pronunciation of the letter but to a transliteration that reflects the way Classical Tibetan was pronounced..

Modern Standard Spoken Tibetan (or ‘Lhasa Tibetan’), though, where the suffixed consonants ག་ *ga*, ར་ *ra*, ལ་ *la*, ས་ *sa*, and ད་ *da* have basically disappeared and are no longer pronounced.

The Literary Tibetan suffixed letter ས་ *nga* (sometimes followed by the second suffixed letter ས་ *sa*) is often pronounced /-ng/ in Sherpa, but in many cases it is simply dropped.

Ex.: ཟངས་ *zangs* > ཟའ་ /s̥a/ ‘copper’, རྩངས་པ་ *rlangs pa* > རྩའ་བ་/lāawa/ ‘steam’, བཙོང་ *btsong* > བཙོའ་ /tsōo/ ‘to sell’ (past), དགོང་མོ་ *dgong mo* > དགོ་མུ་ /gomu/ ‘evening’

The combination གས་ *gs* in the final position of a word in Literary Tibetan often disappears in Sherpa, but triggers lengthening of the preceding vowel.

Ex.: ལྷགས་ *lcags* > ལྷའ་ /chāa/ ‘metal, iron’, རྟགས་ *rtags* > རྟའ་ tāa ‘sign, brand’, སྟགས་ *sngags* > སྟའ་ /ngāa/ ‘mantra’

When the suffixed letter ག་ *ga* (or the combination –གས་ –*gs*) at the end of one syllable of a word is followed by a nasal མ་ *ma* at the beginning of the next syllable of the word, ག་ *ga* (or གས་ *gs*) is usually nasalized. Since this phonological rule – nasal assimilation, in which the velar plosive /k/ changes to a velar nasal /ng/ – is quite general and natural, we note it in the romanization but not in the spelling, and preserve the traditional orthography.

Ex.: ལྷག་མ་ *lhag ma* > /lhāngma/ ‘leftover’, རྟག་མ་ *rtags ma* > /tāngma/ ‘medal’, སྟག་མ་ *skyug ma* > /kyūngma/ ‘nausea’, ཉག་མ་ *nyag ma* > /nyāngma/ ‘strand (of hair)’, རོག་མ་ *sog ma* > /sōngma/ ‘straw’, མིག་དམར་ *mig mar* > /mīngmar/ ‘Mars’, ‘Tuesday’, as well as a person’s name

The suffixed letter ས་ *sa* has entirely disappeared in Sherpa – that is, it is never pronounced; this is also the case in most other Tibetic languages. It has been replaced by lengthening of the preceding vowel. In some rare cases the disappearance of ས་ *sa* may also trigger a change (umlaut) in the preceding vowel. In our spelling, we use the འ་ ‘*a*’ to indicate the vowel length which has replaced ས་ *sa*.

Ex.: རས་ *nas* > རའ་ /naa/ ‘barley’, རས་ *ras* > རའ་ /raa/ ‘cotton’, རྩས་ *spos* > རྩའ་ /pōo/ ‘incense’

The suffixed letter ད་ *da* has also generally disappeared in final position, but has left in its place a glottal stop; sometimes it also modifies the preceding vowel : *a, o* → /e/. The other vowels *u, i*, and *e*

do not change when they are followed by ཏྲ *da*. The shift from o > e in Sherpa is a specific and unusual innovation, though it is also found in some Kham dialects²⁰:

Ex.: བོད་ *bod* > བེད་ /phe/ ‘Tibet’, སྟོད་ *stod* > སྟེད་ /tē/ ‘upper place’, སྟོད་ཐུང་ *stod thung* > སྟེད་ཐུང་ /tētung/ ‘jacket’, ཡོད་ *yod* > ཡེད་ /we/ ‘have’, བཟོད་པ་ *bzod pa* > བཟེད་པ་ /zēpa/

In Sherpa verbal morphology, however, the final ཏྲ *da* is preserved with some of the verb suffixes which indicate various tenses:

Ex.: བཅད་པ་ཡིན་ *bcad pa yin* > བཅད་ནིན་ /chēt-tin/ ‘I have cut’, ཕུད་པ་ཡིན་ *phud pa yin* > ཕིད་ནིན་ /pīt-tin/ ‘I have taken off’

When the dental alveolar suffixed letter ཏྲ *da* is followed by a second syllable beginning with the labial consonant མ་ *ma* or པ་ *pa*, the reflex of *da* usually becomes /ɾ/.²¹

Ex.: སྒྲིད་མོ་ *skyid mo* > སྒྲིར་མུ་ /kyīrmu/ ‘pleasant’, འདོད་པ་ *dod pa* > འདོར་པ་ /dorpa/ ‘desire’, བུད་མེད་ *bud med* > བེར་མེད་ /phermi/ ‘wife’, བདུད་མོ་ *bdud mo* > བདུར་མུ་ /durmu/ ‘female demon’

The change (umlaut) *a, o* → /e/ triggered by the suffix ཏྲ *da* is also triggered by the suffix ན་ *na*.²²

Ex.: དཔོན་པོ་ *dpon po* > དཔེན་པུ་ /pēnpu/ ‘chief’, བོན་པོ་ *bon po* > བེན་པུ་ /phenpu/ ‘Bon religion, adept of Bon ཞེན་ *zhon* > ཞེན་ /jen/ ‘to ride’, སྟོན་ *ston* > སྟེན་ /tēn/ ‘autumn’, གཡལ་པ་ *g.yon pa* > གཡེན་པ་ /yēnpa/ ‘left’, ཕྱི་ལ་ཐོན་ *phyi la thon* > ཕི་ལ་ཐེན་ /phī la thēn/ ‘go out’, སོན་ *son* > སེན་ /sēn/ ‘seed’, སྟོན་པ་ *smyon pa* > སྟེན་པུ་ /nyēnpu/ ‘crazy’, མཐོན་པོ་ *mthon po* > མཐེན་པུ་ /thēnpu/ ‘high’, མགོ་ཐོན་པོ་ *mgo thon po* > མགོ་འཐེན་པུ་ /ggo thēnpu/ ‘independent (person)’²³

When the dental-alveolar suffix ན་ *na* is followed by a second syllable beginning with a labial མ་ *ma*, the reflex also yields /ɾ/. The nasal ན་ *na* undergoes dissimilation²⁴ from the following nasal མ་ *ma*, and as a result loses its nasalization and becomes /ɾ/.

²⁰ We give here only examples of the *o* → /e/ reflex since the other reflex *a* > /e/ is also found in most Ü-Tsang dialects and is not specific to Sherpa.

²¹ It seems to be the case with all the vowels (open or closed); however, we do not have examples with the open vowel /a/.

²² We only mention here the case of the reflex *o* > /e/, since it is specific. The reflex *a* > /e/ is found in many other modern Tibetic languages. For examples of this latter reflex see the dictionary.

²³ For the two last words, the pronunciations /nyonpu/ and thonpu/ are also heard.

²⁴ A phenomenon also found in Balti language (Northern Pakistan), which is also derived from Old Tibetan.

Ex.: ཀུན་མ་ *rkun ma* > ཀུར་མ་ /kūrma/ ‘thief’, དཀོན་མོ་ *dkon mo* ²⁵ > དཀོར་མུ་ /kōrmu/ ‘scarce’, བརྟན་མོ་ *brtan mo* > བརྟེར་མུ་ /tērmu/ ‘stable, steady’, སྟན་མོ་ *snyan mo* > སྟེར་མུ་ /nyērmu/ ‘interesting’, ཉིན་མོ་ *nyin mo* > ཉིར་མུ་ /nyirmu/ ‘noon, midday’

2.2 Initial consonant clusters

We now consider initial consonant clusters. As discussed in the Introduction, the prefixed and superscribed letters of Literary Tibetan are silent in Sherpa, as they are in Standard Tibetan and the Kham languages. However, in some cases the initial clusters of Literary Tibetan have produced a transformation of the radical consonant in Sherpa.

Among the initial clusters, we find an innovation not reported in other Tibetic languages and thus apparently unique to Sherpa. This concerns the combination ལྟ་ *lta*, which is produced as ལྟ་ lhā in Sherpa.

Ex.: ལྟ་ *lta* > ལྟ་ lhā ‘to look at, to watch’, ལྟགས་ *ltogs* > ལྟོ་འ་ lhōwa ‘hungry’

Other innovative reflexes include the combinations ལྟ་ *sbra* and ལྟ་ *sgra*, which in Sherpa are both reduced simply to ར་ /ra/.

Ex.: ལྟ་ *sbrul* > ར་ /ru/ ‘snake’, ལྟ་འཕྲི་ *sbrang-(rtsi)* > ར་ /rang/ ‘honey’, ལྟ་མ་ *sbrang ma* > ར་མ་ /rengma/ ‘fly’ (insect), ལྟ་ *sbrel* > ར་ /rel/ ‘to tie’, ལྟ་ *sbran* > ར་ /ren/ ‘to call for help’, ལྟ་ *sgrug* > ར་ /ru/ ‘to collect’, ལྟགས་ *sgrogs* > ར་ /ro/ ‘to read’

The combinations ལྟ་ *py*, ལྟ་ *phy*, and ལྟ་ *by* yield two different kinds of reflexes. When followed by a front vowel (i or e), the reflexes yield bilabial plosives: /pē/, /phē/, /phe/, /be/ or /pī/, /phī/, /phī/, /bi/. Such correspondences are also found north of the Nepal-Tibet border, among the Tö dialects. When followed by a central or back vowel (u, o, a), the combinations ལྟ་ *py*, ལྟ་ *phy*, and ལྟ་ *by* yield affricate reflexes /chā/, /chhā/, /chha/, and /ja/.²⁶

Examples with the vowels i and e : ལྟ་མ་ *bye ma* > ལྟ་མ་ /pheema/ ‘sand’, ལྟ་པ་ *byi ba* > ལྟ་པ་ /phee/ ‘rat’, ལྟ་ཕེ་ *phye* > ལྟ་ཕེ་ /phēe/ ‘flour’, ལྟ་པ་ *byis (pa)* > ལྟ་པ་ /pheza/ ‘child’, ལྟ་པ་ *phying ba* > ལྟ་པ་ /phingpa/ ‘felt’, ལྟ་པ་ *phyin* > ལྟ་པ་ /phin/ ‘to go’ (past), ལྟ་པ་ *sbyin* > ལྟ་པ་ /bin/ ‘to give’ (past).

²⁵ The nominal and adjectival suffixes are also sometimes different in Sherpa than in Literary Tibetan as discussed elsewhere.

²⁶ The same pattern pertains with the vowels u and o.

Examples with the vowels a, o and u: ཕུག་པོ་ *phyug po* > ཕུག་པུ་ /chhukpu/ ‘rich’, བྱམ་པོ་ *bya po* > བྱམ་པུ་ /chhau/ ‘rooster’, བྱམས་པོ་ *byams po* > བྱམས་པུ་ /chhampu/ ‘loving, kind’, སྟོང་ *shyong* > སྟོང་ /jong/ ‘to practice, to train’.

2.3 Loss of aspiration

As in all the other Tibetic languages, aspiration is contrastive in many syllable-initial consonants. For example: ཀླ་ /kā/ ‘pillar’ vs. ཁ་ /khā/ ‘mouth’. In most cases, the aspiration in Sherpa corresponds to the aspiration observed in Literary Tibetan. However, there are a few cases in which the syllable-initial consonant is *not* aspirated in Sherpa, even though it *is* aspirated in Classical Literary Tibetan²⁷.

Ex.: ཁྱི་ *khyi* > ཁྱི་ /kyi/ ‘dog’, ཕུད་ *phud* > ཕུད་ /pī/ ‘took off (clothes, etc.)’, ཕུལ་ *phul* > ཕུལ་ /pū/ ‘to offer, to give (h)’, འཇག་ *thag* > འཇག་ /tāk/ ‘to grind’, མཚོ་ *mtsho* > མཚོ་ /tsô/ ‘lake’

2.4 Tone shifts

Old Tibetan did not make contrastive use of tone, and for that reason the Sambhota alphabet developed in the 7th century does not include a means of marking tone. Some modern Tibetic languages such as Amdo, Ladakhi, Balti and Purik still have no tone distinctions. However, many others – such as Kham, Ü-Tsang, Dzongkha, Drenjong (Sikkimese), and Sherpa – have developed contrastive tones.

Khumbu Sherpa generally follows the regular correspondences between Literary Tibetan and the tones which are observed in other Tibetic languages.

Voiceless consonants of Literary Tibetan such as ཀླ, ཅ, ཏ, བ, and ཅ ka, cha, ta, pa, tsa and their aspirated counterparts ཀླ, ཅ, ཏ, བ, ཅ kha, cha, tha, pha, tsha, etc., correspond with **high tones**, while **voiced** consonants such as ཀླ, ཅ, ཏ, བ, and ཅ ga, ja, da, ba, dza correspond with **low tones**. The nasals ཏ, ཏ, ཏ, and ཏ nga, nya, na, ma are pronounced with a low tone unless they are preceded by a preradical. In that case, they are produced with a high tone.

²⁷ In the examples below where verb forms are compared, the same tense-aspect is considered in both Literary Tibetan and in Sherpa.

One interesting characteristic of Khumba Sherpa is that, in some words, tones which are expected to be high – based on what occurs in other Tibetic languages – are actually produced as low tones; the opposite also occurs, though even less frequently. This tone shift is also found in Dzongkha and in some Kham dialects.

Here are some examples of words in which the tone is high in Standard Spoken Tibetan and in most modern Tibetic languages, but low in Sherpa.

Ex.: ལུགས་པ་ *lkugs pa* > ལུའ་བ་ /khuuwa/ ‘idiotic, mute, stupid’, བསྟན་ *bstan* > བསྟེན་ /den/ ‘to show’, ཕྱིང་བ་ *phying ba* > ཕྱིང་པ་ /phingpa/ ‘felt’, དམར་པོ་ *dmар po* > མར་ཕུ་ /maru/ ‘red’, ལུགས་ཅེ་ *shugs che* > ལོའ་ཅེ་མུ་ /shoo chhēmu/ ‘strong’, ཨ་མ་ *a ma* > འ་མ་ /hama/ ‘mother’, ཨ་པ་ *a pa* > འ་བ་ /hawa/ ‘father’, ཁལ་ *khal* > ཀལ་ /khal/ ‘unit of measure’

Further research will be needed to determine whether the tone shift of the Khumbu dialect is also systematic in the Solu and Parak dialects and to determine the reasons for such a shift.

3. Main morphological characteristics

Sherpa nominal and adjectival suffixes are often different from those in Standard Tibetan, but they show some similarities with the Tö and Tsang dialects. The verbal morphology has developed in its own patterns compared to other dialects.

3.1 Nominal suffixes

The main nominal suffixes are : /-(w)a/, /-pa/, /-ma/, /-mu/, /-m/, /-pu/, /-(w)u/, /-ung/, and /-ang/. The shortening of the Literary Tibetan suffixes *-ma* and *-mo* to /-m/, and the complete loss of the suffix *-ba* are frequently observed in Sherpa; these patterns are also found in Dzongkha, the national language of Bhutan.

Ex.: མཛོ་མོ་ *mdzo mo* > མཛོམ་ /zom/ ‘female hybrid of yak and cow’, བུ་མོ་ *bu mo* > བུམ་ /phūm/ ‘girl’, ལུ་མོ་ *nu mo* > ལུམ་ /num/ ‘younger sister’, ལུ་མ་ *nu ma* > ལུམ་ /num/ ‘breast, nipple’, རྩིབ་མ་ *rtsib ma* > རྩིམ་ /tsīm/ ‘rib’, ཟོར་བ་ *zor ba* > ཟོར་ /sôr/ ‘sickle’, སེར་བ་ *ser ba* > སེར་ /sêr/ ‘hail’

The nominal suffixes /-ung/ and /-ang/ are also peculiar to Sherpa:

Ex.: དཀར་ཡོལ་ *dkar yol* > ཀལྱང་ /kāyung/ ‘porcelain cup or bowl’, ཞྩམ་ *zhwa mo* > ཞྩམུང་ /shamung/ ‘hat’, སེར་མོ་ *ser mo* > སེར་མུང་ /sērmung/ ‘nail’, རིལ་མ་ *ril ma* > རུམང་ /rumang/ ‘sheep and goat droppings’, གཤེར་མ་ *g.yer ma* > ཨེར་མང་ /ērmang/ ‘Sichuan pepper’, ཆོར་མ་ *tsher ma* > ཆོར་མང་ /tshērmang/ ‘thorn’, སྒྱིད་བུ་ *sgyed bu* > སྒྱིད་བུང་ /gyipung/ ‘three-stone fireplace’

3.2 Adjectival suffixes

The main adjectival suffixes in Sherpa are /-pu/, /-mu/, /-ndi/, /-ge/, and /-u/. Among the similarities between Sherpa and both Tö and Tsang, we find the adjectival suffixes /-ndi/ and /-ge/. The suffix /-ndi/ is also found in other western dialects such as Ladakhi.

As we can see from the list below, the adjectival suffixes found in Sherpa are often different than those found in Literary Tibetan:

Ex.: ལྷི་པོ་ *lci po* > ལྷི་འདི་ /chīndi/ ‘heavy’, ཚ་པོ་ *tsha po* > ཚ་འདི་ /tshāndi/ ‘hot’, སྐ་བ་ *ska ba* > སྐ་འདི་ /kāndi/ ‘thick (liquid), pasty’, གང་མོ་ *grang mo* > གྲང་གི་ /threng-ge/ ‘cold’, གཙང་མ་ *gtsang ma* > གཙང་གི་ /tsēng-ge/ ‘clean’, དཀར་པོ་ *dkar po* > དཀར་ཅུ་ /kāru/ ‘white’, སྐུར་མོ་ *skyur mo* > སྐུར་ཅུ་ /kyūru/ ‘sour’, གསལ་པོ་ *gsal po* > གསལ་མུ་ /sālmu/ ‘clear’, བཤས་པ་ *mkhas pa* > བཤས་མུ་ /khāamu/ ‘expert’, སྐྱིད་པོ་ *skyid po* > སྐྱིད་མུ་ /kyīrmu/ ‘pleasant’, རིང་པོ་ *ring po* > རིང་མུ་ /ringpu/ ‘long’, བྱམས་པོ་ *byam po* > བྱམས་མུ་ /chhampu/ ‘loving’

3.3 Linking verbs

The essential linking verbs or copulas in Sherpa are ཡིན་ /hṯin/ ²⁸ ‘to be’ (egophoric or personal information), ཡིན་ཇ་ /hṯinza/ (factual), and ཡིན་ཅོག་ /hṯinno/ (inferential). The form /hṯin/ usually corresponds to ‘(I) am’ or ‘(we) are’ while the other forms /hṯinza/ and /hṯinno/ generally correspond to ‘(you/they) are’ and ‘(s/he) is’.

The negations of ཡིན་ /hṯin/ and ཡིན་ཇ་ /hṯinza/ are མིན་ /mṯin/ and མིན་ཇ་ /mṯinza/. The existential copulas are བྱེད་ /weṯ/ ‘to have, to exist’ (egophoric), and བྱེད་ཇ་ /weṯza/ ‘to have, to exist’ (factual). The negations of བྱེད་ /weṯ/ and བྱེད་ཇ་ /weṯza/ are མེད་ /meṯ/ and མེད་ཇ་ /meṯza/ ‘is/are not’. The testimonial existential copula is ཅོག་ /noṯ/ ‘is / are, there is / there are’; its negation is མི་འདུག་ /mṯindu/.

²⁸ The spelling ཡིན་ *hin* is closest to the Sherpa pronunciation /hṯin/, but the Sherpa authors of this work prefer to retain the Literary Tibetan spelling ཡིན་ *yin*.

3.4 Verb suffixes

As in other modern Tibetic languages, tense in Sherpa is mainly indicated by verb suffixes.²⁹ The chart below shows the main suffixes used for past, perfect, present, progressive, and future tenses, as well as the imperative, prohibitive (negative imperative “don’t do”), and cohortative (“let’s do”) moods.

The various tenses – past, perfect, present, progressive, and future – may be represented by different suffixes depending on evidential modality, which indicates the speaker’s source and access to information. In Sherpa, as in other Tibetic languages, there are three main types of evidentials: *factual* i.e., general or factual information, *sensory* i.e., testimonial information (whereby the speaker is a witness), and *egophoric* i.e., based on the speaker’s personal information. The egophoric evidential markers are normally used only with the first person (which does not always need to be the subject of the verb).

Past (simple)

- V (past) + མིན་ /win/ : *egophoric past*
- V (past) + ཅུང་ /uza/ : *factual past*
- V (past) + ལྟ་ /sung/ : *sensory past*

Perfect³⁰

- V (past) + རིམ་ /niwe’/ : *egophoric perfect*
- V (past) + རིམ་ཅུང་ /niweza/ : *factual perfect*
- V (past) + རྟོག་ /no’/ : *sensory perfect*

Present (general)

- V (pres.) + གི་མིན་ /giwi’/ : *egophoric present*
- V (pres.) + ཅུང་ /uza/ : *factual present*

²⁹ Technically, it is more accurate to say that verb suffixes convey not only tense, but also aspect and mood.

³⁰ The perfect is used to describe action that began in the past and has just been completed at the moment of utterance or whose result is still present at the moment of utterance. In many cases the perfect implies inferential operations (sensory inference, factual inference, personal knowledge inference). For example, in the case of the sensory perfect evidential marker, the speaker is not claiming to have seen the event, but only the result or trace of the event; the statement is thus based on inference.

- V (pres.) + གི་ཚོག་ /gino'/ : *sensory present*

Present (progressive)

- V (pres.) + ཡིན་ཟེད་ /inwe'/ : *egophoric progressive*
- V (pres.) + ཡིན་ཟེད་ཇ་ /inweza/ : *factual progressive*
- V (pres.) + ཡིན་ཚོག་ /inno'/ : *sensory progressive*

Future

- V (fut.) + ཅུབ་ /up/ : *egophoric near future*
- V (fut.) + ཡིན་ /in/ : *egophoric future*
- V (fut.) + ཅུཇ་ /uza/ : *factual future*
- V (fut.) + གི་ཟིད་ /giwi'/ : *prospective (future)*

Imperative

- V (imp.): no suffix

Prohibitive ('don't')

- Negation + V (pres.) : no suffix

Cohortative ('let's')

- V (pres.) + གི་ /gi/

Some of the above suffixes vary depending on the final sound (consonant or vowel) of the preceding verb stem. These are ཟིན་ /win/ (egophoric past), ཡིན་ /yin/ (egophoric future), ཅུཇ་ /uza/ (factual present, future, and past), ཅུབ་ /up/ (egophoric future), གི་ཟིད་ /giwi'/ (egophoric present and prospective future), གི་ཚོག་ /gino'/ (sensory present), and གི་ /gi/ (cohortative). The variations observed in these suffixes are summarized in the Table below.

Table 13: Variation of the verbal suffixes depending on the verb-final consonant or vowel

verbal suffixes	ng ང་	t / n ད་ / ན་	m མ་	r ར་	l ལ་	p/long vowels བ་ / འ	k (') ག	short vowels
<i>past</i> ཐིན་ win	gin གིན་	tin དིན་	pin པིན་	rin རིན་	lin ལིན་	win ཐིན་		
<i>future</i> ཡིན་ in	gin གིན་	tin དིན་	pin པིན་	rin རིན་	lin ལིན་	in ཡིན་		
<i>past/ future</i> ཅུང་ uza	guza གུཊ་	tuza དུཊ་	puza པུཊ་	ruza རུཊ་	luza ལུཊ་	uza ཅུང་	pza འབཊ་	
<i>future</i> ཅུབ་ up	gup གུབ་	tup དུབ་	pup པུབ་	rup རུབ་	lup ལུབ་	up ཅུབ་	p བ་	
<i>present(ego)</i> གི་མིད་ giwi'	giwi' གི་མིད་						iwi' ཡི་མིད་	(i)wi' འི་མིད་
<i>present</i> གི་ཚོག་ gino'	gino' གི་ཚོག་						ino' ཡི་ཚོག་	(i)no' འི་ཚོག་
<i>cohortative</i> གི་ gi	gi གི་						i མི་	(i) འི་

Ex.: རི་གི་རྒྱུ་ཐུང་། /riki lām-puza/ ‘(S/he) fried potatoes.’
 ང་མི་ལ་སྤྲུལ་། /nga shrīlmu lhâ-p/ ‘I will watch the show.’
 མི་ལ་སྤྲུལ་ཅོང་། /shrīlmu lhâ-pza/ ‘(S/he) will watch the show.’
 གི་ཏབ་ཐིན་དུང་། /kītap bīn-tuza/ ‘(S/he) gave (someone) the book’
 ང་ཡམ་བུ་ལ་བཀྲལ་ལིན། /nga yambu-la gal-lin/ ‘I went to Kathmandu.’³¹
 ང་ལྷ་ས་ལ་བེན་དིན། /nga lhāsa-la phīn-tin/ ‘I went to Lhasa.’
 ངས་བེས་ཅོང་ལ་ཐིན་དིན། /nge pheza bīn-tin/ ‘I gave (something) to the child.’

The suffixes གི་མིད་ /-giwi’/, གི་ཚོག་ /-gino’/ and གི་ /-gi/ are transformed after a final ག་/k/; they become, respectively ཡི་མིད་ /-iwi’/, ཡི་ཚོག་ /-ino’/, and ཡི་ /-yi/. After verb stems ending in a vowel, they become, respectively, ཐིད་ /-wi’/, ཚོག་ /-no’/, and འི་ /-i/. In the chart above, the /i/ is shown in parenthesis because it is fused with the verb stem and, as we will see below, generates a change in the verb vowel. The other suffixes are invariable: སྤྲུང་ /-sung/, རི་ཐིད་ /-niwe’/, རི་ཐིད་ཅོང་ /-niweza/, རོག་ /-no’/, ཡིན་ཐིད་ /-inwe’/, ཡིན་ཐིད་ཅོང་ /-inweza/, and ཡིན་ཚོག་ /-inno’/.

³¹ The verbal suffix /lin/ is used for both the present and the future as shown in the table, but here the verb stem is a past tense form.

3.5 Verb stems

As we have seen above, tense is indicated by verb suffixes. However, many verb stems exhibit morphological variation according to tense, aspect, and mood. This verbal morphology has been inherited from the verbal morphology of Old and Classical Tibetan, which, for some verbs, distinguished up to four stems. For example, the verb གཏོང་ *gtong* ‘send’ has four stem forms : གཏོང་ *gtong* (present), གཏང་ *gtang* (future), གཏང་ *btang* (past), and གཏང་ *thongs* (imperative). Compared to Literary Tibetan, the number of stems has been drastically reduced in Sherpa.

Sherpa verbs are either invariable or have two or three, and in some exceptional cases, four verb stems. Only a few controllable verbs have three different forms for past, present-future, and imperative. Non-controllable³² verbs not only lack an imperative stem, but they are also often invariable³³. In Sherpa, as in other modern Tibetic languages, the present and future forms are identical, with only rare exceptions.

Finally, some verb stems consist of **suppletive forms**, i.e. forms that derive historically from different synonymous verbs which are now used to indicate different tenses.

a. Invariable verbs

In verbs of this type, all the tenses and the imperative have the same form.

Ex.: འཇོམ་ /zîm/ ‘to catch, to hold’, རྒྱུམ་ /trûm/ ‘to crush’, ལུམ་ /lhûm/ ‘to fall’, སྤྱོད་ /shrîn/ ‘to guard, to protect’, ཐོན་ /thên/ ‘to go out, to come out’, འཕུར་ /phûr/ ‘to fly, to take off’

b. Verbs with two stems

Many verbs have two distinct stems which – together with verbal suffixes – are used to mark the different tenses and the imperative. Among the verbs having two stems, we find two different groupings of the tenses and, in some cases, the imperative:

³² Non controllable verbs are equivalent to involuntary or non volitional in the present dictionary

³³ Invariable verbs are equivalent to regular verbs in the present dictionary

Table 14: Stem alternations for the different verb groups

	STEM 1	STEM 2
Group 1	present, future	past, imperative
Group 2	present, future, past	imperative
Group 3	present, future, imperative	past

Group 1, which comprises a significant number of Sherpa verbs, distinguishes between the present-future stem and the past stem. If a verb in this group is controllable – and thus has an imperative – then the imperative will be similar to either the present-future stem or to the past stem.

- In the examples below, the imperative form is similar to the past stem:

Ex.: ‘to untie’: འགྲོལ་ /droḷ/ (pres-fut) vs. ཁྲོལ་ /thröl/ (past, imp); ‘to insert’: འཇིང་ /jit/ (pres-fut) vs. འཇིང་ /chīt/ (past, imp)

- The following examples illustrate a non-controllable verb (without imperative):

Ex.: ‘to melt’: ཞིང་ /shīt/ (pres-fut) vs. འཇིང་ /jit/ (past).

- The verbs of Group 2 do not distinguish the tenses with the stem, but *do* have a specific stem for the imperative :

Ex.: ‘to meet’: མཇལ་ /jal/ (pres-fut, past) vs. མཇོལ་ /jöl/ (imp); ‘to measure’: ཅུམ་ /thap/ (pres-fut, past) vs. ཅོམ་ thop (imp)

- In Group 3 verbs, the imperative form is similar to the present-future stem:

Ex.: ‘to send’: གཏོང་ /tōng/ (pres-fut, imp) vs. བཏང་ /tāng/ (past); ‘to deliver’ རྒྱུལ་ /kyöl/ (pres-fut, imp) vs. བརྒྱལ་ /kyāl/ (past)

c. Verbs with three stems

A number of controllable verbs distinguish a present-future stem and a past stem, and also have a specific stem for the imperative.

Ex.: ‘to load on’: འགེལ་ /gəl/ (pres-fut), བཀལ་ /kāl/ (past), ཀོལ་ /köl/ (imp); ‘to take’: ལིང་ /līng/ (pres-fut), ལྷམ་ /lāa/ (past), ལྷོལ་ /lōo/ (imp); ‘to sow’: འདེབས་ /dēp/ (pres-fut), བཏབ་ /tāp/ (past), ཏོབས་ /tōp/ (imp)

d. Verbs with four stems

As mentioned above, in Sherpa the present and future tenses are usually both indicated by a single stem form. However, there are a few rare exceptions. Among them we find the common verb གྱི /khyi/ ‘to do’ which has the following stems: གྱི /khyi/ (pres), གྱིར /khyir/³⁴ (fut), གྱིལ /khyaa/ (past), and གྱིལ་ /khyii/ (imp).

e. Suppletive verbs

For the vast majority of Sherpa verbs, the verb stem forms – whether there are two, three, or four of them – are derived from a single lexical root, as was the case in the examples above. For a few verbs, one also finds suppletive forms, i.e., forms that originated from completely distinct lexical verbs. The occurrence of suppletive verb forms is found in many other Tibetic languages, including Standard Tibetan, Amdo, and Dzongkha.

Ex.: ‘to go’: འགྲོ་ /dro/ (pres-fut), བཀལ་ /gal/ (past) or བེན་ /phın/ (past), གྱུགས་ /gyu/ (imp.) or རྟོངས་ /dɔŋ/ (imp); ‘to give’: གླེན་ /tēr/ (pres-fut), བེན་ /bın/ (past, imp); ‘to come’: ཅུང་ /ɕu/ or འཁྱེད་ /hung/ or /gyi/ (pres-fut), རྟོ་ /hō/ (past), /shō/ ཤོག་ (imp)

3.6 Variation of the stem according to the verbal suffix

Another interesting feature of Sherpa verb morphology is that some verbal suffixes have an effect on the pronunciation of the stem (whether present-future or past), and may slightly change its final consonant (in closed syllables) or final vowel (in open syllables).

Verb stems ending in /p/, /k (ʼ)/ or /t/

The verbal suffixes རྩོམ་ /win/, ཡིན་ /yin/, ཅུང་ /uza/, and ཅུབ་ /up/ have an effect on verb stems which end in the sounds in /p/, /k/ or /t/. The final consonants /p/ and /k/ are simply dropped when followed by one of these four verbal suffixes, though they are preserved before all other suffixes. In the case of a final /t/, the situation is exactly the opposite: /t/ is preserved with these four suffixes but dropped with all other verbal suffixes. (སྤྲོ་ /sung/, རྟོག་ /noʼ/, etc.).

Examples of verbs ending in /p/:

³⁴ The /-r/ sound at the end of /khyir/ is probably derived from the final letter *d* found in the Classical Tibetan cognate ‘*bgyid*’ ‘to do’. The Classical forms of the verb are *bgyid* (pres), *bgyi* (fut), *bgyis* (past), and *gyis* (imp). The Sherpa verb stems show that modern Sherpa has partly reshaped its verbal system.

/lap/ ‘to talk’, /gyap/ ‘to make’ (past), /phēp/ ‘to come, go (H)’, /lēp/ ‘arrive’, /lōp/ ‘to teach’, /gep/ ‘to cover’ (pres.), /phap/ ‘to go down’, /dep/ ‘to plant’ (pres.), /thōp/ ‘to get’, /thūp/ ‘to be able’, /kyōp/ ‘to defend’

Examples of verbs ending in /k/ ³⁵:

/kūk/ ‘to call, to send for’ (past), /chāk/ ‘to break’ (past), /chhāk/ ‘to be broken, to break (past, unvol.)’, /jāk/ ‘to put’ (past), /lūk/ ‘to pour’ (past), /phōk/ ‘to unload, to take something off’ (past), /guk/ ‘to bend’ (past)

Examples of verbs ending in /t/:

/chīt/ ‘to allow’, /trīt/ ‘to lead’, /chēt/ ‘to cut’, /trūt/ ‘to wash’, /chhēt/ ‘to catch on fire’, /nyēt/ ‘to find’, /gut/ ‘to wait’, /gōo zut/ ‘to start’, /phut/ ‘to blow’, /phōt/ ‘to be moved’, /bīt/ ‘to take off’, /bet/ ‘to open’, /shīt/ ‘to melt’, /kūt/ ‘to put on to work’, /jet/ ‘to forget’, /nyī tshēt/ ‘to wake up’, /thret/ ‘to slip’, /det/ ‘to stay’, /phēt/ ‘to bite (insect)’, /thret/ ‘to meet’, /shēt/ ‘to say’, /thret/ ‘to scratch’, /lēt/ ‘to chew’, /tsōt/ ‘to cook’, /set/ ‘to run out of’, /sēt/ ‘to kill’

Examples showing the combination of the verb stems ending in /t/, /p/ or /k/ and the verb suffixes:

- ‘to allow’: བཅིད་ཅིན་ /chīt-tin/, བཅིད་ཏུ་ /chīt-tuza/, བཅིད་སྤང་ /chī-sung/, བཅིད་མོག་ /chī-no’/; ‘to cut’: བཅད་ཅིན་ /chēt-tin/, བཅད་ཏུ་ /chēt-tuza/, བཅད་སྤང་ /chē-sung/, བཅད་མོག་ /chē-no’/; ‘to lead’: གྲིད་ཅིན་ /trīt-tin/, གྲིད་ཏུ་ /trīt-tuza/, གྲིད་སྤང་ /trī-sung/, གྲིད་མོག་ /trī-no’/. (The pronunciations */trīt-sung/ and */trīt-no’/ are not correct.)

³⁵ In the dictionary, the verbal ending in /k/ is noted as an apostrophe /’/ for pedagogical purposes. The reason for this is that /k/ as a final consonant of the verb stem is usually pronounced in a very weak way (as a glottal stop or simply dropped.). The clearly pronounced /k/ is limited (at least in the Khumbu dialect of Sherpa) to the past stem of a few verbs (see the list in Appendix 4), when occurring with the suffixes /sung/ and /no’/. With most verbs, the final /k/ of the past stem is replaced by a lengthening of the vowel. Even when the /k/ is not heard, it is important to note a /k/ or its weaker variant [’] because verb stems ending in a vowel have a different behaviour (for details see next page): the final vowel is modified by some suffixes. This never occurs with verbs ending in /k/ (or [’]). Compare e.g.: /sə+iwi’/ > sēwi’ ‘(s/he) will eat’ vs. /kā’+yiwi’/ > kāyiwi’ ‘(s/he) will split’; /dro’+yiwi’/ > driwi’ ‘(s/he) will go’ vs. /chō’-yiwi’/ > chōyiwi’ ‘(s/he) will break’. In the Solu dialect, according to Grave’s transcription (2007), the final /k/ seems to be better preserved.

- ‘to hit’: བརྒྱབ་སྤྱད་ /gyap-sung/, but བརྒྱབ་ཅུང་ /gya-uza/; ‘to speak’: ལབ་སྤྱད་ /lap-sung/, ལབ་ནོག་ /lap-no’/ (The forms */la-sung/ and */la-no’/ are incorrect.), ལབ་ཅུང་ /la-uza/, ལབ་མིན་ /la-win/ (The pronunciations */la-sung/ and */la-no’/ are not correct).
- ‘to call’: བརྒྱུག་སྤྱད་ /kūk-sung/; བརྒྱུག་ཅུང་ /kū-uza/; ‘to break’: ཆག་སྤྱད་ /chhāk-sung/, ཆག་ཅུང་ /chā-uza/; ‘to put’: བཞག་སྤྱད་ /jak-sung/, བཞག་ཅུང་ /ja-uza/

These slight modifications of the stem are not recorded in the orthography of the stem but are instead reflected on the suffix spelling. For example, the suffix is written ཅུང་ /-tuza/ after a final /t/ and ཅུང་ /-uza/ after a final /p/.

Additionally the two suffixes ཅུང་ /uza/ and ཅུབ་ /up/ influence the final vowel: i > e, and u > o.

Ex.: ‘to die’: ཤི་ཅུབ་ /shī+up/ > ཤེབ་ /shēp/; ‘to cry’: ཏུ་ཅུབ་ /ngu+up/ > ཏོབ་ /ngop/

The suffixes རི་མིད་ /iwi’/ and རི་ནོག་ /ino’/ and the cohortative རི་ /i/ (these are the reduced forms of གི་མིད་ giwi’ གི་ནོག་ gino’ and གི་ gi, respectively) have an influence on the final vowels /a/, /o/, and /u/. The vowel /a/ becomes /e/, and the vowels /o/ and /u/ become /i/.

Ex.: རིང་སང་ངས་ཤ་ཟེ་མིད། /thingsang nge shā se-wi’/ ‘These days I eat meat.’
ཟ་ /sa/ > ཟེ་ /se/

Ex.: རིང་སང་ང་ཁུམ་བུ་ལ་ཡང་སེ་འགྲེ་མིད། /thingsang nga khumbu la yangse dri-wi’/ ‘These days I often go to Khumbu.’
འགྲོ་ /dro/ > འགྲི་ /dri/

Ex.: བས་ཇོ་ཉི་ཡང་སེ་ཡང་སེ་ཏུ་མིད། /pheza ti yangse yangse ngi-wi’/ ‘This child always cries.’
ཏུ་ /ngu/ > ཏུ་མི་ /ngi/

In the example below, where the verb འབེད་ /bɛ(t)/ ends in a silent final ཉི་ (tha), and is followed by the suffix གི་མིད་ /giwi’/, the vowel of the stem is not modified :

Ex.: ངས་སློ་འབེད་གི་མིད། /nge go bɛ(t)-giwi’/ ‘I open the door.’

The suffix རི་ནོག་ /ino’/ behaves the same way as རི་མིད་ /iwi’/:

Ex.: ཤ་ཟེ་འཛིན་གི་མིད། shā se-no’ (s/he) eats meat.’
ཟ་ sa > ཟེ་ se;

In the example below, the verb ends in a final /p/ and the suffix is གི་ནོག་ /gino'/; the vowel of the stem is not modified:

Ex.: ཁ་ལ་ལབ་གི་ནོག་ /āla lap-gino'/ '(s/he) talks a lot.'³⁶

This is also the case with the cohortative suffix གི་ /gi/ and its variant འི་ /i/.

Compare : འོ་རྩེ་འགྲོ་ལི། /orong dri/ 'Let's go!' and འོ་རྩེ་ཐེབས་གི། /orong phēp-gi/ 'Let's go (H).'

3.7 Negative affixes

Negation is marked by the morpheme མ་ /ma/ which is usually prefixed or, in some cases, suffixed to the verb. In the present and future tenses, when /ma/ occurs before the verb as a prefix, the vowel and tone of the negative morpheme harmonize with those of the verb. So if the verb has a low tone /u/ vowel, the negative morpheme will also have a low tone /u/ vowel; if the verb has a high tone /e/ vowel, the negative morpheme will also have a high tone /e/ vowel.

The prefixed negative marker used with the present and future tenses may thus become མོ་ /mo/, མེ་ /me/, མི་ /mi/ or མུ་ /mu/. For the sake of simplicity, tone is not indicated in the spelling; it can be directly derived from the tone of the verb.

Ex.: མོ་འགྲོ་ /mo-ndro/ '(I) won't go'; མོ་ཤོང་ /mō-shōng/ '(it) won't fit'; མོ་རྩོག་ /mo-ro/ '(I) won't read'; མེ་སླེབས། /mē-lēp/ '(s/he) won't arrive'; མི་གྲི་ /mi-khyi/ '(s/he) won't do'; མི་བེ་ /mi-si/ '(s/he) won't say.'; མི་ཁྱུང་བཏི་ལབ་ལག་མེ་ཤེས་མྱོང། /mi khuuwa-ti lapshe mē-shē'-wi/ 'This deaf-mute person does not know how to speak.' ཡི་གི་མི་བྲིག་ནོག་ /yigi mi-thri'-no/ '(S/he) does not write.' རང་ཕུ་དྲུང་། /chhang mu-thung/ 'I don't drink chang'. མི་ལ་ཕྱ་སྒྲོ་མ་ /shrīlmu mā-lhâ-no/ '(S/he) does not watch the show'.

Here is an example of suffixed negation : མི་ལ་ཕྱ་སྒྲོ་མི་འདུག་ /shrīlmu lhâ-inmindu/. '(S/he) is not watching the show.'

In the past and imperative forms, the negative marker always remains མ་ /ma/.

Ex.: མ་བྲི་ /ma-thri/ '(he/she) did not write'; མ་བེན་ /ma-phin/ '(he/she) did not go'; མ་སྒྲུ་ /mā-lām/ '(he/she) did not fry'; མ་ལབ། /ma-lap/ 'don't speak!'; མ་ཟོ་ /ma-so/ '(He) did not eat'; མ་ལུང་ /ma-lāa/ '(he/she) did not rise'; མ་བཀྲལ་ /ma-gal/ '(I) did not go.'

³⁶ The Sherpa spelling of the genitive /gi/ does not follow the rules of alternation observed in Literary Tibetan spelling; such alternations are irrelevant in Sherpa, so to show them in the spelling would be artificial.

3.8 Interrogative particles

Polar questions are marked by a particle – a small independent word – at the end of the sentence. The interrogative particles are ན་ /na/, ཏི་ /te/ and ཏི་ /ta/. Additionally, an interrogative particle ཡི་ /i/ is used in rhetorical questions and conveys the meaning ‘isn’t it?’.

These particles are used only in polar questions, i.e., those requiring “yes” or “no” answers; they are not used if an interrogative pronoun occurs in the sentence.

- Ex.: ཇིང་སང་ཁྱོད་ཇོང་ཇར་དུང་གི་ཏ། /thingsang khyorong chhang thunggi **ta**/ ‘Do you drink chang these days?’
འདི་དཔེ་ཆ་ཡིན་ཏི། /di pēcha h̥in-**te**/ ‘Is this a religious book?’
འགྱུར་མེད་ཡིན་ན། /gyurme h̥in-**na**/ ‘Is (he) Gyurme?’
ཁྱོད་ཇོང་ལ་པེན་ཐེང་ཏ། /khyorong-la pēn we-**ta**/ ‘Do you have a pen?’
མོ་འགྲོ་ན། /mo-ndro-**na**/ ‘(They) don’t leave?’
མ་བཀལ་ན། /ma-gal-**na**/ ‘(S/he) has not gone?’
མ་ཟིན་ན། /ma-s̥in-**na**/ ‘It is not finished?’
མོ་འགྲོ་ཏི། /mo-ndro-**te**/ ‘(They) don’t leave?’
སྟ་དུང་ཏི། /m̥u-thung-te/ ‘(S/he) does not drink?’
མི་བྲི་ཏ། ‘mi-dri’-**ta** ‘Won’t (S/he) write (the letter)?’

Appendix 4 Irregular verbs

As mentioned in Appendix 3, Sherpa verbs may have 2, 3 or even 4 stems corresponding to the various tenses and the imperative mood. In the chart, one finds the translation of the verb as well as three columns, respectively for the present-future, past and imperative verb stems.

In the exceptional case of distinct verb stems for the present and the future, we indicate the tense [fut] or [pres] in brackets (e.g., ‘to do’).

The morphological differences between the various stems are of 5 main types. Variations of several types may be combined together.

- 1) differences in the **vowels** mainly involving a and o variations: a / o (e.g., ‘to split’, ‘to spin’, ‘to meet’), e/ a/ o (‘to cover’, ‘to load’, etc.), i/ a /o (e.g., ‘to take’)
- 2) differences in **voicing of the initial consonant**: g/k (e.g., geng/ kēng ‘to fill up’, gep/ kāp ‘to cover’, gel/ kāl ‘to load’), d/t (e.g., den /tēn ‘to show’, ‘to attach’ doo/tāa), dr/thr (e.g., drol/ thrōl ‘to untie’), j/ ch, (e.g., jit/chīt ‘to insert, to allow’), z/tsh (e.g., zu’/tsūu ‘to plant’), etc.
- 3) loss of the **final consonants** /ng/, /t/, /k/ in the past stem (e.g., chīng/ chīi ‘to bind’, jong/ jaa ‘to train’, bang/ baa ‘to soak’)
- 4) differences **in vowel length** (e.g., ngu/nguu ‘to cry’)
- 5) differences **in tone** (e.g., chhē(t)/ chhē(t) ‘to enflame’, chhē(t)/ chhē(t) ‘to be cut off’)

Nota bene: As explained in Appendix 3, when verb stems ending in /p/, /t/ or /k/ are used in combination with certain suffixes, these final consonants are simply dropped. Since the rule is not dependant on the stem form, but rather, on the verbal suffix, we only provide the long form in the chart below. Also, note that the verb stems given in the chart below correspond to the forms found in the Khumbu dialect. There are some differences in the Solu dialect, but we find the same fundamental characteristics of the verbal morphology: alternation of stem vowels (between the present, past and imperative), loss of the final consonant /ng/ and /t/ in the past stem, loss of the final consonants /k, p, t/ with some verbal suffixes, alternation in voicing of the initial consonant, and tone shifts.

Verbs are listed in the table below in alphabetical order according to the Sambhota script.

Table 15: Stem alternations for the different verb groups

English	Present- Future དུས་ད་ལྟ་བ་དང་ས་འོངས་པ་		Past དུས་འདས་པ་		Imperative སྒྲུལ་རྒྱུ་	
to lead	ཀྱིད་	trīt	ཀྱིའ་	trīi	ཀྱིའ་	trīi
to wash	ཀྱུད་	trūt	ཀྱུའ་	trūu	ཀྱུའ་	trūu
to agitate	དཀྱུག་	trū’	དཀྱུའ་	trūu	དཀྱུའ་	trūu
to split	བཀག་	kā’	བཀའ་	kāa	ཀོའ་	kōo
to spin	བཀལ་	kāl	བཀལ་	kāl	ཀོལ་	kōl
to tie	ཀྱིག་	kyī’	ཀྱིའ་	kyīi	ཀྱིའ་	kyīi
to stretch	ཀྱོང་	kyōng	བཀྱངས་	kyāng	ཀྱོངས་	kyōng
to vomit	ཀྱུག་	kyū’	ཀྱུའ་	kyūu	ཀྱུའ་	kyūu
to be born, to grow	ཀྱེ་	kyē	ཀྱེའ་	kyēe		
to deliver, to carry	ཀྱོལ་	kyōl	བཀྱུལ་	kyāl	ཀྱོལ་	kyōl
to fall apart	འཁྱོལ་	thrōl	ཁྱོལ་	thrōl		
to do	ཀྱི་	khyi [pres.]	ཀྱུའ་	khyaa	ཀྱིའ་	khyi
	ཀྱིའ་	khyiṛ [fut.]				

to eat dry powdery food	འགམ་	gam	འགམས་	gam	འགོམ་	gom
to summon, to call	འགྲུག་	gu'	བཀྲུག་	kūk	ཀྲུག་	kû'
to fill up	འགེང་	geng	བཀེང་	kēng	ཀེང་	kēng
to cover	འགེབ་	gep	བཀའབ་	kāp	མློབས་	kōp
to dry	འགེམ་	gem	བསྐམས་	kām	མློམས་	kōm
to load on, to hang	འགེལ་	gel	བཀེལ་	kāl	ཀོལ་	kōl
to wait	རྒྱུད་	gut	རྒྱུ་	guu	རྒྱུ་	guu
to start, to begin	འགོ རྒྱུད་	go zut	འགོརྒྱུ་	go tshūu		
to go	འགོ	dro	བཀེལ་	ga(l)	རྒྱུགས་	gyu'
			འཇིག་	phın	མློངས་	dong
to untie	འགྲོལ་	dröl	འགྲོལ་	thröl	འགྲོལ་	thröl
to make, to build	རྒྱུག་	gya'	བརྒྱུབ་	gyap	རྒྱོབས་	gyop
to hold back, to dam up	རྒྱུའི་	gyil	བརྒྱུའི་	kyil	རྒྱུའི་	kyil

to gather, to pile	གཞོང་	gong	གཞོེའ་	goo	གཞོེའ་	goo
to arrange, to set up	འདྲིག་	dri'	འདྲིེའ་	drii	འདྲིེའ་	drii
to cry, to weep	ངུ་	ngu	ངུའ་	nguu	ངུའ་	nguu
to harvest	ངག་	ngā'	ངགའ་	ngāa	ངེའ་	ngōo
to break	གཅོག་	chô'	གཅག་	chāk	ཅོག་	chô'
to get ready	གཅོམ་	chōm	གཅམས་	chām	གཅོམ་	chōm
to meet (h)	གཅོར་	chōr	གཅར་	chār	གཅོར་	chōr
to bind, to tie	བཙེང་	chīng	བཙེའ་	chīi	བཙེའ་	chīi
to make (bed)	བཙོའ་	chōo	བཙའ་	chāa	བཙོའ་	chōo
to be broken	ཆོག་	chhō'	ཆག་	chhāk		
to dance	ཆོམ་	chhōm	འཆམས་	chhām	ཆོམས་	chhōm
to be cut off	ཅད་	chhēt	ཅད་	chhēt		
to enflame, to catch on fire	ཅེད་	chhēt	མཆེད་	chhēt		
to jump	ཇོང་	chhong	འཇོའ་	chhōo	འཇོའ་	chhōo
to insert; to allow	འཇིད་	jīt	བཙིད་	chīt	བཙིད་	chī'

to put, to leave	འཛོག་	jo'	འཛོག་	jak	འཛོག་	jo'
to meet	མཇུག་	jal	མཇུག་	jal	མཇོག་	jol
to change	ཇེ་	je	ཇེ་	jee	ཇེ་	jee
to lie down, to go to sleep	ཉལ་	nyal	ཉལ་	nyal	ཉོལ་	nyol
to buy	ནོ་	nyo	ནོའ་	nyoo	ནོའ་	nyoo
to borrow	སྒྲི་	nyē	སྒྲིའ་	nyāa	སྒྲིའ་	nyōo
to loan	སྒྲིན་	nyēn	སྒྲིན་	nyēn	སྒྲིན་	nyēn
to put to sleep	སྒྲིལ་	nyōl	སྒྲིལ་	nyāl	སྒྲིལ་	nyōl
to follow	བསྐྱོ་	nyā	སྒྲིའ་	nyōo	སྒྲིའ་	nyōo
to send	གཏོང་	tōng	བཏང་	tāng	གཏོང་	tōng
to grind	བཏག་	tā'	བཏང་	tāa	བཏོང་	tōo
to give	ཐྱེ་	tēr	ཐྱིན་	bīn	ཐྱིན་	bīn
to measure	དབ་	thap	དབ་	thap	དོབ་	thop
to drink	ཐུང་	thung	ཐུའ་	thuu	འཐུང་	thūng
to apply, to use	ཐོག་	tho'	ཐོའ་	thoo	ཐོའ་	thoo
to lay	འཛིང་	dīng	བཞིང་	tīng	བཞིང་	tīng

to choose	འདམས་	d̡am	འདམས་	d̡am	འདོམས་	d̡om
to take out	འདྲན་	d̡en	བདྲན་	t̡en	བདྲན་	t̡en
to sow, plant	འདྲབས་	d̡ep	བདྲབ་	t̡āp	ཏྲོབས་	t̡ōp
to tie, to attach	འདྲོའ་	d̡oo	བདྲའ་	t̡āa	བཏྲོའ་	t̡ōo
to rub, to sharpen	དྲོ་	d̡or	དྲ་	d̡ar	དྲོ་	d̡or
to beat	དྲུང་	d̡ung	བདྲུའ་	d̡uu	དྲུའ་	d̡uu
to show	བསྟན་	d̡en	སྟན་	t̡en	སྟན་	t̡en
to press	མནན་	n̡en	མནན་	n̡en	མནན་	n̡en
to sweep	ཕྱག་	chā'	ཕྱའ་	chāa	ཕྱོའ་	chōo
to give up	ཕྱོང་	pōng	ཕྱང་	pāng	ཕྱོང་	pōng
to light	ཕྱོར་	pōr	ཕྱར་	pār	ཕྱོར་	pōr
to descend	བབས་	phap	བབས་	phap	བོབས་	phop
to blow	ཕྱུང་	phut	ཕྱུའ་	phuu	ཕྱུའ་	phuu
to move	ཕོད་	phot	ཕོའ་	phoo		
to write	ཐྲིག་	thrĭ'	ཐྲིའ་	thrĭi	ཐྲིའ་	thrĭi
to take off	འཕྲིད་	bĭt	ཕྲིད་	pĭt	ཕྲིད་	pĭ'
to open	འཕྲེད་	b̡et	ཕྲེད་	p̡et	ཕྲེད་	p̡e'

to unload, to take off	འབྲོག་	b <u>o</u> '	ཕྲོག་	ph <u>o</u> k	ཕྲོག་	ph <u>ô</u> '
to soak, to wet	བཏང་	b <u>a</u> ng	བཏར་	b <u>a</u> a	བཏོར་	b <u>o</u> o
to stick, to paste	ལྷུར་	j <u>a</u> r	ལྷུར་	j <u>a</u> r	ལྷུཾ་	j <u>o</u> r
to practice, to train	ལྷུང་	j <u>o</u> ng	ལྷུར་	j <u>a</u> a	ལྷུཾ་	j <u>o</u> o
to strain, to filter	བཙེག་	ts <u>ē</u> '	བཙེར་	ts <u>ē</u> e	བཙེར་	ts <u>ē</u> e
to sell	བཙོར་	ts <u>o</u> ng	བཙོར་	ts <u>o</u> o	བཙོར་	ts <u>o</u> o
to cook	བཙོད་	ts <u>ō</u> t	བཙོར་	ts <u>o</u> o	བཙོར་	ts <u>o</u> o
to play	ཅལ་	ts <u>ē</u>	ཅེར་	ts <u>ē</u> e	ཅེར་	ts <u>ē</u> e
to pile up, to stack up	ཅེག་	ts <u>ē</u> '	ཅེར་	ts <u>ē</u> e	ཅེར་	ts <u>ē</u> e
to compose, to write	ཅོམ་	ts <u>ō</u> m	བརྩམས་	ts <u>ā</u> m	ཅོམ་	ts <u>ō</u> m
to look for, to search	འཕྲོལ་	tsh <u>ō</u> l	འཕྲལ་	tsh <u>ā</u> l	འཕྲོལ་	tsh <u>ō</u> l

to plant, to erect	འཛུག་	zu'	འཛུའ་	tsūu	ཙུའ་	tsūu
to climb	འཛོག་	ze'	འཛོའ་	zee	འཛོའ་	zee
to melt	ཞིད་	shit	འཞིད་	jīt		
to say	ཞུ་	shu	ཞུའ་	shuu	ཞུའ་	shuu
to eat	ཟ་	sa	ཟའ་	soo	ཟའ་	soo
to say, to tell	ཟི	sī [pres.]	ཟིག་	sikya	ཟིའ་	sij
	ཟིར་	sir [fut.]				
to get drunk	འཛི	zi	འཛིའ་	zī		
to make, to build	འབྲུ་	zo	འབྲུའ་	zoo	འབྲུའ་	zoo
to step	གཡོབ་	yōp	གཡའབས་	yāp	གཡོབས་	yōp
to collect	རུག་	ru'	རུའ་	ruu	རུའ་	ruu
to read	རོག་	ro'	རའ་	raa	རོའ་	roo
to recite	རོང་	rong	རའ་	raa	རོའ་	roo
to fry	ལྗོས་	lōm	ལྗོས་	lām	ལྗོསས་	lōm
to get up, to stand up	ལང་	lang	ལའ་	laa	ལོའ་	loo
to speak	ལབ་	lap	ལབ་	lap	ལོབ་	lop

to pour, to put inside	ལུག་	lu'	ལུགས་	lūk	ལུགས་	lū'
to take	ལིང་	līng	ལིང་	lāa	ལོང་	lōo
to die	ཤི་	shī	ཤིང་	shīi		
to tear	བཤོག་	shō'	བཤལ་	shāa	ཤོང་	shōo
to rinse	བཤོལ་	shōl	བཤལ་	shāl	བཤོལ་	shōl
to have diarrhea	བཤོལ་	shōl	བཤལ་	shāl		
to peel; to copy	ཤུ་	shū	ཤུང་	shūu	ཤུང་	shūu
to shake	ཤྲིག་	shrū'	ཤྲིང་	shrūu	ཤྲིང་	shrūu
to quiver	ཤྲིག་	shrū'	ཤྲིང་	shrūu		
to mix	ཤྲེ་	shrē	བཤྲེང་	shrēe	ཤྲེང་	shrēe
to burn, to grill	ཤྲེག་	shrē'	ཤྲེང་	shrēe	ཤྲེང་	shrēe
to get dark	ཤྲོང་	shrōo	ཤྲོང་	shrōo		
to boil (milk)	ལླུག་	lā'	བལླུང་	lāa	ལློང་	lōo
to put upright; to beg	ལློང་	lōng	བལློངས་	lāng	ལློངས་	lōng
to teach	ལློབ་	lōp	བལློབས་	lāp	ལློབས་	lōp

to come	ཕུང་	h <u>u</u> ng	ཤོ་	hō	ཤོག་	shô'
	འགྱི་	gyi				
to look at	ལྟ་	lhā	ལྟའ་	lhāa	ལྟེའ་	lhōo
to be boiled	ལྟག་	lhā'	ལྟའ་	lhāa		
to braid	ལྟག་	lha'	ལྟའ་	lhaa	ལྟེའ་	lhoo

Bibliography

Sherpa language

- Chamberlain, Bradford Lynn. 2004. *The Khengkha orthography: developing a language in the Tibetan scriptal environment*. Unpublished MA thesis. Dallas: The Graduate Institute of Applied Linguistics.
- Givon, Talmy. 1980. "The drift away from ergativity: diachronic potentials in Sherpa." *Folia Linguistica Historica* 1: 41-60.
- Gordon, Kent. 1969. *Sherpa phonemic summary*. [Solu dialect]. Tibeto-Burman Phonemic Summaries, 2. Kathmandu: Tribhuvan University and Summer Institute of Linguistics.
- Gordon, Kent, and Burkhard Schöttelndreyer. 1970. *Sherpa segmental synopsis*. Kirtipur: Summer Institute of Linguistics, Tribhuvan University.
- Gordon, Kent and Sandra Gordon. 1970. "Sherpa texts." In Austin Hale and Kenneth L. Pike (eds.), *Tone systems of Tibeto-Burman languages of Nepal 4: Texts 2*, 293-304. Occasional Papers of the Wolfenden Society on Tibeto-Burman Linguistics, 3:4. Urbana: University of Illinois Press.
- Gordon, Kent. 1970. "Sherpa tone and higher levels." In Austin Hale and Kenneth L. Pike (eds.), *Tone systems of Tibeto-Burman languages of Nepal 1: Studies on tone and phonological segments*, 186-206. Occasional Papers of the Wolfenden Society on Tibeto-Burman Linguistics, 3:1. Urbana: University of Illinois Press.
- Graves, Thomas Eugene. 2007. *A Grammar of Hile Sherpa*. PhD dissertation. Graduate School of the State University of New York, Buffalo.
- Gyurme Chodrak. 2008. *Shar pa'i tshig mdzod chen mo kun gsal me long*. [The great Sherpa dictionary: a clear mirror.] Kathmandu: The Mountain Institute.
- Hale Austin. 1973. *Clause, sentence and discourse patterns in selected languages of Nepal*. Norman: University of Oklahoma and the Summer Institute of linguistics.
- Hale, Austin. (ed.). 1975. *Collected papers on Sherpa, Jirel. Nepal Studies in Linguistics*, 2. Kirtipur: Summer Institute of Linguistics, Institute of Nepal and Asian Studies. xii, 176 p.
- Hale, Austin. 1970. "Some dimensions of Contrast in Sherpa Phonology". In *Journal of Tribhuvan University*, Special linguistic number, p.89-103.
- Kelly, Barbara. 2004. "Grammar and glossary of Sherpa". In Carol Genetti (ed.), *Tibeto-Burman languages of Nepal: Manange and Sherpa*. Canberra: Pacific Linguistics 557.

- Lee, Sang Yong 2004. "Challenges of Sherpa Dictionary Project." Korea Research Institute for Languages and Cultures. A paper presented at The Asia Lexicography Conference, Chiangmai, Thailand. http://crcl.th.net/sealex/Lee_SherpaDict.pdf
- Schottelndreyer, Burkhard and Austin Hale. 1970. "A note on Sherpa vowels." In Austin Hale and Kenneth L. Pike (eds.), *Tone systems of Tibeto-Burman languages of Nepal 1: Studies on tone and phonological segments*, 368-80. Occasional Papers of the Wolfenden Society on Tibeto-Burman Linguistics, 3:1. Urbana: University of Illinois Press.
- Schottelndreyer, Burkhard and Heiderose Schottelndreyer. 1973. "Sherpa texts." In Austin Hale (ed.), *Clause, sentence, and discourse patterns in selected languages of Nepal, Part 3*, 53-176. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 40(3). Norman: University of Oklahoma and the Summer Institute of linguistics.
- Schottelndreyer, Burkhard and Heiderose. 1971. *A vocabulary of the Sherpa language*. , , Kirtipur: Tribhuvan University, Institute of Nepalese Studies, and the Summer Institute of Linguistics.
- Schottelndreyer, Burkhard. 1975. "Clause patterns in Sherpa." *Nepal Studies in Linguistics* 2: 1-57.
- Schottelndreyer, Burkhard. 1975. "Vowels and tone in the Sherpa verb." *Nepal Studies in Linguistics* 2: 59-70.
- Schottelndreyer, Burkhard. 1978. "Narrative discourse in Sherpa." In Joseph E. Grimes (ed.), *Papers on discourse*, 248-66. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 51. Dallas: Summer Institute of Linguistics.
- Schottelndreyer, Burkhard. 1980. "Glides in Sherpa verbs". In R.L. Trail (ed.), *Papers in Southeast Asian linguistics*. N°7, p.107-112. Canberra: Department of Linguistics, Research School of Pacific Studies, Australian National University.
- Schottelndreyer, Burkhard. 1980. "Person markers in Sherpa". In R.L. Trail (ed.) *Papers in Southeast Asian linguistics*. N°7, p. 125-130 Canberra : Department of Linguistics, Research School of Pacific Studies, Australian National University.
- Schottelndreyer, Burkhard. 1980. "Vowel and tone patterns in the Sherpa verb". In R.L. Trail (ed.), *Papers in Southeast Asian linguistics*. N°7, p.113-123. Canberra: Department of Linguistics, Research School of Pacific Studies, Australian National University.
- Schottelndreyer, Heiderose. 1971. *A guide to Sherpa tone*. Kathmandu: Tribhuvan University; Summer Institute of Linguistics, 17 p. Watters, Stephen A. 1999. "Tonal contrasts in Sherpa." In Yogendra P. Yadava and Warren W. Glover (eds.), *Topics in Nepalese linguistics*, 54-77. Kamaladi, Kathmandu: Royal Nepal Academy.

- Sherpa, Ang Phinjo. 1999. *Sherpa, Nepali, English: A language guide for beginners*. Kathmandu: Eco Himal.
- Sherpa, Lhakpa Doma Salaka-Binasa and Sherpa, Chhiri Tendi Salaka, in cooperation with Karl-Heinz Kramer. 2006. *Dictionary of the Sherpa language*. Kathmandu: Ratna Books.
- Sherpa, Ngawang Jigdrel. 2006. *Sherpa language dictionary*. Kathmandu: New Nepal Press.
- Watters, Stephen A. 1999. *Tonal contrasts in Sherpa*. In Yogendra P. Yadava and Warren W. Glover (eds.), *Topics in Nepalese linguistics*, 54-77. Kamaladi, Kathmandu: Royal Nepal Academy
- Woodbury, Anthony. 1986. Interactions of tense and evidentiality: a study of Sherpa and English. p.288-302. In W. Chafe and J. Nichols (eds.), *Evidentiality: the linguistic coding of epistemology*. Norwood NJ: ALEX.
- Wylie, Turrell V. 1957. A standard system of Tibetan transcription. *Harvard Journal of Asiatic Studies* 22: 261-267.

Sherpa culture

- Sherpa, Lhakpa Norbu. 2008. *Through a Sherpa Window: Illustrated Guide to Traditional Sherpa Culture*. Kathmandu: Vajra Publications.
- Sherpa, Lhakpa Sonam. 2006. *syarpai lu nso* [Sherpa customs]. Kathmandu: The Mountain Institute.
- Stevens, Stanley. 1993. *Claiming the High Ground: Sherpas, Subsistence and Environmental Change in the Highest Himalaya*. University of California Press.
- Zangbu, Ngawang Tenzin (Abbot of Tengboche monastery). 2000. *Stories and Customs of the Sherpas*. Frances Klatzel (ed.). Kathmandu: Mera Publications.

Additional references

- Bradley, David. 1997. Tibeto-Burman languages and classification. In D. Bradley (ed.), *Papers in South East Asian linguistics: Tibeto-Burman languages of the Himalayas* (No. 14, pp. 1-71). Canberra: Pacific Linguistics.
- Driem, George van. 1998. *Dzongkha*. Languages of the greater Himalayan Region, Vol 1. Driem; (ed.) Leiden: Research School CNWS.
- Gautam, Choodamani. 2062 B.S. *Nepali-english dictionary*. Biratnagar: Gautam Prakashan.
- Glover W.W. 1974. *Sememic and Grammatical Structures in Gurung (Nepal)*. Summer Institute of linguistics, University of Oklahoma.

- Goldstein, Melvyn. 2001. *The new Tibetan-English dictionary of modern Tibetan*, University of California Press.
- Gyurme Dorje W.W. 1996. *Tibet handbook with Bhutan: the travel guide*. (reprinted 1998). Footprints Handbook.
- Haller, Felix. 2000. *Dialekt und Erzählungen von Shigatse*. Bonn: VGH Wissenschaftsverlag GmbH.
- Hari, Anna Maria and Chhegu Lama. 2004. *Dictionary Yolmo-Nepali-English*. Kathmandu: Central Department of Linguistics, Tribhuvan University.
- Lee, Sang Yong. 2003. "A sociolinguistic survey of Sherpa". In T.R. Kansakar, M. Turin (eds.) *Themes in Himalayan languages and linguistics*, p.81-95. Heidelberg : South Asia Institute, and Kathmandu : Tribhuvan University.
- Lee, Sang Yong. 2004. "Challenges of Sherpa Dictionary Project". Korea Research Institute for Languages and cultures, Paper presented at *The Asia Lexicography Conference*, Chiangmai, Thailand. http://seasrc.th.net/sealex/Lee_SherpaDict.pdf.
- Maibaum, Anita and Esther Strahm. 2005. *Jirel-Nepali-English*. Kathmandu: Central Department of Linguistics. Tribhuvan University.
- Michailovsky, Boyd. 1989, "Notes on Dzongkha orthography". In Bradley, D. et al. (eds.) *Prosodic analysis and Asian Linguistics* : to Honour R. K Sprigg. p. 297-301. Canberra: Pacific Linguistics.
- Noonan Michael. 2005. "Recent adaptations of the Devanagari script for the Tibeto-Burman languages of Nepal". In Bhaskararao, Peri (ed.), *Indic scripts: Past and future*. Tokyo: Tokyo University of Foreign Studies.
- Pathak, S. 2007. *English-Nepali Comprehensive Dictionary*. Kathmandu: Padmaraj Pathak Smriti Pratisthan.
- Pittman, Richard S. 1970. "Gurung, Tamang, Thakali, Sherpa, and Chepang prosodies." In Austin Hale and Kenneth L. Pike (eds.), *Tone systems of Tibeto-Burman languages of Nepal 2: Lexical lists and comparative studies*, 1-8. Occasional Papers of the Wolfenden Society on Tibeto-Burman Linguistics, 3:2. Urbana: University of Illinois Press.
- Samuel, Geoffrey. 1993. *Civilized Shamans, Buddhism in Tibetan societies*. (First edition.) Washington: Smithsonian Institution Press.
- Sharma, B. 2063 B.S. *Nepali Sabdasagar (sopptik kosha)*. Kathmandu: Bhabha Pustak Bhandar.
- Spoon, Jeremy. 2008. *Tourism in a sacred landscape: political economy and Sherpa ecological knowledge in Beyul Khumbu/Sagarmatha National Park, Nepal*. PhD dissertation. Anthropology Dept. University of Hawai'i, Manoa.

- Tournadre, Nicolas and Francoise Robin. 2006. *Le grand livre des proverbes tibétains*. Presses du Chatelet.
- Tournadre, Nicolas and Sangda Dorje. 2001. *Manual of Standard Tibetan*. (with two CDs and maps of Tibet). Ithaca: Snow Lion.
- Tournadre, Nicolas. 2008. "Arguments against the Concept of 'Conjunct'/'Disjunct' in Tibetan". In B. Huber, M. Volkart, P. Widmer, and P. Schwiieger, (eds) *Chomolangma, Demawend und Kasbek: Festschrift für Roland Bielmeier zu seinem 65. Geburtstag*. Vol 1. p 281–308.
- Turin, Mark. 2004. "Minority language politics in Nepal and the Himalayas." Position paper for SCALLA working conference: Crossing the digital divide: Shaping technologies to meet human needs. Kathmandu, Nepal.
- Zhang, Yisun 1985. *Bod rgya tshig mdzod chen mo / Zang Han Da Cidian*. Beijing: Mi rigs dpe skrun khang/Minzu Chubanshe.

Useful websites on Tibet and the Himalayas

- www.digitalhimalaya.com "Digital Himalaya"
- www.thdl.com "Tibetan and Himalayan Digital Library"
- <http://dallith.vjf.cnrs.fr/index.htm> "Documentation and archiving of Tibetan and Himalayan Languages and Linguistics."
- www.linguistics.ucsb.edu/HimalayanLinguistics/ "Himalayan linguistics"
- <http://stedt.berkeley.edu/> "Sino-Tibetan Etymological Dictionary and Thesaurus".
- www.mountain.org/work/himalayas/index.cfm "The Mountain Institute (Himalayan Program)."
- www.isw-old.unibe.ch/tibet/CDTD.htm "The Comparative Dictionary of Tibetan Dialects".
- <http://dsal.uchicago.edu/dictionaries/turner/index.html> "Turner, R. L. (Ralph Lilley), Sir. *A comparative and etymological dictionary of the Nepali language*. London: K. Paul, Trench, Trubner, 1931."
- <http://dsal.uchicago.edu/dictionaries/schmidt/> "Schmidt, Ruth Laila. *A Practical dictionary of modern Nepali*. [S.l.]: Ratna Sagar, 1993. 1994."
- <http://www.thdl.org/reference/dictionary/nepali/index.php> "Banu Oja, Shambhu Oja, Mark Turin, and Elisabeth Uphoff. *Cornell's Nepali–English & English–Nepali Glossary*. Cornell University, 2004"